

มหาบัณฑิตกมลวิจิตร
มหาบัณฑิตกมลวิจิตร
มหาบัณฑิตกมลวิจิตร

ศิลปวัฒนธรรม

ศิลปวัฒนธรรม

วารสาร มนุษยสังคมศิลปาสาร

Journal of Humanities, Social Sciences and Arts

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2569
Volume 8 No.1 January - April 2026

ISSN : 3056 - 9265 (Online)

ภาพปก: ภาพหน้าต่างน้ำสึมวัดรัตนาราม บ้านหนองอ้อ ตำบลหนองอ้อ อำเภอนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ถ่ายภาพโดย: ชุตติพงศ์ คงสันเทียะ (ถ่ายเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2568)

วารสาร มนุษยสังคมศิลปาสาร

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2569)

Journal of Humanities, Social Sciences and Arts

Vol. 8 No. 1 (January – April 2026)

ISSN: 3056- 9265 (Online)

วัตถุประสงค์

วารสารมนุษยสังคมศิลปาสาร (Journal of Humanities, Social Sciences and Arts: H.S.A.) เป็นวารสารวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นพื้นที่ในการเผยแพร่ผลงานวิชาการ ทั้งที่เป็นบทความวิจัย บทความวิชาการ และเป็นศูนย์กลางในการศึกษาค้นคว้าแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และผู้ที่สนใจ มีขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมในด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ศิลปกรรม ดนตรี นาฏศิลป์ การพัฒนาชุมชน/สังคม/ท้องถิ่น รวมทั้งสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และศาสตร์สาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง เปิดรับทั้งบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายสถาบัน จำนวน 3 ท่าน ซึ่งปกปิดรายชื่อทั้งเจ้าของบทความ ผู้ประเมิน และผู้ที่เกี่ยวข้องขณะทำการประเมิน (Double-blind Peer Review) ทั้งยังต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น โดยผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิจัยหรือบทความวิชาการเพื่อตีพิมพ์ลงในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่วารสารกำหนด

กำหนดการออกวารสาร

ฉบับที่ 1 : ประจำเดือน มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 : ประจำเดือน พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 : ประจำเดือน กันยายน – ธันวาคม

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิตรา ธัญสุนทรสกุล

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร ธุระพันธ์

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บรรณาธิการวารสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐฐานุช เมฆรา

ผู้ช่วยบรรณาธิการวารสาร

อาจารย์ ดร.ชนัญญา คงยืน

อาจารย์ชุตินพงศ์ คงสันเทียะ

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.จุฬามาศ จันทร์ศรีสุคต	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์นาวา วงษ์พรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ เสารยะวิเศษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ ตัญยวิสุทธิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วราภรณ์ ขยายผล	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.อรัญญา ศิริผล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.จิรัชยา เจียวก๊ก	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
รองศาสตราจารย์พุกษา เครือแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิปปวิชัย กิ่งแก้ว	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิตกาญจ ตั้งภากรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ปิตินนบดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ตั้งปณิธาน อารีย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
อาจารย์ ดร.วิจิตรา โพธิสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
อาจารย์ ดร. มณฑนต์ สิ้นทร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

คณะดำเนินงาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐานุช เมฆรา	ประธานกรรมการ/บรรณาธิการวารสาร
อาจารย์ ดร.ชนัญญา คงยืน	กรรมการ
อาจารย์ธิดารัตน์ ชุ่มจันทรี	กรรมการ
นางนิตยา ปานทรัพย์	กรรมการ/ผู้ช่วยเลขานุการ
ดร.ศิริรัตน์ บริบูรณ์	กรรมการ/ผู้ช่วยเลขานุการ

ดำเนินการและจัดการวารสาร

อาจารย์ชุตินพงศ์ คงสันเทียะ
อาจารย์ ดร.ชนัญญา คงยืน
นางนิตยา ปานทรัพย์
ดร.ศิริรัตน์ บริบูรณ์

ออกแบบปกและจัดรูปเล่ม

อาจารย์ชุตีพงศ์ คงสันเทียะ

อาจารย์ธิดารัตน์ ชุ่มจันทรี

ตรวจสอบพิสูจน์อักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

อาจารย์ ดร.ชนัญญา คงยืน

อาจารย์ชุตีพงศ์ คงสันเทียะ

อาจารย์ชลิดา เสน่ห์เมือง

สำนักงานกองบรรณาธิการ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (ศูนย์การศึกษาสามพร้าว)

อาคารศูนย์การเรียนรู้เทคโนโลยีและภาษาอาเซียน เลขที่ 234 หมู่ 12 ตำบลสามพร้าว

อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000 โทร 042-211-040 ต่อ 1401, 1494, 1435

E-mail : hsa.journal@udru.ac.th

เว็บไซต์ : <https://humansite.udru.ac.th/web/>

เว็บไซต์วารสาร : <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/hsa/index>

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ ประจำปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2569)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวิทย์ บุตรอุดม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.กนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สืบชาติ อันทะไชย	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนายุทธ เขยบาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร สุขแสน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรัณย์ เจริญศิริ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
อาจารย์ ดร.นงพงา เรืองยศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
อาจารย์ ดร.ธีรพงศ์ แก้วมณี	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.รจนา จันทราสา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.พิชญภา ยืนยาว	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.อมสิน จตุพร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงษ์ ปัญจบุรี	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกวรรณ สมสิริวรกุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษม อมันตกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฟ้ารุ่ง มีอุดร	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ สรรพสุข	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธี โกสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บริบูรณ์ ชอบทำดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา ดำรงวัฒนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุณี คงกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเทพ ประภากร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทนต์ศักดิ์ ปัดสินธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศราวดี วิสาพรหม	มหาวิทยาลัยพะเยา

อาจารย์ ดร.มัลลิกา ดวงภักดี
อาจารย์ ดร.อนุพงศ์ ขอบเขต
อาจารย์ ดร.ศิริสุตา แสงทอง
อาจารย์ ดร.ณัฐมน หมวกนิม
อาจารย์ ดร.อนุภูมิ คำยัง
อาจารย์ ดร.ศิรินทร์ แสงเพชร นาเรือง
อาจารย์ ดร.พัชนี บุญรัมย์
ดร.อรรณพ ศิริมูล

ดร.ทีชานนท์ ชุมแวงวาปี

นายอานนท์ พลแหลม

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สถาบันรัชต์ภาคย์
สถาบันรัชต์ภาคย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเพ็ญพิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
อุดรธานี
นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ
สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแพร่

บทความทั้งหมดในวารสารมนุษยสังคมศิลปาสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ได้รับการประเมินทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
ข้อเขียนหรือบทความใดๆ ที่ได้เผยแพร่ในวารสารนี้ ถือเป็นความคิดเห็นส่วนบุคคลของผู้นิพนธ์บทความ
ซึ่งกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย หรือไม่มีข้อผูกพันด้วยประการใดๆ
ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ขอให้อ้างอิงแสดงที่มาด้วย

All articles in Journal of Humanities, Social Sciences and Arts, Faculty of Humanities and
Social Sciences, Udon Thani Rajabhat University, have been academically evaluated by
qualified experts. Any writings or articles published in this journal represent the personal
opinions of the authors, with which the editorial board is not necessarily in agreement and
bears no obligation whatsoever. The editorial board does not reserve copyright for
reproduction, but requests that proper citation and source attribution be provided.

บรรณาธิการแถลง

วารสารมนุษยสังคมศิลปศาสตร์ (Journal of Humanities, Social Sciences and Arts: H.S.A.) เป็นวารสารที่ได้นำเสนอบทความที่เป็นประโยชน์ต่อการวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์อย่างต่อเนื่อง ทั้งยังได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-journal Citation Index centre: TCI) เป็นวารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพในกลุ่มที่ 1 (Tier 1) และอยู่ในฐานข้อมูล TCI ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2568 - 31 ธันวาคม 2572 ทั้งนี้วารสารได้มีการตรวจสอบคุณภาพบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้อยู่ในหลักเกณฑ์ของคุณภาพวารสารตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2564 ที่กำหนดให้วารสารวิชาการที่มีการตรวจสอบคุณภาพของบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer reviewer) ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกจากหลายสถาบัน อย่างน้อย 3 คน ด้วยเหตุนี้กองบรรณาธิการวารสารมนุษยสังคมศิลปศาสตร์จึงได้ใช้ระบบผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความจำนวน 3 คน โดยปกปิดรายชื่อทั้งผู้เขียนบทความ ผู้ประเมิน และผู้ที่เกี่ยวข้องขณะทำการประเมิน (Double-blind peer review) เพื่อให้ผู้เขียนบทความทุกท่านสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

ในปีที่ 8 นี้ วารสารได้เพิ่มจำนวนฉบับเป็น 3 ต่อปี และกำหนดให้มีจำนวนบทความต่อฉบับประมาณ 12 – 15 บทความ ซึ่งในฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2569) นี้ มีบทความที่ผ่านกระบวนการพิจารณาแล้ว 13 เรื่อง แบ่งเป็นบทความวิจัย 12 เรื่อง และบทความวิชาการ 1 เรื่อง โดยมีทั้งบทความภาษาอังกฤษและภาษาไทย เริ่มต้นด้วยบทความวิจัยเรื่องแรกคือ **แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงานสภามหาวิทยาลัยจังหวัดกำแพงเพชร** ที่มุ่งนำเสนอสถานการณ์ ปัญหาการบริหารงาน และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงานสภามหาวิทยาลัยจังหวัดกำแพงเพชร เรื่องต่อมาคือ **การเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี** ที่มุ่งศึกษาสถานการณ์เกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงาน และความคิดเห็นของบุคลากรที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนตำบลนาข่า จังหวัดอุดรธานี เรื่องต่อมาคือ **การใช้ประโยชน์ต้นกกพื้นถิ่นสู่การพัฒนาตลาดและผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าวัสดุพื้นถิ่นพื้นที่ศึกษา: ชุมชนโคกปรัง อำเภอเวียงชัยบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์** ที่มุ่งศึกษาการใช้ประโยชน์และออกแบบตลาดและผลิตภัณฑ์จากต้นกกพื้นถิ่นพื้นที่ชุมชนโคกปรัง เรื่องต่อมาคือ **การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและข้อพึงระวังจากกฎระเบียบข้อบังคับต่อการจัดเทศกาศแห่งฐานานาค: ปัญหาและแนวทางการพัฒนา** ที่นำเสนอสภาพปัญหา ข้อพึงระวังจากกฎระเบียบข้อบังคับ รวมถึงการเสนอแนวทางการพัฒนาในการจัดเทศกาศแห่งฐานานาคของจังหวัดบึงกาฬ เรื่องต่อมาคือ **การขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูลแบบบูรณาการ: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี** ที่นำเสนอถึงการขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่การทดลองใช้โมเดลในการสร้างระบบสวัสดิการสังคมที่ยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เรื่องต่อมาคือ **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่องเงิน และบันทึกการรับรายจ่าย ต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3** ที่มุ่งพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลองค์การ

บริหารส่วนตำบลหนองแสง จังหวัดมหาสารคาม เรื่องต่อมาคือ **การส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี** ที่มุ่งเน้นการศึกษาความต้องการจำเป็นสภาวะองค์กรแห่งความสุขและนำเสนอแนวทางการส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุขในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี เรื่องต่อมาคือ **การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6** ที่มุ่งพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาสอน จังหวัดอุดรธานี รวมถึงศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียน เรื่องต่อมาคือ **ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย** ที่ศึกษาสภาพแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย เพื่อนำไปสู่การใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล รวมถึงการนำเสนอยุทธศาสตร์เพื่อการส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะ เรื่องต่อมา **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง ไวยากรณ์ภาพพจน์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังโน้ตสโนว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร จังหวัดอุดรธานี** ที่มุ่งเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเรื่อง ไวยากรณ์ภาพพจน์ และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่องต่อมาคือเป็นบทความภาษาอังกฤษ เรื่อง **THE EFFECT OF PARASOCIAL INTERACTION, FLOW, AND SOCIAL IDENTITY IN CROSS-BORDER E-COMMERCE VALUE CO-CREATION** ที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ถึงสังคม (Parasocial Interaction) เนื้อหาที่ใช้สร้างขึ้น การเลื่อนไหลทางประสบการณ์ อัตลักษณ์ทางสังคม และพฤติกรรมความร่วมมือสร้างคุณค่า ในบริบทของการซื้อขายของผ่าน Live สดข้ามพรมแดนอย่างน่าสนใจ และบทความวิจัยเรื่องสุดท้ายคือ **การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนรู้พลศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับครูประถมศึกษาจังหวัดยะลา** ที่มุ่งวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้พลศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา

นอกจากนี้ยังมีบทความวิชาการอีก 1 เรื่อง คือ **ความท้าทายเชิงสถิติในการอ่านชื่อภาษาจีนจากพินอินที่ไม่มีวรรณยุกต์ ของผู้เรียนไทยในบริบทวิชาชีพการบิน** ที่มุ่งวิเคราะห์ความท้าทายของผู้เรียนภาษาจีนชาวไทยในบริบทวิชาชีพการบิน โดยเฉพาะปัญหาในการอ่านชื่อชาวจีนที่เขียนด้วยพินอินที่ไม่มีวรรณยุกต์กำกับ ซึ่งทุกบทความที่กล่าวมาล้วนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ รวมถึงความเชื่อมโยงการใช้องค์ความรู้แบบสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ ซึ่งจะสามารถต่อยอดความรู้สู่การพัฒนาชุมชน สังคม และท้องถิ่นต่อไปได้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐฐาน เมฆรา

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย

- ❖ แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร.....1
IMPROVING THE DEVELOPMENT OF MANAGEMENT IN THE CULTURAL COUNCIL
OF KAMPHAENG PHET PROVINCE
 - อิทธิฤทธิ์ ขาวลออ และ รัชฎากร วินิจกุล
Itthirit Khawlaor and Russadakorn Vinijkul

- ❖ การเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น16
กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
ENHANCING MORALITY AND TRANSPARENCY IN LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION
MANAGEMENT: A CASE STUDY OF NAKHA SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
MUEANG UDON THANI DISTRICT, UDON THANI PROVINCE
 - อิสระบุรุษ หาที้ และ สรัญญา เจริญศิริ
Israburut Hathee and Saranya Charoensiri

- ❖ การใช้ประโยชน์ต้นกกพื้นถิ่น สู่การพัฒนาลวดลายและผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าวัสดุพื้นถิ่น.....33
พื้นที่ศึกษา: ชุมชนโคกปรัง อำเภอนิคมบ่งบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์
UTILIZATON OF LOCAL REEDS TO DEVELOP PATTERNS AND PRODUCTS
TO INCREASE THE VALUE OF LOCAL MATERRIALS STUDY AREA:
KHOK PRONG COMMUNITY, WICHIAN BURI DISTRICT, PHETCHABUN PROVINCE
 - อาณัฐ ศิริพิชญ์ตระกูล
Arnut Siripithakul

- ❖ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและข้อพิจารณาจากกฎระเบียบข้อบังคับ.....49
ต่อการจัดเทศกาลแห่งพญานาค: ปัญหาและแนวทางการพัฒนา
DECENTRALIZATION AND REGULATORY CONSIDERATIONS IN
THE NAGA FLAG FESTIVAL: CHALLENGES AND DEVELOPMENTAL APPROACHES
 - ปกรณ์ศักดิ์ มงคลเคหา, เอกศักดิ์ เฮงสุโข, ณัฐพล บุญจำนงค์, สัตยะพันธ์ คชมิตร,
ศุภางค์จิต กลยาแก้ว, ฉัตรชนก เฮงสุโข และ ยูวธิดา จำปาวาน
Pakornsak Mongkonkeha, Ekasak Hengsuko, Nattapon Boonjumnong, Satiyaphan Kochamit,
Supangjit Kanlayakaew, Chatchanok Hengsuko and Yuwathida Jampawan

- ❖ การขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูลแบบบูรณาการ: 62
กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี
MOBILIZING SOCIAL SAFETY NETS TOWARDS INTEGRATED WELFARE:
A CASE STUDY OF PATTANI PROVINCE
- จิรัชยา เจียวก๊ก, สมฤดี สงวนแก้ว และ สวัสดิ์ ไหลภารณ
Jirachaya Jeawkok, Somrudee Saguankaew and Sawat Laipaporn
- ❖ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ร่วมกับการเรียนรู้ 80
แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่องเงิน
และบันทึกรายรับรายจ่าย ต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
DEVELOPMENT OF THE STAD COOPERATIVE LEARNING AND SIMULATION
TECHNIQUE SUPPLEMENTED WITH POLYA PROBLEM SOLVING ON MONEY
AND INCOME AND EXPENSE ACCOUNT ON MATHEMATICAL PROBLEM SOLVING
AND ACHIEVEMENT OF PRATHOMSUKSA 3 STUDENTS
- ณัฐพงศ์ กัณห์คุณ และ บุษวรรษ์ แสนปลื้ม
Nattapong Kunhakoon and Butsawan Saenpluem
- ❖ การส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี 95
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี
ENHANCING THE HAPPY WORKPLACE ENVIRONMENT IN SCHOOLS
UNDER THE THAWARAWADI EDUCATIONAL NETWORK
OF THE SUPHANBURI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE
- วชิรพล เพชรี และ พัชรภา ดันติชูเวช
Watcharapol Petcharee and Patcharapa Tantichuwet
- ❖ การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ 112
โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์
และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
DEVELOPMENT OF MATHEMATICS LEARNING ACTIVITIES ON RATIO AND PERCENTAGE
BASE ON PROBLEM-BASED LEARNING APPROACH SUPPLEMENTED WITH KWDL TECHNIQUE
ON ACHIEVEMENT AND MATHEMATICAL PROBLEM SOLVING OF PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS
- ชวิศา บุญพา และ บุษวรรษ์ แสนปลื้ม
Chawisa Bunpha and Butsawan Saenpluem

- ❖ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัล 124
ตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย
STRATEGIES FOR ENHANCING DIGITAL GOVERNMENT PLATFORM BASED ON
THE SMART CITY CONCEPT FOR SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS
IN CHIANG RAI PROVINCE
- เบญจรัตน์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์, นวลนภา จุลสุทธิ, ทับทิม สุขพิน และ ประยูร อิมิวัตร์
Bencharat Phakphoomcharoensuk, Nualnapa Chullasutti, Tubtim Sukpin and Prayoon Imiwat
- ❖ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ 140
โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร จังหวัดอุดรธานี
A COMPARISON OF LEARNING ACHIEVEMENT BEFORE AND AFTER STUDYING
THAI LANGUAGE ON FIGURATIVE LANGUAGE USING THE COOPERATIVE LEARNING PROCESS
(GROUP INVESTIGATION: G.I.) COMBINED WITH CONCEPT MAPS FOR MATTHAYOMSUKSA 3
STUDENTS AT THUNGFON WITTAYAKARN SCHOOL, UDON THANI PROVINCE
- รุจีลา โพธิ์สว่าง และ วณิดา พรหมเขต
Rujila Posawang and Wanida Promkhet
- ❖ THE EFFECT OF PARASOCIAL INTERACTION, FLOW, AND SOCIAL IDENTITY 153
IN CROSS-BORDER E-COMMERCE VALUE CO-CREATION
- Gengjin Xi, Min Chen-Hua and Zheyun Zheng
- ❖ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนรู้พลศึกษา 169
ในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับครูประถมศึกษาจังหวัดยะลา
A NEEDS ASSESSMENT TOWARD PHYSICAL EDUCATION LEARNING MANAGEMENT
IN MULTICULTURAL SOCIETY FOR PRIMARY SCHOOL TEACHERS, YALA PROVINCE
- สมศักดิ์ จันลาภ และ อิสมาอีล ราโอบ
Somsak Chanlap and Ismail Raob
- บทความวิชาการ**
- ❖ ความท้าทายเชิงศาสตร์ในการอ่านชื่อภาษาจีนจากพินอินที่ไม่มีวรรณยุกต์ 182
ของผู้เรียนไทยในบริบทวิชาชีพการบิน
PHONETIC CHALLENGES IN READING TONELESS PINYIN CHINESE NAMES
AMONG THAI LEARNERS WITHIN THE AVIATION PROFESSIONAL CONTEXT
- ปิยะพงศ์ มลิวัลย์ และ Ling Jin
Piyaphong Maliwan and Ling Jin

จริยธรรมการตีพิมพ์ผลงานวิชาการในวารสาร (Publication Ethics).....	197
การจัดเตรียมต้นฉบับสำหรับผู้เขียน.....	201
รูปแบบการจัดเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (Academic Article).....	210
รูปแบบการจัดเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย (Research Article).....	212
ขั้นตอนการทำงานของวารสารมนุษยสังคมศิลปาสาร (H.S.A.).....	216

แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร IMPROVING THE DEVELOPMENT OF MANAGEMENT IN THE CULTURAL COUNCIL OF KAMPHAENG PHET PROVINCE

อิทธิฤทธิ์ ขาวละออ^{1,*} และ รัชฎากร วินิจกุล²
Itthirit Khawlaor^{1,*} and Russadakorn Vinijkul²

(Received: 9 Jun., 2025; Revised: 15 Aug., 2025; Accepted: 15 Aug., 2025)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สถานการณ์การบริหารงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร 2) ปัญหาการบริหารงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร 3) แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร งานวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลที่เป็นคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 30 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม จำนวน 5 คน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ของการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรประสบปัญหาในการบริหารจัดการหลายด้าน ทั้งการขาดการยอมรับในระดับชาติ การเผยแพร่ข้อมูลที่ยังไม่ทั่วถึง และการขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านงบประมาณ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี รวมถึงปัญหาการบริหารบุคลากรและความร่วมมือภายในองค์กรที่ยังไม่มีความเป็นระบบ และเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงได้แนวทางในการพัฒนาที่สำคัญ คือการส่งเสริมความเข้าใจในบทบาทของสภาวัฒนธรรมให้ประชาชนรับรู้มากขึ้น การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการประชาสัมพันธ์ การเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วน การพัฒนาทรัพยากรทางวัฒนธรรมให้เกิดคุณค่า และการดึงดูดคนรุ่นใหม่ให้เข้ามามีส่วนร่วมกับสภาวัฒนธรรม ซึ่งการนำแนวทางในการพัฒนาเหล่านี้ไปใช้จะช่วยยกระดับการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับในระดับชาติในอนาคต

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, สภาวัฒนธรรม, คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัด

¹ นักศึกษาปริญญาโท, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ประเทศไทย

¹ Master's Degree Student, Master of Public Administration Program, Kamphaeng Phet Rajabhat University, Kamphaeng Phet Province, Thailand

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ประเทศไทย

² Assistant Professor, Master of Public Administration Program, Kamphaeng Phet Rajabhat University, Kamphaeng Phet Province, Thailand

* Corresponding author. E-mail: 664840110@live.kpru.ac.th

Abstract

This study aims to examine 1) the management conditions, 2) the challenges encountered in its administration, and 3) development guidelines for the management of the Kamphaeng Phet Provincial Cultural Council. This study adopted a qualitative research design. Data were collected through structured in-depth interviews with 30 members of the Kamphaeng Phet Provincial Cultural Council and 5 cultural experts. The collected data were analyzed using content analysis in accordance with the research objectives.

The finding revealed that the management of the Kamphaeng Phet Provincial Cultural Council faced several challenges, including a lack of national-level recognition, limited dissemination of information, and insufficient support from relevant agencies—particularly in terms of budget, equipment, and modern technology. Additionally, issues related to personnel management and a lack of systematic internal collaboration were identified. To achieve sustainable development, key development strategies were identified including enhancing public understanding of the Council's role, utilizing modern technology for effective public communication, strengthening collaboration across all sectors, developing and adding value to cultural resources, and engaging younger generations in cultural initiatives. The implementation of these strategies is expected to improve operational efficiency and contribute to achieving national-level recognition in the future.

Keywords: Management, Cultural Council, Provincial Cultural Council Committee

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553 ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่าวัฒนธรรม คือ วิถีแห่งการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม จารีตประเพณี พิธีกรรม และภูมิปัญญาที่กลุ่มชนและสังคมได้ร่วมกันสร้างสรรค์ สืบส่ง ถ่ายทอด และปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง เพื่อความเจริญงอกงามทั้งในด้านจิตใจและวัตถุ บนพื้นฐานของความสันติสุขและความยั่งยืน (ราชกิจจานุเบกษา, 2553) และเนื่องจากวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชน จึงมีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมขึ้น โดยมีพื้นฐานจากแนวคิดที่ว่า “วัฒนธรรมเป็นของประชาชน” การขับเคลื่อนงานด้านวัฒนธรรมจึงต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน ซึ่งเป็นเจ้าของวัฒนธรรม เข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและดำเนินงาน เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ย่อมมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมได้ดีกว่าผู้ที่อยู่นอกพื้นที่ (ศศิขานิช สันติ และชาญเดช เจริญวิริยะกุล, 2564) ด้วยเหตุนี้ ในปี พ.ศ. 2536 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ปัจจุบันคือ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม) จึงได้ริเริ่มแนวคิดการจัดตั้งสภาวัฒนธรรม และเริ่มดำเนินงานใน

รูปแบบที่เป็นรูปธรรม โดยทดลองจัดตั้งสภาวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่เป็นแห่งแรกในปี พ.ศ. 2537 ซึ่งได้รับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมอย่างดีจากภาคประชาชนในท้องถิ่น ต่อมาในปี พ.ศ. 2538 ได้มีการขยายผลไปสู่การจัดตั้งสภาวัฒนธรรมจังหวัดทั่วประเทศ จนในปี พ.ศ. 2542 ได้มีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมระดับอำเภอ และในปี พ.ศ. 2552 ได้ขยายผลลงสู่ระดับตำบล เพื่อให้การดำเนินงานของภาคประชาชนครอบคลุมทุกพื้นที่อย่างทั่วถึง สภาวัฒนธรรมจึงนับว่าเป็นองค์กรที่มีความสำคัญในการอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปวัฒนธรรมอันดีงามทั้งในระดับท้องถิ่นและชาติ โดยทำหน้าที่เป็นองค์กรที่ส่งเสริมและประสานการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม รวมถึงเป็นเวทีกลางที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรับผิดชอบต่อวิถีชีวิตของชุมชนด้วยตนเอง (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2564)

อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมตั้งแต่การประกาศใช้พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553 จนถึงปัจจุบัน ยังคงพบปัญหาและข้อจำกัดหลายประการ เช่น ปัญหาด้านโครงสร้างการบริหารจัดการที่ยังขาดความชัดเจน ขาดเอกภาพ และมีกระบวนการดำเนินงานที่ไม่เป็นระบบ รวมถึงปัญหาด้านบุคลากรที่ขาดความรู้และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตามระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (เอมอร โกลละสุต, 2545) อีกทั้งยังพบปัญหาด้านการวางแผนและการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพราะคณะกรรมการขาดทักษะในการวิเคราะห์และวางแผนงานอย่างเป็นระบบ (เอมอร โกลละสุต, 2545; วันแรม สมบูรณ์สาร, 2548) ผลที่ตามมาคือขาดความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง (เอมอร โกลละสุต, 2545) นอกจากนี้ยังพบว่า ขาดการศึกษาวิจัย ขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญ และไม่มีข้อมูลที่เพียงพอในการส่งเสริมวัฒนธรรม ขาดการนำเสนอโครงการที่ตอบโจทย์พื้นที่ ขาดการยกย่องภูมิปัญญาท้องถิ่น และขาดแรงจูงใจจากเครือข่ายวัฒนธรรม (เอมอร โกลละสุต, 2545; อธิศ แก้วบัวดี, 2545) รวมถึงปัญหาเรื่องการขาดความเข้าใจในมิติวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมยังขาดความต่อเนื่อง และประชาชนมีส่วนร่วมน้อย ขาดแรงจูงใจให้กับคณะกรรมการ ส่งผลต่อการดำเนินงานและความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรม อีกทั้งยังขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ซึ่งทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมและรายงานผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงข้อมูลที่เก็บรวบรวมไม่ทันสมัย และไม่มีเครื่องมือที่เหมาะสม (เอมอร โกลละสุต, 2545)

ทั้งนี้ สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร ได้ขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมในจังหวัดกำแพงเพชรมาเป็นเวลานาน มีบทบาทสำคัญกับงานวัฒนธรรมของจังหวัดกำแพงเพชรมาโดยตลอด โดยสนับสนุนทั้งงานด้านศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี รวมถึงการเข้าไปมีบทบาทเป็นคณะกรรมการของจังหวัดกำแพงเพชรหลายชุด แต่ในปัจจุบันยังพบปัญหาในการดำเนินงาน โดยปัญหาหลักที่พบในสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ 1) ปัญหาในด้านงบประมาณ 2) ปัญหาด้านความร่วมมือของคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร 3) ปัญหาด้านการบูรณาการการทำงาน 4) ปัญหาด้านการประสานงานต่างๆ (สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร, 2566) อีกทั้งความสำคัญของสภาวัฒนธรรมที่เป็นองค์กรสำคัญในการสืบสาน ฟื้นฟู อนุรักษ์ ต่อยอด และเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม แต่ยังพบปัญหาในการดำเนินงานที่ผ่านมา ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร อันเป็น

วิธีพัฒนาองค์กรทางวัฒนธรรมที่สำคัญของจังหวัดกำแพงเพชรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งการศึกษานี้ อยู่บนพื้นฐานแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ที่เน้นการพัฒนาและบริหารจัดการองค์กรภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน และหลักการบริหาร 4M ที่จะช่วยให้องค์กรดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยประกอบด้วย คน/บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ ซึ่งทุกองค์ประกอบต้องทำงานร่วมกันอย่างสมดุล ทั้งนี้ หากสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรเกิดประสิทธิผลตามไปด้วย โดยได้เลือกจังหวัดกำแพงเพชรเป็นพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมทั้งด้านวิถีชีวิตที่มาจากหลายพื้นที่ของประเทศไทย ด้านอาหาร เครื่องแต่งกาย กลุ่มชาติพันธุ์ และที่สำคัญคือเป็นมรดกโลก ประกอบกับผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่นักวิชาการวัฒนธรรมที่ดูแลงานสภาวัฒนธรรมในจังหวัดกำแพงเพชร จึงเล็งเห็นประโยชน์จากผลการศึกษา ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการและการดำเนินงาน สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรม หมายถึง การบริหารจัดการสภาวัฒนธรรมให้ดำเนินงานตามหน้าที่ของสภาวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 6 ด้าน (ชวลลลักษณ์ คุณาธิกรกิจ และคณะ, 2563; ศศิขานิช นิยมสันติ และชาญเดช เจริญวิริยะกุล, 2564) ได้แก่

(1) เสนอข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและแผนแม่บทวัฒนธรรมของชาติ หมายถึง มีความรู้ ความเข้าใจ มีบทบาท และมีการร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการกำหนดนโยบายและแผนแม่บทวัฒนธรรมของชาติ

(2) เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดในการ ดำเนินงานวัฒนธรรม โดยเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายวัฒนธรรม หมายถึง มีการดำเนินงานวัฒนธรรมในลักษณะเครือข่าย เป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม และมีการให้ความรู้ ประสบการณ์ และแนวในการดำเนินงานวัฒนธรรม แก่เด็ก เยาวชน และประชาชน

(3) ระดมทรัพยากร บุคลากร และสรรพกำลังต่างๆ จากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ เพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรม หมายถึง มีการบูรณาการด้านทรัพยากร บุคลากร สรรพกำลัง และงบประมาณ กับหน่วยงานอื่น ในการดำเนินงานวัฒนธรรม

(4) ส่งเสริม สนับสนุน ร่วมจัดกิจกรรมขององค์กรภาคีและเครือข่ายทาง วัฒนธรรม เพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟู พัฒนา สร้างสรรค์ แลกเปลี่ยน สืบทอด และแผ่ร่วางทางวัฒนธรรม หมายถึง มีความรัก ภาคภูมิใจ และ

วางแผนวัฒนธรรมอันดีงามของไทย มีการส่งเสริม สนับสนุน และร่วมจัดกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ พัฒนา สร้างสรรค์ แลกเปลี่ยน สืบทอดและเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม

(5) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรม และผลการดำเนินงานวัฒนธรรมของ องค์กร ภาคีและเครือข่ายวัฒนธรรม หมายถึง มีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม และผลการดำเนินงานของ องค์กรภาคีและเครือข่ายวัฒนธรรมในพื้นที่

(6) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวง วัฒนธรรม จังหวัด หรือหน่วยงานอื่นๆ ขอความร่วมมือทางวัฒนธรรม หมายถึง มีส่วนร่วมหรือให้การสนับสนุนกับกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัด หรือหน่วยงานอื่นๆ

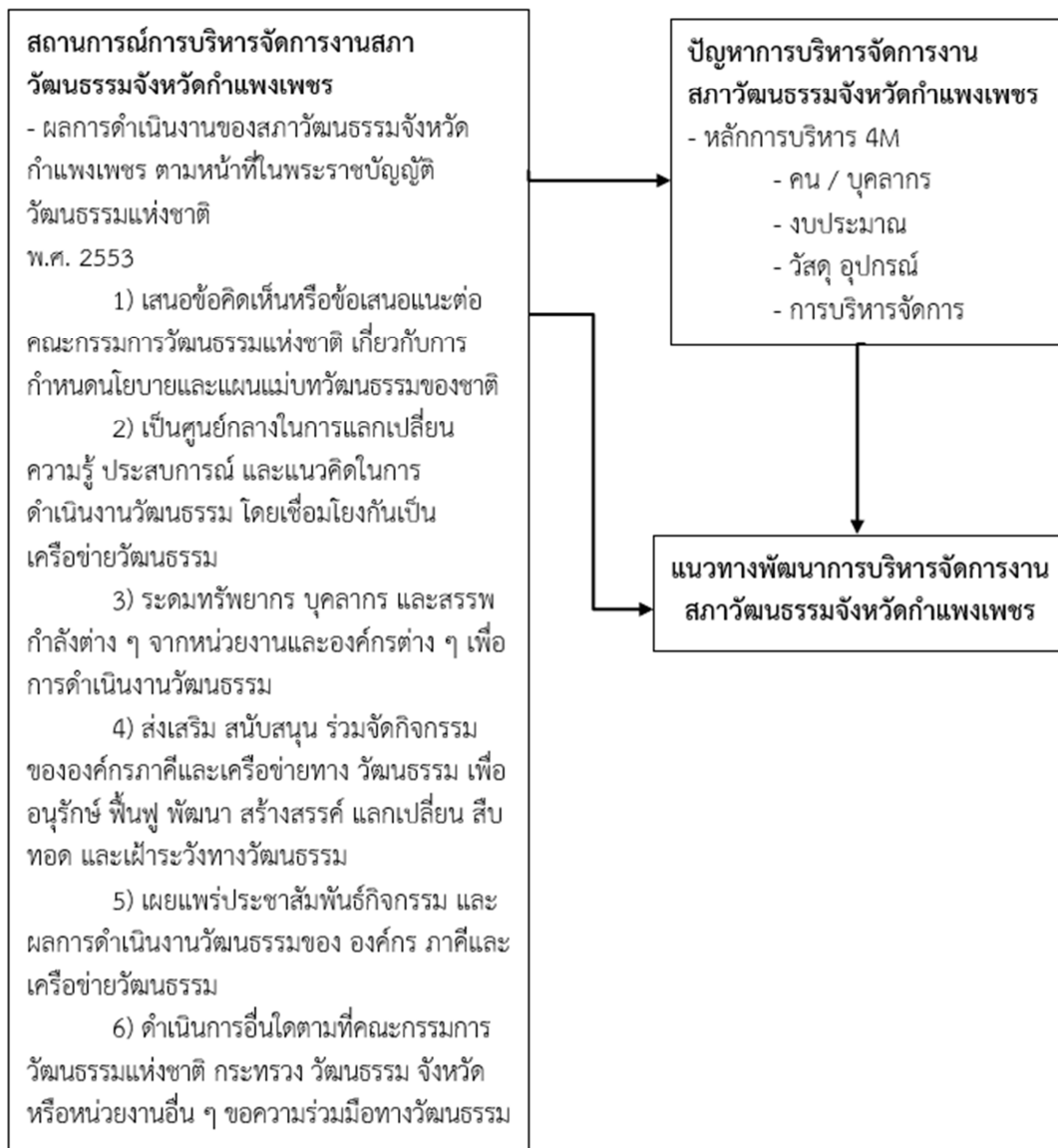
2. สภาวัฒนธรรม หมายถึง องค์กรภาคเอกชนที่ดำเนินงานวัฒนธรรม ภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม โดยมีการบริหารงานในรูปคณะกรรมการ ที่มาจากผู้แทนองค์กรที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งเป็นองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมสภาวัฒนธรรมจังหวัด หมายถึง องค์กรที่จัดตั้งขึ้นจากการรวมตัวของกลุ่มเครือข่ายทาง วัฒนธรรมที่ดำเนินงานอยู่ในจังหวัด และมีสมาชิกซึ่งเป็นผู้แทนองค์กรเครือข่ายทางวัฒนธรรมในจังหวัดนั้น โดยตั้งได้เพียงจังหวัดละ 1 สภาเท่านั้น

3. สภาวัฒนธรรมจังหวัด หมายถึง องค์กรที่จัดตั้งขึ้นจากการรวมตัวของกลุ่มเครือข่ายทางวัฒนธรรมที่ดำเนินงานอยู่ในจังหวัด และมีสมาชิกซึ่งเป็นผู้แทนองค์กรเครือข่ายทางวัฒนธรรมในจังหวัดนั้น โดยตั้งได้เพียงจังหวัดละ 1 สภาเท่านั้นคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัด หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น คณะกรรมการตามข้อบังคับ หรือธรรมนูญของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ซึ่งบัญญัติขึ้นโดยอาศัยพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553

4. คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัด หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น คณะกรรมการตามข้อบังคับ หรือธรรมนูญของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ซึ่งบัญญัติขึ้นโดยอาศัย พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553 โดยกำหนดให้มีจำนวนไม่น้อยกว่า 18 คน แต่ไม่เกิน 50 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีการบริหารจัดการ และการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรม จากหนังสือ บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร และกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล แบ่งออกเป็น

1.1 คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร ที่มีคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553 และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง จำนวน 30 ท่าน เป็นผู้ที่ดำเนินงานสภาวัฒนธรรมอย่างแท้จริง ซึ่งล้วนมาจากเครือข่ายองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน ภาคธุรกิจ ภาควิชาการ และปราชญ์ชาวบ้าน โดยมีหน้าที่ส่งเสริม อนุรักษ์ และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางวัฒนธรรม

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมในจังหวัดกำแพงเพชร วัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร อดีตวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร อดีตประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร หรือคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมในหลากหลายระดับ และเข้าใจทั้งมิติของนโยบายและการปฏิบัติจริงในพื้นที่ ต่างเป็นผู้ที่เคยปฏิบัติงานโดยตรงกับทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ย่อมมีประสบการณ์ตรงในประเด็นความท้าทายในการบริหารจัดการสภาวัฒนธรรม ทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร กระบวนการมีส่วนร่วม และการพัฒนาเครือข่ายวัฒนธรรมในระดับพื้นที่ อีกทั้งยังได้รับการยอมรับจากชุมชนในฐานะผู้นำทางความคิด มีทัศนคติที่เข้าใจความเปลี่ยนแปลงของสังคมวัฒนธรรมไทยร่วมสมัย จึงสามารถให้ข้อเสนอแนะที่ผสมผสานระหว่างการอนุรักษ์กับการพัฒนาได้อย่างสมดุล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) เนื่องจากต้องการข้อมูลเชิงลึกที่สะท้อนความคิดเห็น มุมมอง ประสบการณ์ และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรมในพื้นที่ การสัมภาษณ์จึงเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดในการเข้าถึงข้อมูลที่มีคุณค่าและมีบริบทเฉพาะท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์อย่างเต็มที่ อีกทั้งยังมีความยืดหยุ่นในการปรับคำถามหรือขยายความเพิ่มเติมในประเด็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เน้นความลึก ความหมาย และการตีความบริบทในเชิงพัฒนาอย่างแท้จริง โดยใช้ชุดคำถามจำนวน 2 ชุด ดังนี้

2.1 ชุดคำถามที่ 1 ใช้สำหรับสัมภาษณ์คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 30 ท่าน เพื่อทราบถึงสถานการณ์และปัญหาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร โดยการสอบถามถึงความรู้ ความเข้าใจ และการรับรู้บทบาท หน้าที่ ของสภาวัฒนธรรมจังหวัด บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัด ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

2.2 ชุดคำถามที่ 2 ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ทิศทางการขับเคลื่อนงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

(1) ผู้วิจัยได้สร้างชุดคำถาม จำนวน 2 ชุด เพื่อเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview)

(2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลจำนวน 35 ท่าน โดยการสัมภาษณ์ทั้งทางออนไลน์และออฟไลน์

(3) เก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบไฟล์เสียง (Wav. หรือ Mp3) และนำข้อมูลเสียงมาจัดพิมพ์ในรูปแบบเอกสาร โดยจำแนกคำตอบออกเป็นแต่ละประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ และอภิปรายผล ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยสามารถจำแนกอธิบายได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาศาสนาการณการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรเป็นองค์กรที่ขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมในจังหวัดกำแพงเพชร โดยคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร มีจำนวน 30 ท่าน ซึ่งมาจากเครือข่ายองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน ภาคธุรกิจ ภาควิชาการ และปราชญ์ชาวบ้าน โดยมีหน้าที่ส่งเสริม อนุรักษ์ และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางวัฒนธรรม ซึ่งสถานการณ์การบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรในปัจจุบัน จากความเห็นของคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร สามารถจำแนกได้ตามหน้าที่ของสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 6 ด้าน ได้ดังนี้

1.1 การเสนอข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและแผนแม่บทวัฒนธรรมของชาติ สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรยังไม่มีข้อเสนอข้อคิดเห็นต่อคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เนื่องจากขาดตัวแทนในระดับชาติ อยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางชาติโอกาสในการแสดงออก ผลงานยังไม่เป็นที่ยอมรับ และแม้มีต้นทุนทางวัฒนธรรมหลากหลาย แต่ยังไม่โดดเด่นในระดับประเทศ ส่งผลให้ไม่ได้รับโอกาสและการยอมรับเพียงพอในการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายวัฒนธรรมของชาติ

1.2 การเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดในการดำเนินงานวัฒนธรรม โดยเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายวัฒนธรรม สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรยังไม่มีศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความรู้และแนวคิดด้านวัฒนธรรม เนื่องจากการดำเนินงานยังต้องพึ่งพาสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ทำให้ประชาชนเข้าใจว่าสำนักงานฯ เป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก แม้มีเครือข่ายวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและกระตือรือร้น แต่ยังขาดการบูรณาการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ จึงยังไม่สามารถเป็นศูนย์กลางด้านวัฒนธรรมได้อย่างแท้จริง

1.3 การระดมทรัพยากร บุคลากร และสรรพกำลังต่าง ๆ จากหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ เพื่อดำเนินงานวัฒนธรรม สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรมีการระดมทรัพยากรและบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างดี ทั้งการขอสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรมและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงได้รับความร่วมมือจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดและหน่วยงานอื่น ๆ ในการจัดกิจกรรมและดำเนินงานวัฒนธรรม

1.4 การส่งเสริม สนับสนุน ร่วมจัดกิจกรรมขององค์กรภาคีและเครือข่ายทาง วัฒนธรรม เพื่ออนุรักษ์ พัฒนา สร้างสรรค์ แลกเปลี่ยน สืบทอด และเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรมีการส่งเสริมและร่วมจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่ออนุรักษ์ พัฒนา และสืบทอดประเพณีท้องถิ่น มีการอบรมให้ความรู้ ปลุกฝังค่านิยมความเป็นไทยและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมแก่เยาวชน พร้อมบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนงานวัฒนธรรม

1.5 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรม และผลการดำเนินงานวัฒนธรรมของ องค์กร ภาคีและเครือข่ายวัฒนธรรม สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลงานค่อนข้างน้อย ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่รู้จักับบทบาท หน้าที่ และการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมอย่างชัดเจน

1.6 การดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม จังหวัด หรือหน่วยงานอื่นๆ ขอความร่วมมือทางวัฒนธรรม สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรให้การสนับสนุนการดำเนินงานของกระทรวงวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม และหน่วยงานในพื้นที่มาโดยตลอด ทั้งในด้านนโยบาย กิจกรรม และงานประเพณีสำคัญของจังหวัดกำแพงเพชร

2. ผลการศึกษาปัญหาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า แม้สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรจะดำเนินงานวัฒนธรรมมาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังพบปัญหาในการบริหารจัดการ และการดำเนินงาน ซึ่งปัญหาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรในปัจจุบัน จากความเห็นของคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร สามารถจำแนกได้เป็น 4 ด้านตามหลักบริหาร 4M ได้ดังนี้

2.1 ด้านคน/บุคลากร (Man) พบว่า สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรมีบุคลากรเพียงพอและมีความรู้ด้านวัฒนธรรม รวมถึงความสามารถในการประสานงานภายนอก โดยคณะกรรมการหลายท่านได้รับการยอมรับจากภายนอก แต่บางส่วนยังขาดความเข้าใจบทบาทหน้าที่และระเบียบราชการ อีกทั้งยังขาดความสามัคคีภายใน ทำให้การดำเนินงานล่าช้าและความร่วมมือยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร

2.2 ด้านงบประมาณ (Money) พบว่า สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรมีงบประมาณของตนเอง แต่ติดข้อจำกัดด้านระเบียบการเบิกจ่าย จึงต้องขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นที่มีความคล่องตัว และรวดเร็วกว่า เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ (Material) พบว่า สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรมีอุปกรณ์ไม่เพียงพอส่วนใหญ่ต้องใช้อุปกรณ์ส่วนตัวหรือขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานอื่น อีกทั้งยังขาดอุปกรณ์และบุคลากรด้านเทคโนโลยี ทำให้การดำเนินงานขาดความรวดเร็วและประสิทธิภาพ

2.4 ด้านการบริหารจัดการ (Management) สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรมีการบริหารจัดการงบประมาณอย่างเป็นระเบียบและรัดกุมตามระบบราชการ แต่ขาดความยืดหยุ่นในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากคณะกรรมการมีจำนวนมากและคุณวุฒิสูง ทำให้ขาดความเด็ดขาดในการมอบหมายงาน แม้มีการแบ่งหน้าที่ชัดเจน แต่หลายคนไม่ทราบบทบาทของตนเอง ส่งผลให้ภาระงานตกอยู่กับบุคลากรเพียงไม่กี่คน การดำเนินงานโดยรวมยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร

3. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร จากข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม สามารถสรุปวิเคราะห์โดยจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ตามหลักการบริหาร 4M ได้ดังนี้

3.1 ด้านคน/บุคลากร (Man) โดยการพัฒนาบุคลากรเป็นหัวใจสำคัญของสภากาชาดจังหวัดกำแพงเพชร ควรเน้นสร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่ พร้อมพัฒนาคณะกรรมการให้มีความรู้ด้านวัฒนธรรมทักษะบริหาร วางแผน ประสานงาน และใช้เทคโนโลยี รวมถึงอบรมความรู้ใหม่ๆ เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่เข้าร่วมงาน และสร้างแรงจูงใจเพื่อเพิ่มความผูกพันและประสิทธิภาพในการทำงาน

3.2 ด้านงบประมาณ (Money) ในด้านงบประมาณของสภากาชาดจังหวัดกำแพงเพชร แม้จะไม่ใช่ว่าประเด็นที่ถูกต้องโดยตรง แต่สภากาชาดจังหวัดกำแพงเพชรต้องใช้งบอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ พร้อมหาทรัพยากรจากภายนอกและเครือข่ายชุมชนเพิ่มโอกาสขับเคลื่อนงานโดยไม่พึ่งพิงเงินภาครัฐเพียงอย่างเดียว

3.3 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ (Material) งานสภากาชาดควรเน้นพัฒนาทรัพยากรวัตถุและองค์ความรู้ โดยอนุรักษ์ฟื้นฟูโบราณสถาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และประเพณี พร้อมใช้เทคโนโลยีเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อสังคม (Social Media) และเว็บไซต์ เพื่อเพิ่มการสื่อสารกับชุมชนและภายนอกจังหวัด

3.4 ด้านการบริหารจัดการ (Management) สภากาชาดจังหวัดกำแพงเพชรควรวางแผนระยะสั้นและระยะยาว กำหนดเป้าหมายชัดเจน และติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง พร้อมสร้างเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น สถานศึกษา และชุมชนเพื่อเสริมความเข้มแข็งและความยั่งยืนในการทำงานวัฒนธรรม

จากผลการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารจัดการงานสภากาชาดจังหวัดกำแพงเพชร มีข้อจำกัดหลายด้าน เช่น ขาดความชัดเจนในบทบาทคณะกรรมการ ขาดความรู้เรื่องระเบียบราชการ และการบริหารจัดการยังไม่เป็นระบบ ทำให้งานดำเนินช้าและเชื่อมโยงเครือข่ายได้ไม่เต็มที่ แม้มีเครือข่ายและบุคลากรที่มีศักยภาพ แต่ยังขาดเทคโนโลยีและบุคลากรด้านเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง ทำให้สภากาชาดยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง อย่างไรก็ตาม แนวทางพัฒนาควรเน้นเสริมสร้างความเข้าใจบทบาทและกฎหมายให้กับบุคลากรของสภากาชาด ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การอบรมสร้างแรงจูงใจ การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ และการอบรมทักษะที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการ นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ และส่งเสริมประชาชนทุกวัยที่มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการ ด้านสื่อออนไลน์ ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ และความสามารถที่เกี่ยวข้องกับงานวัฒนธรรม ให้เข้ามามีส่วนร่วมในงานสภากาชาด รวมถึงสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ศาสนสถาน โรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาทรัพยากรวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่

การสรุปผลและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการงานสภากาชาดจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า สภากาชาดจังหวัดกำแพงเพชรมีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนที่ต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยสามารถสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สถานการณ์การบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรยังเผชิญความท้าทายหลายด้าน ทั้งปัญหาในการบริหารจัดการ การขาดการยอมรับในระดับชาติ และการเผยแพร่ข้อมูลที่ยังไม่ทั่วถึง ส่งผลให้กิจกรรมทางวัฒนธรรมไม่เป็นที่รู้จักหรือได้รับความสนใจอย่างเพียงพอ การมีงบประมาณที่จำกัด แม้จะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่น แต่ยังคงขาดเทคโนโลยีและบุคลากรที่เชี่ยวชาญ ทำให้การดำเนินงานและประชาสัมพันธ์ยังไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังไม่สามารถเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้ และยังไม่เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ สถานการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ เมธาพร คงคาน้อย (2554) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง นโยบายและแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติงานของสภาวัฒนธรรมในประเทศไทย โดยผลการศึกษาพบว่า สภาวัฒนธรรมในประเทศไทยยังประสบกับปัญหาและอุปสรรคหลายประการในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดด้านงบประมาณ การวางแผนและการติดตามประเมินผล การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรม การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูล แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ปัญญาภรณ์ แสนสุข (2556) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารเพื่อจัดการการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัดหนองคาย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมคณะกรรมการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสภาวัฒนธรรม ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่าด้านการจัดการองค์กรได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการสั่งการ การวางแผน การประสานงาน การจัดบุคคลเข้าทำงาน การรายงาน และด้านการบริหารงบประมาณตามลำดับ ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของระบบการจัดการภายในองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านโครงสร้าง การบริหารงาน และกระบวนการที่ชัดเจน ซึ่งล้วนมีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มพูนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของจังหวัด

2. ปัญหาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร การบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรยังมีปัญหาหลายประการทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ โดยเฉพาะปัญหาในด้านบุคลากรที่ขาดความเข้าใจในบทบาทของตนเองและขาดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการขาดความยืดหยุ่นในระบบบริหารจัดการ และการขาดอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาและดำเนินงานต่างๆ สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรจึงจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนาทั้งในด้านการบริหารจัดการบุคลากร การเพิ่มความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงาน และการพัฒนาอุปกรณ์เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ชวัลลักษณ์ คุณาธิกรกิจ และคณะ (2563) ซึ่งได้ดำเนินการศึกษาในหัวข้อ การส่งเสริมศักยภาพของสภาวัฒนธรรมในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยระบุอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม ได้แก่ การขาดความเข้าใจในรายละเอียดของพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553 การขาดแคลนงบประมาณที่ใช้สนับสนุนการดำเนินงาน การได้รับข้อมูลข่าวสารไม่ทั่วถึงทุกระดับ และโครงสร้างการบริหารจัดการของสภาวัฒนธรรมที่ยังไม่ชัดเจน นอกจากนี้ ยัง

พบว่า ข้อค้นพบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ศศิชา นิยมสันติ และชาญเดช เจริญวิริยะกุล (2564) ซึ่งศึกษาการบริหารจัดการของสภาวัฒนธรรมในเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร โดยได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาหลัก 5 ประการในการบริหารจัดการ ได้แก่ 1) ปัญหาด้านบุคลากร ซึ่งขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมอย่างถูกต้อง 2) ปัญหาด้านงบประมาณ การพึ่งพาเงินสนับสนุนจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นหลัก และยังขาดช่องทางในการระดมทุนอย่างอิสระ 3) ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมต่าง ๆ ยังไม่ได้รับการเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ไม่รู้จักหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมของสภาวัฒนธรรม 4) ปัญหาด้านการทำงานเป็นทีม ลักษณะการทำงานยังมีประธานสภาเป็นผู้ตัดสินใจและบริหารจัดการเอง ขณะที่กรรมการคนอื่น เช่น เற்றுญิกหรือเลขานุการ ไม่ได้มีส่วนร่วมอย่างจริงจัง เนื่องจากไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และ 5) ปัญหาเรื่องความร่วมมือ การดำเนินโครงการในแต่ละครั้ง จำเป็นต้องพึ่งพาความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งสภาวัฒนธรรมแขวง เครือข่ายวัฒนธรรมท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งหากไม่มีความร่วมมือที่ดี จะทำให้โครงการขาดประสิทธิภาพ ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองงานวิจัยดังกล่าว จึงสะท้อนภาพรวมของปัญหาด้านการบริหารจัดการและความพร้อมของสภาวัฒนธรรมในปัจจุบัน ทั้งในด้านโครงสร้าง ความรู้ความสามารถของบุคลากร การประสานงาน การสื่อสาร และทรัพยากรสนับสนุน ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานทางวัฒนธรรมสามารถเกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและครอบคลุมพื้นที่อย่างแท้จริง

3. แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร จากการสรุปผลการศึกษา พบว่า แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร ควรเน้นเสริมสร้างความเข้าใจบทบาทและกฎหมายให้กับบุคลากรของสภาวัฒนธรรม ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การอบรมสร้างแรงจูงใจ การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ และการอบรมทักษะที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการ นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ และส่งเสริมประชาชนทุกวัยที่มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการ ด้านสื่อออนไลน์ ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ และความสามารถที่เกี่ยวข้องกับงานวัฒนธรรม ให้เข้ามามีส่วนร่วมในงานสภาวัฒนธรรม รวมถึงสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ศาสนสถาน โรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาทรัพยากรวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ ซึ่งจะสอดคล้องกับการศึกษาของ สุรศักดิ์ ชะมารัมย์ และคณะ (2560) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานภาครัฐตามหลักทฤษฎีองค์การ: การบริหารงานภาครัฐ (Public Administration: PA) การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) และการบริหารปกครองภาครัฐใหม่ (New Public Governance: NPG) ที่กล่าวถึงแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ที่เน้นการพัฒนาและบริหารจัดการองค์กรภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยนำวิธีการบริหารจัดการแบบเอกชนเข้ามาผสมผสาน รวมไปถึงการเสริมสร้างความรู้และทักษะของบุคลากรผ่านการฝึกอบรมและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้เข้าถึงกลุ่มคนหลากหลาย ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้การดำเนินงานมีระบบและมีประสิทธิภาพตามหลักการบริหารจัดการสมัยใหม่ และสอดคล้องกับการศึกษาของ ชวลลลักษณ์ คุณาธิกรกิจ และคณะ (2563) ที่ได้ทำการศึกษา

เรื่อง การส่งเสริมศักยภาพสภาวัฒนธรรมในการดำเนินงานสงวนและรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ที่ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมศักยภาพสภาวัฒนธรรมในการดำเนินงานสงวนและรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่ 1) การเพิ่มบทบาทสภาวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553 เพื่อให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้มากขึ้น 2) การให้ความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆ ในพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553 เพื่อสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การสนับสนุนด้านงบประมาณในการปฏิบัติงานของสภาวัฒนธรรมจังหวัด และ 4) การปรับปรุงเนื้อหาของพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553 ในการเพิ่มบทบาท ของสภาวัฒนธรรมจังหวัดและสภาวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร จากเดิมที่เพียงแต่การกำหนดตำแหน่งประธานสภาวัฒนธรรมในคณะกรรมการ ซึ่งจะทำให้สภาวัฒนธรรมมีบทบาทในการดำเนินงานสงวนและรักษามรดกทาง วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ไทยโรจน์ พวงมณี (2566) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนสภาวัฒนธรรมจังหวัดไปสู่การสร้างความรู้ทางวัฒนธรรมพื้นที่จังหวัดเลยอย่างยั่งยืน โดยได้เสนอแนวทางการปฏิบัติงานของสภาวัฒนธรรมระดับจังหวัด อำเภอ และตำบลที่ไม่ต้องพึ่งพางบประมาณและบุคลากรจากภาครัฐที่มีกฎเกณฑ์และเงื่อนไขมาก การขับเคลื่อนการดำเนินงานและการพัฒนาศักยภาพด้วยรูปแบบจิตอาสา โดยเน้นการรวมกลุ่มสภาวัฒนธรรมที่ไม่มีการหวังผลกำไรหรือผลตอบแทนจากการดำเนินงาน การทบทวนสภาพและปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งการปรับแนวคิดและการกำหนดวิสัยทัศน์ รวมถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการหาแนวทางการขับเคลื่อนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ การค้นหาและสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากภาคเอกชนและประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการดำเนินงานในลักษณะการสืบค้น สืบค้น และพัฒนา ต่อยอด และประยุกต์สู่การสร้างรายได้ก็เป็นอีกหนึ่งส่วนสำคัญในการขับเคลื่อน นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอผลการขับเคลื่อนและการเผยแพร่ผ่านเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานได้รับการยอมรับและเป็นที่รู้จักในวงกว้าง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร ควรนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1.1 การพัฒนาความรู้และความเข้าใจในบทบาทของสภาวัฒนธรรม คณะกรรมการและบุคลากรสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรควรได้รับการอบรมเพื่อเสริมความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ และการบริหารตามระเบียบราชการ รวมถึงกฎหมายและข้อบังคับ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นระบบและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและสื่อสมัยใหม่ การใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ เช่น สื่อสังคมและเว็บไซต์ เป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่กิจกรรมวัฒนธรรม ควรเสริมทักษะด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารออนไลน์ให้คณะกรรมการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเข้าถึงประชาชนได้หลากหลายมากขึ้น

1.3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่น โรงเรียน และประชาชนทุกวัย เพื่อให้การอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมมีความหลากหลายและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น

1.4 การดึงดูดคนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วม ควรดึงดูดคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีและมุมมองใหม่ ๆ เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นและเสริมศักยภาพในการปรับตัวของสภาวัฒนธรรมในอนาคต

1.5 การปรับปรุงระบบการบริหารจัดการ ควรปรับการบริหารภายในให้ยืดหยุ่น กำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน มอบหมายงานเหมาะสม และใช้ระบบจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและบริหารทรัพยากรมนุษย์ได้ดีขึ้น

1.6 การจัดการงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ควรปรับการจัดสรรงบประมาณให้ยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ พร้อมเสริมการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อลดข้อจำกัดด้านงบประมาณและอุปกรณ์ที่ขาดแคลน

2. ข้อเสนอแนะในศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชรมีความยั่งยืนและทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ควรมีการศึกษาวจัยเพิ่มเติมในประเด็น ดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษารูปแบบการบริหารของสภาวัฒนธรรมจังหวัดอื่น เพื่อเปรียบเทียบและนำจุดเด่นมาปรับใช้ โดยเฉพาะด้านเครือข่ายและการใช้เทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์

2.2 สำนวความความคิดเห็นประชาชนและกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้การพัฒนากิจกรรมทางวัฒนธรรมตอบสนองความต้องการจริง

2.3 ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีและการใช้สื่อออนไลน์ การปรับปรุงระบบบริหารจัดการในยุคดิจิทัล

2.4 ศึกษาแนวทางในการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอก เพื่อเพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมและการเข้าถึงต้นทุนทางวัฒนธรรม

2.5 ศึกษาเพื่อประเมินผลของการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการที่ได้ดำเนินการไปแล้วว่ามีผลอย่างไรบ้าง

2.6 ศึกษาเพื่อสำวความความคิดเห็นของคนรุ่นใหม่ในเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

ชวัลลักษณ์ คุณาธิกรกิจ, บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และจีระวัฒน์ สีนะกนิษฐ์. (2563). การส่งเสริมศักยภาพสภาวัฒนธรรมในการดำเนินงานสงวนและรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 14(34), 186 - 202.

- ไทยโรจน์ พวงมณี. (2566). แนวทางการขับเคลื่อนสภาวัฒนธรรมจังหวัดเลยสู่การสร้างศักยภาพและองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมพื้นที่จังหวัดเลยอย่างยั่งยืน. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 18(66), 1 - 10.
- ปัญจนารถณ์ แสนสุข. (2556). ปัจจัยการบริหารเพื่อการจัดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัดหนองคาย. [การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม]. <https://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2556/104572/Abstract.pdf>
- เมธาพร คงคาน้อย. (2554). นโยบายและแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติงานของสภาวัฒนธรรมในประเทศไทย. *Veridian E-Journal Silpakorn University (กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 4(1), 623 - 644.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2553). พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553. เล่ม 127 ตอนที่ 69 ก. 29 - 39. 12 พฤศจิกายน 2553.
- วันแรม สมบูรณ์สาร. (2548). บทบาทของคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอในจังหวัดนครปฐม. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม].
- ศศิชา นิยมสันติ และชาญเดช เจริญวิริยะกุล. (2564). การบริหารจัดการงานสภาวัฒนธรรมเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร. *วารสารปรัชญาปริทรรศน์*, 26(2), 23 - 33.
- ส่งเสริมวัฒนธรรม, กรม. (2564). คู่มือการจัดตั้งสภาวัฒนธรรม ฉบับปี พ.ศ. 2564. โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร. (2566). รายงานสรุปผลการดำเนินงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. สภาวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร.
- สุรศักดิ์ ชะมารัมย์, พระมหาโชตินิพัทธ์พนธ์ สุทธิจิตโต (ผลเจริญ), วันชัย สุขตาม, ไฉ ชีรัมย์, เศรษฐพร หนูหนู และพระมหายุทธพิชาญ โยธสาโน (ทองจันทร์). (2560). การบริหารงานภาครัฐตามหลักทฤษฎีองค์การ: การบริหารงานภาครัฐ (Public Administration: PA) การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) และการบริหารปกครองภาครัฐใหม่ (New Public Governance: NPG). *วารสารนันทมฤตศาสตร์ปริทรรศน์*, 4(1), 52 - 70.
- อริศ แก้วบัวดี. (2545). การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานตามหน้าที่คณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมอำเภอในจังหวัดกำแพงเพชร. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร].
- เอมอร โกลละสุด. (2545). ปัญหาการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดศรีสะเกษ. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].

การเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
ENHANCING MORALITY AND TRANSPARENCY IN LOCAL ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION MANAGEMENT: A CASE STUDY OF NAKHA SUBDISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, MUEANG UDON THANI DISTRICT,
UDON THANI PROVINCE

อิสระบุรุษ หาทิ¹ และ สรรยญา เจริญศิริ^{2,*}
Israburut Hathee¹ and Saranya Charoensiri^{2,*}

(Received: 14 Jun., 2025; Revised: 14 Aug., 2025; Accepted: 15 Aug., 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการณ์เกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงาน และ 2) ความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงาน กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การรวบรวมข้อมูลใช้การศึกษาเอกสาร แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสังเกตการณ์

ผลการศึกษาพบว่า สภาพการณ์เกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 1) ด้านภาวะผู้นำ ยึดหลักคุณธรรมและความโปร่งใส โดยขับเคลื่อนนโยบาย No Gift Policy มีช่องทางรับฟังความคิดเห็นประชาชน ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรแบบเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการอบรมจริยธรรมและสื่อสารกับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ จนนำไปสู่การประเมิน ITA ปี 2567 ได้คะแนนระดับดี 95.84 2) ด้านแรงจูงใจ ใช้การอบรมจริยธรรมและให้รางวัลเชิดชูบุคลากรเป็นแรงจูงใจ พร้อมประเมินผลเพื่อเลื่อนเงินเดือน กระตุ้นความร่วมมือและการแข่งขันเชิงบวก เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี 3) ด้านการติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์ พัฒนาเครือข่ายการสื่อสาร ทั้งภายในและภายนอก แยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจน และตรวจสอบเนื้อหาสม่ำเสมอ เพื่อให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเข้าถึงง่าย 4) ด้านการกำหนดเป้าหมายและควบคุมการปฏิบัติงาน มี

¹ นักศึกษา, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ประเทศไทย

¹ Student, Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Udon Thani Rajabhat University, Udon Thani Province, Thailand

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ประเทศไทย

² Assistant Professor, Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Udon Thani Rajabhat University, Udon Thani Province, Thailand

* Corresponding author. E-mail: saranya.ju@udru.ac.th

การประเมินผลงานประจำปี 2 ครั้ง พร้อมระบบ MOU ระหว่างหัวหน้าแต่ละกองกับผู้ใต้บังคับบัญชา และ คณะกรรมการติดตามผลโครงการ โดยเน้นการทำงานตามมาตรฐานตัวชี้วัด 5) ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน และฝึกอบรม กำหนดนโยบายฝึกอบรมอย่างชัดเจน พร้อมงบประมาณสนับสนุน เน้นสร้างบุคลากรที่มี คุณภาพ ยึดมั่นในจริยธรรม ความรู้ทางกฎหมาย และทักษะปฏิบัติ มีการกำหนดตัวชี้วัดประจำปี ขณะที่ การศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงาน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านแรงจูงใจและด้านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและฝึกอบรม มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์ และลำดับสุดท้าย คือ ด้านภาวะผู้นำ ตามลำดับ และมีข้อเสนอแนะ คือ หน่วยงานควรเพิ่มช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารร่วมกัน เพราะช่องทางการ รับรู้ข้อมูลที่มีอยู่แบ่งแยกเป็นแต่ละฝ่ายจึงต้องการช่องทางที่สามารถรับข่าวสารร่วมกัน

คำสำคัญ: คุณธรรม, ความโปร่งใส, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This research aimed to examine 1) the situation of promoting morality and transparency in administration and 2) personnel's opinions on factors affecting morality and transparency in administration, in the case of Na Kha Subdistrict Administrative Organization, Mueang Udon Thani District, Udon Thani Province. A mixed-method approach was employed, combining both quantitative and qualitative methods. Data were collected through document analysis, questionnaires, in-depth interviews with key informants, and observation.

The findings indicated that the situation of promoting morality and transparency within the administration of Na Kha Subdistrict Administrative Organization, Mueang Udon Thani District, Udon Thani Province could be categorized into key dimensions, as follows: 1) in terms of leadership, administrators adhere to the ethical principles of morality and transparency by driving the No Gift Policy, providing channels for public opinions, promoting an open and accountable organizational culture, conducting ethics training, and maintaining regular communication with the public. This contributed to a high ITA score of 95-84 in the 2024 ITA assessment. 2) In terms of motivation, ethics training and reward systems were used to encourage personnel, alongside performance evaluations linked to salary increases, and promote cooperation and positive competition to create a good working atmosphere. 3) In terms of communication and interaction, the organization developed internal and external communication networks, clearly separated target groups, and regularly reviewed

content to ensure communication effectiveness, transparency and accessibility 4) In terms of goal setting and work control, performance evaluations were conducted twice a year, supported by an MOU system between supervisors and subordinates, along with project monitoring committee, with standardized performance indicators. 5) In terms of work standards and training, policies and budget support were in place, focusing on developing personnel with strong ethical awareness, legal knowledge, and practical skills with annual performance indicators established. The analysis of opinions on factors affecting ethics and transparency in management revealed that overall perceptions were at a high level. Motivation and work standards were ranked highest, followed by communication and interaction, while leadership was ranked lowest. It is recommended that agencies should increase shared channels for information access, as existing channels are divided across different departments, highlighting the need for a unified platform where information can be accessed centrally.

Keywords: Morality, Transparency, Local Government Organization

บทนำ

การบริหารงานภาครัฐที่ตั้งอยู่บนหลักคุณธรรมและความโปร่งใส คือ รากฐานสำคัญของการสร้างธรรมาภิบาลและความไว้วางใจจากประชาชน หลายประเทศได้นำแนวทางนี้ไปปรับใช้เพื่อลดความเสี่ยงจากการใช้อำนาจโดยมิชอบ และเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างแท้จริง แม้ความพยายามดังกล่าวจะดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหาการทุจริตยังคงเป็นความท้าทายของสังคมทั่วโลก ปัญหานี้ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน หากแต่ค่อยๆ ก่อตัวและปรับเปลี่ยนรูปแบบตามพลวัตของสังคมและเศรษฐกิจ แม้แต่ในประเทศพัฒนาแล้วหรือองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีกฎหมายเข้มงวดและเทคโนโลยีทันสมัย ก็ยังเผชิญกับความสูญเสียทั้งทางการเงินและความเชื่อมั่นของประชาชนจากการทุจริต ดังนั้น การแก้ไขปัญหานี้จึงไม่อาจหยุดอยู่เพียงการปรับปรุงกฎหมายหรือเพิ่มกลไกตรวจสอบ แต่ต้องมุ่งไปที่การปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกต่อต้านการทุจริตในทุกภาคส่วน เพื่อสร้างสังคมที่เข้มแข็งได้ในที่สุด (กิริติกาญจน์ เจตนธนนันท์ และคณะ, 2566)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 63 บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริต และประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกัน และขจัดการทุจริต และประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ”(ราชกิจจานุเบกษา, 2560) และในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 –2580) ได้ระบุถึงประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยมีเป้าหมายหลักคือ เพื่อให้ภาครัฐโปร่งใส ปลดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(ราชกิจจานุเบกษา, 2561) โดยมีเป้าหมายที่ 1 คือ ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต และได้กำหนดว่า “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ และแยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการบริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีขีดสมรรถนะสูงยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อตอบสนองความต้องการและบริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส บริหารแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2566)

ประเทศไทยได้เริ่มนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารภาครัฐตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยวางแนวทางต้นแบบให้หน่วยงานราชการ ก่อนที่จะตรา “พระราชกฤษฎีกาหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนด 6 หลักสำคัญ ได้แก่ นิติธรรม คุณธรรม มีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ โปร่งใส และความคุ้มค่า หลักการเหล่านี้สะท้อนค่านิยมการบริหารที่เน้นคุณธรรมและความโปร่งใส และต่อมาในปี พ.ศ. 2556 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้พัฒนาเครื่องมือในการประเมินการรับรู้คุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐขึ้น (Integrity and Transparency Assessment : ITA) เพื่อวัดระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ใช้เป็นเครื่องมือจัดการความเสี่ยง และชี้ช่องว่างในการปฏิบัติที่อาจขาดธรรมาภิบาล โดยหน่วยงานที่เข้ารับการประเมินจะต้องจัดทำมาตรการป้องกัน กระทั่งในปี พ.ศ. 2561 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้องค์กรภาครัฐทั้งหมดเข้าร่วมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ตามแนวทางที่ ป.ป.ช. กำหนด โดยเริ่มจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ และในปี พ.ศ. 2562 ได้มีการปรับใช้มาตรฐานเดียวกันกับหน่วยงานภาครัฐทั้งหมด ปัจจุบันมีหน่วยงานเข้าร่วมกว่า 8,323 แห่ง ทั้งนี้ ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ก็ยังได้กำหนดให้หน่วยงานทุกระดับต้องผ่านเกณฑ์ ITA ร้อยละ 100 จึงยืนยันได้ว่าเครื่องมือในการประเมินการรับรู้คุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐขึ้น (Integrity and Transparency Assessment : ITA) เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมธรรมาภิบาลของภาครัฐในยุคปัจจุบันอย่างแท้จริง (คณะกรรมการกิจการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ วุฒิสภา, 2566; สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2566; กิริติกาญจน์ เจตนธนานันท์ และคณะ, 2566)

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศเนื่องจากอยู่ใกล้ชิดประชาชนในระดับท้องถิ่นที่สุดและทำหน้าที่ให้บริการสาธารณะเพื่อประโยชน์สุขของคนในพื้นที่ การเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นพื้นฐานของการมีธรรมาภิบาลที่จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นของประชาชน ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศเจตนารมณ์สุจริต พร้อมจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตและนำไปสู่การปฏิบัติจริง เพื่อให้การบริหารงานของท้องถิ่นมีความโปร่งใสและสร้างประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ดังนั้นแล้วการเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสจึงไม่ใช่เพียงข้อกำหนดเชิงนโยบาย แต่เป็น

ปัจจัยสำคัญต่อความยั่งยืนของการพัฒนาท้องถิ่นและความเชื่อมั่นของสังคมโดยรวม ที่ยังต้องเผชิญกับความท้าทายด้านประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2565)

องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลควบคู่ไปกับการป้องกันการทุจริต โดยได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตและนำไปสู่การปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพเพื่อยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า (พ.ศ. 2566-2570) อันจะส่งผลต่อการขับเคลื่อนให้บรรลุค่าเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ที่กำหนดไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2570 หน่วยงานที่เข้าร่วมการประเมิน ITA ทั้งหมด (ร้อยละ 100) ต้องได้คะแนน 85 คะแนนขึ้นไป รวมทั้งประเทศไทยต้องมีคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index-CPI) อยู่ในอันดับ 1 ใน 43 และหรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 57 คะแนน โดยในปีงบประมาณ 2567 องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ได้รับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) โดยมีคะแนนการประเมินอยู่ในระดับดี 95.84 คะแนน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2567)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยให้ความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาสถานการณ์เกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงาน รวมทั้งความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี เพื่อที่นำข้อค้นพบจากการวิจัยจะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนา/ปรับปรุงการเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานของหน่วยงาน และเป็นแนวทางเบื้องต้นสำหรับการเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์เกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณี องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะการวิจัยแบบขั้นตอนเชิงสำรวจ (Exploratory Sequential Design) กล่าวคือ ช่วงแรกเป็นการวิจัยหลักเพื่อศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ และนำผลมาต่อยอดด้วยการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อยืนยัน คณะผู้วิจัยได้

เลือกศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี เป็นกรณีศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากรสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ดำเนินการเก็บข้อมูลกับบุคลากรทั้งหมดขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ประกอบไปด้วย ฝ่ายบริหาร สำนักปลัด กองคลัง กองช่าง กองการศึกษาฯ และวัฒนธรรม สวัสดิการสังคม และหน่วยงานตรวจสอบภายใน จำนวนรวมทั้งสิ้น 74 คน

1.2 กลุ่มเป้าหมายสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informant) ซึ่งเป็นการเลือกแบบเจาะจงจากกลุ่มคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานด้านคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ซึ่งได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม และนักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี รวมทั้งสิ้น 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประเภทตำแหน่ง จำนวนปีที่ทำงานในองค์กร และรายได้ต่อเดือน และส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี จำนวน 5 ด้าน และ ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.2 แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณี องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี จำนวน 5 ด้าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

3.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลงานทางวิชาการ เอกสารการวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเอกสารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและเหมาะสม

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ จะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informant)

3.3 การสำรวจ (Survey) เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ศึกษาข้อมูลงานด้านคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี รวมถึงการแจกแบบสอบถาม

3.4 การสังเกตการณ์ (Observation) ทั้งแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วมในงานด้านคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

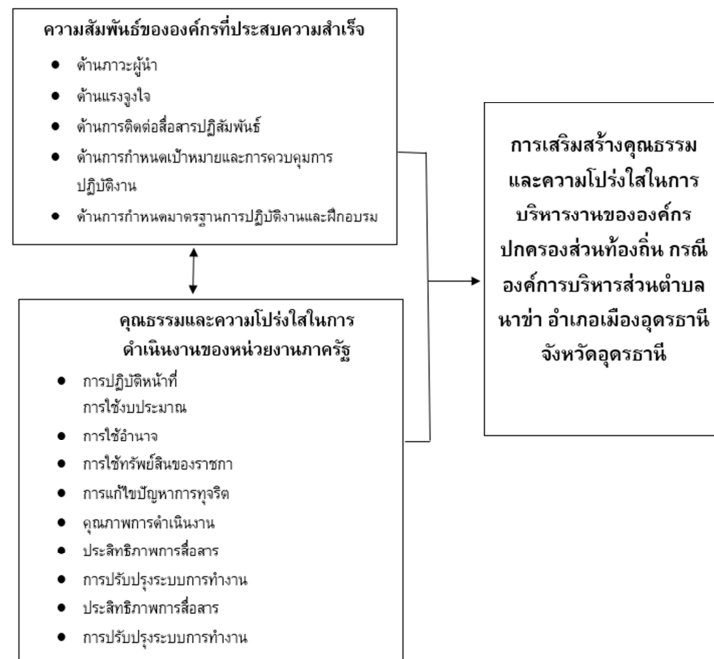
4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยหลังจากได้เก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับแล้วนำมาทำการลงรหัสข้อมูล (Coding) แล้วจึงนำข้อมูลไปประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยเลือกใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) โดยใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับการศึกษาความคิดเห็น

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมีเป้าหมายเพื่อจัดระบบของข้อมูล โดยวิเคราะห์สังเคราะห์ และเชื่อมโยงเพื่อหาข้อสรุป อธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยในการศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้การพรรณนาวิเคราะห์เนื้อหาจากการตีความ สร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ เทียบเคียงกับแนวความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาวิจัย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยง หาข้อสรุป โดยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลไปพร้อมๆ กัน ในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อช่วยให้ผลการวิเคราะห์อยู่ในกรอบและแนวทางที่ถูกต้อง แล้วจึงนำไปเขียนรายงานต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยปรับปรุงแนวคิดของ วุฒิพร ประทุมพงษ์ และวัลลภา อาริรัตน์ (2557) เกี่ยวกับระบบความสัมพันธ์ขององค์กรที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านภาวะผู้นำ ด้านแรงจูงใจ ด้านการติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์ ด้านการกำหนดเป้าหมายและการควบคุมการปฏิบัติงาน และด้านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและฝึกอบรม และอาศัยตัวชี้วัดจากคู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ประกอบไปด้วย การปฏิบัติหน้าที่ การใช้งบประมาณ การใช้อำนาจ การใช้ทรัพย์สินของราชการ การแก้ไขปัญหาการทุจริต คุณภาพการดำเนินงาน ประสิทธิภาพการสื่อสาร การปรับปรุงระบบการทำงาน การเปิดเผยข้อมูล และการป้องกันการทุจริต ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถนำเสนอได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. สภาวะการณ์เกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี โดยจำแนกเป็นด้านต่างๆ ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1.1 ด้านภาวะผู้นำ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า เน้นสร้างความโปร่งใสด้วยการประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวและเว็บไซต์ เปิดให้ผู้ใหญ่บ้านและประชาชนมีส่วนร่วมในการรับทราบข้อมูลและตรวจสอบโครงการต่างๆ พร้อมนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาข่ายังได้ขับเคลื่อนนโยบาย No Gift และช่องทางรับข้อร้องเรียน ส่งเสริมประชุมผู้นำระดับกลาง อันได้แก่ หัวหน้ากอง ประจำทุกวันที่ 15 ของเดือน เพื่อวางแผนแนวทางแก้ไขปัญหา ผู้นำยังสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความโปร่งใส เริ่มจากการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและการสื่อสารโดยเปิดเผยกับบุคลากรและประชาชนให้ได้รับทราบ อีกทั้งยังมีการอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านจริยธรรม และส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตามแบบอย่างของผู้บริหาร นอกจากนี้ยังรับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรและประชาชนผ่านเวทีประชุม และมีกลไกการตรวจสอบประเมินผลการทำงานอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการให้รางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงานอย่างมีจริยธรรม ทั้งนี้ การจัดตั้งช่องทางรับข้อร้องเรียนและข้อเสนอแนะยังช่วยเสริมสร้างความมั่นใจว่าการบริหารงานใน อบต. เป็นไปตามหลักคุณธรรมและความโปร่งใสอย่างแท้จริงนอกจากนี้ผู้นำยังเน้นให้บุคลากรมีอิสระทางความคิดในการปรับปรุงงาน แต่ต้องยึดมั่นในแนวทางที่กำหนดไว้เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน ทั้งนี้วิสัยทัศน์ด้านธรรมาภิบาลที่ชัดเจนจะนำพาองค์กรไปสู่ความโปร่งใส ยุติธรรม และมีประสิทธิภาพ โดยหลักการสำคัญประกอบด้วยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย การรับผิดชอบต่อหน้าที่ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และการปฏิบัติตามหลักนิติธรรมและนิติรัฐเพื่อสร้าง

ความยุติธรรมในทุกกระบวนการ สุดท้ายการสร้างโปร่งใสในทุกขั้นตอนจะช่วยให้การทำงานขององค์กรเป็นที่เชื่อถือและได้รับการสนับสนุนจากประชาชน การดำเนินงานดังกล่าว ส่งผลให้ องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่าได้รับการประเมินประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ประจำปี พ.ศ. 2567 อยู่ในระดับดี 95.84 คะแนน

1.2 ด้านแรงจูงใจ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า ได้ใช้การจัดอบรมจริยธรรมและกฎหมาย พร้อมมอบรางวัลเชิดชูบุคลากรด้านจริยธรรม เพื่อสนับสนุนวัฒนธรรมความซื่อสัตย์ด้วยการมอบประกาศเกียรติคุณพนักงานดีเด่นและประเมินผลโปร่งใสเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนพร้อมติดตามความคืบหน้าโครงการทุกสัปดาห์ สร้างการแข่งขันเชิงบวก และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กรการสร้างความนิยมในเรื่องความซื่อสัตย์และจิตสำนึกในการทำงาน ยังทำให้พนักงานรู้สึกมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรไปในทิศทางที่ดีขึ้น สร้างบรรยากาศการสื่อสารเปิดเผยผ่านเว็บไซต์ (Website) และโซเชียลมีเดีย (Social Media) และกลุ่มไลน์ (Line) เฉพาะกลุ่มเป้าหมายเพื่อแจ้งข้อมูลและประเมินผลสัมฤทธิ์ทุกโครงการ และเปิดช่องทางรับฟังความคิดเห็นประชาชน ทำให้การทำงานมีความโปร่งใส มีส่วนร่วม และสร้างแรงจูงใจภายในองค์กร โดยยึดหลักการไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความเชื่อมั่น องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่าให้ความสำคัญกับการให้บริการประชาชนเป็นภารกิจหลัก โดยยึดมั่นว่าการทำงานอย่างเต็มที่และมีคุณภาพ ส่งผลให้ประชาชนพึงพอใจ กล่าวคือ การให้บริการที่ดีจึงเป็นแรงจูงใจสำคัญในการขับเคลื่อนการประเมินค่า LPA (ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร) และ ITA ที่เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผล และมีผลต่อการพิจารณาโบนัสประจำปี โดยผลการประเมินนี้สะท้อนถึงคุณภาพการทำงานและการบริการ

1.3 ด้านการติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า ใช้ระบบสื่อสารภายในผ่านกลุ่มไลน์เพื่อให้เจ้าหน้าที่ประสานงานรวดเร็ว กับผู้บริหารและหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ฝ่ายการคลัง การก่อสร้าง และการร้องเรียน ขณะเดียวกันเปิดหลายช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลและร้องเรียน ทั้ง เฟสบุ๊ก (Facebook), เว็บไซต์, หอกระจายข่าว, แผ่นป้าย, โทรศัพท์และอีเมล (E-mail) โดยจัดกลุ่มเฉพาะ เช่น ผู้สูงอายุ จิตอาสา เยาวชน กู้ชีพ เป็นต้น เพื่อส่งข้อมูลข่าวสารสำคัญ เช่น นโยบาย กิจกรรมต่างๆ ของ อบต. เพื่อลดความสับสน และเพื่อกระตุ้นความสนใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและเศรษฐกิจชุมชน พร้อมคัดกรองและตรวจสอบเนื้อหาเป็นประจำทุกวันศุกร์ เพื่อความถูกต้อง องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่ายังพัฒนาเว็บไซต์ ให้สามารถกรอกแบบฟอร์มข้อร้องเรียนและติดตามผลอย่างจริงจัง รวมถึงประชาสัมพันธ์ช่องทางผ่านผู้นำชุมชน ป้ายประกาศ และหนังสือราชการ ส่งผลให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสร้างความเชื่อมั่นทั้งภายในองค์กรและในชุมชน

1.4 ด้านการกำหนดเป้าหมายและการควบคุมการปฏิบัติงาน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า มีการกำหนดเป้าหมายและควบคุมการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ โดยแบ่งการประเมินผลงานปีละสองครั้ง (เมษายนและกันยายน) โดยผู้อำนวยการกองแต่ละกองจะต้องส่งผลงานขึ้นให้นายกตรวจสอบว่ามีความสมเหตุสมผลและเป็นความจริง พร้อมสังเกต ติดตาม และสอบถามเพื่อยืนยันคุณภาพและประสิทธิภาพงาน ส่งผลให้พนักงานรู้สึกมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่มีคุณภาพ หาก

พบจุดอ่อนจะจัดอบรมเพิ่มทักษะให้เจ้าหน้าที่ เนื่องจากไม่มีเจ้าหน้าที่เฉพาะทาง จำเป็นต้องให้เจ้าหน้าที่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป การทำงานของทุกคนใน อบต. จะต้องเป็นไปตามมาตรฐานงานบุคคล โดยแต่ละตำแหน่งจะมีตัวชี้วัดและหน้าที่ที่ชัดเจน เพื่อรับนโยบายและนำไปปฏิบัติร่วมกับผู้อำนวยการแต่ละกอง ในแต่ละกองจะมีการทำ MOU กับผู้ใต้บังคับบัญชา โดยกำหนดบทบาทและหน้าที่ในโครงการต่างๆ อย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถติดตามและประเมินผลได้อย่างโปร่งใส มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผล ซึ่งประกอบด้วยรองนายกฯ และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อคอยตรวจสอบความคืบหน้าและประสิทธิภาพของโครงการ การติดตามและประเมินผลนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและให้คำแนะนำ เพื่อให้โครงการดำเนินไปอย่างราบรื่นและบรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.4 ด้านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและฝึกอบรม โดยองค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า มีกรอบนโยบายในการอบรมบุคลากรที่ชัดเจน โดยจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อให้บุคลากรทุกฝ่าย รวมถึงฝ่ายสภา เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน สร้างความมั่นใจให้กับประชาชนในความต้องการและความน่าเชื่อถือขององค์กร การสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ยึดมั่นในคุณธรรมและความโปร่งใส จะส่งผลให้เกิดความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง และช่วยพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพในอนาคต การอบรมและการขึ้นนี้จะจุดเริ่มต้นในการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพและจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง โดยมีการเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ หรือส่งคนไปอบรมแต่หากต้องการเน้นเรื่องใดเป็นพิเศษ อีกทั้งบุคลากรยังเสนอชื่อเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมได้ตามความเหมาะสม โครงการอบรมเน้นทั้งความรู้ทั่วไป จริยธรรม และทักษะเชิงเทคนิค นอกจากนี้ยังมีการอบรมกฎหมาย การใช้เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ของทางราชการ พร้อมกำหนดตัวชี้วัดประเมินผลประจำปี เพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงาน และสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชน

2. ความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี จากการสำรวจความคิดเห็นโดยแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 74 คน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ตาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=74)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	34	45.90
หญิง	40	54.10
รวม	74	100.0
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	0	0.0
20 – 29 ปี	21	28.40
30 – 39 ปี	16	21.60
40 – 49 ปี	19	25.70
50 – 59 ปี	15	20.30
60 ปีขึ้นไป	3	4.10
รวม	74	100.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทตำแหน่ง		
ข้าราชการ	21	28.40
ลูกจ้างประจำ	11	14.90
พนักงานราชการ	8	10.80
พนักงานจ้างเหมาบริการ	34	45.90
รวม	74	100.0
จำนวนปีที่ทำงานในองค์กร		
ต่ำกว่า 1 ปี	3	4.10
1 – 2 ปี	28	37.80
3 – 5 ปี	14	18.90
6 – 10 ปี	9	12.20
11 – 15 ปี	6	8.10
16 – 20 ปี	8	10.80
21 ปี ขึ้นไป	6	8.10
รวม	74	100.0
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 15,000 บาท	45	60.80
15,000 – 20,000 บาท	10	13.50
20,001 – 30,000 บาท	9	12.20
30,001 บาท ขึ้นไป	10	13.50
รวม	74	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 54.10 ส่วนใหญ่มีอายุ 20 – 29 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 28.40 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งพนักงานจ้างเหมาบริการ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 45.90 และมีจำนวนปีในการทำงานในองค์กร 1 – 2 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 37.80 มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 60.80 ตามลำดับ

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี จากการสำรวจความคิดเห็นโดยแบบสอบถาม สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี (n=74)

ความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ด้านภาวะผู้นำ	4.59	0.54	มากที่สุด
ด้านแรงจูงใจ	4.62	0.52	มากที่สุด
ด้านการติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์	4.62	0.51	มากที่สุด
ด้านการกำหนดเป้าหมายและการควบคุมการปฏิบัติงาน	4.61	0.53	มากที่สุด
ด้านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและฝึกอบรม	4.62	0.52	มากที่สุด
ภาพรวม	4.61	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี มีระดับความคิดเห็นเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านภาวะผู้นำ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่าในด้านภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 (S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้นำมีการกำกับดูแลและตรวจสอบการใช้ทรัพย์สินของราชการอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย 4.70 (S.D. = 0.51) รองลงมาคือ ผู้นำให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาการทุจริต และมีการนำผลการประเมิน ITA มาปรับปรุงการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 4.64 (S.D. = 0.58) และลำดับสุดท้ายคือ ผู้นำมีการปรับปรุงระบบการทำงานภายในหน่วยงานให้เกิดความโปร่งใสในการทำงานในหน่วยงาน มีค่าเฉลี่ย 4.51 (S.D. = 0.55)

2.2 ด้านแรงจูงใจ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่าในด้านแรงจูงใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 (S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หน่วยงานมีการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้บุคลากรในหน่วยงานมีทัศนคติและค่านิยม ในการปฏิบัติงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย 4.66 (S.D. = 0.54) รองลงมาคือ หน่วยงานมีประกาศต่างๆ เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง หรือการจัดหาพัสดุ ตามที่หน่วยงานจะต้องดำเนินการตามแผนงานมีค่าเฉลี่ย 4.64 (S.D. = 0.53) และลำดับสุดท้ายคือ หน่วยงานมีการส่งเสริมให้พนักงานปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรมและโปร่งใสและเปิดเผยข้อมูลต่อผู้รับบริการ มีค่าเฉลี่ย 4.61 (S.D. = 0.51)

2.3 ด้านการติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่าในการติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 (S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หน่วยงานของท่านได้กำหนดช่องทางการติดต่อสื่อสารที่เหมาะสมเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเป็นไปตามขั้นตอนอยู่ในอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย 4.69 (S.D. = 0.49) รองลงมาคือ องค์การมีช่องทางเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างโปร่งใสสามารถเข้าถึงได้ง่าย มีค่าเฉลี่ย 4.66 (S.D. = 0.53) และลำดับสุดท้ายคือ หน่วยงานมีการปรับปรุงระบบการทำงานและติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์เพื่อปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.58 (S.D. = 0.52)

2.4 ด้านการกำหนดเป้าหมายและการควบคุมการปฏิบัติงาน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่าในการกำหนดเป้าหมายและการควบคุมการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 (S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เป้าหมายงานที่ได้รับมอบหมายมีความสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรอยู่ในอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย 4.72 (S.D. = 0.51) รองลงมาคือ หน่วยงานได้กำหนดเป้าหมายปรับปรุงระบบการทำงานและและมีการติดตามผลการดำเนินการปรับปรุงระบบการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 4.69 (S.D. = 0.49) และลำดับสุดท้าย คือ หน่วยงานมีการควบคุมการใช้ทรัพย์สินของราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.47 (S.D. = 0.60) และ

2.5 ด้านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและฝึกอบรม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า ด้านการกำหนดมาตรฐานการ

ปฏิบัติงานและฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 (S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หน่วยงานของท่านให้ความสำคัญกับการปรับปรุงพัฒนา และส่งเสริมหน่วยงานด้านคุณธรรมและโปร่งใสอยู่ในอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย 4.68 (S.D. = 0.47) รองลงมาคือ หน่วยงานมีการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานด้านการป้องกันการทุจริต มีค่าเฉลี่ย 4.66 (S.D. = 0.53) และลำดับสุดท้าย คือ หน่วยงานของท่านมีนโยบายและระเบียบที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินและมีการจัดฝึกอบรมให้กับพนักงานเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินของหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ย 4.57 (S.D. = 0.57)

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 (S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี ด้านแรงจูงใจและด้านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.62 (S.D. = 0.52) รองลงมา คือ ด้านการติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 (S.D. = 0.51) และลำดับสุดท้าย คือ ด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 (S.D. = 0.54) ตามลำดับ โดยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณี องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี คือ หน่วยงานควรเพิ่มช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารร่วมกัน เพราะช่องทางการรับรู้ข้อมูลที่มีอยู่แบ่งแยกเป็นแต่ละฝ่ายจึงต้องการช่องทางที่สามารถรับข่าวสารร่วมกัน

การสรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า การเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณี องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี เกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายด้าน โดยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผลจำแนกเป็นรายปัจจัย ดังนี้

1. ด้านภาวะผู้นำ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่าที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด โดยพบว่า ผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่าให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาทุจริตและนำผลการประเมิน ITA มาปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการสร้าง ความโปร่งใสที่ประชาชนสามารถรับทราบข้อมูลและมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมและโครงการ ซึ่งถือเป็นหัวใจของการบริหารงานที่โปร่งใส นโยบาย No Gift หรือการไม่รับของขวัญปีใหม่ช่วยเสริมสร้างธรรมาภิบาลโดยไม่ใช้แค่คำพูด แต่ต้องมีการปฏิบัติที่ชัดเจนในทุกหน่วยงาน สอดคล้องกับ อวยชัย ราชชัยกุล (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรม: กระบวนการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายอย่างยั่งยืน พบว่า สำหรับกระบวนการขับเคลื่อนองค์กรเพื่อไปสู่เป้าหมายอย่างยั่งยืน โดยบุคคล หรือ บุคลากรขององค์กรแล้ว แม้จะมีภาวะผู้นำ มีกระบวนการคิด มีความรู้ มีกลยุทธ์และเป้าหมายที่มีความสำคัญแล้วแต่สิ่งที่สำคัญมากกว่านั้นคือ "คุณธรรม" ในการบริหารจัดการองค์กรเพื่อให้เกิดความโปร่งใส มีเมตตาต่อเพื่อนร่วมงาน รู้จักการบริหารองค์กรอย่างมี มโนธรรม โดยเป็นผู้ที่ใช้หัวใจมากกว่าความคิด เพราะการทำงานที่ใช้หัวใจคือ บุคคลที่มีภาวะผู้นำ "นำเคารพ"

เพราะ รู้จักการเข้าใจเพื่อนร่วมงาน ไม่เอาเปรียบผู้ใต้บังคับบัญชา ใช้การร่วมมือมากกว่าการ "แข่งขัน" เพื่อให้ไปถึงเป้าหมาย

2. ด้านแรงจูงใจ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข้าวที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด โดยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาข้าวได้ส่งเสริมค่านิยมในการทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตและมุ่งมั่นผ่านการจูงใจพนักงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีและโปร่งใส โดยมีการมอบให้ไปประกาศเกียรติคุณให้พนักงานดีเด่นประจำปี ซึ่งเป็นการยกย่องและสร้างแรงจูงใจให้พนักงานรู้สึกมีคุณค่าและได้รับการยอมรับ การมอบรางวัลนี้ช่วยกระตุ้นให้พนักงานพัฒนาตนเอง สร้างการแข่งขันเชิงบวก และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์การบริหารส่วนตำบลนาข้าวในเรื่องความซื่อสัตย์และจิตสำนึกในการทำงาน ยังทำให้พนักงานรู้สึกมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรไปในทิศทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ ปันตดา ทองเย็น และคณะ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของบุคลากร สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ผู้บริหารการสร้างความโปร่งใสและการปลูกฝังคุณธรรม โดยในด้านการปฏิบัติงาน ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน “แผนคุณธรรม” ผ่านกิจกรรมตามเป้าหมาย เช่น การให้รางวัล คำชื่นชม ขอบคุณ และการจัดกิจกรรมเสริมคุณธรรม จริยธรรมต่าง ๆ และในด้านการประเมิน มีการกำหนดตัวชี้วัดคุณธรรมและจริยธรรมแยกเป็นสองมิติ คือ การประเมินผลการปฏิบัติงานจริง และการตรวจสอบเอกสารประกอบการทำงาน

3. ด้านการติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข้าวที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด โดยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาข้าวได้สร้างช่องทางการติดต่อประสานงานระหว่างฝ่ายและแผนกอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้แอปพลิเคชัน “ไลน์” แล้วทำการสร้างกลุ่มเพื่อใช้ในการสื่อสารภายใน ทำให้บุคลากรสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารและทำการประสานงานได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งหน่วยงานยังได้เปิดช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่น เว็บไซต์ โทรศัพท์ และ อีเมล เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนสามารถทำธุรกรรมหรือร้องเรียนได้โดยไม่ต้องเดินทางไปที่หน่วยงานโดยตรง ทำให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับนโยบาย วิสัยทัศน์ และกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับ มาริษา สุจิตวนิช และสหรัฐ อ่อนดี (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารในองค์กรของสำนักงานอธิบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า แนวทางพัฒนาองค์กรให้สื่อสารมีประสิทธิภาพสูงขึ้น เสนอให้สร้างระบบเชื่อมโยงข้อมูลผ่านเว็บไซต์ อีเมล ไลน์ และเฟสบุ๊ก ปรับรูปแบบเนื้อหาและช่องทางให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายทุกระดับ ประเมินผลการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง พร้อมพัฒนาบุคลากรผ่านหลักสูตรการใช้สื่อออนไลน์ การเขียนข่าว และการสื่อสารในองค์กรอย่างสม่ำเสมอ

4. ด้านการกำหนดเป้าหมายและการควบคุมการปฏิบัติงาน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข้าวที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด โดยพบว่า ผลการประเมินการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข้าวจัดทำปีละสองครั้งในเดือนเมษายนและกันยายน โดยจะมีการตรวจสอบความสอดคล้องกับมาตรฐานที่ตั้งไว้และผลงานที่ดำเนินการ ผู้อำนวยการกอง

ต้องส่งผลงานให้กับนายกเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีการติดตามความสามารถของผู้ได้บังคับบัญชาในการส่งงานตามกำหนดเวลา หากไม่สามารถทำได้จะมีการอบรมเพื่อเพิ่มทักษะ อีกทั้งการทำงานจะต้องเป็นไปตามมาตรฐานงานบุคคล และมีการทำ MOU กับผู้ได้บังคับบัญชาเพื่อกำหนดบทบาทชัดเจน การประเมินจะเน้นที่เนื้องานจริงไม่มีระบบอุปถัมภ์ และจะมีคณะกรรมการติดตามรวมถึงประเมินผลคอยตรวจสอบความคืบหน้าประสิทธิภาพของโครงการ สอดคล้องกับ วิษณุ คชรัตน์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาคุณธรรมและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางขันแตก จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า บุคลากรขาดความรู้และความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล รวมถึงยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรมและความโปร่งใสในองค์กร เพื่อแก้ไขจึงเสนอให้ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากร สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นคุณธรรม โปร่งใส นำหลักธรรมาภิบาล 6 ประการไปใช้ขับเคลื่อนงานให้มีประสิทธิภาพ มุ่งสู่ระบบราชการสุจริต โปร่งใส เทียบธรรมและประชาชนเป็นศูนย์กลาง พร้อมแนะให้สนับสนุนการพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านคุณธรรมตามนโยบายประเทศ และยืมแนวทางการบริหารภาคเอกชนที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ คุณภาพ และความคุ้มค่าในการให้บริการประชาชนอย่างมืออาชีพ

5. ด้านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและฝึกอบรม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่าที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด โดยพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า มีนโยบายและระเบียบที่ชัดเจนในการอบรมเจ้าหน้าที่ ซึ่งสามารถดูรายละเอียดได้จากเว็บไซต์ขององค์กร มีงบประมาณสำหรับการอบรมที่จัดเตรียมไว้ หากใครต้องการเข้าร่วมโครงการอบรมสามารถเสนอชื่อเพื่อรับการอนุมัติได้ในแต่ละปี และทุกฝ่าย รวมถึงฝ่ายสภา จะต้องผ่านการอบรม เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน การอบรมเน้นการพัฒนาความรู้และจริยธรรม เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและทำงานอย่างโปร่งใส การอบรมจะช่วยให้เจ้าหน้าที่เข้าใจถึงผลกระทบจากการขาดความซื่อสัตย์ และมาตรฐานการทำงานที่สูงขึ้น โดยมุ่งหวังให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างตรวจสอบได้และเปิดเผย เจ้าหน้าที่ต้องทำงานอย่างโปร่งใส เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนในความต้องการและความน่าเชื่อถือขององค์กร สร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ยึดมั่นในคุณธรรมและความโปร่งใส ซึ่งสอดคล้องกับ คณิศ นามนัย และคณะ (2567) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีระยอง พบว่า การส่งเสริมธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษา นั้นควรจะต้องมีการบูรณาการการมีส่วนร่วมและความโปร่งใสในการกำหนดนโยบายและดำเนินงาน และมีการยกระดับสมรรถนะวิชาชีพและพัฒนาศักยภาพบุคลากร เน้นการฝึกอบรม การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และการยกย่องบุคลากรที่มีผลงานดีเด่นเพื่อสร้างแรงจูงใจ การบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ การมีแผนจัดการที่ชัดเจน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและ ความโปร่งใส

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ควรเพิ่มช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารร่วมกัน เพราะช่องทางการรับรู้ข้อมูลที่มีอยู่แบ่งแยกเป็นแต่ละฝ่ายจึงต้องการช่องทางที่สามารถรับข่าวสารร่วมกันได้

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมขอประชาชนเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบการทำงานขององค์กร เพื่อสร้างความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

2.2 ควรศึกษากระบวนการประเมินปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี เพื่อทราบถึงที่มาและขั้นตอนในการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาอาจนำไปใช้ปรับปรุงในการบริหารองค์กรอื่นๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกาญจน์ เจตน์ธนาพันธ์, รชิกา เอี่ยมเกิด และธีรพงษ์ บุญรักษา. (2566). รู้เท่าทัน ITA: เครื่องมือบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตขององค์กรภาครัฐไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 29(4), 132 - 148.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2565). *คู่มือการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตเพื่อยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใส สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น* (พ.ศ. 2566-2570). สำนักงาน ป.ป.ช.
- คณะกรรมการกิจการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ วุฒิสภา. (2566). *ทำอย่างไรให้ ITA น่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับของเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน*. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- คณิศ นามนัย, พิภา สมบูรณ์ และเริงวิทย์ นิโคตร. (2567). การส่งเสริมระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์*, 11(11), 85 - 95.
- บัณฑิตา ทองเย็น, ธัญลักษณ์ กิ่งมณี และรจนาภรณ์ ศรีช่วงโชติ (2566). การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน: ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของบุคลากรสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารวิจัยสังคมและปริทัศน์*, 46(2), 81 - 98.

- มาริษา สุจิตวนิช และสหรัฐ อ่อนดี. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารในองค์กรของสำนักงานอธิบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 14 (สาขาวิชาวิทยาศาสตร์) ระหว่างวันที่ 7- 8 กรกฎาคม 2565 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 3. ราชกิจจานุเบกษา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก. 1 – 90. 6 เมษายน 2560.
- _____. (2561). ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580). เล่มที่ 135 ตอนที่ 82 ก. 1 - 71. 13 ตุลาคม 2561.
- วิชญ์ คชรัตน์. (2564). แนวทางการพัฒนาคุณธรรมและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางขันแตก จังหวัดสมุทรสงคราม. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง]. <https://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/index.php/abstractData/viewIndex/493>
- วุฒิพร ประทุมพงษ์ และวัลลภา อาวีรัตน์. (2557). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 8(2), 152 – 161.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2566). คู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. กรังด์ปรีซ์อินเตอร์เนชั่นแนล.
- _____. (2567). รายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: องค์การบริหารส่วนตำบล นาข่า ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (Integrity and Transparency Assessment). สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2568 จาก <https://itas.nacc.go.th/report/rpt0306?Year=2024&AssessmentId=602&OrgCode=38010801>
- อวยชัย ราชชัยกุล. (2566). ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรม: กระบวนการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายอย่างยั่งยืน. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์, 6(2), A136 - A148.

การใช้ประโยชน์ต้นกกพื้นถิ่นสู่การพัฒนาตลาดและผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าวัสดุพื้นถิ่น พื้นที่ศึกษา: ชุมชนโคกปรัง อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดเพชรบูรณ์

UTILIZATION OF LOCAL REEDS TO DEVELOP PATTERNS AND PRODUCTS TO INCREASE THE VALUE OF LOCAL MATERIALS STUDY AREA: KHOK PRONG COMMUNITY, WICHIAN BURI DISTRICT, PHETCHABUN PROVINCE

อานันท์ ศิริพิชญ์ตระกูล^{1,*}

Arnut Siripithakul^{1,*}

(Received: 4 Feb., 2026; Revised: 8 Mar., 2026; Accepted: 13 Mar., 2026)

บทคัดย่อ

การใช้ประโยชน์จากต้นกกพื้นถิ่นเพื่อพัฒนาตลาดและผลิตภัณฑ์ในการยกระดับมูลค่าวัสดุท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลโคกปรัง อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดเพชรบูรณ์ ชุมชนโคกปรังมีทรัพยากรสำคัญคือ “ต้นกก” ซึ่งมีคุณลักษณะโดดเด่น และประชาชนในพื้นที่มีทักษะการทอเส้นใยกกที่ดี แต่การพัฒนาเชิงตลาดและการต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ยังมีข้อจำกัด งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้ประโยชน์พื้นถิ่น และอัตลักษณ์พื้นถิ่นของชุมชนโคกปรัง 2) ออกแบบตลาดและผลิตภัณฑ์จากต้นกกทอพื้นถิ่นชุมชนโคกปรัง และ 3) ประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบตลาด และผลิตภัณฑ์จากต้นกกทอที่พัฒนาขึ้น การวิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสาน โดยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นการศึกษาข้อมูลอัตลักษณ์ การออกแบบตลาด และการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกก พร้อมการประยุกต์วัสดุอื่นร่วมด้วย ส่วนเชิงปริมาณใช้การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การสะท้อนอัตลักษณ์ชุมชน 2) การออกแบบตลาด 3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และ 4) การตลาดและความคุ้มค่า ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก โดยมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดังนี้: ด้านอัตลักษณ์ชุมชน ($\bar{X}=4.64$, $S.D.=0.65$) การออกแบบตลาด ($\bar{X}=4.53$, $S.D.=0.56$) การตลาดและความคุ้มค่า ($\bar{X}=4.54$, $S.D.=0.57$) อยู่ในระดับ “ดีมากที่สุด” และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.36$, $S.D.=0.21$) อยู่ในระดับ “ดีมาก” ผลการทดสอบ One-Sample t-test ยืนยันว่าความพึงพอใจสูงกว่าค่ากลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สะท้อนว่าตลาดและผลิตภัณฑ์จากต้นกกที่พัฒนาขึ้นตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้เกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ตั้งไว้ในระดับดี

คำสำคัญ: ต้นกก, วัสดุพื้นถิ่น, อัตลักษณ์พื้นถิ่น, การออกแบบผลิตภัณฑ์, ชุมชนโคกปรัง

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

¹ Assistant Professor Dr., Industrial Product Design, Faculty of Architecture and Design, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon University, Bangkok, Thailand

* Corresponding author. E-mail: arnut.si@rmutp.ac.th

Abstract

Utilizing local sedge to develop patterns and products to enhance the value of local materials in Khok Prong Subdistrict, Wichian Buri District, Phetchabun Province. Khok Prong possesses an important local resource, the “sedge,” which has distinctive characteristics. Local residents have excellent skills in sedge fiber weaving. However, the development of patterns and products remains limited. This research aims to 1) study the utilization of local resources and the identity of the Khok Prong community; 2) design patterns and products from Khok Prong’s local woven sedge; and 3) evaluate satisfaction with the patterns and products from the developed woven sedge. This research employed a mixed-methods approach. The qualitative study focused on local identity, pattern design, and product development from sedge, along with the application of other materials. The quantitative study assessed the satisfaction of the sample group in four areas: 1) community identity reflection, 2) pattern design, 3) product development, and 4) marketing and value. The results revealed that overall satisfaction was at a high to very high level. The mean and standard deviation were as follows: community identity ($\bar{X}$ =4.64, S.D.=0.65), pattern design ($\bar{X}$ =4.53, S.D.=0.56), marketing and value ($\bar{X}$ =4.54, S.D.=0.57) were at the “very good” level, and product development ($\bar{X}$ = 4.36, S.D.=0.21) was at the “very good” level. The results of the One-Sample t-test confirmed that the satisfaction was significantly higher than the benchmark at the .05 level, reflecting that the developed reed patterns and products met the needs of the target group beyond the established standards at a good level.

Keywords: Reed, Local Materials, Local Identity , Product Design, Khok Prong Community

บทนำ

ประเทศไทยถือเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความหลากหลายของวัสดุพื้นถิ่น เนื่องจากสังคมไทยมีรากฐานจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ทำให้เกิดการเพาะปลูกพืชหลากหลายชนิด ทั้งที่สามารถบริโภคได้และไม่สามารถบริโภคได้ พืชบางชนิด เช่น หญ้าแฝก มีคุณสมบัติช่วยอนุรักษ์ดินและเพิ่มอุดมสมบูรณ์ ขณะที่พืชอีกหลายชนิดถูกนำมาใช้ประโยชน์ในงานหัตถกรรม อาทิ ต้นไผ่ ต้นจาก ต้นแฝก และต้นกก วัสดุเหล่านี้จึงถือเป็นทรัพยากรพื้นถิ่นที่สำคัญและสามารถสร้างรายได้เสริมให้แก่เกษตรกรในยามว่างจากการเพาะปลูก

ชุมชนบ้านโคกปรัง อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีการสืบสานภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นถิ่นอย่างหลากหลาย ได้แก่ การทอและสานหญ้าแฝก การทอเสื่อจากต้นกก การย้อมเส้นใยกก

และแปก รวมถึงการทอผ้าและการย้อมผ้าด้วยเทคนิคพื้นบ้าน โดยเฉพาะการทอเสื่อกกซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ทำในช่วงว่างจากการทำการเกษตร ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีความแข็งแรง ทนทาน และสามารถทำได้ด้วยเครื่องมือพื้นฐานไม่ซับซ้อน กระบวนการผลิตประกอบด้วยการเก็บเกี่ยว การสั้ดกก การผ่าจัก การตากแห้ง การย้อมสี และการทอ ซึ่งนิยมลายพื้นและลายน้ำไหลเป็นหลัก (สถาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ และพิชัย สดภิบาล, 2552) อย่างไรก็ตาม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ยังขาดความเป็นระบบและขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

จากการลงพื้นที่ของผู้วิจัย พบว่าชุมชนมีจุดแข็งคือการมีผู้นำที่เข้มแข็งและชาวบ้านมีทักษะเชิงหัตถกรรมที่สูง ทั้งในด้านการทอ การย้อม และการสร้างแม่พิมพ์ลวดลาย แต่ข้อจำกัดสำคัญอยู่ที่การออกแบบลวดลายใหม่ การจับคู่สี การต่อยอดผืนกให้เป็นผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย และการวางกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น แนวทางการพัฒนาที่ผู้วิจัยเสนอ คือ การใช้หลักการออกแบบเชิงการตลาด โดยให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงและการใช้งาน เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่ ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย และสามารถพัฒนาไปสู่อัตลักษณ์หรือแบรนด์ของชุมชนโคกปรังได้ในอนาคต อันจะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ร่วมกันภายในชุมชนและต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ของต้นกก และอัตลักษณ์พื้นถิ่นเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์
2. เพื่อออกแบบลวดลายทอ และผลิตภัณฑ์จากกกทอ พื้นถิ่นชุมชนโคกปรัง จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจในรูปแบบลวดลายกกทอ และผลิตภัณฑ์จากต้นกกที่ได้รับการพัฒนา

สมมติฐานการวิจัย

โครงการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการออกแบบลวดลายกกทอ และรูปแบบผลิตภัณฑ์จากต้นกก ซึ่งอยู่ในระดับดีหรือสูงกว่าค่าระดับดี ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้เป็นเกณฑ์เบื้องต้น (ค่าคะแนนเฉลี่ย ≥ 3.50 จากคะแนนเต็ม 5.00)

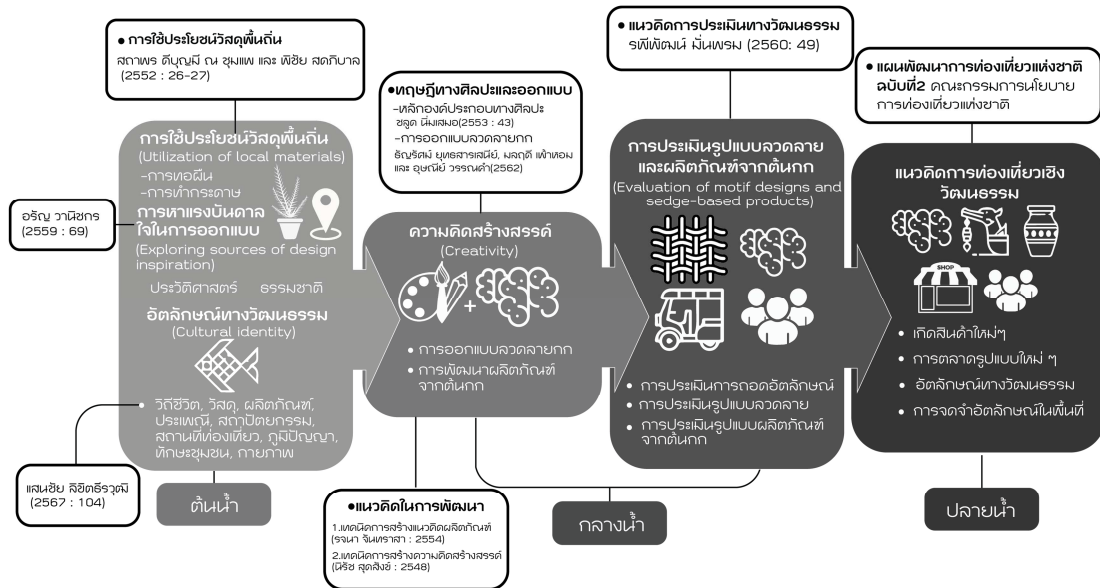
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของกระบวนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

- ระยะต้นน้ำ เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากต้นกกในท้องถิ่น ร่วมกับการศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนโคกปรัง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวคิดในการออกแบบและพัฒนาลวดลาย รวมถึงผลิตภัณฑ์จากต้นกก
- ระยะกลางน้ำ เป็นกระบวนการออกแบบและพัฒนาลวดลายกกทอที่สะท้อนอัตลักษณ์พื้นถิ่น ตลอดจนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากต้นกก โดยอาศัยการประยุกต์ข้อมูลเชิงวิเคราะห์ที่ได้จากระยะต้นน้ำมาสร้างสรรค์ในเชิงออกแบบ ทั้งนี้ ได้มีการประเมินและวิเคราะห์รูปแบบที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาต่อยอดได้อย่างเหมาะสม

- ระยะเวลาสั้น เป็นการวิเคราะห์ผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดจากกระบวนการวิจัย โดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงกับแนวคิดการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรม อันมีผลิตภัณฑ์เป็นกลไกสำคัญในการสร้างคุณค่าและเสริมสร้างการรับรู้ของพื้นที่ในมิติทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

ดังภาพที่ 1 ซึ่งแสดงความเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์การวิจัย แนวคิดทฤษฎี และกระบวนการศึกษา ตั้งแต่การใช้ประโยชน์จากต้นกก การศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนโคกปรัง การพัฒนาตลาดลายกทอ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากต้นกก ไปสู่การสร้างผลกระทบต่อชุมชนในภาพรวม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เริ่มต้นด้วยงานวิจัยเชิงคุณภาพ และตามด้วยวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเริ่มต้นจากงานวิจัยเชิงคุณภาพดังนี้

1. การศึกษาการใช้ประโยชน์ต้นกก และอัตลักษณ์พื้นที่ถิ่นชุมชนโคกปรัง ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย (เชิงคุณภาพ) ดังนี้

1.1 การศึกษาภาคเอกสาร และลงพื้นที่ชุมชน ผู้วิจัยศึกษาวรรณกรรม เอกสาร ทฤษฎีทางศิลปะ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบลวดลายการทอต้นกก และการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากต้นกก โดยมุ่งรวบรวมองค์ความรู้เบื้องต้นด้านรูปแบบลวดลาย เทคนิคการทอ และแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ชุมชนโคกปรังเพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ต้นกกในรูปแบบต่าง ๆ การสังเกตบริบทพื้นที่ และการสัมภาษณ์สมาชิกชุมชน เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับอัตลักษณ์พื้นที่ถิ่นของชุมชน

1.2 การวิเคราะห์การใช้ประโยชน์ต้นกก และอัตลักษณ์พื้นที่ถิ่น ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารและข้อมูลภาคสนาม เพื่อนำไปวิเคราะห์รูปแบบการใช้ประโยชน์ต้นกก ความเชื่อมโยงกับบริบทชุมชน และองค์ประกอบของอัตลักษณ์พื้นที่ ซึ่งจะถูกนำมาเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการออกแบบลวดลาย และพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไป

1.3 การออกแบบลวดลาย และผลิตภัณฑ์จากต้นกกทอ ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพถูกนำมาใช้ในการกำหนดแนวทางการออกแบบลวดลายให้สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน รวมถึงการพัฒนาแนวทางการใช้ต้นกกในผลิตภัณฑ์ โดยยึดหลักการออกแบบทางศิลปะ และความสอดคล้องกับทักษะของชุมชน

1.4 การวิเคราะห์ และสรุปการออกแบบลวดลาย และผลิตภัณฑ์จากต้นกกทอ ผู้วิจัยนำรูปแบบลวดลายและ ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบแล้วไปทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและตัวแทนชุมชน เพื่อประเมินความสอดคล้องกับอัตลักษณ์พื้นที่ ความเหมาะสมด้านเทคนิคการผลิต และความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้จริง ข้อเสนอแนะที่ได้รับจะถูกนำไปปรับปรุงและจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่สมบูรณ์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ที่มีอายุงานด้านการออกแบบ 5 ปีขึ้นไป ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ และกลุ่มนักท่องเที่ยว นักออกแบบ และผู้สนใจด้านการออกแบบ ในเขตจังหวัดภาคกลาง ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการใช้การเลือกประชากร แบบเป้าหมาย (Target Population) (นิรัช สุตสังข์, 2548ก)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบจำนวน 3 ท่าน และกลุ่มนักท่องเที่ยว นักออกแบบ และผู้สนใจด้านการออกแบบ ในเขตจังหวัดภาคกลาง จำนวน 100 คน โดยการใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (นิรัช สุตสังข์, 2548ก) โดยแบ่งเป็นนักท่องเที่ยว 50 คน นักออกแบบ 25 คน และผู้สนใจด้านการออกแบบ 25 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น

3.1 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) (สุภัททา ปิณฑะแพทย์, 2564) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรง และสามารถถามคำถามที่ยืดหยุ่นได้นอกจากคำถามที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้

3.2 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลด้านการประเมินรูปแบบลวดลายกกทอ และรูปแบบผลิตภัณฑ์จากต้นกกพื้นถิ่น โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และการพัฒนาลวดลายกกทอ และผลิตภัณฑ์จากต้นกกพื้นถิ่น จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังนี้คือ นักท่องเที่ยว นักออกแบบ และผู้สนใจด้านการออกแบบ

- ตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม โดยสร้างเป็นแบบสอบถามแบบการวัดระดับความสำคัญใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เพื่อวัดระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ (นิรัช สุตสังข์, 2548ก) และเป็นแนวทางในการหาระดับความพึงพอใจ รายด้านดังนี้ ด้านการใช้อัตลักษณ์ชุมชน ด้านการออกแบบลวดลายกกทอ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์จากต้นกก ด้านการตลาด และความคุ้มค่าจากกลุ่มตัวอย่าง

3.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้ประเมินความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัยทั้งแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม รวมจำนวน 25 คำถาม โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งได้รับค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 ทุกข้อ เพื่อแสดงว่าเครื่องมือมีความสอดคล้องในระดับเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้ โดยกระบวนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประกอบด้วย การพัฒนาเครื่องมือออกแบบแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้วิจัยเชิญผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้ประเมินความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ +1 สอดคล้อง, 0 ไม่แน่ใจ และ -1 ไม่สอดคล้อง การคำนวณค่า IOC วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยพิจารณารับเฉพาะข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งการรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลเชิงคุณภาพ และข้อมูลเชิงปริมาณ โดยมีกระบวนการรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยใช้เครื่องมือการวิจัย และกระบวนการในงานวิจัยดังนี้

4.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาการใช้ประโยชน์จากต้นกกพื้นถิ่น และหาอัตลักษณ์ชุมชนโคกปรัง โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพดังนี้

4.1.1 การเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิ ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อมูลงานวิจัยจากการ สังเกต จดบันทึก ถ่ายภาพ การสัมภาษณ์กลุ่มสมาชิกชุมชนโคกปรัง ผู้นำชุมชน และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ จำนวน 3 ท่าน การเก็บข้อมูลการประเมินความพึงพอใจจากแบบสอบถามในเรื่องอัตลักษณ์ชุมชนโคกปรัง รูปแบบลวดลายทอกร รูปแบบผลิตภัณฑ์จากต้นกก และการตลาดและความคุ้มค่า จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว นักออกแบบ และผู้สนใจด้านการออกแบบ จำนวน 100 คน

4.1.2 การเก็บข้อมูลแบบทุติยภูมิ ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลภาคเอกสารทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ได้แก่ การศึกษาการใช้ประโยชน์ของต้นกก และการหาอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อการออกแบบ การออกแบบลวดลายทอกร และรูปแบบผลิตภัณฑ์จากต้นกก รูปแบบการประเมินผลการวิจัยรายด้านต่างๆ โดยแหล่งที่มาของข้อมูลได้แก่ ห้องสมุด หนังสือเอกสารด้านการออกแบบส่วนตัว การค้นคว้าผ่านออนไลน์

4.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบลวดลายทอกร รูปแบบผลิตภัณฑ์จากต้นกก การตลาดและความคุ้มค่า โดยผู้วิจัยใช้เครื่องมือจากแบบสอบถามแบบการวัดระดับความสำคัญใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) (นิรัช สุดสังข์, 2548ก) ในการประเมินหาระดับความพึงพอใจรายด้าน จากกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นผู้สนใจด้านการออกแบบ นักออกแบบและนักท่องเที่ยว จำนวน 100 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ จากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยมีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทฤษฎี เอกสาร และการลงพื้นที่ ผู้วิจัยใช้วิธี การวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารภาคทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำต้นกกไปใช้ประโยชน์ในลักษณะต่างๆ การหาอัตลักษณ์ พื้นถิ่นเพื่องานออกแบบ ทฤษฎีการออกแบบลวดลาย การพัฒนารูปผลิตภัณฑ์จากต้นกก มาวิเคราะห์เพื่อหา แนวทางในการพัฒนาลวดลายการทอ และผลิตภัณฑ์จากต้นกก

5.2 การวิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์นำมาบันทึกใน ลักษณะบรรยาย แล้วนำมาวิเคราะห์ในการหาแนวทางการพัฒนารูปแบบลวดลายกทอ และผลิตภัณฑ์จาก ต้นกก เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์งานวิจัย แล้วสรุปผลเชิง สังเคราะห์

5.3 การวิเคราะห์จากแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามภาพประกอบ ภาพจำลอง มาวิเคราะห์แล้วหาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามข้อมูลโดยใช้ความถี่ (Frequency)

- ตอนที่ 2 ข้อมูลจากแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจต่อ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ลวดลายกทอ และผลิตภัณฑ์จากต้นกก ที่ได้รับการพัฒนาแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

(1) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของระดับ ความพึงพอใจต่อลวดลายกทอ และผลิตภัณฑ์จากต้นกก นำเสนอรูปแบบตารางและคำบรรยายประกอบ โดย แบ่งเกณฑ์ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
1.50 - 2.59	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ในโครงการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีผลการวิจัยดังนี้

1. การใช้ประโยชน์ต้นกกพื้นถิ่นและการหาอัตลักษณ์ชุมชนโคกปรัง

1.1 การใช้ประโยชน์ต้นกกพื้นถิ่น ผู้วิจัยได้ศึกษาทั้งในเชิงทฤษฎีและการลงพื้นที่ภาคสนามใน ชุมชนโคกปรัง อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ จากผลการศึกษาพบว่า ชุมชนโคกปรังมีการปลูกต้นกกใน ทุกครัวเรือน และมีการนำต้นกกมาแปรรูปโดยการตากแห้งและกรีดเป็นเส้นใยขนาดเล็ก เพื่อนำมาใช้ใน กระบวนการผลิตงานหัตถกรรม ทั้งนี้ ชุมชนมีทักษะด้านการย้อมเส้นใยก การสร้างลวดลาย และการทอเส้น ใยกให้เป็นผืนอย่างชำนาญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางทฤษฎีว่าด้วยการใช้ต้นกกในงานหัตถกรรม ตามที่ สถาพร ดิบุญมี ณ ชุมแพ และพิชัย สดภิบาล (2552) ได้อธิบายไว้

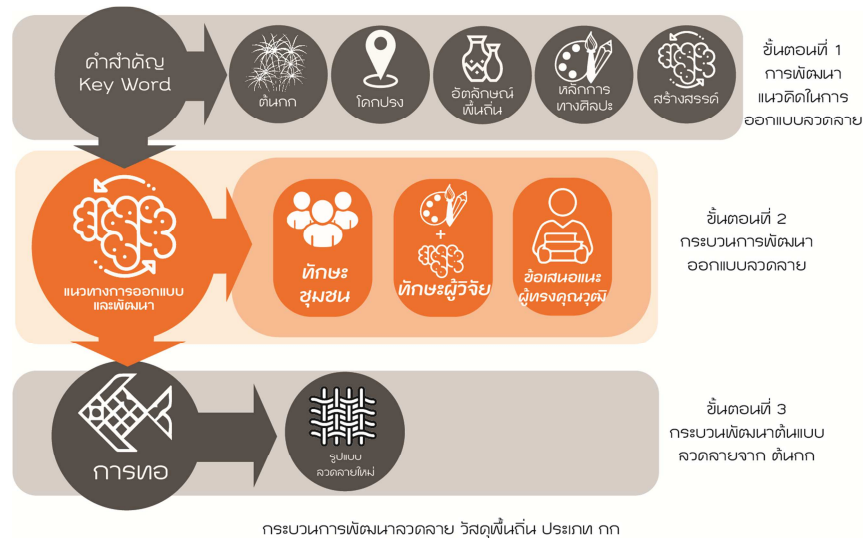
ภาพที่ 2 ลักษณะการใช้ประโยชน์จากต้นกกในชุมชน

1.2 การหาอัตลักษณ์ชุมชนโคกปรัง จากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชน ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนโคกปรัง อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีถิ่นกำเนิดดั้งเดิมจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) และได้ย้ายถิ่นฐานมาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ดังกล่าว เนื่องจากมีความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์กับภูมิลำเนาเดิม สำหรับชื่อ “โคกปรัง” มีที่มาจากสภาพพื้นที่ในอดีตซึ่งเป็นจุดพักระหว่างการเดินทางจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้าสู่ภาคกลาง โดยบริเวณดังกล่าวมีต้นปรังขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้เดินทางจึงเรียกจุดพักแห่งนี้ว่า “โคกปรัง” และต่อมากลายเป็นชื่อของชุมชน วิถีชีวิตของชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เมื่อสิ้นสุดฤดูกาลเพาะปลูก สมาชิกชุมชนโดยมากประกอบอาชีพเสริมด้านงานหัตถกรรม ซึ่งงานหัตถกรรมที่สำคัญในพื้นที่ ได้แก่ การทอผ้า การทอกลี การทอหมอน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่น อันได้แก่ ผ้าทอ ต้นกก และหมอนแปด อัตลักษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ อรรถ วานิชกร (2559) ที่อธิบายการสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนผ่านประวัติศาสตร์และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และแนวคิดของ แสนชัย ลิขิตวิจิตร (2567) ที่สร้างอัตลักษณ์ผ่านวิถีชีวิต วัสดุพื้นถิ่น กายภาพของชุมชน ซึ่งผลการวิเคราะห์อัตลักษณ์ชุมชนโคกปรังสะท้อนให้เห็นตัวบ่งชี้สำคัญในเชิงภูมิศาสตร์และวิถีชีวิต โดยในปัจจุบัน ต้นกกและหมอนแปดถือเป็นตัวแทนสำคัญของพื้นที่ แม้ว่าต้นปรังจะมีจำนวนลดลง แต่ยังคงเป็นสัญลักษณ์ที่คนภายนอกรับรู้และเป็นชื่อหลักของตำบล ขณะที่อัตลักษณ์ด้านวิถีชีวิตโดดเด่นในลักษณะงานหัตถกรรมการทอ ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถสรุปเป็นคำสำคัญ (Keywords) สำหรับการพัฒนา ได้แก่ ต้นปรัง ต้นกก และการทอ

2.การออกแบบลวดลายกทอ และการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากต้นกก

2.1 การออกแบบลวดลายกทอ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการสังเกต การจดบันทึก การบันทึกภาพถ่าย และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตในชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ร่วมกับหลักการออกแบบทางศิลปะในการพัฒนาลวดลายที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน กระบวนการวิจัยดังกล่าวประกอบด้วยการวิเคราะห์รูปแบบการทอต้นกกดั้งเดิม ควบคู่กับการสร้างสรรค์และ

พัฒนารูปแบบใหม่ เพื่อให้ได้ลวดลายและผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและสามารถเพิ่มมูลค่าให้แก่วัสดุท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

ภาพที่ 3 กระบวนการขั้นตอนการออกแบบลวดลายกกทอ

จากภาพที่ 3 ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กระบวนการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในการสร้างสรรค์ลวดลายจากวัสดุพื้นถิ่นประเภทต้นกก โดยมีกระบวนการวิเคราะห์และพัฒนาลวดลายแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

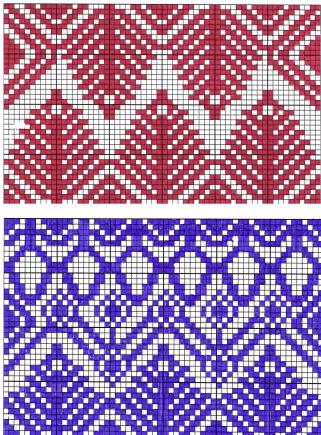
(1) ขั้นตอนการพัฒนาแนวคิดในการออกแบบลวดลาย ขั้นตอนนี้เป็นการสังเคราะห์แนวคิดจากคำสำคัญที่ได้จากผลการวิจัยและการศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนโคกปรัง โดยผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบหลัก ได้แก่ วัสดุ: ต้นกก พื้นที: ชุมชนโคกปรัง หลักการพัฒนา: ทฤษฎีหลักการทางศิลปะ การสร้างสรรค์: การประยุกต์และต่อยอดหลักการทางศิลปะเพื่อพัฒนาลวดลาย

(2) ขั้นตอนการพัฒนาลวดลายจากต้นกก กระบวนการในขั้นตอนนี้อาศัยทักษะการทอของสมาชิกชุมชนร่วมกับทักษะของผู้วิจัยด้านการออกแบบและพัฒนาลวดลาย โดยมีการจัดทำต้นแบบลวดลายจากต้นกก พร้อมทั้งให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบและงานหัตถกรรมทำการประเมินรูปแบบที่พัฒนา เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการสำหรับการปรับปรุง

(3) ขั้นตอนการพัฒนาต้นแบบลวดลายจากต้นกก ขั้นตอนนี้เน้นการประยุกต์ทักษะของชุมชนในการพัฒนาแม่พิมพ์และการทอลวดลายจากต้นกกตามรูปแบบที่ได้รับการคัดเลือก โดยเป็นการผสมผสานองค์ความรู้ดั้งเดิมของชุมชนเข้ากับแนวทางการออกแบบเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้ต้นแบบลวดลายที่สามารถนำไปใช้ในการผลิตเชิงประยุกต์ได้อย่างเหมาะสม

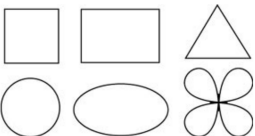
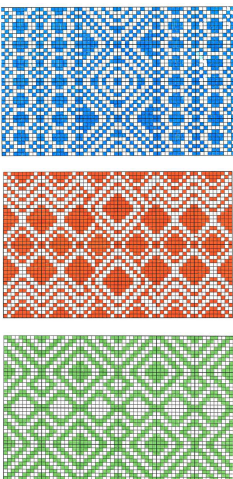
ในการออกแบบลวดลายกกทอ ผู้วิจัยคำนึงถึงหลักทฤษฎีในด้านการออกแบบ (Design Theory) องค์ประกอบทางศิลปะ (Visual Element) (ชูลุด นิ่มเสมอ, 2553) ผสมผสานกับอัตลักษณ์พื้นถิ่นที่ได้จากการลงพื้นที่ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาลวดลายกกทอ 5 รูปแบบ ดังตารางที่ 1 และ 2 ที่แสดงแนวคิด และหลักการและรูปแบบในการออกแบบลวดลายกกทอ

ตารางที่ 1 แสดงแนวคิดในการพัฒนาลวดลายกทอ และต้นแบบกทอ จากอัตลักษณ์พื้นถิ่น

แนวคิดในการพัฒนา	ผลงานภาพร่าง	ต้นแบบกทอ
แนวคิดจาก “ต้นปรง” 		

จากตารางที่ 1 แสดงแนวคิดการพัฒนาลวดลายกทอโดยอาศัยอัตลักษณ์พื้นถิ่นเป็นฐานคิด โดยเลือก “ต้นปรง” เป็นต้นแบบในการสร้างแรงบันดาลใจ นำลักษณะเด่นของใบปรงมาประยุกต์ร่วมกับรูปแบบลายเส้นเรขาคณิต เพื่อก่อให้เกิดจังหวะและความสมดุลในการออกแบบ ทั้งนี้ การสร้างต้นแบบลวดลายสำหรับกทอต้องผ่านกระบวนการตัดทอนจากภาพร่างเดิมให้เหมาะสมกับข้อจำกัดของกี่ทอ รวมถึงการออกแบบแม่พิมพ์ลายที่สอดคล้องกับจังหวะการทอ โดยอาศัยการใช้ลวดลายซ้ำเป็นองค์ประกอบหลัก เพื่อให้ได้รูปแบบลวดลายที่คงเอกลักษณ์และสามารถนำไปใช้ได้จริงในกระบวนการผลิต

ตารางที่ 2 แสดงแนวคิดในการพัฒนาลวดลายกทอ และต้นแบบกทอ จากรูปร่างเรขาคณิต

แนวคิดในการพัฒนา	ผลงานภาพร่าง	ต้นแบบกทอ
แนวคิดจาก “รูปร่างเรขาคณิต” ที่ต้องการสะท้อนทักษะและ เทคนิคการทอลวดลายของ ชุมชน 		

จากตารางที่ 2 แสดงแนวคิดการพัฒนาลวดลายกทออาศัยหลักการจัดวางรูปร่างเรขาคณิตให้เกิดจังหวะและความต่อเนื่องผ่านการทำซ้ำของลวดลาย โดยลายเรขาคณิตมีความซับซ้อนน้อย เพื่อให้ชุมชนได้สะท้อนทักษะ และเทคนิคการทอในรูปแบบใหม่ ๆ แล้วนำไปจัดทำต้นแบบ อย่างไรก็ตาม รูปร่างของลวดลาย

อาจมีความแตกต่างจากภาพร่างเดิม เนื่องจากข้อจำกัดของขนาดที่ทอ เส้นกนก และแม่พิมพ์สำหรับสร้างลวดลาย

2.2 การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากต้นกก การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัสดุพื้นถิ่นประเภทกกในครั้งนี้ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้กระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Design and Development Process) เพื่อให้ได้ผลงานที่มีความสมบูรณ์ โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน ทั้งนี้ ผู้วิจัยคำนึงถึงทักษะด้านการตัดเย็บของสมาชิกในชุมชน จึงเลือกพัฒนาผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า ซึ่งสอดคล้องกับความสามารถและประสบการณ์ของชุมชนในการเย็บกระเป๋าหลากหลายรูปแบบ ผลลัพธ์ที่ได้คือการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากต้นกกที่มีทั้งความเหมาะสมต่อการผลิตในชุมชน และมีศักยภาพในการเพิ่มมูลค่าสินค้า ที่สอดคล้องกับแนวคิดของ รจนา จันทราสา (2558) ที่มีเทคนิคในการสร้างแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในเรื่องของการคำนึงของทักษะชุมชน และยังสอดคล้องกับแนวทางการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ของ นิรัช สุตสังข์ (2548) ที่ต้องคำนึงถึงรูปทรงที่มาของแนวคิด และความเป็นไปได้ของรูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยมีกระบวนการขั้นตอนดังนี้

(1) การร่างภาพระดมความคิด เป็นการกระบวนการหารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับทักษะชุมชน โดยมีการกำหนดสัดส่วนระหว่างกกทอ และวัสดุประเภทอื่น ๆ เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมกับกายภาพของกกทอ และสอดคล้องกับทักษะการตัดเย็บของชุมชน

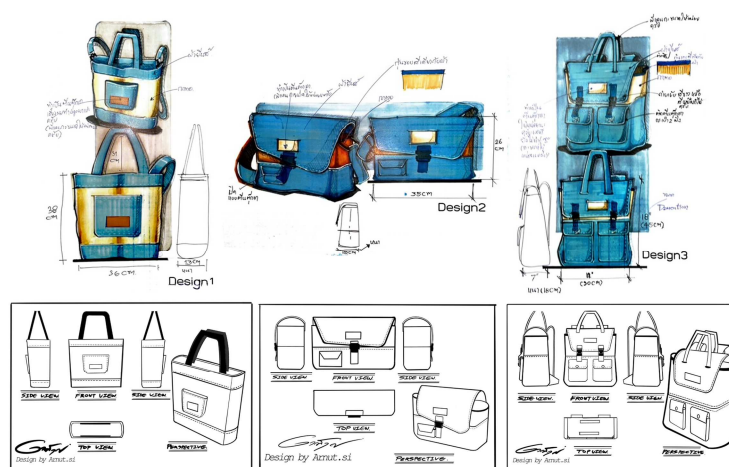
ภาพที่ 4 กระบวนการขั้นตอนการออกแบบลวดลายกกทอ

(2) กระบวนการพัฒนาและคัดเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ เป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นการคัดเลือกภาพร่างจากการระดมความคิด โดยผู้วิจัยได้นำเสนอภาพร่างให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตพิจารณา โดยใช้หลักเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ จากนั้นจึงพัฒนาภาพร่างที่ผ่านการคัดเลือกให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น เพื่อให้เห็นรายละเอียดเชิงรูปธรรมของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการคัดเลือก จำนวน 3 รูปแบบ โดยเลือกจากภาพร่างหมายเลข 8, 9 และ 13 ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ภาพร่างที่ได้คัดเลือกในการขึ้นต้นแบบผลิตภัณฑ์จากต้นกก

(3) การใส่รายละเอียดก่อนการขึ้นต้นแบบ จากขั้นตอนการคัดเลือกต้นแบบเพื่อการผลิต ผู้วิจัยได้ทำการดำเนินการใส่รายละเอียดเพื่อการผลิต ขนาด สัดส่วน วัสดุ เพื่อให้กลุ่มชุมชนสามารถนำทักษะการตัดเย็บมาใช้ในการขึ้นต้นแบบได้ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ภาพการใส่รายละเอียดภาพร่างเพื่อการขึ้นต้นแบบผลิตภัณฑ์จากต้นกก

(4) การขึ้นต้นแบบผลิตภัณฑ์จากต้นกก หลังจากการจัดทำภาพร่างที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำแบบร่างดังกล่าวส่งต่อให้ชุมชนเพื่อดำเนินการขึ้นต้นแบบผลิตภัณฑ์จากต้นกก โดยมีการนำลวดลายกทอมาใช้เป็นวัสดุหลักร่วมในการสร้างต้นแบบ ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 ต้นแบบผลิตภัณฑ์จากกกทอ และทักษะการขึ้นต้นแบบของชุมชน

3. การประเมินความพึงพอใจรูปแบบลวดลายกทอ และผลิตภัณฑ์จากต้นกก ในโครงการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการประเมินความพึงพอใจ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการถอดอัตลักษณ์ ด้านลวดลายกทอ ด้านผลิตภัณฑ์จากต้นกก และด้านการตลาด และความคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับ รพีพัฒน์ มั่นพรม (2560) ที่กล่าวถึง

การประเมินผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมที่ต้องคำนึงถึง อัตลักษณ์พื้นที่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับ อัตลักษณ์พื้นที่ ด้านการออกแบบเป็นไปตามหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ และการตลาด ความคุ้มค่าของ ผลิตภัณฑ์ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลประเมินความพึงพอใจรูปแบบลวดลายกทอ และผลิตภัณฑ์จากต้นกก (n=100)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ พึงพอใจ
ด้านการถอดอัตลักษณ์			
1.การนำอัตลักษณ์ชุมชนมาพัฒนาลวดลาย	4.55	.54	มากที่สุด
2. การนำอัตลักษณ์ชุมชนมาพัฒนาผลิตภัณฑ์	4.53	.52	มากที่สุด
3. การนำอัตลักษณ์ชุมชนมาพัฒนาตราสัญลักษณ์สินค้า	4.81	.64	มากที่สุด
4. การสื่อความหมายอัตลักษณ์ชุมชนมาเป็นแนวคิดด้านการออกแบบ	4.70	.60	มากที่สุด
ภาพรวมของความพึงพอใจด้านการถอดอัตลักษณ์พื้นที่ชุมชน	4.64	.13	มากที่สุด
ด้านการออกแบบลวดลาย			
1.ลวดลาย กท ทอ มีความต่อเนื่อง จังหวะและการทำซ้ำ ในการออกแบบมีความสัมพันธ์กัน	4.63	.64	มากที่สุด
2. ลวดลาย กท มีความเหมาะสมกับอัตลักษณ์ในพื้นที่ ชุมชน	4.50	.53	มากที่สุด
3. ลวดลาย กท สามารถนำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์อื่นได้	4.50	.53	มากที่สุด
4. ลวดลาย กท มีการใช้สีที่เหมาะสมกับลวดลาย	4.50	.53	มากที่สุด
5. ลวดลาย กท มีการผสมผสานทักษะชุมชนและผู้ออกแบบ	4.55	.54	มากที่สุด
ภาพรวมความพึงพอใจด้านการออกแบบลวดลายกทอ	4.53	.056	มากที่สุด
ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์จากต้นกก			
ด้านความสวยงาม	4.64	.71	มาก
1.รูปทรง สัดส่วน ของผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมกับวัสดุพื้นถิ่นประเภทต้นกก	4.55	.54	มากที่สุด
2.การใช้สีบนผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมกับวัสดุพื้นถิ่นประเภทต้นกก	4.53	.52	มากที่สุด
3.มีการเลือกใช้วัสดุร่วมและส่วนประดับผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมกับวัสดุพื้นถิ่นประเภทต้นกก	4.81	.64	มากที่สุด
4.การใช้แนวคิดในการออกแบบเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนา	4.70	.60	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ใช้สอยและการใช้งาน	4.54	.04	มากที่สุด
5.ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบประโยชน์ใช้สอยต่างๆเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนา	4.56	.53	มากที่สุด
6.ผลิตภัณฑ์มีขนาดสัดส่วนเหมาะสมกับผู้ใช้งาน	4.50	.60	มากที่สุด
7.ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบการใช้งานที่เหมาะสม	4.60	.67	มากที่สุด
8.วัสดุผลิตภัณฑ์มีความคงทนเหมาะสมกับการใช้งาน	4.53	.62	มากที่สุด
ด้านการดูแลรักษาและซ่อมแซม	4.12	.16	มาก
9.ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาสามารถดูแลรักษาได้ง่าย	4.24	.47	มาก
10.ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาสามารถซ่อมแซมได้ง่าย	4.00	.43	มาก
ภาพรวมด้านการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์จากต้นกก	4.43	.27	มาก
ด้านการตลาดและความคุ้มค่า			
1.การพัฒนาผลิตภัณฑ์ตรงกับกลุ่มผู้ใช้	4.63	.64	มากที่สุด
2.ตราสัญลักษณ์สินค้าสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์	4.50	.53	มากที่สุด
3.มีโอกาสเป็นไปได้ในการทำตลาด	4.50	.53	มากที่สุด
ภาพรวมด้านการตลาดและความคุ้มค่า	4.54	.007	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผู้วิจัยได้ประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 ด้าน โดยด้านการถอดอัตลักษณ์พื้นที่ อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.64 ด้านการตลาดและความคุ้มค่า อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.54 ด้านการออกแบบลวดลาย อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด 4.53 และด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์จากต้นกก อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด 4.36 ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ระดับพึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.51

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์สมมติฐานความพึงพอใจรายด้าน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	t	df	p-value
1. ด้านอัตลักษณ์พื้นที่ชุมชน	4.64	.65	9.85	99	< .001
2. ด้านการออกแบบลวดลาย	4.53	.56	9.46	99	< .001
3. ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์	4.36	.21	17.14	99	< .001
4. ด้านการตลาดและความคุ้มค่า	4.54	.57	9.47	99	< .001

จากตารางที่ 4 เป็นการวิเคราะห์สมมติฐาน แบบ One-Sample t-test ซึ่งให้เห็นว่าผลระดับความพึงพอใจสูงกว่าระดับค่ากลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าผลการประเมินความพึงพอใจสูงกว่าค่าที่ผู้วิจัยตั้งไว้ซึ่งอยู่ระดับดี

สรุปผลและอภิปรายผล

ในโครงการวิจัยนี้ผู้วิจัย สรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ดังนี้

1. ด้านการใช้ประโยชน์จากต้น และการหาอัตลักษณ์ชุมชน ในมิติของการใช้ประโยชน์จากต้นกก และการสืบค้นอัตลักษณ์ชุมชน ผู้วิจัยได้นำทักษะและภูมิปัญญาของสมาชิกชุมชนมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนา ลวดลายและการทอให้เป็นผืน โดยอาศัยกระบวนการเตรียมวัสดุจากต้นกก อาทิ การตากแห้ง การกรีดเส้นใย การย้อมสี การทำแม่พิมพ์ลวดลาย และกระบวนการทอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสภาพร ดิบุญมี ณ ชุมแพ และพิชัย สดภิบาล (2552) ที่เน้นการนำต้นกกไปใช้ในงานหัตถกรรมท้องถิ่น ด้านการสืบค้นอัตลักษณ์ชุมชน ผู้วิจัยได้ใช้ถิ่นฐานของชุมชนเป็นแนวคิด โดยประยุกต์การลงพื้นที่ และวิเคราะห์ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สถาปัตยกรรม และบริบททางกายภาพของพื้นที่ เพื่อกำหนดอัตลักษณ์ของชุมชน แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอของ อรัญ วาณิชกร (2559) และแสนชัย ลิขิตธีรภูมิ (2567) ที่ให้ความสำคัญกับวิถีชีวิต วัสดุพื้นถิ่น วัฒนธรรม และภูมิทัศน์ทางกายภาพในการสร้างอัตลักษณ์เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ผู้วิจัยยังได้เชื่อมโยงกับเรื่องเล่าท้องถิ่นว่าพื้นที่ชุมชนเคยเป็นจุดพักของผู้สัญจรเดินทาง โดยบริเวณดังกล่าวเรียกว่า “โคกปรัง” เนื่องจากมีต้นปรังขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงน่านัยสำคัญของต้นปรังมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบและพัฒนาลวดลายกทอในงานวิจัยนี้

2. ด้านการออกแบบลวดลายกทอ และผลิตภัณฑ์จากต้นกก ด้านการออกแบบลวดลายกทอ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้หลักทัศนธาตุและองค์ประกอบทางศิลปะเพื่อสร้างลวดลายจำนวน 5 รูปแบบ โดยยึดแนวทางการพัฒนาลวดลายตามหลักการของ ชลูด นิยมเสมอ (2553) ซึ่งส่งผลให้เกิดรูปแบบลวดลายที่สะท้อน

ถึงเอกลักษณ์ชุมชนได้อย่างชัดเจน สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์จากต้นกก ผู้วิจัยได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบจำนวน 3 รูปแบบ โดยอาศัยแนวคิดเชิงสร้างสรรค์และกระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับแนวทางของ รจนา จันทราสา (2558) และ นิรัช สุตสังข์ (2548) ที่ให้ความสำคัญของทักษะชุมชนในการออกแบบ และหลักการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์การออกแบบที่คำนึงถึงรูปทรง และความเป็นไปได้ของผลิตภัณฑ์ผลงานที่ได้จึงเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถต่อยอดศักยภาพของวัสดุท้องถิ่นสู่การใช้งานจริงและเพิ่มมูลค่าเชิงเศรษฐกิจได้อย่างดี

3. ด้านการประเมินรูปแบบลวดลายกทอ และรูปแบบผลิตภัณฑ์จากต้นกก ในส่วนของการประเมินความพึงพอใจ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน มีระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (ค่าเฉลี่ย 4.54) โดยเฉพาะด้านการถอดอัตลักษณ์ (ค่าเฉลี่ย 4.64) การออกแบบลวดลายกทอ (ค่าเฉลี่ย 4.53) และด้านการตลาดและความคุ้มค่า (ค่าเฉลี่ย 4.54) ขณะที่ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.36) ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ One-Sample t-test แสดงให้เห็นว่าค่าความพึงพอใจสูงกว่าค่ากลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สะท้อนให้เห็นว่าลวดลายและผลิตภัณฑ์จากต้นกกที่ได้รับการพัฒนามีศักยภาพในการตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้เกินกว่ามาตรฐานที่กำหนด ซึ่งถือเป็นการยืนยันถึงความเหมาะสมของแนวทางการออกแบบเชิงอัตลักษณ์ควบคู่กับการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าวัสดุท้องถิ่น ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ รพีพัฒน์ มั่นพรม (2560) ที่ให้ความสำคัญกับการประเมินอัตลักษณ์ ความสวยงามของลวดลาย ความเหมาะสมด้านการใช้สอยของผลิตภัณฑ์ ตลอดจนปัจจัยด้านการตลาดและความคุ้มค่า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ สามารถนำไปพัฒนาเชิงวิชาการโดยพัฒนาคู่มือองค์ความรู้ในการพัฒนาลวดลายจากต้นกก แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากต้นกก การนำองค์ความรู้ในงานวิจัยเข้าสู่ชั้นเรียน เช่นรายวิชาศิลปนิพนธ์ การออกแบบงานหัตถกรรม เชิงพาณิชย์การพัฒนาลวดลายกทอ รูปแบบอื่นๆ การย้อมสีทันสมัยเป็นปัจจุบัน การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากต้นกก ให้มีหลากหลายรูปแบบทันต่อยุคสมัย ใช้งานได้หลากหลายรูปแบบ ทุกเพศ ทุกวัย โดยคำนึงถึงทักษะชุมชนเป็นสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ การนำกระบวนการวิจัยนี้ไปใช้ในพื้นที่อื่นๆ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงบริบทของชุมชน เช่นทักษะของคนในชุมชน ต้นทุนในการผลิต การสร้างนักปฏิบัติในชุมชนเพื่อส่งต่อองค์ความรู้ และการเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนก่อนนำไปถ่ายทอดองค์ความรู้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่สนับสนุนทุนวิจัยในการดำเนินงาน ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปกรรมที่ให้ข้อเสนอแนะ และเจ้าหน้าที่ประสานจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่ประสานงานด้านต่างๆ ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ช่วยประสานงานด้านการจัดทรัพยากรสิ่งทางปัญญา และเอกสารต่างๆ ในการดำเนินโครงการวิจัย ขอขอบคุณ

ผู้ใหญ่นบ้านหมู่ที่ 3 ตำบลโคกปรัง อำเภอนิคมบ่งศรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ประสานงานด้านการทำต้นแบบต่างๆ
นำไปใช้ประโยชน์ และต่อยอดเชิงพาณิชย์ได้สำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- ชูลุด นิ่มเสมอ. (2553). องค์ประกอบทางศิลปะ *Composition Art*. สำนักพิมพ์อัมรินทร์.
- นิรัช สุดสังข์. (2548ก). การวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. โอ เอส พริ้นติ้ง เฮาส์.
- _____. (2548ข). ออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม *Industrial Design*. โอ เอส พริ้นติ้ง เฮาส์.
- รจนา จันทราสา (2558). การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมหญ้าแฝก. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รพีพัฒน์ มั่นพรม. (2560). การพัฒนาและสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 8(1), 40 – 51.
- สถาพร ตีบุญมี ณ ชุมแพ และพิชัย สดภิบาล. (2552). วัสดุพื้นถิ่นภาคกลางที่ใช้ในการผลิตครุภัณฑ์. โอ เอส พริ้นติ้ง เฮาส์.
- สุภัททา ปินทาแพทย์. (2564). การสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยเชิงคุณภาพ. *วารสารพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 1(3), 1 – 3.
- แสนชัย ลิขิตธีรวิทย์. (2567). การออกแบบเรขศิลป์สำหรับสร้างอัตลักษณ์ และส่งเสริมภาพลักษณ์ชุมชน กุฎีจีน. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 7(1), 99 – 112.
- อรัญ วาณิชกร. (2559). การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและข้อพิจารณาจากกฎระเบียบข้อบังคับ

ต่อการจัดเทศกาลแห่งรพญานาค: ปัญหาและแนวทางการพัฒนา

DECENTRALIZATION AND REGULATORY CONSIDERATIONS IN

THE NAGA FLAG FESTIVAL: CHALLENGES AND DEVELOPMENTAL APPROACHES

ปกรณศักดิ์ มงคลเคหา^{1,*}, เอกศักดิ์ เฮงสุโข², ณัฐพล บุญจันงค์², สัตยพันธ์ คชมิตร²,ศุภางค์จิต กัลยาแก้ว², ฉัตรชนก เฮงสุโข² และ ยุวธิดา จำปาวาน²Pakornsak Mongkonkeha^{1,*}, Ekasak Hengsuko², Nattapon Boonjumnong², Satiyaphan Kochamit²,Supangjit Kanlayakaew², Chatchanok Hengsuko² and Yuwathida Jampawan²

(Received: 21 Mar., 2025; Revised: 29 Aug., 2025; Accepted: 1 Sep., 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและข้อพิจารณาจากกฎระเบียบข้อบังคับในการจัดเทศกาลแห่งรพญานาค และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาหรือข้อเสนอแนะในการจัดเทศกาลแห่งรพญานาค เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา นำเสนอเชิงพรรณนาด้วยการเล่าเรื่อง พื้นที่วิจัยคือ พื้นที่แห่งหนึ่งในจังหวัดบึงกาฬ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 คน ได้แก่ บุคลากรในหน่วยงานท้องถิ่น 10 คน ผู้จัดการ 1 คน ผู้ประกอบการ 1 คน ผู้นำชุมชน 3 คน ประชาชนในพื้นที่ 3 คน และประชาชนที่เข้าร่วมงานเทศกาล 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า กฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจัดเทศกาลแห่งรพญานาคส่งผลกระทบต่อหลายด้าน ประเด็นปัญหาที่พบ คือ 1) กฎระเบียบที่ไม่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมของชุมชน เช่น ข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และการขออนุญาต 2) การบังคับใช้กฎหมายที่ขาดความยืดหยุ่น ทำให้เกิดความล่าช้าและความไม่แน่นอน และ 3) การมีส่วนร่วมของชุมชนถูกจำกัดเนื่องจากกฎหมายและนโยบายของรัฐ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ปรับปรุงกฎระเบียบให้ยืดหยุ่น และ สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมของท้องถิ่น 2) ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานผ่านการประชุมและการรับฟังความคิดเห็นของชุมชน และ 3) สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดเทศกาลทุกขั้นตอน รวมถึงการให้โอกาสแก่ประชาชนในการเสนอแนวทางการปรับปรุงกฎระเบียบและมาตรการที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: การกระจายอำนาจ, ข้อพิจารณาจากกฎระเบียบ, เทศกาลแห่งรพญานาค, แนวทางการพัฒนา

¹ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนวัตกรรมการแห่งบึงกาฬ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดบึงกาฬ ประเทศไทย

¹ Department of Public Administration, Innovation College of Bueng Kan, Udon Thani Rajabhat University, Bueng Kan Province, Thailand

² วิทยาลัยนวัตกรรมการแห่งบึงกาฬ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดบึงกาฬ ประเทศไทย

² Innovation College of Bueng Kan, Udon Thani Rajabhat University, Bueng Kan Province, Thailand

* Corresponding author. E-mail: pakornsak.mo@365.udru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were to examine the problems and regulatory considerations involved in organizing the Naga Flag Festival and to propose development guidelines. This qualitative study employed purposive sampling. The research was conducted in a study site in Bueng Kan Province with 20 key informants comprising 10 local government personnel, 1 event organizer, 1 entrepreneur, 3 community leaders, 3 local residents, and 2 festival participants. Data were collected through focus group discussions using a structured interview guide, analyzed by content analysis, and presented in descriptive narrative form. The findings revealed that regulations related to organizing the Naga Flag Festival had significant impacts across several dimensions, with three main issues identified: 1) regulations that did not align with the community's cultural context, such as requirements regarding the use of sacred sites and event permits; 2) rigid law enforcement leading to delays and uncertainties; and 3) limited community participation due to government laws and policies, resulting in conflicts between local authorities and stakeholders. The proposed development guidelines are as follows: 1) revise regulations to be more flexible and consistent with the local cultural context; 2) promote understanding and collaboration among agencies through meetings and community consultations; and 3) enhance community participation at all stages of festival organization, including opportunities for citizens to propose improvements to relevant regulations and measures.

Keywords: Decentralization, Regulatory Considerations, Naga Flag Festival, Developmental Approaches

บทนำ

เทศกาลแห่งพญานาคเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงความเชื่อและอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น อย่างไรก็ตามการบริหารจัดการเทศกาลในปัจจุบัน (พ.ศ.2567) เผชิญกับข้อจำกัดจากกฎระเบียบของราชการส่วนกลางที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน และขาดความยืดหยุ่นในการปฏิบัติ เช่น พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปกรรมและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ที่กำหนดข้อจำกัดเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ทางประวัติศาสตร์ (สำนักงานศิลปากรที่ 9, 2565) ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นและ ผู้จัดงานในประเด็นต่างๆ เช่น การขออนุญาตใช้สถานที่ การดำเนินพิธีกรรม และข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อม หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับการเบิกจ่ายในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดงาน การจัดกิจกรรมสาธารณะการส่งเสริมกีฬา และการแข่งขันกีฬาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2564 ที่กำหนดค่าใช้จ่ายในการจัดงาน และการจัดกิจกรรมสาธารณะ (ราชกิจจานุเบกษา, 2564) ส่งผล

กระทบในทางปฏิบัติ ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในช่วงที่ผ่านมาได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของกฎระเบียบต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น งานของ Salim et al. (2024) ได้วิเคราะห์ถึงอิทธิพลของกฎหมายท้องถิ่นต่อการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมในชุมชนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และพบว่าความเข้มงวดของกฎระเบียบส่งผลให้ประเพณีบางส่วนถูกลดทอนหรือเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายของรัฐ นอกจากนี้งานศึกษาของ Nguyễn (2022) เกี่ยวกับเทศบาลในประเทศเวียดนามได้เสนอว่าการปรับปรุงกฎระเบียบให้เอื้อต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นสามารถช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และความยั่งยืนของเทศบาลได้ อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่มุ่งศึกษาผลกระทบของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่อเทศบาลแห่งทุ่งพญานาคโดยเฉพาะนั้นยังมีอยู่อย่างจำกัด ทำให้เกิดช่องว่างขององค์ความรู้ที่จำเป็นต้องได้รับการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น

พื้นที่วิจัยในครั้งนี้ คือ ตำบลหนองพันทา อำเภอโซพิสัย จังหวัดบึงกาฬ ที่มีการจัดเทศกาลแห่งทุ่งพญานาคเป็นประจำในช่วงเทศกาลออกพรรษา โดยเฉพาะในเขตชุมชนที่มีประวัติศาสตร์ และความเชื่อเกี่ยวกับพญานาค ซึ่งเป็นศูนย์กลางของประเพณี และ วัฒนธรรมของท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยประกอบด้วยบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 10 คน ผู้จัดการจำนวน 1 คน ผู้ประกอบการจำนวน 1 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 3 คน ประชาชนในพื้นที่จำนวน 3 คน และ ประชาชนที่เข้าร่วมงานเทศกาลจำนวน 2 คน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับเทศกาลแห่งทุ่งพญานาค นักวิจัยมีประสบการณ์ในการศึกษา และทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความซับซ้อนทางวัฒนธรรม และมีประเพณีที่หลากหลาย ประสบการณ์ดังกล่าวช่วยให้นักวิจัยสามารถเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหา และ อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่ส่งผลกระทบต่อการจัดเทศกาล งานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่นั้น พบว่า การจัดเทศกาลทางวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจและอัตลักษณ์ของชุมชน เช่น งานศึกษาของ Pholsena (2023) ที่วิเคราะห์ผลกระทบของเทศกาลท้องถิ่นต่อการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจของจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรืองานศึกษาของ สิทธิชัย ระหาญนอก (2564) ที่ได้อภิปรายถึงการจัดเทศกาลท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และ ความมีตัวตนให้กับคนในพื้นที่ และมีส่วนในการสร้างรายได้สู่ชุมชนเป็นอย่างดี นอกจากนี้ Nguyễn (2022) ยังได้ศึกษาถึงปัญหา ของกฎหมาย และ นโยบายที่ส่งผลการจัดงานวัฒนธรรมในประเทศเพื่อนบ้านซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางเปรียบเทียบ ในการพัฒนากฎระเบียบที่เอื้อต่อการจัดเทศกาลในประเทศไทย

การปกครองในรูปแบบการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น (Decentralization) เป็นการลดความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลางและราชการส่วนท้องถิ่น โดยมีเจตนารมณ์ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและมีอิสระในมิติทางการเมืองและการบริหารของราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาชุมชน ภายใต้หลักคิดที่มุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local administrative organizations) โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการบริหาร และ พัฒนาท้องถิ่นของตน (Smith, 2022) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการกระจายอำนาจเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ในเขตอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ทันต่อการตอบสนองความต้องการ และ การเข้าถึงการรับ

บริการสาธารณะด้านต่าง ๆ ของประชาชน แต่ข้อจำกัดจากกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของภาครัฐที่ตราขึ้นโดยราชการส่วนกลางยังคงเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะในบริบทของการจัดการเทศกาลทางวัฒนธรรม เช่น เทศกาลแห่งทุ่งพญานาค ซึ่งเป็นประเพณีที่มีความสำคัญต่อชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2566)

การวิจัยนี้คาดหวังว่า จะเป็นการให้ข้อมูลเชิงลึก และข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงกฎระเบียบ และ แนวทางปฏิบัติในการจัดการเทศกาลทางวัฒนธรรมให้มีความยืดหยุ่น และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมากขึ้น สามารถเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับหน่วยงานท้องถิ่นในการพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารจัดการเทศกาลให้สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรม และความต้องการของชุมชนมากขึ้น และสามารถใช้เป็นกรณีศึกษาเปรียบเทียบกับเทศกาลทางวัฒนธรรมอื่นๆ ที่เผชิญกับปัญหาคล้ายคลึงกันในระดับประเทศและระดับภูมิภาค

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อพึงระวังจากกฎระเบียบข้อบังคับในการจัดการเทศกาลแห่งทุ่งพญานาค
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาหรือข้อเสนอแนะในการจัดการเทศกาลแห่งทุ่งพญานาค

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) พื้นที่วิจัย คือ ตำบลหนองพันทา อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการศึกษา ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย การวิจัยนี้ใช้กลุ่มเป้าหมายที่เลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่มีบทบาทสำคัญในเทศกาลแห่งทุ่งพญานาค ได้แก่ บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 10 คน ผู้จัดการงานจำนวน 1 คน ผู้ประกอบการจำนวน 1 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 3 คน ประชาชนในพื้นที่จำนวน 3 คน และ ประชาชนที่เข้าร่วมงานเทศกาลจำนวน 2 คน โดยกลุ่มตัวอย่างถูกคัดเลือกตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุมมิติต่างๆ ของการจัดการเทศกาลภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยคณะผู้วิจัยได้สร้างประเด็นคำถามและหัวข้ออภิปรายกลุ่ม ซึ่งได้รับการพัฒนาให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญเกี่ยวกับกฎระเบียบ การบังคับใช้กฎหมาย และความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นอกจากนี้การบันทึกการสัมภาษณ์ และบันทึกภาคสนาม (Field Notes) ยังถูกนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยใช้รูปแบบการจัดเวทีด้วยการสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย โดยมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Item Content Validity Index) และให้ข้อเสนอแนะจำนวน 3 ท่าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บข้อมูลภาคสนามดำเนินการระหว่างเดือนกันยายน - ธันวาคม พ.ศ. 2567 โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และใช้การเก็บข้อมูลโดยวิธีการสนทนากลุ่มเฉพาะ ข้อมูลถูกบันทึก และถอดความอย่างละเอียด เพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมาย นโยบายท้องถิ่น และรายงานจากหน่วยงานรัฐ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ภายหลังการสนทนากลุ่มเฉพาะ ซึ่งประกอบด้วย บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 10 คน จำนวน 10 คน ผู้จัดงานจำนวน 1 คน ผู้ประกอบการจำนวน 1 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 3 คน ประชาชนในพื้นที่จำนวน 3 คน และประชาชนที่เข้าร่วมงานเทศกาลจำนวน 2 คน คณะผู้วิจัยได้ถอดข้อความและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสกัดสาระสำคัญและระบุประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและแนวทางการพัฒนากฎระเบียบ ข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาจัดประเภทและตีความตามกรอบแนวคิดของการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงนโยบาย และ แนวทางปฏิบัติในการจัดเทศกาลแห่งสุขภาพ การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การนำเสนอโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและข้อพึงระวังจากกฎระเบียบข้อบังคับต่อการจัดเทศกาลแห่งสุขภาพ : ปัญหาและแนวทางการพัฒนา สามารถนำเสนอผลการวิจัยโดยจำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัญหาและข้อพึงระวังจากกฎระเบียบข้อบังคับในการจัดเทศกาลแห่งสุขภาพ
จากผลการศึกษาพบว่า กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจัดเทศกาลแห่งสุขภาพส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหลายด้าน ประเด็นปัญหาหลักที่พบ ได้แก่

1.1 กฎระเบียบที่ไม่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมของชุมชน เช่น พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ที่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ และการขออนุญาตจัดงาน กล่าวคือ ในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของชุมชน เช่น วัด โบราณสถาน หรือ บริเวณที่มีคุณค่าทางจิตวิญญาณ อาจก่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อสารที่คลาดเคลื่อน หรือ ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่บ่อยครั้ง หนึ่งในประเด็นสำคัญ คือ การกำหนดให้จัดงานเทศกาลในพื้นที่ที่ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานต้องได้รับอนุญาตจากกรมศิลปากร ซึ่งแม้จะมีเจตนาในการป้องกันความเสียหายต่อโบราณสถาน แต่ในทางปฏิบัติได้กลายเป็นสร้างเงื่อนไข และขั้นตอนที่ชุมชนต้องปฏิบัติตาม หากต้องการจัดงานประเพณีในพื้นที่โบราณสถาน โดยเฉพาะในกรณีที่กิจกรรมที่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในพื้นที่ เช่น การตั้งเวที การขุดดิน การใช้เสียง หรือแสง การตั้งร้านค้า หรือการรวมตัวของคนจำนวนมาก เช่น งานประเพณีสำคัญ งานบุญเดือนต่างๆ งานบุญประเพณีสร้างสรรค์ที่เป็นความต้องการจากชุมชน หรืองานที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางศาสนาที่ประชาชนในท้องถิ่น

ปฏิบัติสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน อย่างไรก็ตามเมื่อวัด หรือ พื้นที่เหล่านั้นได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน ชุมชนจำเป็นต้องขออนุญาตจากกรมศิลปากรในการใช้พื้นที่สำหรับจัดงาน แม้จะเป็นกิจกรรมประจำปีก็ตาม ซึ่งกระบวนการนี้อาจล่าช้า ซับซ้อน หรือไม่เอื้อต่อธรรมชาติของกิจกรรมชุมชนที่ดำเนินตามวิถีชุมชนดั้งเดิม

1.2 การบังคับใช้กฎหมายที่เคร่งครัด ส่งผลให้เกิดความล่าช้าและความไม่แน่นอนในการดำเนินงาน เช่น ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดงาน การจัดกิจกรรมสาธารณะ การส่งเสริมกีฬา และการแข่งขันกีฬาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2564 ที่ส่งผลกระทบทางปฏิบัติอันเป็นข้อพึงระวังในการดำเนินงาน ซึ่งระเบียบฉบับนี้กำหนดให้การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ค่าจัดงาน ค่าอาหาร ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าจ้างบุคคลภายนอกต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเอกสารที่ระบุไว้อย่างเคร่งครัด โดยมีเป้าหมายเพื่อป้องกันการใช้จ่ายงบประมาณโดยมิชอบ แต่ในทางปฏิบัติกลับส่งผลการจัดกิจกรรมของชุมชน ล่าช้า ไม่ทันเวลา หรือ ไม่สามารถดำเนินการได้ เช่น กรณีต้องขออนุมัติแผนงานและงบประมาณล่วงหน้าเป็นเวลานาน ซึ่งไม่สอดคล้อง กับกิจกรรมวัฒนธรรมที่จัดตามฤดูกาล หรือ จังหวะ ความต้องการของชุมชน หรือปัญหาการเบิกจ่ายค่าอาหารว่าง หรือค่ารับรองสำหรับแขกจากหน่วยงานอื่น ค่าแต่งงานนางรำในงานพิธีรำบวงสรวง หรือ ค่าใช้จ่ายตามประเพณีอื่นๆ ที่จำเป็นในการดำเนินงาน ซึ่งไม่อาจเบิกจ่ายได้ และต้องอ้างอิงตามระเบียบราชการอย่างเคร่งครัด ดังนั้นการตีความระเบียบโดยยึดหลักการเงินการคลังที่เคร่งครัดอาจส่งผลให้เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือ เจ้าหน้าที่พัสดุมีความกังวลต่อการถูกตรวจสอบจากหน่วยงานที่มีอำนาจตรวจสอบจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) หรือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่มีอำนาจกำกับดูแลโดยตรง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดภาวะ "กลัวความผิด" มากกว่าการ "กล้าขับเคลื่อนชุมชน" ส่งผลให้กิจกรรมที่เคยเกิดขึ้นเป็นประจำจึงเริ่มถูกยกเลิกหรือจัดแบบจำกัด เพื่อเลี่ยงความเสี่ยงดังกล่าวแม้จะขัดกับความต้องการของชาวบ้าน หรือส่งผลต่อวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นก็ตาม ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถทำหน้าที่ส่งเสริมกิจกรรมสาธารณะ และวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการปรับปรุงแนวทาง หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยควรพิจารณาปรับปรุงระเบียบมหาดไทย พ.ศ. 2564 ให้มีข้อยกเว้น หรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับกิจกรรมเฉพาะหน้า ควรพัฒนาคู่มือการตีความระเบียบที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ และตัดสินใจอย่างมั่นใจ โดยไม่เสี่ยงต่อการถูกตรวจสอบย้อนหลังและควรสนับสนุนกลไก “งบประมาณยืดหยุ่น” หรือ “งบเผื่อกรณีเร่งด่วน” ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการระดับจังหวัด โดยผลักดันให้มีกฎหมายกลางที่รองรับการใช้จ่ายงบประมาณในการส่งเสริม “มรดกวัฒนธรรมมีชีวิต” อย่างไรก็ตามเมื่อกฎระเบียบที่ควบคุมการใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความยืดหยุ่น จึงอาจกลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสังคม และการธำรงรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น และ อาจเป็นการทำลายพลังของชุมชนในระดับรากหญ้าได้โดยปริยาย ดังนั้นการปรับเปลี่ยนนโยบายและแนวปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพจริงในพื้นที่จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

1.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ถูกจำกัด เนื่องจากข้อจำกัดด้านกฎหมาย และนโยบายของรัฐ ซึ่งทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในสื่อสารระหว่างราชการส่วนท้องถิ่น และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน กล่าวคือ ตามหลักการกระจายอำนาจนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการดูแล บริหาร และจัดทำ บริการสาธารณะเพื่อพัฒนาพื้นที่ของตนเอง โดยอิงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น แต่ในทางปฏิบัติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลับต้องดำเนินงานภายใต้กรอบของกฎหมาย และนโยบายจากส่วนกลางอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะในประเด็นงบประมาณ โครงสร้างแผนพัฒนา และการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน ซึ่งส่งผลให้อำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกแบบและบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นถูกจำกัดทั้งในด้านรูปแบบ (Form) และสาระ (Substance) ของกระบวนการ แม้ในทางกฎหมาย บังคับให้ต้องจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นชุมชน เช่น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือ แผนนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจ แต่ข้อจำกัดจากกฎระเบียบดังกล่าว เช่น การต้องรอการอนุมัติจากจังหวัด หรือ ราชการส่วนกลาง หรือ กรอบเวลาที่ตายตัวในการวางแผนประจำปี ทำให้เวทีในการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือ ผู้มีส่วนได้เสีย ในการดำเนินงานต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลายเป็นเพียงกระบวนการทางเอกสารมากกว่าการ ฟังเสียงของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งสามารถพบได้ในหลายกรณีที่ประชาชน หรือ ชาวบ้านเสนอความต้องการ แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ เพราะแผนหรือ โครงการนั้นไม่ได้อยู่ใน “กรอบวงเงินงบประมาณ” ที่กระทรวงมหาดไทย หรือ จังหวัดอนุมัติไว้ล่วงหน้า จึงส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและเพื่อจัด หรือ การลดความขัดแย้งดังกล่าว จำเป็นต้องมีการปรับแก้ระดับโครงสร้างกฎหมายและนโยบาย เช่น ผลักดันให้มีกฎหมายหลักประกันสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม เช่น “พระราชบัญญัติสภาชุมชนท้องถิ่น” หรือควรมีการแก้ระเบียบจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้รองรับความยืดหยุ่น และให้มี “ช่องทางปรับแผนแบบเร็ว” (Fast-track) ในกรณีฉุกเฉินหรือสถานการณ์เฉพาะ หรือควรออกแนวทางปฏิบัติเรื่องงบประมาณแบบมีส่วนร่วม (Participatory Budgeting) ที่ไม่ขัดต่อระเบียบการคลังและควรเปิดพื้นที่ให้ชุมชนจัดทำ “ธรรมนูญชุมชน” หรือ “แผนพัฒนาชุมชน” ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมเสมือนหนึ่งว่าเป็นเจ้าของนโยบายนั้นๆ

ภาพที่ 1 การจัดเวทีสนทนากลุ่มเฉพาะเพื่อรับฟังสภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ กับกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 2 การจัดเวทีสนทนากลุ่มเฉพาะเพื่อรับฟังสภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ กับกลุ่มผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 3 บรรยายการจัดเทศกาลแห่งพญานาค ตำบลหนองพันทา อำเภอโศกพิสัย จังหวัดบึงกาฬ

ภาพที่ 4 บรรยายพิธีเปิดเทศกาลแห่งพญานาค ตำบลหนองพันทา อำเภอโศกพิสัย จังหวัดบึงกาฬ

ภาพที่ 5 บรรยายภาพพิธีถวายธูปเทียนในพิธีที่ศักดิ์สิทธิ์ “มรดกวัฒนธรรมมีชีวิต”

ตำบลหนองพันทา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดบึงกาฬ

2. แนวทางการพัฒนาหรือข้อเสนอแนะในการจัดเทศกาลแห่งธูปเทียน จากผลการศึกษาพบว่า เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้นและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเทศกาลแห่งธูปเทียน การศึกษานี้เสนอแนวทางการพัฒนาดังต่อไปนี้

2.1 ปรับปรุงกฎระเบียบให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น และ สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยพิจารณาปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างกฎหมายและบริบทวัฒนธรรมชุมชน ด้วยการพิจารณาปรับปรุงพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 มาตรา 10 และ 32 ให้ยืดหยุ่นกับกิจกรรมวัฒนธรรมท้องถิ่น เร่งจัดทำแนวทางการร่วมมือระหว่างกรมศิลปากร และชุมชนให้สามารถวางแผนการใช้พื้นที่ล่วงหน้าสนับสนุนการให้ชุมชนมีบทบาทในการร่วมกำหนด “ขอบเขตการใช้พื้นที่” ภายใต้ข้อแตกต่างทางวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนและเกณฑ์การอนุญาตในเชิงวัฒนธรรม และพิจารณาการแก้ไขกฎหมายเพื่อรองรับแนวคิด “มรดกวัฒนธรรมมีชีวิต” (Living Heritage) ที่มีพลวัตเพื่อการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้พื้นที่ทางวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้กฎหมายมีความยั่งยืนและได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่

2.2 ส่งเสริมการสร้างการเข้าใจและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านการประชุมหารือและกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของชุมชน เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอนของการจัดเทศกาล รวมถึงการให้โอกาสประชาชนในการเสนอแนวทางการปรับปรุงกฎระเบียบและมาตรการที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาให้มีกลไกการประชุมและรับฟังความคิดเห็นเพื่อสร้างความร่วมมือ ด้วยการจัดตั้งคณะทำงานบูรณาการในระดับพื้นที่หรือคณะทำงานร่วมระดับอำเภอ หรือจังหวัดที่มีองค์ประกอบจากหน่วยงาน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้ที่มีส่วนได้เสียหรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินงาน เช่น กรมศิลปากร สำนักงานวัฒนธรรม สำนักงานที่ดิน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์หรือศิลปินพื้นบ้าน เช่น “ผู้ไท” หรือ “ภูไท” เป็นต้น และคณะทำงานนำผลจากการรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย

ที่เกี่ยวข้องไปดำเนินงาน หลังจากมีการหารือและรับฟังความคิดเห็นแล้ว จำเป็นต้องจัดทำเป็น แนวปฏิบัติร่วม (MOU หรือ Guideline) ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐ และชุมชน เพื่อติดตามและวางแผนการจัดงานประเพณี รวมถึงแก้ไขข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและข้อพึงระวังจากกฎระเบียบข้อบังคับต่อการ จัดเทศกาลแห่งพญานาค : ปัญหาและแนวทางการพัฒนา สามารถสรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ การศึกษาได้ดังนี้

1. ปัญหาและข้อพึงระวังจากกฎระเบียบข้อบังคับในการจัดเทศกาลแห่งพญานาค ซึ่งจากงานวิจัยนี้พบว่า กฎระเบียบข้อบังคับที่ใช้ในการจัดเทศกาลแห่งพญานาคยังขาดความยืดหยุ่นและ ไม่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของ ภิรมย์พร ไชยยนต์ (2557) และ เจริญชัย จงสมชัย (2558) ที่เสนอว่า การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงถูกจำกัดจาก โครงสร้างของรัฐ ซึ่งส่งผลให้ชุมชนท้องถิ่นขาดอิสระในการกำหนดแนวทางพัฒนาของตนเอง ผลการศึกษานี้ยัง สอดคล้องกับงานของ Wong and Tang (2021) ที่ระบุว่า กฎระเบียบที่เข้มงวด และการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่จำกัดเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเทศกาลวัฒนธรรมในหลายประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การขาดกลไกที่ เปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถมีบทบาทในการกำหนดกฎระเบียบ และ แนวทางปฏิบัติของตนเองนำไปสู่ปัญหา ความขัดแย้งและการลดลงของความยั่งยืนทางวัฒนธรรม การที่รัฐเป็นผู้กำหนดกฎระเบียบจากศูนย์กลาง โดย ไม่ได้คำนึงถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ ทำให้เกิดข้อจำกัดที่ส่งผลกระทบต่อดำเนินกิจกรรมวัฒนธรรมของ ชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเทศกาลแห่งพญานาค ซึ่งเป็นประเพณีที่มีรากฐานมาจากความเชื่อและ พิธีกรรมที่มีเอกลักษณ์ การกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับพื้นที่ใช้สอย วิธีการดำเนินพิธีกรรมและการขออนุญาต จากหน่วยงานภาครัฐ ส่งผลให้เกิดอุปสรรคที่ไม่จำเป็น และทำให้ชุมชนขาดอำนาจในการบริหารจัดการ เทศกาลของตนเอง นอกจากนี้ ผลการศึกษานี้ยังสามารถวิเคราะห์เพิ่มเติมในมิติของเศรษฐกิจการท่องเที่ยว และสังคมได้คือ 1) มิติทางเศรษฐกิจ: ข้อจำกัดของกฎระเบียบส่งผลต่อโอกาสทางเศรษฐกิจของชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหัตถกรรมและของที่ระลึกในงานเทศกาล การขาดความยืดหยุ่นของกฎระเบียบ ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นได้เต็มที่ 2) มิติทางการท่องเที่ยว: การบริหารจัดการ เทศกาลที่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดของรัฐ อาจทำให้การดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งใน และ ต่างประเทศลดลง เพราะขาด การออกแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างประสบการณ์เชิงวัฒนธรรมที่เข้าถึงง่ายและสอดคล้องกับความต้องการ ของนักท่องเที่ยว และ 3) มิติทางสังคม: กฎระเบียบที่เข้มงวดอาจส่งผลกระทบต่อการสืบทอดประเพณีและ การมีส่วนร่วมของเยาวชนในชุมชน เพราะทำให้พิธีกรรมบางอย่างถูกลดทอนลง หรือ ถูกจำกัด ส่งผลให้คนรุ่น ใหม่มีส่วนร่วมน้อยลง และอาจทำให้เอกลักษณ์ของเทศกาลเสื่อมสลายไปในระยะยาว การปฏิรูประบบการ กระจายอำนาจที่แท้จริงจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อลดความขัดแย้งระหว่างรัฐและชุมชนและเพื่อให้เทศกาล วัฒนธรรมสามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืนมากขึ้น

2. แนวทางการพัฒนาหรือข้อเสนอแนะในการจัดเทศกาลแห่งสุขภาพ ซึ่งจากงานวิจัยนี้เสนอแนวทางการปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น และเอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ Sato and Yamamoto (2019) ที่ระบุว่า การเพิ่มบทบาทของประชาชน และองค์กรชุมชนในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับเทศกาลช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนของประเพณี และส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การกระจายอำนาจและการลดข้อจำกัดจากกฎระเบียบที่ไม่จำเป็น จึงควรได้รับการพิจารณาในการพัฒนาเทศกาลแห่งสุขภาพ การออกแบบกฎระเบียบที่เปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถร่วมกำหนดแนวทางในการจัดงาน จะช่วยให้เกิดความสอดคล้องระหว่างการอนุรักษ์วัฒนธรรมและการพัฒนาเทศกาลในเชิงเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้แนวทางการปรับปรุงกฎระเบียบควรพิจารณามิติที่เกี่ยวข้องดังนี้

ก. มิติทางกฎหมายและนโยบาย: ควรมีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับเทศกาลวัฒนธรรมให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เช่น การให้สิทธิองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดแนวทางการอนุญาตและข้อกำหนดเฉพาะสำหรับแต่ละเทศกาล

ข. มิติทางเศรษฐกิจ: การลดข้อจำกัดเกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจในเทศกาล เช่น การออกใบอนุญาตชั่วคราวสำหรับพ่อค้าแม่ค้าและการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นจะช่วยเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน

ค. มิติทางสังคมและการศึกษา: ควรมีการส่งเสริมการศึกษาวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมที่ให้ชาวบ้านเยาวชนและนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการทำสุขภาพ และการเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของเทศกาล

ง. มิติทางสิ่งแวดล้อม: กฎระเบียบควรคำนึงถึงความยั่งยืน เช่น การควบคุมปริมาณขยะในเทศกาลและการส่งเสริมการใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การปรับปรุงกฎระเบียบดังกล่าวจะช่วยให้เทศกาลแห่งสุขภาพสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชนโดยรักษาเอกลักษณ์ แล ความศักดิ์สิทธิ์ของพิธีกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เข้มงวดส่งผลกระทบต่อการทำงานของเทศกาลแห่งสุขภาพในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว ความไม่สอดคล้องของกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อกำหนดอื่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ชุมชนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินกิจกรรมตามจารีตได้อย่างเต็มที่และยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจจากเทศกาล นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของชุมชนถูกจำกัดจากข้อกำหนดทางกฎหมายที่กำหนดโดยราชการส่วนกลาง ซึ่งนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งและการลดลงของความยั่งยืนทางวัฒนธรรม

2. ข้อเสนอแนะต่อชุมชน/สังคม องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนี้ ชุมชนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการออกแบบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเทศกาลท้องถิ่น การกระจายอำนาจให้องค์กรส่วน

ท้องถิ่นจัดทำบริการสาธารณะด้านสังคมวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างแนวทางบริหารจัดการเทศบาลที่มีความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์วัฒนธรรมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ซึ่งต้องให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจของการตราข้อบัญญัติท้องถิ่นให้สอดคล้อง และยืดหยุ่นต่อการดำเนินงาน การเพิ่มบทบาทของชุมชนในกระบวนการตัดสินใจ และการสนับสนุนเทศบาลในลักษณะที่ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่

3.1 การปรับปรุงกฎระเบียบ และการเพิ่มบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนเทศบาลวัฒนธรรม : หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาการแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลแห่งสูงพญานาคให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจตราข้อบัญญัติท้องถิ่น ภายใต้หลักการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น

3.2 การส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ผ่านเทศบาล ภาครัฐควรสนับสนุนการใช้เทศบาลแห่งสูงพญานาคเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เช่น การพัฒนาอุตสาหกรรมสินค้าหัตถกรรม การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการพัฒนาตลาดออนไลน์สำหรับสินค้าพื้นเมืองที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล

3.3 การพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการท้องถิ่น ที่ประกอบด้วยภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการจัดงานเทศบาล และให้ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจเกี่ยวกับรูปแบบและกิจกรรมของเทศบาล

3.4 การศึกษาและอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม ควรมีการบูรณาการเทศบาลแห่งสูงพญานาคเข้ากับหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียน หรือกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเยาวชน เพื่อปลูกฝังและสร้างความภาคภูมิใจในมรดกท้องถิ่นและสืบสานเทศบาลให้คงอยู่ต่อไป

3.5 การวิจัยและพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม ภาครัฐควรสนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเทศบาลให้มีความยั่งยืน โดยจัดสรรงบประมาณสนับสนุนสถาบันการศึกษา และสร้างนักวิจัยในการพัฒนาโมเดลเทศบาลที่ยั่งยืน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และนวัตกรรมระหว่างพื้นที่ต่างๆ พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลเทศบาล รวมถึงศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของเทศบาลในระยะยาว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ รูปแบบของกฎระเบียบที่สามารถปรับให้ยืดหยุ่นได้โดยไม่กระทบต่อหลักการบริหารจัดการเทศบาลการเปรียบเทียบนโยบายของประเทศต่างๆ ในการบริหารจัดการเทศบาลวัฒนธรรม และแนวทางการเพิ่มบทบาทของชุมชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับเทศบาลของตนเอง นอกจากนี้ควรศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบที่เอื้อต่อเทศบาลแห่งสูงพญานาคว่ามีผลต่อเศรษฐกิจชุมชน และการท่องเที่ยวอย่างไร เพื่อพัฒนาแนวทางที่ส่งเสริมเทศบาลให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน และเป็นประโยชน์ต่อทุกภาคส่วน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2566). รายงานประจำปี 2566: การอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น. กระทรวงวัฒนธรรม.
- เชิงชาญ จงสมชัย. (2558). ทิศทางการปฏิรูปการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นหลังการรัฐประหาร 2557. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 11(1), 29 - 31.
- ภิรมย์พร ไชยยนต์. (2557). การกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น: ศึกษากรณีการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในระดับจังหวัด. [วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์]. <http://libdcms.nida.ac.th/thesis6/2557/b186353.pdf>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2564). ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดงาน การจัดการกิจกรรมสาธารณะ การส่งเสริมกีฬา และการแข่งขันกีฬาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2564. เล่มที่ 138 ตอนพิเศษ 251 ง. 1 - 11. 15 ตุลาคม 2564.
- สำนักงานศิลปากรที่ 9. (2565). การประเมินผลกระทบของกฎหมายโบราณสถานต่อกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. กระทรวงวัฒนธรรม.
- สิทธิชัย ระหาญนอก. (2564). พลวัตวัฒนธรรมการใช้ธงกับประเพณีประดิษฐ์บนพื้นที่พระธาตุยาคู. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. https://khoon.msu.ac.th/_dir/fulltext/2022/09/Sitthichai_Rahnnok64.pdf
- Salim, A., Irwan, I. & Iskandar, K. (2024). The Impact of Public Administration on Cultural Policy and Creative Industries. *Journal Social Civilecial*, 2(2), 78 - 86. doi: <https://doi.org/10.71435/610499>
- Nguyễn, T. (2022). Cultural Regulations and the Sustainability of Local Festivals in Vietnam: A Policy Perspective. *Asian Cultural Studies*, 29(1), 45 - 67.
- Pholsena, V. (2023). Cultural Tourism and Local Festivals in Northeastern Thailand: Economic and Social Impacts. *Journal of Thai Cultural Studies*, 12(1), 78 - 102.
- Sato, H. & Yamamoto, K. (2019). Cultural Policy and Local Festivals in Japan. *Japan Cultural Studies Review*, 18(3), 112 - 134.
- Smith, J. (2022). Decentralization and Community Development: Lessons from Southeast Asia. *International Journal of Policy Studies*, 15(3), 134 - 159.
- Wong, J. & Tang, P. (2021). Decentralization and Cultural Festivals in Southeast Asia. *Asian Cultural Policy Journal*, 12(1), 45 - 67.

การขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูลแบบบูรณาการ: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี

MOBILIZING SOCIAL SAFETY NETS TOWARDS INTEGRATED WELFARE: A CASE STUDY OF PATTANI PROVINCE

จิรัชยา เจียวัก^{1,*}, สมฤดี สงวนแก้ว¹ และ สวัสดิ์ ไหลภาภรณ์¹

Jirachaya Jeawkok^{1,*}, Somrudee Saguankaew¹ and Sawat Laipaporn¹

(Received: 4 Feb., 2026; Revised: 6 Mar., 2026; Accepted: 13 Mar., 2026)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูลในพื้นที่จังหวัดปัตตานี เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิจัย และใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน มีเครื่องมือในการวิจัย 1) แบบสำรวจครัวเรือนยากจน 2) แบบประเมินตามโมเดล CIPPEST 3) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และ 4) แนวคำถามสนทนากลุ่ม โดยมีครัวเรือนยากจนตามเกณฑ์ TPMAF จำนวน 250 ครัวเรือน และผู้ให้ข้อมูลเลือกแบบเจาะจง จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนงาน จำนวน 38 คน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1) การขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมมีลักษณะเฉพาะตามบริบทท้องถิ่น ครอบคลุมบริการสังคม สังคมสงเคราะห์ ประกันสังคม และความช่วยเหลือจากเอกชนและชุมชน อย่างไรก็ตาม ยังพบช่องว่างการเข้าถึงอย่างมีนัยสำคัญ โดยแรงงานนอกระบบเข้าถึงประกันสังคมเพียง 12.4% และครัวเรือนยากจน 23% ยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังพบความเหลื่อมล้ำระหว่างเขตเมืองและชนบทในด้านการศึกษาและสาธารณสุข 2) สวัสดิการในจังหวัดปัตตานีมีความหลากหลายของแหล่งช่วยเหลือ ทั้งจากรัฐ ชุมชน และองค์กรศาสนา แม้โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจะครอบคลุม 78.5% แต่กว่า 60% ของผู้รับเบี้ยยังชีพระบุว่าไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ในขณะที่สวัสดิการชุมชนและศาสนายังคงเข้มแข็ง ระบบต่อทะเบียนอยู่ใน 73% ของชุมชน และมีสิทธิ 92% จัดโครงการช่วยเหลือประจำปี 3) การขับเคลื่อนโครงข่ายมีความพยายามบูรณาการนโยบายระหว่างหน่วยงาน แต่ยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนและการกระจายทรัพยากรอย่างเท่าเทียม การทดลองใช้ "เปย์ต้าเหนียนโมเดล" ในพื้นที่นำร่องสามารถเพิ่มการเข้าถึงบริการและความพึงพอใจของผู้รับบริการได้ แสดงถึงศักยภาพของโมเดลดังกล่าวในการสร้างระบบสวัสดิการสังคมที่ยั่งยืนในบริบทจังหวัดชายแดนใต้

คำสำคัญ: การขับเคลื่อน, โครงข่ายความปลอดภัยทางสังคม, สวัสดิการเกื้อกูล

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี ประเทศไทย

¹ Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University, Pattani campus, Pattani Province, Thailand

* Corresponding author. E-mail: jirachaya.j@psu.ac.th

Abstract

This research aimed to examine the mobilizing social safety network toward inclusive welfare in Pattani Province, employing a participatory action research approach within a research and development framework, alongside a mixed-methods design. The research instruments consisted of 1) a poverty household survey, 2) a CIPPEST model evaluation form, 3) semi-structured interviews, and 4) focus group discussion guides. The study involved 250 TPMAP-registered poor households and 38 purposively selected stakeholders involved in welfare mobilization. Quantitative data were analyzed using frequency, percentage, and mean, while qualitative data were analyzed through content analysis.

The findings revealed that 1) the social safety net system is shaped by local socio-cultural contexts, encompassing social services, social welfare, social security, and assistance from both private and community sectors. However, significant gaps in access were observed, with only 12.4% of informal workers covered by social security, and 23% of poor households remained incorrectly registered. Marked urban-rural disparities were also evident in education and health services. 2) Welfare provision in Pattani is characterized by diverse sources including state, communities, and religious organizations. Although the state welfare card scheme reached 78.5% of eligible households, over 60% of recipients reported that the support for basic was insufficient living. Community and religious-based welfare systems remained robust, with the Tokeh mutual assistance system active in 73% of communities and 92% of mosques organizing annual assistant programs. 3) Efforts to integrate policies across agencies were evident, however public participation remained limited and resource distribution unequal. The pilot application of the "Pei Ta Nian Model" improved service accessibility and beneficiary satisfaction, indicating its potential for building a sustainable social welfare system in the Southern border context.

Keywords: Mobilizing, Social Safety Net, Inclusive Welfare

บทนำ

จังหวัดปัตตานีตั้งอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งมีบริบททางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองที่ซับซ้อนและแตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ (สถาบันวิจัยสังคม, 2560) พื้นที่แห่งนี้มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและมีวัฒนธรรมประเพณีที่โดดเด่น ทว่าความขัดแย้งและความไม่สงบที่ยืดเยื้อยาวนานกว่าสองทศวรรษได้กลายเป็น "ข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง" (Structural

Constraints) ที่ฝังรากลึก ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติของความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) และความยากจน (United Nations, 2018) ข้อมูลจาก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2565) ระบุว่า จังหวัดปัตตานีมีสัดส่วนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ และมีดัชนีความก้าวหน้าทางสังคมที่ต่ำกว่าพื้นที่อื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญ

แนวคิดเรื่องโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคม (Social Safety Nets) ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติว่าเป็นกลไกสำคัญในการลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำ (World Bank, 2019) ตามแนวคิดของ ฌ็อง-ฌัก เพ็ชรประเสริฐ (2544) โครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมหมายถึง ระบบและกลไกต่าง ๆ ที่รัฐและสังคมจัดขึ้นเพื่อคุ้มครองและช่วยเหลือกลุ่มผู้เปราะบางและด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี และมีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักประกันความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนพึงได้รับ (United Nations, 2018) อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมในจังหวัดปัตตานียังคงมีข้อจำกัดหลายประการ ทั้งในด้านการเข้าถึงบริการ ความครอบคลุมของกลุ่มเป้าหมาย และประสิทธิภาพของการช่วยเหลือ (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, 2564)

ในบริบทของจังหวัดปัตตานี แนวคิดเรื่องสวัสดิการเกื้อกูลซึ่งเน้นการสร้างระบบการดูแลและการสนับสนุน แบบบูรณาการที่มีรากฐานจากชุมชนและศาสนากำลังได้รับความสนใจมากขึ้น (ทัศนีย์ พรหมไพจิตร และคณะ, 2564) สวัสดิการเกื้อกูลไม่เพียงแต่หมายถึงการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ แต่ยังรวมถึงการสร้างเครือข่ายทางสังคม การเสริมสร้างศักยภาพชุมชน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาต่างๆ (อัศดุลละ สามะ และคณะ, 2563) การขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมไปสู่สวัสดิการเกื้อกูลจำเป็นต้องอาศัยกลไกการขับเคลื่อน ที่สำคัญ 4 ประการตามกรอบแนวคิดของการวิจัยนี้ได้แก่ (1) นโยบายและการบริหารจัดการที่เอื้อต่อพื้นที่พิเศษและสามารถบูรณาการการทำงานข้ามหน่วยงาน (2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในฐานะเจ้าของปัญหาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักที่มีเครือข่ายทางสังคมและศาสนาเข้มแข็ง (3) ทรัพยากรและการเงินที่ได้รับการจัดสรรอย่างเป็นธรรมและสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ และ (4) เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทและสามารถลดช่องว่างการเข้าถึงบริการของประชาชน กลไกทั้งสี่นี้จะทำหน้าที่เป็นตัวแปรสำคัญในการเปลี่ยนผ่านจากระบบช่วยเหลือแบบตั้งรับ (Reactive) ที่รัฐเป็นผู้ให้และประชาชนเป็นผู้รับ ไปสู่ระบบสวัสดิการเกื้อกูลเชิงรุก ที่เป็นการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน (Partnership) สามารถผสานจุดแข็งของทุนทางสังคม เครือข่ายชุมชน และสถาบันศาสนา เข้ากับนโยบายและทรัพยากรของรัฐได้อย่างลงตัว อย่างไรก็ตาม ยังขาดการศึกษาที่มีการประสานงานเกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมที่มีอยู่สู่การสร้างสวัสดิการเกื้อกูลที่ยั่งยืนในพื้นที่

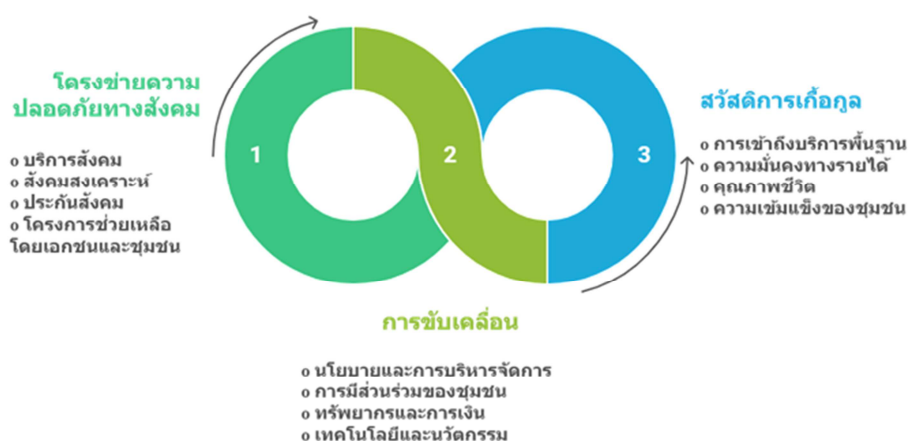
จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาการขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูลในพื้นที่จังหวัดปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูลในพื้นที่จังหวัดปัตตานี การศึกษาครั้งนี้จะนำไปสู่การพัฒนานโยบายและ

แนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของพื้นที่ ตลอดจนเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดปัตตานีอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูลแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูลในพื้นที่จังหวัดปัตตานี นั้นเป็นการเชื่อมโยงงานของ โครงข่ายความปลอดภัยทางสังคม ได้แก่ บริการสังคม สังคมสงเคราะห์ ประกันสังคม และ โครงการช่วยเหลือโดยเอกชนและชุมชน ผ่านการขับเคลื่อนงานซึ่งเป็นสิ่งที่จะศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ นโยบายและการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของชุมชน ทรัพยากรและการเงิน และ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ไปสู่การมีสวัสดิการเกื้อกูล ที่จะทำให้ประชาชน การเข้าถึงบริการพื้นฐาน มีความมั่นคงทางรายได้ มีคุณภาพชีวิต และ มีความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนและชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart (2005) ในการดำเนินงานวิจัย และใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ตามแนวคิดของ Creswell & Clark (2018) ซึ่งครอบคลุมทั้งการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดของกระบวนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร กลุ่มเป้าหมาย และผู้ให้ข้อมูล ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ครั้วเรือนยากจนใน 6 อำเภอชายฝั่งทะเลจังหวัดปัตตานี จำนวน 18,761 ครั้วเรือน (ตามฐานข้อมูล TPMAP ปี 2566) โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็น ครั้วเรือนยากจนที่มีความจำเป็นต้องช่วยเหลือในระยะต้น และส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเฉพาะด้าน (ครั้วเรือนยากจน ตามเกณฑ์ TPMAP) จำนวน 250 ครั้วเรือน การกำหนดจำนวนครั้วเรือนดังกล่าวเป็นไปตามเงื่อนไขของหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) ซึ่งระบุให้โครงการที่ได้รับการสนับสนุนต้องดำเนินการพัฒนาไม่น้อยกว่า 250 ครั้วเรือน ต่อหนึ่ง Operating Model: OM (โดยประเด็นสวัสดิการเป็น 1 ใน 5 OM ของชุดโครงการวิจัยเพื่อขจัดความยากจน) ทั้งนี้ เมื่อนำมาคำนวณทางสถิติด้วยสูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 6 พบว่าขนาดตัวอย่าง 250 ครั้วเรือนมีความเหมาะสมและเพียงพอสำหรับการวิจัยเชิงสำรวจในพื้นที่ขนาดใหญ่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นตัวแทนของประชากร (Representative Sample) และสามารถนำไปวิเคราะห์ทางสถิติเชิงพรรณนาเพื่อสะท้อนภาพรวมของสถานการณ์ได้อย่างน่าเชื่อถือ ส่วนผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Selection) ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 3 กลุ่ม รวม 38 คน ซึ่งครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักจากทุกภาคส่วนตามหลักการของ Lincoln & Guba (1985) เกี่ยวกับการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้าน ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้นำ จำนวน 13 คน 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐและเอกชน จำนวน 14 คน และ 3) กลุ่มประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 11 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสำรวจครั้วเรือนยากจน 2) แบบประเมินตามโมเดล CIPPEST 3) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และ 4) แนวคำถามสนทนากลุ่ม ได้รับการพัฒนาจาก แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผ่านเทคนิคการถอดบทเรียนทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ การทบทวนระหว่างปฏิบัติ เทคนิคแผนที่ผลลัพธ์ เทคนิคการเรียนรู้จากเพื่อน และเทคนิคการเรียนรู้จากตัวอย่างที่ดี (จิรัชยา เจียวัก, 2568) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยการนำเครื่องมือทั้งหมดเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านสังคมสงเคราะห์ 2 ท่าน และด้านวิทยาการข้อมูล 1 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา โดยคำนวณ ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) เครื่องมือทุกข้อมีค่า IOC ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ($IOC \geq 0.50$)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการให้เครื่องมือวิจัยกับกลุ่มเป้าหมาย และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่างๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดยมีกระบวนการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 สำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ใช้เครื่องมือ 1) แบบสำรวจครั้วเรือนยากจน ระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนและพัฒนากิจกรรมสวัสดิการเกื้อกูล คณะผู้วิจัยได้จัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Workshop) จำนวน 3 ครั้ง ร่วมกับผู้ให้ข้อมูลทั้ง 38 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อยตามบทบาท (กลุ่มผู้นำ กลุ่มเจ้าหน้าที่ และกลุ่มประชาชน) เพื่อร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาจากระยะที่ 1 เสนอ

แนวทางแก้ไข และออกแบบกิจกรรมสวัสดิการเกื้อกูลที่เหมาะสมซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้ระบุถึงความต้องการที่แท้จริง และข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการรัฐ ซึ่งข้อเสนอเหล่านี้ได้ถูกนำมาบูรณาการเป็นองค์ประกอบของโมเดลฯ ผ่านกระบวนการสังเคราะห์แบบมีส่วนร่วม ใช้เครื่องมือ 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 2) แนวคำถามสนทนากลุ่ม และ ระยะที่ 3 ติดตามและประเมินผล ใช้เครื่องมือ 1) แบบประเมินตามโมเดล CIPPEST 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 3) แนวคำถามสนทนากลุ่ม โดยในระยะที่ 1 และ 2 จะนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบและวิเคราะห์ สำหรับนำข้อมูลนั้นมาใช้ในระยะถัดไป

4. การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง และผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการด้านจริยธรรม เลขที่ psu.pn.2-028/68 ซึ่งผู้วิจัยได้ชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย การปกปิดข้อมูลและการเก็บรักษาความลับ ขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัยด้วยความสมัครใจ อธิบายถึงสิทธิในการถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา และการถอนตัวนั้นไม่มีผลเสียใดๆ หากการเข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความไม่สบายใจ รู้สึกเป็นทุกข์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 3 ระยะ มาตรวจสอบ ความสมบูรณ์ถูกต้องของข้อมูลโดยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการศึกษา ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis Method) ซึ่งเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มมาสังเคราะห์และแยกเป็นประเด็นตามเนื้อหา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) (สุภางค์ จันทวนิช, 2554) ทั้งนี้ การบูรณาการข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เกิดขึ้นในขั้นตอนการวิเคราะห์ผลตามหลักการของวิธีการแบบผสมผสาน (Creswell & Clark, 2018) โดยข้อมูลเชิงปริมาณจากการสำรวจ เช่น อัตราการเข้าถึงบริการ, ร้อยละของครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ ถูกใช้เพื่อระบุขนาดของปัญหาและช่องว่าง ในขณะที่ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มถูกนำมาใช้เพื่ออธิบายสาเหตุ เข้าใจบริบท และยืนยันความหมายของตัวเลขเหล่านั้น ทำให้ได้ข้อสรุปที่มีความลึกซึ้งและน่าเชื่อถือมากขึ้น

ผลการวิจัย

การวิจัยการขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูลในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการศึกษาสถานการณ์โครงข่ายความปลอดภัยทางสังคม และสวัสดิการในจังหวัดปัตตานี นำไปสู่การขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูล และถอดความสำเร็จเป็นรูปแบบโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สถานการณ์โครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมในจังหวัดปัตตานี จากการศึกษาสถานการณ์โครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมในจังหวัดปัตตานี แบ่งโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมออกเป็น 4 ประเภทหลัก พบว่ามีสถานการณ์ที่น่าสนใจและมีลักษณะเฉพาะตามบริบทของพื้นที่ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสถานการณ์โครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมในจังหวัดปัตตานี

ประเภท โครงข่าย	สถานการณ์ปัจจุบัน	อัตราการ เข้าถึง	ปัญหาอุปสรรคหลัก
บริการสังคม	- บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานครอบคลุมแต่ขาดคุณภาพ - สาธารณสุขมีบริการพื้นฐานแต่ขาดบริการเฉพาะทาง - ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยไม่เพียงพอ	76.8%	- การกระจายทรัพยากรไม่เท่าเทียม - โครงสร้างพื้นฐานไม่พร้อม - ข้อจำกัดด้านบุคลากร
สังคมสงเคราะห์	- เบียดเบียนผู้สูงอายุเข้าถึงได้แต่มีปัญหาการเดินทางรับเงิน - ผู้พิการได้รับการช่วยเหลือไม่ต่อเนื่อง - ครีวเรือนยากจนบางส่วนไม่ได้รับการขึ้นทะเบียน	65.4%	- ระบบระบุตัวตนไม่แม่นยำ - การติดตามผลไม่ต่อเนื่อง - ข้อจำกัดด้านงบประมาณ
ประกันสังคม	- แรงงานในระบบเข้าถึงบริการในระดับดี - แรงงานนอกระบบเข้าถึงบริการน้อยมาก - ผู้ประกันตนขาดความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์	42.3%	- กฎระเบียบไม่เอื้อต่อแรงงานนอกระบบ - การสื่อสารข้อมูลไม่ทั่วถึง - ระบบบริหารจัดการซับซ้อน
โครงการช่วยเหลือ	- มีสียัดส่วนใหญ่จัดโครงการช่วยเหลือ	58.9%	- การจัดการยังไม่เป็นระบบ
โดยเอกชนและ ชุมชน	- กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนมีความคุ้มครองปานกลาง - เครือข่ายความช่วยเหลือชุมชนยังแข็งแรง		- ขาดการเชื่อมโยงกับภาครัฐ - ทรัพยากรมีจำกัด

จากตารางที่ 1 และข้อมูลเพิ่มเติมในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า 1) ด้านบริการสังคม มีบริการการศึกษามีอัตราการเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพียง 45.6% ในพื้นที่ห่างไกล เทียบกับเขตเมืองที่ 78.3% สะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ส่วนบริการสาธารณสุขมีอัตราส่วนแพทย์ต่อประชากรอยู่ที่ 1:8,500 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่ 1:1,800 ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการให้บริการเป็นอย่างมาก 2) ด้านสังคมสงเคราะห์ จากการสำรวจพบว่ามีครัวเรือนยากจนตกเกณฑ์ จำนวน 23% ที่ยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนที่ถูกต้อง เนื่องจากระบบการสำรวจและระบุตัวตนที่มีข้อจำกัด โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลที่การเข้าถึงยากลำบาก 3) ด้านประกันสังคม ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องจัดการเร่งด่วน ด้วยเพราะเมื่อแรงงานนอกระบบซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ของประชากรในพื้นที่เข้าถึงประกันสังคมเพียง 12.4% ส่งผลให้กลุ่มนี้ขาดหลักประกันทางสังคมเมื่อเกิดความเสี่ยงต่างๆ ในชีวิต และ (4) ด้านโครงการช่วยเหลือโดยเอกชนและชุมชน แม้วามียัด 89% จะจัดโครงการช่วยเหลือต่างๆ แต่การจัดการยังขาดความเป็นระบบและความต่อเนื่อง ขณะที่กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนที่มีอยู่ 65% ก็ขาดการเชื่อมโยงกับระบบสวัสดิการสังคมหลักของประเทศ ดังนั้น สถานการณ์โครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมในจังหวัดปัตตานีมีลักษณะพิเศษคือ การมีส่วนร่วมของสถาบันศาสนา และชุมชนที่เข้มแข็ง แต่ขาดการบูรณาการกับระบบหลักของรัฐบาล ที่จะส่งผลให้ประสิทธิภาพโดยรวมยังอยู่ในระดับที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน

2. สวัสดิการในจังหวัดปัตตานี สวัสดิการในจังหวัดปัตตานี หลังจากมีการขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูลแบบบูรณาการฯ พบว่ามีลักษณะเฉพาะที่สะท้อนถึงบริบททางวัฒนธรรมและสังคมของพื้นที่ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงสถานการณ์สวัสดิการในจังหวัดปัตตานี

ประเภทสวัสดิการ	รูปแบบการให้บริการ	ระดับความครอบคลุม	ประสิทธิภาพในการจัดการ
สวัสดิการจากรัฐ	- บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ - บริการรักษาพยาบาล 30 บาท - โรงเรียนของรัฐ - ที่อยู่อาศัยราคาถูก	78.5%	ปานกลาง
สวัสดิการชุมชน	- กองทุนชุมชน - ระบบต่อเฮอะ (ช่วยเหลือกันเอง) - ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชน - กลุ่มอาชีพชุมชน	65.2%	ค่อนข้างดี
สวัสดิการจากองค์กรศาสนา	- โครงการชะกาตจากมัสยิด - โรงเรียนปอเนาะ - ที่พักอาศัยสำหรับผู้ยากไร้ - อาหารสำหรับผู้ต้องการ	73.8%	ดี

จากตารางที่ 2 และข้อมูลเพิ่มเติมในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า 1) สวัสดิการจากรัฐ แม้ว่าโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจะครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายถึง 78.5% แต่จากการสัมภาษณ์ผู้รับสวัสดิการพบว่า มากกว่า 60% ระบุว่าสวัสดิการไม่ครอบคลุมเพียงพอต่อการดำรงชีวิต ขณะที่บริการรักษาพยาบาลประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาท) แม้จะครอบคลุมแต่กลับขาดบริการต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยเรื้อรัง 2) สวัสดิการชุมชน นับเป็นจุดแข็งของพื้นที่ โดยพบว่ามีกองทุนชุมชนเฉลี่ยหมู่บ้านละประมาณ 2 กองทุน และระบบการช่วยเหลือกันเองในชุมชน (ต่อเฮอะ) ยังคงเข้มแข็งกว่า 73% ของชุมชนที่ผู้วิจัยได้สำรวจ (6 อำเภอชายฝั่งทะเลจังหวัดปัตตานี) อย่างไรก็ตาม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนยังประสบปัญหาอุปสรรคไม่เพียงพอใน 45% ของศูนย์ทั้งหมด และ 3) สวัสดิการจากองค์กรศาสนา เป็นลักษณะพิเศษของพื้นที่จังหวัดปัตตานี โดยมีมัสยิด 92% จัดโครงการช่วยเหลือประจำปี และโรงเรียนปอเนาะ 156 แห่งให้ความช่วยเหลือด้านที่พักอาศัยและอาหาร แสดงถึงศักยภาพของสถาบันศาสนาในการเป็นกลไกสำคัญในการจัดสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ ทั้งนี้ ในบางพื้นที่มีความพยายามในการเชื่อมโยงสวัสดิการจากรัฐกับสวัสดิการชุมชน และสวัสดิการจากองค์กรศาสนา ที่นำงบประมาณจากรัฐมาสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน อย่างไรก็ตาม การเชื่อมโยงนี้ยังไม่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและครอบคลุมทุกพื้นที่ ดังนั้น สวัสดิการในจังหวัดปัตตานีมีลักษณะพิเศษคือ ความหลากหลายของแหล่งให้สวัสดิการและความเข้มแข็งของสวัสดิการชุมชนและศาสนา แต่ยังขาดการบูรณาการที่เข้มแข็งระหว่างสวัสดิการจากรัฐกับสวัสดิการจากชุมชนและศาสนา

3. การขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูล จากการศึกษาการขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูลในพื้นที่จังหวัดปัตตานี พบว่ามีทั้งความสำเร็จและอุปสรรคที่น่าสนใจ ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงการขับเคลื่อนโครงการช่วยเหลือทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูล

ด้านการขับเคลื่อน	ความสำเร็จ	อุปสรรค	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
นโยบายและการบริหารจัดการ	- มีคณะกรรมการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดทำหน้าที่ประสานงาน - โครงการแก้จนคนตาบอด ลดความยากจนได้เบื้องต้น - มีแผนพัฒนาสวัสดิการสังคมระดับจังหวัด	- การบูรณาการนโยบายระหว่างหน่วยงานยังไม่สมบูรณ์ - กฎระเบียบขัดแย้งกับบริบทท้องถิ่น - ในบางกรณีส่งผลต่อการช่วยเหลือดูแล และทำกิจกรรม - ระบบติดตามประเมินผลไม่ต่อเนื่อง	- การมีแผนงานที่ชัดเจนและสอดคล้องกับความต้องการ - การทำงานแบบบูรณาการข้ามหน่วยงาน - ระบบรายงานผลที่มีประสิทธิภาพ
การมีส่วนร่วมของชุมชน	- เครือข่ายผู้นำศาสนามีส่วนร่วมในการระดมกลุ่มเปราะบาง - กลุ่มชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลลัพธ์ความช่วยเหลือ - มีการจัดฟอรัมประชาคมรับฟังความคิดเห็น	- การมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไปยังจำกัด - กลไกการมีส่วนร่วมยังไม่เป็นทางการในบางพื้นที่ - ความต่อเนื่องของการมีส่วนร่วมไม่มั่นคง	- การใช้ภาษาท้องถิ่นเพิ่มความเข้าใจมากขึ้น - การมีส่วนร่วมของผู้นำศาสนาเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรม - การพบปะอย่างไม่เป็นทางการเพิ่มความร่วมมือเป็นอย่างดี
ทรัพยากรและการเงิน	- มีการจัดสรรงบประมาณเฉพาะสำหรับพื้นที่พิเศษ - มีกองทุนชุมชนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมสวัสดิการ - มีการระดมทุนจากภาคเอกชนและศาสนา	- งบประมาณไม่สอดคล้องกับความต้องการจริง - การกระจายทรัพยากรไม่เท่าเทียม - ข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน	- การใช้ศูนย์ศาสนาเป็นจุดประสานงานได้ผลดี - การจัดการกองทุนแบบมีส่วนร่วม - การสนับสนุนจากภาคเอกชนท้องถิ่น
เทคโนโลยีและนวัตกรรม	- มีระบบฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบางระดับจังหวัด - การใช้แอปพลิเคชันในการติดตามผลลัพธ์ความช่วยเหลือ - นวัตกรรมช่วยเหลือแบบบูรณาการ	- การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลยังจำกัด - ทักษะการใช้เทคโนโลยีของประชาชนบางกลุ่มยังต่ำ - โครงสร้างพื้นฐานอินเทอร์เน็ตไม่ครอบคลุม	- ระบบติดตามผลแบบมีส่วนร่วมลดการทุจริตได้ - การใช้เทคโนโลยีง่ายๆ เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน - การฝึกอบรมทักษะดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง

จากตารางที่ 3 และข้อมูลเพิ่มเติมในรายละเอียดแต่ละประเด็นในการขับเคลื่อนที่โครงการแก้จนคนตาบอด ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่าง หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) หน่วยงานภาครัฐในจังหวัดปัตตานี และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยมีแบบจำลองการดำเนินงาน (Operating Models: OM) ที่หลากหลายครอบคลุม สังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เช่น ด้านเกษตร ด้านปศุสัตว์ ด้านประมง ด้านงานช่างและงานฝีมือ ด้านการตลาด ด้านสุขภาพและการศึกษา และด้านการประสานงานเชื่อมโยงทำงานแบบบูรณาการ จึงสามารถลดความยากจนในพื้นที่ดำเนินการ โดยพิจารณาตามรายละเอียดดังนี้ 1) ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ พบว่ามีความพยายามในการจัดทำนโยบายสวัสดิการสังคมเฉพาะพื้นที่ แต่การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติยังมีช่องว่าง รวมถึง ข้อจำกัดด้านบุคลากรและงบประมาณ โครงการแก้จนคนตาบอด ซึ่งเป็นโครงการนำร่องแสดงให้เห็นว่าการมีนโยบายที่

สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นสามารถสร้างผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมได้ 2) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน นับเป็นจุดแข็งของพื้นที่ปัตตานี โดยเครือข่ายผู้นำศาสนาและผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญในการระดมกลุ่มเปราะบางและติดตามผลลัพธ์ความช่วยเหลือ อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมยังจำกัดอยู่ในกลุ่มผู้นำเป็นหลัก และขาดกลไกในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไปอย่างแท้จริง 3) ด้านทรัพยากรและการเงิน แม้จะมีกองทุนชุมชนและแหล่งเงินทุนจากภาคศาสนา แต่การจัดสรรทรัพยากรยังไม่ครอบคลุมและเท่าเทียม โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลที่การเข้าถึงยากลำบาก การกระจายทรัพยากรยังคงรวมศูนย์อยู่ที่เขตเมืองเป็นหลัก 4) ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม มีความพยายามนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคม แต่การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลยังเป็นข้อจำกัดสำคัญ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุและผู้มีรายได้น้อยที่ขาดทักษะและอุปกรณ์ที่จำเป็น และ 5) การเชื่อมโยงระหว่างด้านต่างๆ จะเห็นได้ว่า ความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมขึ้นอยู่กับ การเชื่อมโยงระหว่างทั้งสี่ด้านอย่างเป็นระบบ พื้นที่ที่สามารถบูรณาการนโยบายกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ขณะเดียวกันก็มีการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสม จะมีอัตราความสำเร็จในการขับเคลื่อนสูงกว่า พื้นที่อื่นๆ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงช่องว่างและความเหลื่อมล้ำที่สำคัญซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน 2 ประการ ได้แก่ (1) แรงงานนอกระบบซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ของประชากรในพื้นที่เข้าถึงประกันสังคมเพียงร้อยละ 12.4 สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มนี้ขาดหลักประกันทางสังคมขั้นพื้นฐานเมื่อเผชิญกับความเสี่ยงต่างๆ ในชีวิต เช่น การเจ็บป่วย การสูญเสียรายได้ หรือการประสบอันตรายจากการทำงาน และ (2) ครั้วเรือนยากจนถึงร้อยละ 23 ยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนที่ถูกต้องในระบบฐานข้อมูลของรัฐ เนื่องจากระบบการสำรวจและระบุตัวตนที่มีข้อจำกัด โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลที่การเข้าถึงยากลำบาก ส่งผลให้ครั้วเรือนเหล่านี้ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการที่พึงได้รับตามกฎหมาย

4. รูปแบบโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูล จากการศึกษาข้อมูลและกระบวนการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ได้พัฒนารูปแบบ “เป่ย์ต้าเหนียนโมเดล² (北大年 - Pei Ta Nian Model)” ซึ่งเกิดจากกระบวนการสังเคราะห์แบบอุปนัย โดยคณะผู้วิจัยและผู้มีส่วนร่วมได้ร่วมกันพิจารณาว่า สถานการณ์ปัญหาคืออะไร (การขึ้นทะเบียนไม่ครอบคลุม, แรงงานนอกระบบไร้หลักประกัน) แนวทางแก้ไขที่ผ่านมายังขาดอะไร (การบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน, การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง) และจุดแข็งของพื้นที่คืออะไร (ระบบตอเฮะ, บทบาทของมัสยิดในการจัดการชะกาด, เครือข่ายผู้นำศาสนาที่เข้มแข็ง) จากนั้นจึงออกแบบองค์ประกอบของโมเดลให้สามารถใช้จุดแข็งที่มีอยู่เพื่อแก้ไขจุดอ่อนและปัญหาได้อย่างตรงจุด โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4

² เป่ย์ต้าเหนียนโมเดล (北大年 - Pei Ta Nian Model) มีที่มาจากการอ่านคำว่า "ปัตตานี" ตามสำเนียงภาษาจีนฮกเกี้ยนและแต้จิ๋ว ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในกลุ่มพ่อค้าและผู้คนในประวัติศาสตร์การค้าขายของปัตตานีมาตั้งแต่อดีต สะท้อนถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการเปิดรับของพื้นที่ ขณะที่ชื่อในภาษามลายูปัตตานีคือ Patanang (ปาตานัง) ก็ถูกใช้ในการสื่อสารกับคนในพื้นที่เพื่อสร้างการยอมรับและความเข้าใจร่วมกัน

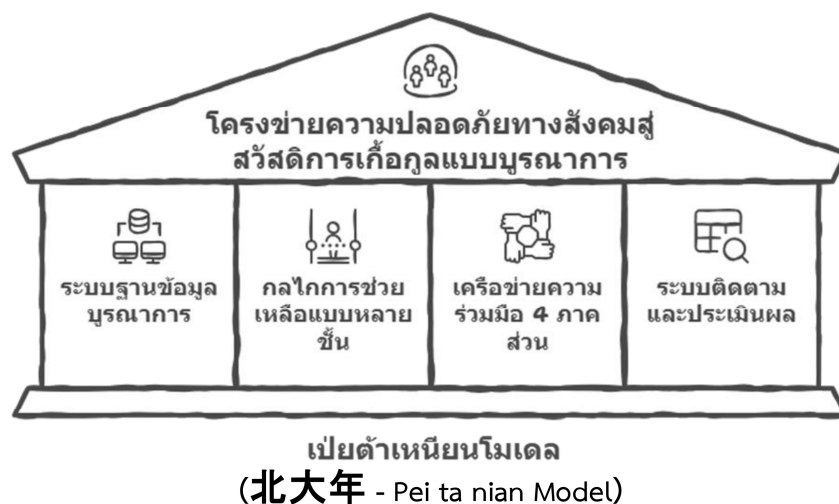
ตารางที่ 4 แสดงความเชื่อมโยงของรูปแบบโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูล

องค์ประกอบหลัก	รายละเอียด	กลไกการทำงาน	ผลลัพธ์ที่คาดหวัง
ระบบฐานข้อมูล บูรณาการ	- ศูนย์ข้อมูลสวัสดิการจังหวัด - ระบบระบุตัวตนกลุ่มเปราะหลาย แบบหลายมิติ - แผนที่ความต้องการสวัสดิการราย หมู่บ้าน	- การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่าง หน่วยงาน - การอัพเดทข้อมูลแบบเรียลไทม์ - การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตัดสินใจ	- ข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัย - การช่วยเหลือที่ตรงจุด - การติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ
กลไกการช่วยเหลือแบบ หลายชั้น	- ชั้นที่ 1: ช่วยเหลือพื้นฐานฉุกเฉิน - ชั้นที่ 2: ส่งเสริมอาชีพและรายได้ - ชั้นที่ 3: การพัฒนาศักยภาพอย่าง ยั่งยืน	- การประเมินความต้องการแบบ หลายมิติ - การให้ความช่วยเหลือตามระดับ ความจำเป็น - การส่งต่อระหว่างระดับความ ช่วยเหลือ	- การช่วยเหลือที่ครอบคลุมทุก ความต้องการ - การพัฒนาที่ยั่งยืน - การพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว
เครือข่ายความร่วมมือ 4 ภาคส่วน	- ภาครัฐ: ให้ทรัพยากรและนโยบาย - ภาคศาสนา: ให้ความเห็นชอบและ เครือข่าย - ภาคชุมชน: ให้ความรู้ท้องถิ่นและ การติดตาม - ภาควิชาการ: ให้ความรู้และ นวัตกรรม	- การประชุมประสานงานอย่าง สม่ำเสมอ - การแบ่งบทบาทตามความ เชี่ยวชาญ - การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างภาค ส่วน	- ความร่วมมือที่เข้มแข็ง - การใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมี ประสิทธิภาพ - นวัตกรรมการทำงานที่ต่อเนื่อง
ระบบติดตามและ ประเมินผล	- ดัชนีวัดความมั่นคงของมนุษย์ ท้องถิ่น - ระบบรายงานผลแบบเรียลไทม์ - การประเมินผลกระทบทางสังคม	- การติดตามผลแบบมีส่วนร่วม - การประเมินผลอย่างเป็นระบบ - การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	- การทำงานที่มีประสิทธิภาพ - ความโปร่งใสและความ รับผิดชอบ - การเรียนรู้และพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง

จากตารางที่ 4 และข้อมูลเพิ่มเติมในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า รูปแบบโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูล ที่คณะผู้วิจัยออกแบบ ภายใต้ชื่อ “เป่ย์ต้าเหนียนโมเดล (北大年 - Pei Ta Nian Model)” มีรายละเอียดดังนี้ 1) ระบบฐานข้อมูลบูรณาการ เป็นหัวใจสำคัญของรูปแบบนี้ โดยออกแบบให้เป็นระบบที่เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานรัฐ องค์กรศาสนา และชุมชน มีการระบุตัวตนกลุ่มเปราะหลายแบบหลายมิติ โดยไม่พึ่งพามิติรายได้เพียงอย่างเดียว แต่พิจารณาจากความเสี่ยงทางสังคม ภาวะสุขภาพ และศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง 2) กลไกการช่วยเหลือแบบหลายชั้น ออกแบบให้สอดคล้องกับหลักการ Universal Design โดยแบ่งระดับความช่วยเหลือตามความจำเป็นเร่งด่วนและศักยภาพของผู้รับบริการ ชั้นที่ 1 มุ่งแก้ไขปัญหาด่วน ชั้นที่ 2 มุ่งสร้างรายได้ และชั้นที่ 3 มุ่งพัฒนาศักยภาพอย่างยั่งยืน 3) เครือข่ายความร่วมมือ 4 ภาคส่วน สะท้อนถึงบริบทพิเศษของจังหวัดปัตตานีที่สถาบันศาสนามีบทบาทสำคัญ โดยกำหนดให้มัสยิดเป็นศูนย์กลางการประสานงานในชุมชน ร่วมกับหน่วยงานรัฐ องค์กรชุมชน และสถาบันการศึกษา และ 4) ระบบติดตามและประเมินผล ออกแบบให้เป็นระบบที่มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยใช้ดัชนีที่พัฒนาขึ้นเองที่สะท้อนบริบทท้องถิ่น และมีกลไกการรายงานผลที่เข้าใจง่ายสำหรับประชาชน

ทั่วไป นอกจากนี้ "เป่ย์ต้าเหนียนโมเดล" ยังได้รับการออกแบบมาเพื่อจัดการกับปัญหาสำคัญ 2 ประการที่พบในการวิจัย โดย ระบบฐานข้อมูลบูรณาการ จะช่วยแก้ปัญหการขึ้นทะเบียนไม่ถูกต้องของครัวเรือนยากจนร้อยละ 23 โดยเชื่อมโยงข้อมูลจากชุมชนและศาสนาเพื่อระบุตัวตนกลุ่มเปราะบางที่ตกหล่น ขณะที่ กลไกการช่วยเหลือแบบหลายชั้น โดยเฉพาะในชั้นที่ 1 (ช่วยเหลือพื้นฐานและฉุกเฉิน) และชั้นที่ 2 (ส่งเสริมอาชีพและรายได้) จะช่วยลดแรงงานนอกระบบที่ไร้หลักประกันทางสังคม โดยการสร้างเครือข่ายความปลอดภัยและโอกาสในการประกอบอาชีพนอกเหนือจากระบบประกันสังคมแบบเดิม

จากการทดลองใช้รูปแบบในพื้นที่นาร่อง 3 อำเภอ เป็นเวลา 6 เดือน พบว่าการเข้าถึงบริการสวัสดิการเพิ่มขึ้นจาก 65.4% เป็น 82.7% และความพึงพอใจของผู้รับบริการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยจาก 3.2 เป็น 4.1 จากระดับ 5 คะแนน จะเห็นได้ว่า เป่ย์ต้าเหนียนโมเดล ที่พัฒนาขึ้นนี้มีลักษณะพิเศษคือ การบูรณาการระหว่างระบบสมัยใหม่กับภูมิปัญญาท้องถิ่น การให้ความสำคัญกับบทบาทของสถาบันศาสนา และการออกแบบที่ยืดหยุ่นตามบริบทของพื้นที่ ซึ่งเหมาะสมกับการนำไปใช้ในจังหวัดปัตตานีเป็นอย่างยิ่ง โดยมีลักษณะดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงรูปแบบโครงการช่วยเหลือทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูล “เป่ย์ต้าเหนียนโมเดล”

เสียงสะท้อนจากผู้มีส่วนร่วมสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิผลของโมเดลดังกล่าว ดังเช่นผู้ใหญ่บ้านรายหนึ่งกล่าวว่า “...แต่ก่อนเราก็ช่วยกันเองแบบตอเฮะ แต่ไม่เป็นระบบ ไม่รู้ว่าใครได้ช่วยเหลือไปเท่าไรบ้าง พอมีโมเดลนี้ ข้อมูลมันชัดเจน เรารู้ว่าบ้านไหนยังไม่ได้ลงทะเบียน เราก็พาเจ้าหน้าที่เข้าไปช่วย ทำให้คนที่ตกหล่นได้รับการช่วยเหลือ...” (ผู้ใหญ่บ้าน, อำเภอเมืองปัตตานี, 3 กันยายน 2568) ขณะที่แรงงานนอกระบบรายหนึ่งซึ่งได้รับความช่วยเหลือด้านอาชีพกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงในชีวิตว่า “...ไม่ได้แค่ได้เงิน แต่ได้ความรู้ ได้อาชีพ ตอนนี้ขายของออนไลน์ มีรายได้ทุกวัน ไม่ต้องรอรัฐช่วยอย่างเดียว...” (ผู้รับสวัสดิการ, อำเภอสายบุรี, 10 กันยายน 2568)

จุดเด่นสำคัญของ เป่ย์ต้าเหนียนโมเดล (北大年 - Pei ta nian Model) คือความสอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการจัดสวัสดิการในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กล่าวคือ 1)

หลักการของระบบฐานข้อมูลบูรณาการ สอดคล้องกับหลักการของ อัล-อตัล (ความยุติธรรม) และความถูกต้องแม่นยำในการจำแนกผู้มีสิทธิรับชะกาดตามบัญญัติอิสลาม 2) เครือข่ายความร่วมมือ 4 ภาคส่วน ที่กำหนดให้มัสยิดเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับบทบาทของมัสยิดในฐานะศูนย์กลางของชุมชนอิสลามที่ไม่ใช่เพียงสถานที่ละหมาด แต่รวมถึงการจัดการศึกษา (ปอเนาะ) และสวัสดิการ (การจัดการชะกาด การบริจาค) 3) กลไกการช่วยเหลือแบบหลายชั้น สอดคล้องกับหลักการของการให้ที่มุ่งเน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็ง (Empowerment: ต้มกิน) มากกว่าการให้แบบสงเคราะห์เรื่อยเปื่อย ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดการบริจาคในอิสลามที่เน้นการสร้างโอกาสให้ผู้รับสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว (การส่งเสริมอาชีพและการพัฒนาศักยภาพ) มากกว่าการให้แบบประดังชีวิต

การอภิปรายผล

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. สถานการณ์โครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมในจังหวัดปัตตานี จะพบว่า มีลักษณะเฉพาะที่สะท้อนบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่สอดคล้องกับแนวคิดของ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2544) ที่ระบุว่าโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมประกอบด้วย 4 ประเภทหลัก ได้แก่ บริการสังคม สังคมสงเคราะห์ ประกันสังคม และโครงการช่วยเหลือโดยเอกชนและชุมชน อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้พบว่าช่องว่างด้านการเข้าถึงบริการโดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานนอกระบบซึ่งเข้าถึงประกันสังคมเพียง 12.4% สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดของระบบประกันสังคมแบบดั้งเดิมที่ไม่สามารถตอบสนองต่อรูปแบบการจ้างงานที่เปลี่ยนแปลงไป (World Bank, 2015) นอกจากนี้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการให้บริการระหว่างเขตเมืองและชนบทยังเป็นประเด็นสำคัญ โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่ห่างไกลเพียง 45.6% เทียบกับเขตเมือง 78.3% สอดคล้องกับการศึกษาของ สมพร โกมารทัต และคณะ (2561) ที่ชี้ให้เห็นว่าความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการพื้นฐานยังคงเป็นปัญหาสำคัญในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สถานการณ์ด้านสาธารณสุขที่มีอัตราส่วนแพทย์ต่อประชากร 1:8,500 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ยิ่งย้าชัดถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ (International Labor Organization, 2017) นอกจากนี้ การศึกษายังพบว่าปัญหาการขึ้นทะเบียนกลุ่มเปราะบางที่ยังไม่ครอบคลุม สอดคล้องกับการศึกษาของ Ferreira et al (1999) ที่ชี้ให้เห็นว่าการระบุตัวตนกลุ่มเปราะบางเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของระบบสวัสดิการสังคม ดังนั้น สถานการณ์โครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมในจังหวัดปัตตานียังคงมีช่องว่างด้านการเข้าถึงบริการและความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ การพัฒนาระบบจึงต้องคำนึงถึงบริบทเฉพาะของพื้นที่เป็นสำคัญ

2. สวัสดิการในจังหวัดปัตตานี จะพบว่า ลักษณะพิเศษของสวัสดิการในจังหวัดปัตตานีที่พบในการศึกษาครั้งนี้คือความหลากหลายของแหล่งให้สวัสดิการ ทั้งจากรัฐ ชุมชน และองค์กรศาสนา สอดคล้องกับแนวคิดของ ฉัตรเกษม ดาศรี (2566) เกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วนในการจัดสวัสดิการสังคม แม้ว่าโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจะมีอัตราความครอบคลุมถึง 78.5% แต่กว่า 60% ของ

ผู้รับสวัสดิการระบุว่ามูลค่าไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต สะท้อนให้เห็นว่าการวัดความสำเร็จของนโยบายสวัสดิการไม่ควรพิจารณาเฉพาะด้านปริมาณแต่ต้องคำนึงถึงด้านคุณภาพด้วย (United Nations, 2018) ระบบต่อเฮะ หรือการช่วยเหลือกันเองในชุมชนที่ยังคงเข้มแข็งใน 73% ของชุมชน แสดงถึงศักยภาพของทุนทางสังคมในพื้นที่ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Hasan (2019) เกี่ยวกับบทบาทของเครือข่ายทางสังคมในการจัดสวัสดิการชุมชน ส่วนสวัสดิการจากองค์กรศาสนาที่มีมัสยิด 92% จัดโครงการช่วยเหลือประจำปี ยืนยันถึงความสำคัญของสถาบันศาสนาในฐานะกลไกสำคัญในการจัดสวัสดิการสังคมในบริบทพื้นที่จังหวัดปัตตานี (ทัศนีย์ พรหมไพจิตร, 2524) การศึกษาของ Goodin et al (1999) ยังสนับสนุนว่าการผสมผสานระหว่างสวัสดิการทางการและไม่ทางการสามารถสร้างระบบคุ้มครองทางสังคมที่เข้มแข็งได้ ดังนั้นความหลากหลายของแหล่งสวัสดิการในจังหวัดปัตตานีเป็นจุดแข็งสำคัญ แต่จำเป็นต้องมีการบูรณาการระหว่างภาคส่วนต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูล จะพบว่า การขับเคลื่อนฯ ต้องเผชิญกับความท้าทายหลายด้าน โดยเฉพาะด้านนโยบายและการบริหารจัดการที่มีปัญหาการบูรณาการนโยบายระหว่างหน่วยงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ (2549) ที่ชี้ให้เห็นว่าการทำงานแบบแยกส่วนระหว่างหน่วยงานยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมในประเทศไทย ความท้าทายด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนที่แม้จะมีเครือข่ายผู้นำศาสนาและชุมชนที่เข้มแข็ง แต่การมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไปยังจำกัด สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมที่ครอบคลุมและเป็นทางการมากขึ้น (World Bank, 2015) ด้านทรัพยากรและการเงินที่มีการกระจายทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียม และด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีข้อจำกัดด้านการเข้าถึงและทักษะดิจิทัล ยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อให้การขับเคลื่อนโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (International Labor Organization, 2017) การศึกษาของ Stiglitz (1998) ยังชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบททางเศรษฐกิจและการเมืองของพื้นที่ด้วย ดังนั้นการแก้ปัญหาจึงต้องใช้แนวทางบูรณาการและคำนึงถึงบริบทเฉพาะพื้นที่

4. รูปแบบโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมสู่สวัสดิการเกื้อกูล จะพบว่า เป้าหมายนิยามโมเดล ที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษาครั้งนี้มีองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ได้แก่ ระบบฐานข้อมูลบูรณาการ กลไกการช่วยเหลือแบบหลายชั้น เครือข่ายความร่วมมือ 4 ภาคส่วน และระบบติดตามและประเมินผล สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2544) เกี่ยวกับความสำคัญของการมีระบบช่วยเหลือที่ครอบคลุมและมีหลายระดับ ผลการทดลองใช้รูปแบบในพื้นที่นาร่อง 3 อำเภอเป็นเวลา 6 เดือน พบว่าการเข้าถึงบริการสวัสดิการเพิ่มขึ้นจาก 65.4% เป็น 82.7% และความพึงพอใจของผู้รับบริการเพิ่มขึ้นจาก 3.2 เป็น 4.1 จากระดับ 5 คะแนน สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Paitoonpong et al. (2008) เกี่ยวกับความสำคัญของการออกแบบระบบสวัสดิการที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น การให้ความสำคัญกับบทบาทของเครือข่ายความร่วมมือ 4 ภาคส่วนในรูปแบบนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ United Nations (2018) เกี่ยวกับความจำเป็นของการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการพัฒนา

ระบบสวัสดิการสังคมที่ยั่งยืน และเป็นไปตามกรอบแนวคิดการพัฒนาสวัสดิการสังคมแบบบูรณาการที่เน้นการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ (ฉัตรเกษม ดาศรี, 2566) ส่วนการศึกษาของ Yunus & Jolis (2003) เกี่ยวกับความสำเร็จของธนาคารกรามีนยังสนับสนุนว่าการออกแบบระบบช่วยเหลือที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นสามารถสร้างผลลัพธ์ที่ดีได้ ดังนั้น เป้าหมายโมเดล มีศักยภาพในการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมในจังหวัดปัตตานี เนื่องจากออกแบบมาโดยคำนึงถึงบริบทเฉพาะของพื้นที่ที่สำคัญ ซึ่ง จิรัชยา เจียวกิก และนวล แก้วสุวรรณ, (2565) ได้อธิบายสวัสดิการชุมชนที่เกิดขึ้นจากทุนทางสังคม ว่าเกิดจากความเห็นอกเห็นใจ และการเอาตัวรอดของคนในชุมชน ใช้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนผ่านการทำกิจกรรมเป็นระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชน สู่การเป็นรูปแบบของสวัสดิการชุมชนที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละชุมชน มีวิธีการที่หลากหลายไม่จำกัดรูปแบบ

สิ่งที่ทำให้ "เป้าหมายโมเดล" แตกต่างและต่อยอดจากแนวคิดสวัสดิการแบบเดิม ซึ่งมักจะเป็นระบบรวมศูนย์จากส่วนกลาง และแยกส่วนตามภารกิจหน่วยงาน คือการออกแบบที่ ยกเอาทุนทางสังคมและศาสนาที่มีอยู่แล้วให้เป็นกลไกหลักของระบบ แทนที่จะมองว่าเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือเสริมหรือภาคส่วนรอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดให้มัสยิดเป็นศูนย์กลางการประสานงานในชุมชน และการบูรณาการระบบ "ตอเฮะ" ซึ่งเป็นระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเองในชุมชนมุสลิม เข้ากับกลไกการช่วยเหลือแบบหลายชั้น ช่วยลดช่องว่างการเข้าถึงบริการของรัฐที่มักจะไม่ถึงประชาชนในพื้นที่ห่างไกลได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การมีระบบฐานข้อมูลบูรณาการที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้นำศาสนา ยังช่วยแก้ปัญหาการขึ้นทะเบียนที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งเป็นจุดอ่อนของระบบเดิมที่มักพึ่งพาการสำรวจจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว โมเดลนี้จึงไม่ได้เป็นเพียงการนำเทคโนโลยีมาใช้หรือการเพิ่มจำนวนภาคส่วนที่เข้าร่วม เท่านั้น แต่คือการ ปรับโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจในการจัดสวัสดิการ โดยให้ชุมชนและศาสนามีบทบาทนำ ร่วมกับการสนับสนุนส่งเสริมเชิงนโยบายและทรัพยากรจากภาครัฐและวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ostrom (1990) เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรร่วม โดยชุมชน ที่แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมและการจัดการโดยชุมชนสามารถนำไปสู่ความยั่งยืนได้ดีกว่าการจัดการโดยรัฐแต่เพียงผู้เดียว โดยเฉพาะในสังคมที่มีความเข้มแข็งของทุนทางสังคม เครือญาติ และศาสนา ดังเช่นที่ปรากฏในพื้นที่จังหวัดปัตตานี นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาสวัสดิการสังคมแนวใหม่ที่เน้น "การอยู่ดีมีสุขร่วมกัน" ซึ่งมองว่าประชาชน ชุมชน และองค์กรท้องถิ่น ไม่ใช่เพียงผู้รับบริการ แต่เป็นผู้ร่วมสร้างสวัสดิการที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของตนเองได้ดีที่สุด (Bovaird, 2007)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 หน่วยงานภาครัฐในจังหวัดปัตตานีควรรูปแบบ "เป้าหมายโมเดล" ไปขยายผลในพื้นที่อื่นของจังหวัด โดยเริ่มจากพื้นที่ที่มีความพร้อมด้านเครือข่ายชุมชนและศาสนาเป็นลำดับแรก

1.2 ควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบางระดับจังหวัดให้เป็นศูนย์กลางร่วมและเชื่อมโยงการทำงานของทุกภาคส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อติดตามผลกระทบระยะยาวของโมเดลต่อความยั่งยืนของระบบสวัสดิการและความเข้มแข็งของชุมชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและอุปสรรคของการขยายผลโมเดลไปยังจังหวัดอื่นในภาคใต้ที่มีบริบทคล้ายคลึงกันเพื่อการปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการการพัฒนาโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมและสร้างระบบสวัสดิการเกื้อกูลให้ครัวเรือนเป้าหมายอยู่ดีมีสุขและลดความเหลื่อมล้ำจังหวัดปัตตานี ได้รับงบประมาณสนับสนุนสนับสนุนโดยสนับสนุนจากหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) และ สำนักงานส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) ซึ่งดำเนินโครงการภายใต้ชุดโครงการวิจัยการพัฒนาและยกระดับการจัดการเชิงยุทธศาสตร์เพื่อขจัดความยากจนและสร้างโอกาสทางสังคม: กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดปัตตานี ระยะที่ 2 ปีที่ 2 โดยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน มีการถอดบทเรียนของโครงการฯ โดยโครงการวิจัยการถอดบทเรียนรู้การบริหารโครงการภาครัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดย อาจารย์ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณในความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ บุคลากร และพื้นที่ศึกษาเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2564). รายงานผลการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคม ปี 2564. กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- จิรัชยา เจียวกิก และนพพล แก้วสุวรรณ. (2565). ความยากจนแรงผลักดันสู่การเป็นชุมชนสวัสดิการ. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, 12(1), 1 - 16.
- จิรัชยา เจียวกิก. (2568). เทคนิคการพัฒนาชุมชน. ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ฉัตรเกษม ดาศรี. (2566). โครงข่ายการคุ้มครองทางสังคม: โอกาสและความท้าทายของไทยในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 18(6), 1 - 14.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2544). โครงข่ายความปลอดภัยทางสังคม (Social Safety Net) เพื่อคนจนและคนด้อยโอกาสในสังคม. วารสารวิจัยสังคม, 24(1), 1 - 45.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. สุวีริยาสาส์น.
- ทัศนีย์ พรหมไพจิตร. (2524). *แนวทางการจัดสวัสดิการแก่ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านสามยอด ตำบลโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ. (2549). *รายงานการประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางทางสังคม: การประเมินความคุ้มครองทางสังคมในระดับองค์กรและสถาบันของประเทศไทย*. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สถาบันวิจัยสังคม. (2560). *รายงานสถานการณ์สังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2560*. สถาบันวิจัยสังคม.
- สมพร โกมารทัต, สุชาติ ทวีสิทธิ์ และพัฒนา วรรณแสง. (2561). *วิเคราะห์การคุ้มครองทางสังคมของไทยตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน*. *สุทธิปริทัศน์*, 32(102), 211 – 222.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *รายงานการประเมินสถานการณ์ความยากจนและกระจายรายได้*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2554). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อับดุลเลาะ สามะ, สุลมาน อีซอ และฟาตีเมาะ ยีหมะ. (2563). *ซากาตกับสวัสดิการสังคมในชุมชนมุสลิม*. ศูนย์ศึกษาอิสลาม.
- Bovaird, T. (2007). Beyond Engagement and Participation – user and Community Co-production of Public Services, *Public Administration Review*, 67(5), 846 - 860.
- Creswell, J. W. & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research*. 3rd edition. Sage.
- Ferreira, F. H. G., Prenzushi, G. & Ravallion, M. (1999). *Protecting the Poor from Macroeconomics Shocks: An Agenda for Action in a Crisis and Beyond*. World Bank.
- Goodin, R. E., Headey, B., Muffels, R. & Dirven, H. J. (1999). *The Real World of Welfare Capitalism*. Cambridge University Press.
- Hasan, M. (2019). The Role of Religious Institutions in Social Welfare: A Case Study of Islamic Philanthropy. *Journal of Social Policy*, 48(3), 567 – 585.
- International Labor Organization. (2017). *World Social Protection Report 2017–19: Universal Social Protection to Achieve the Sustainable Development Goals*. ILO.
- Kemmis, S. & McTaggart, R. (2005). Participatory Action Research: Communicative Action and the Public Sphere in N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (eds.), *The Sage Handbook of Qualitative Research*. 3rd edition. Sage Publications Ltd.

- Lincoln, Y. S. & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Sage.
- Ostrom, E. (1990). *Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action*. Cambridge University Press.
- Paitoonpong, S., Abe, S. & Puopongsakorn, N. (2008). The Meaning of Social Safety Nets. *Journal of Asian Economics*, 19(5-6), 467 – 473.
- Stiglitz, J. L. (1998). *Toward a New Paradigm for Development Strategies, Policies and Process*. UNCTAD.
- United Nations. (2018). *Promoting Inclusion through Social Protection: Report on the World Social Situation 2018*. United Nations.
- World Bank. (2015). *The State of Social Safety Nets 2015*. World Bank.
- _____. (2019). *Safety nets*. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2568 จาก <https://www.worldbank.org/>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd edition. Harper and Row.
- Yunus, M. & Jolis, A. (2003). *Banker to the Poor: Micro-lending and the Battle Against World Poverty*. PublicAffairs.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ร่วมกับการเรียนรู้
แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา
เรื่องเงิน และบันทึกรายรับรายจ่าย ต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

DEVELOPMENT OF THE STAD COOPERATIVE LEARNING AND SIMULATION
TECHNIQUE SUPPLEMENTED WITH POLYA PROBLEM SOLVING ON MONEY
AND INCOME AND EXPENSE ACCOUNT ON MATHEMATICAL PROBLEM SOLVING
AND ACHIEVEMENT OF PRATHOMSUKSA 3 STUDENTS

ณัฐพงศ์ กัณห์คุณ^{1,*} และ บุซวอร์ธ แสนปลื้ม²

Nattapong Kunhakoon^{1,*} and Butsawan Saenpluem²

(Received: 5 May, 2025; Revised: 14 Jul., 2025; Accepted: 19 Jul., 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ และการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลองเสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง เงิน และบันทึกรายรับรายจ่าย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และ 3) ศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่องเงิน และบันทึกรายรับรายจ่าย จำนวน 12 แผน แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูสังเกตโดยครูผู้ช่วยวิจัย แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนสังเกตโดยครูผู้ช่วยวิจัย แบบสัมภาษณ์ผู้เรียนในทำนองจริงปฏิบัติการโดยผู้ช่วยวิจัยและผู้วิจัย และแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการ แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เมื่อดำเนินการครบทุกวงจรปฏิบัติการ ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่องเงิน และบันทึกรายรับรายจ่าย ทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ ทำให้ได้ประเด็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ว่ามีขั้นตอนและการจัด

¹ นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ประเทศไทย

¹ Master Student of Education in Mathematic, Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University, Udon Thani Province, Thailand

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ประเทศไทย

² Associate Professor Dr., Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University Udon Thani Province, Thailand

* Corresponding author. E-mail: 64120602105@udru.ac.th

กิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียน สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มี 6 ขั้นตอนที่สำคัญได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอเนื้อหาใหม่ ขั้นที่ 3 ขั้นแบ่งกลุ่ม ขั้นที่ 4 ขั้นรับบทบาท และทำตามบทบาท ขั้นที่ 5 ขั้นอภิปรายผล ขั้นที่ 6 ขั้นประเมิน 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่ม ผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 27.05 คิดเป็นร้อยละ 90.17 ซึ่งนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 14.90 คิดเป็นร้อยละ 49.67 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 28.25 คิดเป็นร้อยละ 94.17 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์, การเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง, กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์, ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop of the STAD cooperative learning and simulation technique supplemented by POLYA's problem-solving process on the topics of money and income and expense records for Prathomsuksa 3 students; 2) to examine students' mathematics problem-solving ability and 3) to study and compare the students' mathematics achievement before and after the intervention. The target group consisted of 20 Prathomsuksa 3 students at Anuban Nongsang SAO School, Wapiprathum District, Mahasarakham Province, who were studying Mathematics in the second semester of the academic year 2024. The research instruments included 12 lesson plans on mathematics learning activities focusing on money and income-expense records; behavioral observation forms for both teacher and research assistant. The interview questions were also operated by teacher and assistant teacher at the end of the process. The tests were used at the end of the practice cycle as the students' practice reflection, and the test was measured students' mathematics problem-solving ability and students' mathematics achievement. This research was conducted as action research. After completing all operational cycles, and a post-test was administrated. The results were shown as follows: 1) the development of

STAD cooperative learning and simulation technique, supplemented by POLYA's problem-solving process on the topics of money and income and expense records across 3 operational cycles provided issues for developing learning management. It can be concluded that the structured steps and learning activities were appropriate for students and enhanced their ability to solve mathematical problems. There were 6 important steps: Step 1, preparation step, Step 2, presentation of new content, Step 3, group formation, Step 4, role assignment and role performance, Step 5, discussion of results; and Step 6, evaluation. 2) Students demonstrated improved mathematical problems-solving ability after participating in the STAD cooperative learning and simulation technique, supplemented by POLYA's problem-solving process. The mean post-test score was 27.05 or 90.17 percent. Students achieved a score of not less than 75 percent. 3) Students' ability on mathematics achievement after being taught by mathematics learning activities of the STAD cooperative learning and simulation technique, supplemented by POLYA's problem-solving improved from 14.90 or 49.67% to 28.25 or 94.17% respectively. Students achieved a score of not less than 75%, and the post-test scores were higher than the pre-test scores.

Keywords: STAD Cooperative Learning, Simulation Technique Supplemented, POLYA Problem Solving, Mathematics Achievement, Mathematics Problem Solving Ability

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทที่สำคัญต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และศาสตร์อื่นๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์จะช่วยให้นักเรียนมีแนวทางการคิดที่หลากหลาย มีนิสัยกระตือรือร้นไม่ย่อท้อและมีความมั่นใจในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนตลอดจนเป็นทักษะพื้นฐาน ที่นักเรียนสามารถนำติดตัวไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้นานตลอดชีวิต

ผลการประเมินการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของผู้เรียนจากการทดสอบระดับชาติ (National Testing: NT) เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ ทั้งในระดับประเทศ ระดับภาค และระดับจังหวัด ต่ำกว่าร้อยละ 50 (National Institute of Educational Testing Service) และจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียน พบว่า ผู้เรียนมีผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในปีการศึกษา 2564-

2566 มีคะแนนเฉลี่ย 62.70, 67.00 และ 68.00 คะแนน ตามลำดับ (กลุ่มบริหารงานวิชาการ โรงเรียนอนุบาล องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, 2566) ที่ต่ำกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดขึ้นคือ ร้อยละ 75 และจากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าประเด็นที่เป็นปัญหามากคือ การแก้โจทย์ปัญหา นักเรียนส่วนใหญ่แก้โจทย์ปัญหาไม่ได้ อีกทั้งการแก้ปัญหามุ่งทางคณิตศาสตร์เป็นกระบวนการในการค้นหาคำตอบของปัญหา หรือสิ่งที่โจทย์ถามหา ซึ่งผู้แก้ปัญหาก็ต้องใช้ความรู้ความคิด หลักการและเหตุผลทางคณิตศาสตร์ที่มีอยู่มาผสมผสานกับข้อมูลต่างๆ ที่กำหนดในปัญหาเพื่อกำหนดกระบวนการในการค้นหาคำตอบของปัญหา (สุกัญญา สุขสบาย, 2556)

จากการศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหามุ่งทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า รูปแบบการสอนรูปแบบหนึ่งที่ครูสามารถนำมาจัดการเรียนการสอน คือ การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ และการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่ง การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ จะช่วยให้นักเรียนได้ช่วยเหลือแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยให้ความสำคัญกับการรับผิดชอบรายบุคคลและรายกลุ่ม การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนเป็นกลุ่มย่อย 3-5 คน สมาชิกมีความแตกต่างกันทางด้านความสามารถทางการเรียน คือ แบ่งกลุ่มนักเรียนที่เรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน ลักษณะเด่นของวิธีการสอนแบบร่วมมือคือ เน้นเรื่อง ความร่วมมือร่วมแรงกันระหว่างสมาชิกกลุ่มในกลุ่ม ทุกคนกำหนดความสำเร็จของกลุ่ม ทำหน้าที่ของบุคคลที่จะเรียนรู้ ตามกระบวนการแก้ปัญหามาจากกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน (ทิตินา แคมมณี, 2561) และการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเป็นวิธีการที่ทำให้นักเรียนคิดแบบรูปธรรมโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเป็นการให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่นที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้นโดยให้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริงในการตัดสินใจในการแก้ปัญหามาจาก การตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง (ทิตินา แคมมณี, 2553) และจากการศึกษา การแก้ปัญหามุ่งทางคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยได้สนใจที่จะนำโพลยา มาเสริมในการจัดการเรียนการสอน โพลยา ได้เป็นต้นแบบในเรื่องการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ได้เสนอขั้นตอนการแก้โจทย์ไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ทำความเข้าใจโจทย์ปัญหา 2) วางแผนแก้โจทย์ปัญหา 3) ปฏิบัติตามแผน และ 4) ตรวจสอบผลลัพธ์ ในขณะที่การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นการวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในห้องเรียนเพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนรู้อีกเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนเป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันที และสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของตนเองและกลุ่มผู้ร่วมงาน มีโอกาสอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแนวทางที่ได้ปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อีก (สุวิมล ว่องวานิช, 2544)

ด้วยสาเหตุ ความจำเป็น และแนวคิดต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมานี้ ผู้วิจัยต้องการทราบว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหามาจากโพลยาจะสามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนคณิตศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียน เป็นไปตามเกณฑ์ร้อยละ 75 หรือไม่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่องเงิน และบันทึกรายรับรายจ่าย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. ตัวแปรในการวิจัย

1.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ร่วมกับ การเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา

1.2 ตัวแปรตาม มีดังนี้

1.2.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

1.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

2. เนื้อหาสาระในการทำวิจัย ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้คือเรื่อง เงินและบันทึกรายรับรายจ่าย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3. ระยะเวลาในการทำวิจัย โดยการวิจัยครั้งนี้ได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้เวลาสอน 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รวม 18 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 3 สัปดาห์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (จย.มน.037/2567) เลขที่รับรอง อว 0622.7/064 ตั้งแต่วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2567 โดยมีรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง จังหวัดมหาสารคามจำนวน 1 ห้องเรียน ปีการศึกษา 2567 จำนวน 20 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง มีดังนี้

- แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน แผนละ 1.5 ชั่วโมง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติการ มีดังนี้

2.2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู

2.2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

2.2.3 แบบสัมภาษณ์ผู้เรียนท้ายวงจรปฏิบัติการ

2.2.4 แบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการ

ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและความเที่ยงตรง โดยผู้เชี่ยวชาญในด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 1.00 ทุกองค์ประกอบ

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการวิจัย มีดังนี้

2.3.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์แบบทดสอบเป็นแบบอัตนัย จำนวน 3 ข้อ ที่มีค่าความยาก 0.42 - 0.46 และมีค่าอำนาจจำแนก 0.45

2.3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบทดสอบเป็นแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ ที่มีค่าความยากระหว่าง 0.35 - 0.80 และ อำนาจจำแนกระหว่าง 0.20 - 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นเตรียมก่อนการเก็บรวบรวม ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

3.1.1 กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้อง มีนักเรียนจำนวน 20 คน

3.1.2 ทำความเข้าใจร่วมกับผู้ช่วยวิจัยและนักเรียนกลุ่มเป้าหมายให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง เงิน และบันทึกรายรับรายจ่าย การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่ม ผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา ทั้งชี้แจงผลการเรียนรู้ ข้อตกลงเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีในการวัดและประเมินผล

3.1.3 กำหนดปฏิทินการทดลองโดยการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ใช้ เวลาทดลองทั้งหมด 15 ชั่วโมง

3.2 ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นไปทำการทดสอบกับนักเรียน ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย แล้วบันทึกคะแนน ที่ได้จากการทดลองครั้งนี้เป็นคะแนนก่อนเรียน (Pre-test)

3.2.2 ดำเนินการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้ในการปฏิบัติที่เตรียมไว้ โดยใช้ เครื่องมือต่างๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูและแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน แบบบันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้สังเกต และประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน

3.2.3 สังเกตกระบวนการเรียนการสอนโดยผู้ช่วยวิจัยและผู้วิจัยร่วมกันสังเกต และบันทึกพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนทุกระยะตลอดการทดลองโดยข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จะนำมาตรวจสอบด้วยเทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique) ซึ่งมีวิธีการดังนี้

(1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูลเป็นการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้น ถูกต้องหรือไม่ เป็นวิธีการตรวจสอบแหล่งข้อมูลได้แก่ ผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัยและกลุ่มเป้าหมายว่ามีความ สอดคล้องกันหรือไม่อย่างไร

(2) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการตรวจสอบวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลซึ่งการพัฒนางิจกรรมการเรียนรู้วิชา คณิตศาสตร์เรื่องเงิน และ บันทึกรายรับรายจ่าย การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย เครื่องมือ ได้แก่แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน แบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการ แบบวัดความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์ ตลอดจนข้อมูลอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้อ้างอิงการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเชื่อถือได้

3.3 ขั้นประเมินผล

3.3.1 หลังจากสิ้นสุดการสอนในแต่ละวงจรปฏิบัติการทำการทดสอบท้ายวงจรด้วยแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการ เพื่อดูความสามารถในการแก้ปัญหาวางคณิตศาสตร์ของนักเรียน

3.3.2 ทำการตรวจสอบข้อมูลเพื่อดูว่าข้อมูลที่ได้เพียงพอหรือไม่ ข้อมูลตอบโจทย์ของการวิจัยหรือไม่ และตรวจสอบข้อมูลว่าเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้หรือไม่

3.3.3 นำข้อมูลที่ได้มาสะท้อนการปฏิบัติ อภิปราย วิเคราะห์ ร่วมด้วยผู้ช่วยวิจัยเพื่อปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ดังนี้

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ มีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

4.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ทำโดยการนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เงินและบันทึกรายรับรายจ่าย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบกับเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 75

4.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เงินและบันทึกรายรับรายจ่ายชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อดูว่านักเรียน ได้พัฒนาถึงเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู และการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน และแบบสัมภาษณ์ผู้เรียนทำวงจรปฏิบัติการ ซึ่งใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำมาสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อประเมินสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นว่ามีผลการปฏิบัติเป็นอย่างไรดีแล้ว หรือเหมาะสมเพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคเกิดขึ้นหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาหาวิธีการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่องเงินและบันทึกรายรับรายจ่าย ต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถนำเสนอตามวัตถุประสงค์การศึกษาได้ดังนี้

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่องเงิน และบันทึกรายรับรายจ่ายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการปฏิบัติการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา และสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์

จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา จากนั้นดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีวงจรการปฏิบัติการอยู่ 3 วงจร ในแต่ละวงจรปฏิบัติการมีการวางแผนการปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผลที่ได้เพื่อนำมาปรับปรุง และพัฒนาในวงจรปฏิบัติการถัดไป ทำให้ได้ขั้นตอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยาที่เหมาะสมกับนักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม ครูผู้สอนเตรียมสถานการณ์จำลอง อุปกรณ์ที่ใช้ บทบาท ข้อมูล กติกาการเล่น รวมไปถึงแบบฝึกหัด และแบบทดสอบ โดยให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้เรียนทบทวนเนื้อหาเดิมเพื่อเตรียมรับเนื้อหาใหม่

- ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอเนื้อหาใหม่ ผู้สอนจะต้องเสนอเนื้อหาใหม่ โดยนำเสนอด้วย ตัวอย่างสถานการณ์จำลอง กำหนดบทบาทข้อมูล และกติกาการเล่นที่เตรียมไว้ และอธิบายขั้นตอนการแก้ปัญหาที่เป็นไปตามขั้นตอนการแก้ปัญหาของโพลยา 4 ขั้นตอนได้แก่ 1) ขั้นทำความเข้าใจปัญหา 2) ขั้นวางแผนแก้ปัญหา 3) ขั้นดำเนินการตามแผน และ 4) ขั้นตรวจสอบผล เป็นตัวอย่าง ให้นักเรียน ผู้เรียนทำความเข้าใจ พร้อมทั้งซักถามในสิ่งที่ตนสงสัย

- ขั้นที่ 3 ขั้นแบ่งกลุ่ม ครูผู้สอนจัดผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 คน ให้สมาชิกมีความสามารถละกันที่มีทั้ง ความสามารถสูง 1 คน ปานกลาง 2 คน และต่ำ 1 คนโดยเรียงลำดับตามผลคะแนนจากคะแนน ในภาคเรียนที่ผ่านมา ผู้เรียนเข้าตามกลุ่มที่ครูกำหนดให้

- ขั้นที่ 4 ขั้นรับบทบาท และทำตามบทบาท ครูผู้สอนกำหนดบทบาท และชี้แจงขั้นตอนการทำแบบทดสอบ ซึ่งแบบทดสอบเป็นไปตามขั้นตอนการแก้ปัญหาของโพลยา ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ในขั้นตอนที่ 2 ให้นักเรียน ผู้เรียนเล่นตามกติกาโดยแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาและแก้ปัญหา ให้นักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่าสอนผู้เรียนที่มีความสามารถต่ำกว่า และทำแบบทดสอบของตนเอง

- ขั้นที่ 5 ขั้นอภิปรายผล ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับสิ่งที่ได้จากการเล่นในสถานการณ์จำลอง และให้ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาในแบบทดสอบ ของตนเอง

- ขั้นที่ 6 ขั้นประเมิน ผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบครั้งสุดท้ายที่เป็นไปตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เพื่อหาคะแนนพัฒนาการ ซึ่งหาได้จากการนำคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบของตนเองในขั้นที่ 4 ไปลบจากคะแนนทดสอบครั้งสุดท้าย สมาชิกในกลุ่มนำคะแนนพัฒนาการของแต่ละคนในกลุ่มมารวมกัน เป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มใดได้คะแนนพัฒนาการของกลุ่มสูงสุด กลุ่มนั้นได้รางวัล

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คะแนน

เฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 27.05 คิดเป็นร้อยละ 90.17 ซึ่งนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 แสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียน

การทดสอบ	n	μ	σ	ร้อยละ
หลังเรียน	20	27.05	2.74	90.17

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 27.05 คิดเป็นร้อยละ 90.17 ซึ่งนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 เมื่อพิจารณาพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา เป็นการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่มีขั้นตอนที่ชัดเจน เป็นแบบแผน โดยเริ่มจากขั้นตอนที่ 1 การนำโจทย์ปัญหาให้นักเรียนศึกษาทำความเข้าใจโจทย์ โดยให้นักเรียนอ่านหรือพิจารณาโจทย์ปัญหา และบอกรายละเอียดทั้งหมดตามความเข้าใจของนักเรียน พิจารณาลักษณะของคำตอบและหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 2 วางแผนแก้โจทย์ปัญหาการวางแผนจะช่วยให้ นักเรียนประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหามากขึ้น นักเรียนฝึกการเรียนรู้ยุทธวิธีในการแก้ปัญหามากหลาย เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการวางแผนแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับลักษณะของโจทย์ปัญหานั้นๆ ขั้นที่ 3 ปฏิบัติตามแผน นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติตามแผนโดยการคำนวณหาคำตอบ และแสดงวิธีทำในการคิดคำนวณหาคำตอบ ขั้นที่ 4 ตรวจสอบผลลัพธ์ เป็นการฝึกให้นักเรียนมองย้อนกลับไปทบทวน และตรวจสอบขั้นตอนต่างๆ ที่ผ่านมาแล้ว โดยพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบ

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 14.90 คิดเป็นร้อยละ 49.67 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 28.25 คิดเป็นร้อยละ 94.17 ซึ่งเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนเรียน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้ เมื่อพิจารณาพบว่า ในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เป็นการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการร่วมมือกันระหว่างเพื่อน โดยมีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน เรียนเป็นกลุ่มย่อย โดยความสามารถแตกต่างกัน คนที่เรียนเก่งช่วยเหลือเพื่อนๆ ร่วมกันสร้างสถานการณ์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงมาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ช่วยให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการปฏิบัติในสถานการณ์เสมือนจริง

ตารางที่ 2 แสดงคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
คณิตศาสตร์ ก่อนเรียน และหลังเรียน

การทดสอบ	n	μ	σ	ร้อยละ
ก่อนเรียน	20	14.90	1.68	49.67
หลังเรียน	20	28.25	1.45	94.17

จากตารางที่ 2 พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 14.90 คิดเป็นร้อยละ 49.67 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 28.25 คิดเป็นร้อยละ 94.17 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งผลการวิจัยที่ข้อมูลเป็นเชิงคุณภาพ สามารถสรุปเป็นวงจรปฏิบัติการได้ดังนี้

- **วงจรปฏิบัติการที่ 1** แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-4 ระยะแรกของการจัดกิจกรรม นักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา ทำให้กิจกรรมการเรียนรู้ในแผนประกอบการเรียนรู้ที่ 1 ไม่เป็นตามแผนที่วางไว้ โดยเฉพาะขั้นตอนที่ 2 ชื่นเสนอเนื้อหา ในกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา เป็นการเรียนรู้รูปแบบใหม่สำหรับนักเรียน ทำให้ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจค่อนข้างมาก

- **วงจรปฏิบัติการที่ 2** แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5-8 นักเรียนเริ่มตั้งใจเรียน และมีสมาธิในการเรียนมากขึ้นตามลำดับ หากเพิ่มเวลาและยกตัวอย่างเพิ่มขึ้น จะทำให้นักเรียนเข้าใจมากขึ้น หากสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง นักเรียนก็จะกล้าออกมานำเสนอมากขึ้น ผู้วิจัยพยายามพัฒนาวิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนนำความรู้และทักษะที่ได้ ไปประยุกต์คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความน่าสนใจที่ละเอียดรอบคอบยิ่งขึ้น

- **วงจรปฏิบัติการที่ 3** ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรที่ 3 นักเรียนมีความคุ้นเคยกับรูปแบบการจัด การเรียนรู้เป็นอย่างมาก ทำให้การจัดการเรียนรู้จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9-12 เป็นไปได้ดี ขึ้นตามลำดับ นักเรียนกล้าที่จะนำเสนอความคิด กล้าที่จะซักถามสิ่งที่ตนสงสัย นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ได้ดีมาก ให้ความสำคัญกับการทำงานอย่างเป็นระบบ ทำให้นักเรียนมีคะแนนที่สูงขึ้น และนักเรียนสามารถยอมรับ และภูมิใจกับคะแนนที่ได้

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่องเงินและบันทึกรายรับรายจ่าย ต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถสรุปและอภิปรายตามวัตถุประสงค์การศึกษาได้ดังนี้

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่องเงิน และบันทึกรายรับรายจ่ายต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา ตามขั้นตอนดังกล่าว สามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้นักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ได้ เป็นเพราะการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้วิจัย ครูผู้ช่วยวิจัย และนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กล่าวคือ ร่วมกันวางแผน วิเคราะห์สภาพปัญหา เสนอแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อใช้ในการพัฒนางจรปฏิบัติการวงจรต่อไป ทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูเข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน ได้รับการสะท้อนผลจากครูผู้ช่วยวิจัย และนักเรียน ทำให้เห็นภาพรวมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองว่า ควรปรับปรุง และพัฒนาในด้านใด ซึ่งทำให้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงขึ้น และผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้สอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวานิช (2555) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการสะท้อนกลับผลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตนเองและผลที่เกิดขึ้น เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหรือเพื่อนร่วมงานมีส่วน ในการวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติงานและผลที่ได้รับ มีการดำเนินงานเป็นวงจรต่อเนื่องและทำเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน มีผลที่ได้จากการวิจัยนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการร่วมมือกันระหว่างเพื่อน โดยมีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน เรียนเป็นกลุ่มย่อย โดยความสามารถแตกต่างกัน คนที่เรียนเก่งช่วยเหลือเพื่อนๆซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2561) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือที่จะช่วยให้นักเรียนได้ช่วยเหลือแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยให้ความสำคัญกับการรับผิดชอบรายบุคคลและรายกลุ่ม เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นเรื่องความร่วมมือร่วมแรงกันระหว่างสมาชิกกลุ่มในกลุ่มทุกคนกำหนดความสำเร็จของกลุ่ม ทำหน้าที่ของบุคคลที่จะเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาจากกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน การเรียนแบบนี้ สมาชิกกลุ่มทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการเรียนรู้สิ่งที่ครูสอนเพื่อช่วยเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันเพื่อจะได้รับความสำเร็จร่วมกันถือว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนแสดงศักยภาพของตนโดยไม่ต้องผ่านครูผู้สอน การเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง ช่วยให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้โดยการปฏิบัติในสถานการณ์เสมือนจริง สอดคล้องกับ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลองเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนให้ผู้เรียนไปอยู่ในสถานการณ์ที่สร้างขึ้นมา ซึ่งสถานการณ์นั้นมีลักษณะคล้ายคลึง กับสภาพความเป็นจริงมากที่สุดทั้งสภาพแวดล้อมและปฏิสัมพันธ์ โดยมีการกำหนดบทบาท ข้อมูลและกติกาไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจจากสภาพการณ์ที่เขากำลังเผชิญอยู่ ซึ่งผู้เรียนจะใช้ข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับประกอบกับ วิจารณญาณของตนเองให้ปฏิบัติหน้าที่ตามสถานการณ์นั้นให้ดีที่สุด ซึ่งการเรียนรู้แบบสร้างสถานการณ์จำลองนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ได้ดีและสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ จากแนวคิดผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามการเรียนรู้แบบ

ร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา สามารถนำไปใช้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ได้

2. การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 27.05 คิดเป็นร้อยละ 90.17 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา เป็นการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่มีขั้นตอนที่ชัดเจน เป็นแบบแผน โดยเริ่มจากขั้นตอนที่ 1 การนำโจทย์ปัญหาให้นักเรียนศึกษาทำความเข้าใจโจทย์ โดยให้นักเรียนอ่านหรือพิจารณาโจทย์ปัญหา และบอกรายละเอียดทั้งหมดตามความเข้าใจของนักเรียน พิจารณาลักษณะของคำตอบและหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 2 วางแผนแก้โจทย์ปัญหาการวางแผนจะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหามากขึ้นนักเรียนฝึกการเรียนรู้ยุทธวิธีในการแก้ปัญหาย่างหลากหลาย เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการวางแผนแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับลักษณะของโจทย์ปัญหานั้น ๆ ขั้นที่ 3 ปฏิบัติตามแผน นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติตามแผนโดยการคำนวณหาคำตอบและแสดงวิธีทำในการคิดคำนวณหาคำตอบ ขั้นที่ 4 ตรวจสอบผลลัพธ์ เป็นการฝึกให้นักเรียนมองย้อนกลับไปที่บททวน และตรวจสอบขั้นตอนต่าง ๆ ที่ผ่านมาแล้ว โดยพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดา คุหลปาน และนิเวศน์ คำรัตน์ (2565) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดลที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคิดเป็นร้อยละ 79.94 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม 50 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่องเงิน และบันทึกรายรับรายจ่าย ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา ผลการวิจัยพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนหลังได้รับการเรียนรู้ ได้คะแนนเฉลี่ย ก่อนเรียน 14.90 คิดเป็นร้อยละ 49.67 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 28.25 คิดเป็นร้อยละ 94.17 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เป็นการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการร่วมมือกันระหว่างเพื่อน โดยมีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน เรียนเป็นกลุ่มย่อย โดยความสามารถแตกต่างกัน คนที่เรียนเก่งช่วยเหลือเพื่อน ๆ ร่วมกันสร้างสถานการณ์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงมาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการปฏิบัติในสถานการณ์เสมือนจริง ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลองเสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา สอดคล้องกับ กิตติพัฒน์ ศรีธานี และคณะ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง อัตราส่วนตรีโกณมิติ โดยใช้การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค STAD พร้อมด้วยทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง อัตราส่วนตรีโกณมิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค STAD พร้อมด้วยทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เนื่องจากเป็นการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้กันเป็นกลุ่มตามสถานการณ์จำลองที่ครูผู้สอนสร้างขึ้น ซึ่งนักเรียนอาจใช้เวลาามากเกินกว่า 1 ชั่วโมงต่อ 1 คาบ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ได้มีความยืดหยุ่นเรื่องเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมพอสมควร

1.2 ครูควรมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือ และกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื่องจาก เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนได้ปฏิบัติร่วมกับเพื่อนในกลุ่มด้วยตนเอง

1.3 ประเมินจากสภาพจริง จะต้องประเมินทั้งด้านทักษะต่างๆ และ ความรู้ ความสามารถควบคู่กันไป ต้องใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ดำเนินการวัดและประเมินไปพร้อมกับกิจกรรมการเรียนรู้ และให้สะท้อนผลย้อนกลับแก่นักเรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงการเรียนรู้ของตน และนำไปปรับปรุงแก้ไขในการเรียนรู้ครั้งต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรจัดการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามการเรียนรู้ตามการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลองเสริมด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาของโพลยา เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในระดับชั้นอื่นๆ หรือในเนื้อหาอื่นๆ ที่สามารถเชื่อมโยงเข้าสู่ชีวิตประจำวันได้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2560*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กลุ่มบริหารงานวิชาการ โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง. (2566). *รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนปีการศึกษา 2566 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง*. โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง.

- กิตติพัฒน์ ศรีขำนิ, วรณัฐ แหยมแสง และภัทรวดี หาดแก้ว. (2562). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง อัตราส่วนตรีโกณมิติ โดยใช้การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD พร้อมด้วยทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง. *วารสารวิชาการครุศาสตร์สวนสุนันทา*, 3(1), 12 - 20.
- ทิตินา แคมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2561). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 22. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลัดดา คฤหพาน และนิเวศน์ คำรัตน์. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดลที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 17(2), 213 - 226.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551). *ทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์*. ส. เจริญการพิมพ์.
- สิริพร ทิพย์คง. (2544). *การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์*. ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุกัญญา สุขสบาย. (2556). *ผลการใช้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา ร่วมกับแผนผังรูปเพชรและมุมทั้งสี่ที่มีต่อเจตคติและผลสัมฤทธิ์ในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์: กรณีศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี].
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2550). *19 วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ*. ภาพพิมพ์.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2544). *คู่มือการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2555). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 17. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี
ENHANCING THE HAPPY WORKPLACE ENVIRONMENT IN SCHOOLS
UNDER THE THAWARAWADI EDUCATIONAL NETWORK
OF THE SUPHANBURI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

วัชรพล เพชร^{1,*} และ พัชรภา ตันติชูเวช²

Watcharapol Petcharee^{1,*} and Patcharapa Tantichuwet²

(Received: 5 Feb., 2026; Revised: 6 Mar., 2026; Accepted: 11 Mar., 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความต้องการจำเป็นสภาวะองค์กรแห่งความสุข และ 2) แนวทางการส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและข้าราชการครูของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี จำนวน 214 คน จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่ายด้วยการจับสลาก และผู้ให้ข้อมูลจำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.97 สภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.98 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหาตามลำดับ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นสภาวะองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านสุขภาพกายดี ด้านผ่อนคลายดี และด้านสุขภาพเงินดี และ 2) แนวทางการส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุข ภายใต้กรอบแนวคิดกระบวนการในการขับเคลื่อนการส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุขมี 5 ขั้นตอน (1) การกำหนดนโยบายและการสร้างความเชื่อมั่นในองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา (2) การวางแผนปฏิบัติการสร้างสุขและการมีส่วนร่วมบนฐานข้อมูลจริง (3) การบริหารจัดการบุคลากรระบบงานและมาตรการการสร้างสุข (4) การติดตามและประเมินผลเพื่อยกระดับคุณภาพการสร้างองค์กรแห่งความสุข และ (5) การถอดบทเรียนและการสร้างเครือข่ายเพื่อความยั่งยืนขององค์กรแห่งความสุข

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, แนวทาง, องค์กรแห่งความสุข, สหวิทยาเขตทวารวดี, การส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุข

¹ นิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ประเทศไทย

¹ Master's Student of Educational Administration, Faculty of Educational and Development Sciences, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus, Nakhon Pathom Province, Thailand

² รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ประเทศไทย

² Associate Professor, Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus, Nakhon Pathom Province, Thailand

* Corresponding author. E-mail: watcharapol@banmoh.ac.th

Abstract

The objectives of this research were to 1) examine the needs for a Happy Workplace, and 2) examine guidelines for enhancing a Happy Workplace in schools under the Thawarawadi Educational Network, Suphanburi Secondary Educational Service Area Office. The sample consisted of 214 school administrators and government teachers selected through simple random sampling by lottery. In addition, seven key informants were selected through purposive sampling. The research instruments included a five-point rating scale questionnaire, with reliability coefficients of 0.97 for the actual state and 0.98 for the expected state, as well as a structured interview form. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, the Priority Needs Index (PNI Modified), and content analysis. The findings revealed that 1) the top three needs for a Happy Workplace in schools under the Thawarawadi Educational Network, Suphanburi Secondary Educational Service Area Office were Happy Body, Happy Relax, and Happy Money; and 2) the guidelines for enhancing the Happy Workplace, based on a five-step operational framework, consisted of 2.1) policy formulation and trust building by school administrators; 2.2) happiness-oriented action planning and participatory management based on empirical data; 2.3) personnel management, work systems, and supportive measures to promote workplace happiness; 2.4) monitoring and evaluation to enhance the quality of a Happy Workplace; and 2.5) lesson-learned synthesis and network development to ensure the sustainability of a Happy Workplace.

Keywords: Needs, Guidelines, Happy Workplace, Thawarawadi Educational Network, Enhancing Workplace Happiness

บทนำ

สถานการณ์หลังการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และการเปลี่ยนผ่านทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ได้เร่งให้เกิดการปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้างทางสังคมและวิถีชีวิตอย่างฉับพลัน ส่งผลให้บริบทโลกก้าวข้ามขอบเขตแนวคิดวูก้า เวิร์ล (VUCA World) สู่แนวคิดบานี่ เวิร์ล (BANI World) ที่สะท้อนถึงความเปราะบางและความวิตกกังวลที่เพิ่มสูงขึ้น ความผันผวนดังกล่าวไม่เพียงส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ทางการศึกษา แต่ยังก่อให้เกิดวิกฤตด้านสุขภาวะ เกิดความเครียดสะสม และภาวะหมดไฟในการทำงาน (Burnout) ในบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา ในยุคชีวิตวิถีใหม่ ถือเป็นความท้าทายสำคัญที่ต้องเร่งเตรียมความพร้อมรับมือในปัจจุบัน จากข้อมูลรายงานภาวะสังคมไตรมาส 4 และภาพรวม พ.ศ. 2565 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ระบุว่า สถานการณ์สุขภาพจิตในประเทศไทยทวีความรุนแรงขึ้น พบว่าอุบัติการณ์ของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าในปี พ.ศ. 2564 พุ่งสูงถึง 835,267 ราย เพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2563 ที่มีจำนวน 355,537 ราย สอดคล้องกับอัตราการ

ฆ่าตัวตายสำเร็จในปี พ.ศ. 2564 ที่ขยับสูงขึ้นเป็น 7.4 ต่อประชากรแสนคน ซึ่งเป็นสถิติที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยในรอบ 15 ปีที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. 2547 - 2563) โดยกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงสุดคือช่วงอายุ 15-34 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มวัยทำงานและกลุ่มนิสิตนักศึกษา (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ, 2567ก) วิกฤตการณ์ดังกล่าวเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตสู่รูปแบบใหม่ เผยให้เห็นอุบัติการณ์ความเครียดและภาวะหมดไฟ (Burnout) ที่ทวีความรุนแรงขึ้น ส่งผลกระทบต่อองค์กรรัฐ รวมถึงภาคการศึกษาและสาธารณสุขในประเทศไทยกำลังเผชิญกับสภาวะการลาออกกระลอกใหญ่ของบุคลากร (The Great Resignation) (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2565)

ปัจจุบัน แนวคิดเรื่ององค์การแห่งความสุขและการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์กลายเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิต โดยเกิดการเปลี่ยนผ่านกระบวนทัศน์จากการวัดความเจริญเติบโตผ่านผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ สู่การใช้ความสุขมวลรวม (GNH: Gross National Happiness) ดังเช่นต้นแบบจากประเทศภูฏาน ซึ่งสภาวะการดังกล่าวได้จุดประกายให้นานาชาติหันมาบูรณาการดัชนีความอยู่ดีมีสุขเป็นตัวชี้วัดหลักในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนแทนที่มาตรวัดเชิงเศรษฐกิจเพียงมิติเดียว (ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต และคณะ, 2556) ในส่วนของภาคการศึกษาไทย กระทรวงศึกษาธิการได้ขับเคลื่อนนโยบาย การศึกษาเพื่อความเป็นเลิศและความมั่นคงของชีวิต มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาผ่านการลดภาระงานของบุคลากร โดยการปรับปรุงระบบประเมินวิทยฐานะที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ควบคู่ไปกับการยกระดับคุณภาพชีวิตครูผ่านการแก้ไขปัญหาหนี้สินและการจัดสรรสวัสดิการที่จำเป็น ซึ่งสะท้อนถึงความพยายามเชิงกลยุทธ์ในการสร้างสมดุลระหว่างประสิทธิภาพทางการศึกษากับสุขภาวะของบุคลากรในระดับโครงสร้าง ภายใต้แนวคิดหลัก “เรียนดี มีความสุข” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) สอดคล้องกับแนวคิดองค์กรสุขภาวะ (Happy Workplace) โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งเน้นการบูรณาการ 3 มิติหลัก ได้แก่ บุคลากรที่มีความสุข (Happy People) สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย (Happy Workplace) และความเข้มแข็งของชุมชน (Happy Community) เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการปรับตัวและเพิ่มสมรรถนะองค์กรสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ, 2566) โดยมีกลไกสำคัญคือกลยุทธ์ความสุข 8 ประการ (Happy 8 Workplace) ประกอบด้วย 1) ด้านสุขภาพกายดี (Happy Body) 2) ด้านน้ำใจงาม (Happy Heart) 3) ด้านการผ่อนคลาย (Happy Relax) 4) ด้านการหาความรู้ (Happy Brain) 5) ด้านคุณธรรม (Happy Soul) 6) ด้านสุขภาพเงินดี (Happy Money) 7) ด้านครอบครัวที่ดี (Happy Family) 8) ด้านความสุของค์กรและสังคม (Happy Society) แนวคิด Happy 8 Workplace ที่ครอบคลุมมิติด้านสุขภาพ จิตใจ การเรียนรู้ คุณธรรม และการเงิน ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมโยงกับสุขภาวะทั้ง 4 ด้าน (กาย จิต ปัญญา และสังคม) แนวคิดดังกล่าวมีเพียงช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและทัศนคติในการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีมเท่านั้น แต่ยังเป็นรากฐานสำคัญในการธำรงไว้ซึ่งประสิทธิภาพขององค์กร พร้อมทั้งขยายฐานความสุขสู่สังคมและชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ, 2567ข)

กลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษา 9 แห่ง ดำเนินบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาภายใต้แนวคิด “เรียนดี มีความสุข” จากการวิเคราะห์แผนปฏิบัติการและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาย้อนหลัง 5 ปี สะท้อนให้เห็นถึงเจตนารมณ์ร่วมในการยกระดับคุณภาพชีวิตของครูและบุคลากรทางการศึกษา อย่างไรก็ตามปัจจุบันยังคงขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนถึงระดับความสุขในการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ ท่ามกลางความหลากหลายด้านขนาดของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการทำงานที่แตกต่าง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี, 2568) จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี เพื่อพัฒนาขับเคลื่อนคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในวงกว้างต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นสภาวะองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

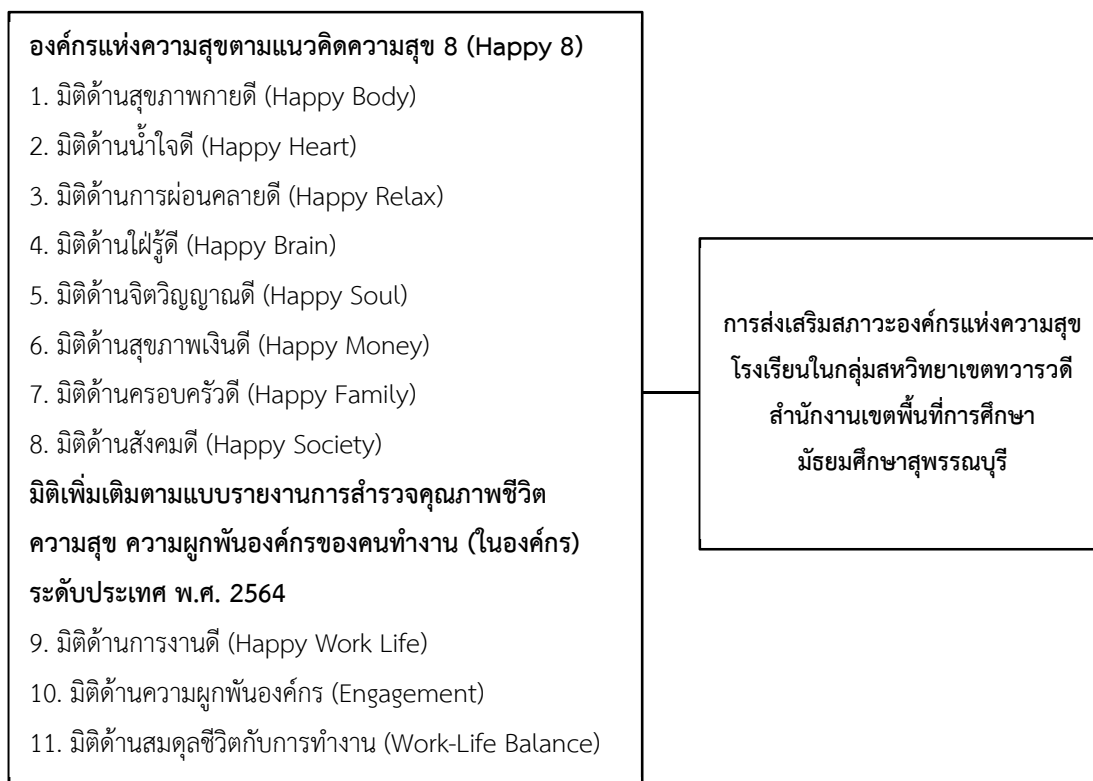
สภาวะองค์กรแห่งความสุข หมายถึง ลักษณะของโรงเรียนที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนอย่างมีเป้าหมาย ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และความสัมพันธ์ โดยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานอย่างมีคุณค่า ส่งเสริมความรักในองค์กร ความผูกพัน และแรงจูงใจในการร่วมขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน ประกอบไปด้วย แนวคิดความสุข 11 มิติ คือ มิติด้านสุขภาพกายดี มิติด้านน้ำใจดี มิติด้านการผ่อนคลายดี มิติด้านใฝ่รู้ดี มิติด้านจิตวิญญาณดี มิติด้านสุขภาพเงินดี มิติด้านครอบครัวดี มิติด้านสังคมดี มิติด้านการงานดี มิติด้านความผูกพันองค์กร และมิติด้านสมดุลชีวิตกับการทำงาน

สหวิทยาเขตทวารวดี หมายถึง กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี กำหนดขึ้นเป็นหน่วยบริหารจัดการย่อย ภายใต้แนวคิดการกระจายอำนาจ และการสร้างเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษาในเครือข่ายจำนวน 9 แห่ง คือ โรงเรียนอู่ทอง โรงเรียนอู่ทองศึกษาลัย โรงเรียนสระยายโสมวิทยา โรงเรียนดอนคาวิทยา โรงเรียนสองพี่น้องวิทยา โรงเรียนบางลี่วิทยา โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 5 โรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา และโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สุพรรณบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุขของกลุ่มโรงเรียนในสหวิทยาเขตทวารวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยใช้แนวคิด

ความสุข 8 ประการ หรือ Happy 8 Workplace สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และขยายขอบเขตด้านเนื้อหาในการสำรวจเพิ่มอีก 3 มิติ ตามแบบรายงานการสำรวจคุณภาพชีวิต ความสุข ความผูกพันองค์กรของคนทำงาน (ในองค์กร) ระดับประเทศ พ.ศ. 2564 (ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต และคณะ, 2565) ดังแสดงภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุขโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) รูปแบบเชิงอธิบายเป็นลำดับ (Sequential Explanatory Design) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ประจำปีการศึกษา 2568 จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนอุทุมทอง 2) โรงเรียนอุทุมทองศึกษาลัย 3) โรงเรียนสระยายโสมวิทยา 4) โรงเรียนดอนคาวิทยา 5) โรงเรียนบางลี่วิทยา 6) โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 5 7) โรงเรียนสองพี่น้องวิทยา 8) โรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา และ 9) โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัยสุพรรณบุรี ประกอบด้วย ผู้บริหาร 29 คน ข้าราชการครู 441 คน รวมทั้งสิ้น 470 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี, 2568)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี จำนวน 214 คน โดยกำหนด

จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557) คำนวณเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนและดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและข้าราชการครูโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ปี พ.ศ. 2568

ที่	ชื่อสถานศึกษา	จำนวนประชากร (คน)		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	
		ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู
1	โรงเรียนอู่ทอง	4	135	2	62
2	โรงเรียนอู่ทองศึกษาลัย	4	58	2	27
3	โรงเรียนสระยาโยสมวิทยา	2	25	1	11
4	โรงเรียนดอนคาวิทยา	2	31	1	14
5	โรงเรียนสองพี่น้องวิทยา	3	37	1	17
6	โรงเรียนบางลี่วิทยา	5	88	2	40
7	โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 5	3	38	1	17
8	โรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา	2	14	1	6
9	โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัยสุพรรณบุรี	4	15	2	7
สัดส่วนประชากรต่อกลุ่มตัวอย่าง (คน)		29	441	13	201
รวมทั้งสิ้น (คน)		470		214	

ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี (2568)

1.3 ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 7 คน คือ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิตและพฤติกรรมมนุษย์ จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ 1) มีตำแหน่งหรือคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพหรือการบริหารการศึกษา 2) มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาองค์กรหรือการส่งเสริมสุขภาพ 3) มีบทบาทเชิงนโยบายหรือเชิงปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการสร้างสุขในองค์กร และ 4) มีความสนใจและสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ได้แก่

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นสภาวะองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผู้วิจัยได้หาคุณภาพของแบบสอบถามโดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของประเด็นคำถาม และหาดัชนีความสอดคล้องกับเนื้อหา

และวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.67–1.00 และหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (Tryout) กับประชากรกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาจากโรงเรียนสวนแตงวิทยา กลุ่มสหวิทยาเขตนเรศวร ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1987 อ้างใน พิมลพรรณ เพชรสมบัติ และคณะ, 2558) โดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.97 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.98

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี หลังจากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบเนื้อหาและนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ดำเนินการส่งแบบสอบถามส่งไปยังต้นสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในรูปแบบคิวอาร์โค้ด (QR Code) ของแบบสอบถามออนไลน์ผ่านกูเกิลฟอร์ม (Google Form) ผ่านทางระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Office: E-office) ระยะเวลาการตอบกลับภายใน 30 วัน

3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้รับการตอบแบบสอบถามกลับมาจำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 นำผลที่ได้จากแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ

3.4 ติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

3.5 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลตามวัน และเวลาที่กำหนด ตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ แล้วนำมาจัดเรียงเรียงข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้รับข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการแล้ว การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อประมวลผลและหาค่าสถิติโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่อแสดงลักษณะข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นสภาวะองค์กรแห่งความสุข ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณที่วัดด้วยแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยอาศัยเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ดังนี้

- 4.51 – 5.00 หมายความว่า มีสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด
 3.51 – 4.50 หมายความว่า มีสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก
 2.51 – 3.50 หมายความว่า มีสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง
 1.51 – 2.50 หมายความว่า มีสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย
 1.00 – 1.50 หมายความว่า มีสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 การวิเคราะห์หาค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น โดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) เพื่อคำนวณดัชนีเปรียบเทียบระหว่าง สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี พร้อมจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และนำเสนอผลในรูปแบบตารางพร้อมคำอธิบายประกอบ โดยอาศัยการแปลผลค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) ดังนี้

- $PNI_{Modified}$ มากกว่า 0.30 หมายความว่า มีความต้องการจำเป็นในระดับสูง แสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างระหว่างสภาพที่พึงประสงค์และสภาพที่เป็นจริงในระดับมาก จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน
- $PNI_{Modified}$ ระหว่าง 0.21 – 0.30 หมายความว่า มีความต้องการจำเป็นในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างระหว่างสภาพที่พึงประสงค์และสภาพที่เป็นจริงในระดับปานกลาง ควรวางแผนพัฒนาในระยะต่อไป
- $PNI_{Modified}$ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 0.20 หมายความว่า มีความต้องการจำเป็นในระดับต่ำ แสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างระหว่างสภาพที่พึงประสงค์และสภาพที่เป็นจริงในระดับน้อย สามารถดำเนินการตามแนวปฏิบัติที่ดีในปัจจุบันได้

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุขในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี โดยใช้การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) จากบุคคล สถานที่ และเวลา จากนั้นดำเนินการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลด้วยวิธีการอนุมานแบบอุปนัย (Inductive Reasoning) เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุขที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน ข้อค้นพบดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=214)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (214 คน)	ร้อยละ (100.00)
1. เพศ		
1.1 ชาย	63	29.44
1.2 หญิง	150	70.09
1.3 ทางเลือก	1	0.47
2. อายุ		
2.1 น้อยกว่า 25 ปี	12	5.61
2.2 25 – 29 ปี	36	16.82
2.3 30 - 34 ปี	62	28.97
2.4 35 - 39 ปี	24	11.22
2.5 40 – 44 ปี	28	13.08
2.6 45 – 49 ปี	20	9.35
2.7 50 ปีขึ้นไป	32	14.95
3. วุฒิการศึกษา		
3.1 ปริญญาตรี	141	65.89
3.2 ปริญญาโท	70	32.71
3.3 ปริญญาเอก	3	1.40
4. ตำแหน่ง		
4.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	18	8.41
4.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษา	196	91.59
5. วิทยฐานะ		
5.1 ไม่มีวิทยฐานะ	82	38.32
5.2 ชำนาญการ	62	28.97
5.3 ชำนาญการพิเศษ	69	32.24
5.4 เชี่ยวชาญ	1	0.47
5.5 เชี่ยวชาญพิเศษ	0	0
6. ประสบการณ์ในการทำงาน		
6.1 น้อยกว่า 5 ปี	60	28.04
6.2 5 – 10 ปี	64	29.91
6.3 11 – 15 ปี	28	13.08
6.4 16 – 20 ปี	21	9.81
6.5 21 – 25 ปี	10	4.67
6.6 มากกว่า 25 ปี ขึ้นไป	31	14.49

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 70.09) ส่วนมากอยู่ในช่วงอายุ 30–34 ปี (ร้อยละ 28.97) ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 65.89) เกือบทั้งหมดดำรงตำแหน่งครูและบุคลากรทางการศึกษา (ร้อยละ 91.59) ส่วนมากไม่มีวิทยฐานะ (ร้อยละ 38.32) และมีประสบการณ์ทำงาน 5–10 ปี (ร้อยละ 29.91)

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของสภาวะองค์กรแห่งความสุข ทั้ง 11 มิติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากความต้องการจำเป็นมากไปน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านสุขภาพกายดี (Happy Body) รองลงมาคือ ด้านผ่อนคลายดี (Happy Relax) และด้านสุขภาพเงินดี (Happy Money) และด้านที่มีดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นลำดับสุดท้าย คือ ด้านน้ำใจดี (Happy Heart) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีข้อค้นพบดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นสภาวะองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

(n=214)

ความต้องการจำเป็น	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			PNI _{Modified} (I-D)/D	ลำดับความต้องการจำเป็น
	$\bar{X}$	SD	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล		
1. ด้านสุขภาพกายดี (Happy Body)	3.28	0.69	ปานกลาง	4.26	0.61	มาก	0.30	1
2. ด้านน้ำใจดี (Happy Heart)	4.28	0.54	มาก	4.55	0.51	มากที่สุด	0.06	11
3. ด้านผ่อนคลายดี (Happy Relax)	3.37	0.74	ปานกลาง	4.27	0.69	มาก	0.27	2
4. ด้านใฝ่รู้ดี (Happy Brain)	4.07	0.56	มาก	4.53	0.53	มากที่สุด	0.11	8
5. ด้านจิตวิญญาณดี (Happy Soul)	3.86	0.60	มาก	4.44	0.50	มาก	0.15	5
6. ด้านสุขภาพเงินดี (Happy Money)	3.53	0.76	มาก	4.42	0.69	มาก	0.25	3
7. ด้านครอบครัวดี (Happy Family)	4.42	0.61	มาก	4.71	0.50	มากที่สุด	0.07	10
8. ด้านสังคมดี (Happy Society)	3.94	0.62	มาก	4.36	0.60	มาก	0.11	9
9. ด้านการงานดี (Happy Work Life)	3.96	0.62	มาก	4.50	0.54	มาก	0.14	6
10. ด้านความผูกพันองค์กร (Engagement)	3.91	0.69	มาก	4.38	0.64	มาก	0.12	7
11. ด้านสมดุลชีวิตกับการทำงาน (Work-Life Balance)	3.67	0.74	มาก	4.37	0.66	มาก	0.19	4
เฉลี่ยรวม	3.85	0.46	มาก	4.44	0.47	มาก	0.16	-

จากตารางที่ 3 สภาพปัจจุบันของสภาวะองค์กรแห่งความสุขทั้ง 11 ด้าน พบว่ามีภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.46) และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ด้านที่มีดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 ด้านสุขภาพกายดี (Happy Body) (PNI_{Modified} = 0.30) ลำดับที่ 2 ด้านผ่อนคลายดี (Happy Relax) (PNI_{Modified} = 0.27) และด้านสุขภาพเงินดี (Happy Money) (PNI_{Modified} = 0.25)

3. ผลการศึกษานโยบายการส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุข ของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ภายใต้กรอบแนวคิดกระบวนการในการขับเคลื่อนการส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุข (HEALS Framework) 5 ขั้นตอน สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 2

HAPPY WORKPLACE CONCEPTUAL FRAMEWORK

HEALS Framework

แนวทางการส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุข

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดกระบวนการในการขับเคลื่อนการส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุข (HEALS Framework)

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดนโยบายและการสร้างความเชื่อมั่นในองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา (H: Happiness Policy & Leadership) ประกอบด้วย 2 แนวทางดังนี้ แนวทางที่ 1) การกำหนดนโยบายองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับทิศทางของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และแนวทางที่ 2) การสร้างความเชื่อมั่นในองค์กรอย่างใกล้ชิดของผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนปฏิบัติการสร้างสุข (Action Plan) และการมีส่วนร่วมบนฐานข้อมูลจริง (E: Evidence-Based AP & Engagement) ประกอบด้วย 2 แนวทางดังนี้ แนวทางที่ 1) การจัดทำแผนปฏิบัติการสร้างสุข (Action Plan) ที่เป็นรูปธรรมบนฐานข้อมูลจริง และแนวทางที่ 2) การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการออกแบบแผนปฏิบัติการสร้างสุข

ขั้นตอนที่ 3 การบริหารจัดการบุคลากร ระบบงาน และมาตรการการสร้างสุข (A: Action & Supportive Administration) ประกอบด้วย 3 แนวทางดังนี้ แนวทางที่ 1) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรแกนนำ และคณะกรรมการขับเคลื่อนการสร้างสุข แนวทางที่ 2) การจัดระบบโครงสร้างภาระงานที่เอื้อต่อการเป็นองค์กรสุขภาวะ และแนวทางที่ 3) มาตรการพัฒนาสุขภาวะรายมิติตามข้อมูลความต้องการจำเป็น โดยประกอบด้วย มาตรการด้านการแก้ไขและพัฒนาสภาวะองค์กรแห่งความสุขมิติสุขภาพกายดี (Happy Body) มาตรการด้านการแก้ไขและพัฒนาสภาวะองค์กรแห่งความสุขมิติสุขภาพผ่อนคลายดี (Happy Relax) และมาตรการด้านการแก้ไขและพัฒนาสภาวะองค์กรแห่งความสุขมิติสุขภาพเงินดี (Happy Money) มีรายละเอียดดังนี้

แนวทางที่ 3.1 มาตรการด้านการแก้ไขและพัฒนาสภาวะองค์กรแห่งความสุขมิติสุขภาพกายดี (Happy Body) ประกอบด้วย 3 แนวทางดังนี้ แนวทางที่ 3.1.1) การส่งเสริมกิจกรรมออกกำลังกายที่ทำได้จริงในบริบทโรงเรียน แนวทางที่ 3.1.2) การจัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีและคำแนะนำเฉพาะด้านจากแพทย์ และแนวทางที่ 3.1.3) การสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เอื้อต่อสุขภาพทางกาย

แนวทางที่ 3.2 มาตรการด้านการแก้ไขและพัฒนาสภาวะองค์กรแห่งความสุขมิติสุขภาพผ่อนคลายดี (Happy Relax) ประกอบด้วย 2 แนวทางดังนี้ แนวทางที่ 3.2.1) การส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการและการจัดสรรเวลาผ่อนคลายในการทำงาน และแนวทางที่ 3.2.2) การจัดสภาพแวดล้อมการทำงานผ่อนคลายและพื้นที่ปลอดภัยทางจิตใจ

แนวทางที่ 3.3 มาตรการด้านการแก้ไขและพัฒนาสภาวะองค์กรแห่งความสุขมิติสุขภาพเงินดี (Happy Money) ประกอบด้วย 2 แนวทางดังนี้ แนวทางที่ 3.3.1) การส่งเสริมองค์ความรู้และทักษะด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคล และแนวทางที่ 3.3.2) การจัดระบบดูแลให้คำปรึกษาปัญหาหนี้สินครู และกลไกสวัสดิการลดภาระทางการเงิน

ขั้นตอนที่ 4 การติดตามและประเมินผลเพื่อยกระดับคุณภาพการสร้างองค์กรแห่งความสุข (L: Learning through Evaluation) ประกอบด้วย 2 แนวทางดังนี้ แนวทางที่ 1) การติดตามระหว่างดำเนินงานเพื่อควบคุมคุณภาพและความสอดคล้องของกระบวนการ และแนวทางที่ 2) การประเมินผลหลังดำเนินงานเพื่อสะท้อนผลลัพธ์และการเปลี่ยนแปลงบนฐานข้อมูลจริง

ขั้นตอนที่ 5 การถอดบทเรียนและการสร้างเครือข่ายเพื่อความยั่งยืนขององค์กรแห่งความสุข (S: Sustainable Culture & Partnership) ประกอบด้วย 2 แนวทางดังนี้ แนวทางที่ 1) การถอดบทเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อหล่อหลอมวัฒนธรรมองค์กรแห่งความสุข และแนวทางที่ 2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการขยายผลสู่ระดับพื้นที่

การอภิปรายผล

1. การศึกษาความต้องการจำเป็นสภาวะองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขต ทวารวดีของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ผลการวิจัยสะท้อนว่า สภาวะองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดีมีระดับความต้องการจำเป็นแตกต่างกันในแต่ละมิติ โดยเฉพาะมิติด้านสุขภาพกายดี (Happy Body) มิติด้านผ่อนคลายดี (Happy Relax) และมิติด้านสุขภาพเงินดี (Happy Money) มีความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก สะท้อนให้เห็นว่าช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ของคุณภาพชีวิตในการทำงาน ขณะที่มิติด้านอื่น ๆ เช่น มิติน้ำใจดี (Happy Heart) มิติครอบครัวดี (Happy Family) และมิติด้านสังคมดี (Happy Society) มีระดับความต้องการจำเป็นต่ำ แสดงถึงความเข้มแข็งของความสัมพันธ์และบรรยากาศการทำงานภายในองค์กร ผลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาตามข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วลัยธิดา ยานนาวา (2564) ที่ศึกษาปัจจัยกำหนดระดับความสุขคนทำงานในองค์กร พบว่า ความสุขในการทำงานของบุคลากรเกิดจากปัจจัยหลายด้าน และองค์กรควรกำหนดแนวทางพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการที่แตกต่างกันในแต่ละมิติ เมื่อพิจารณามิติที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ มิติด้านสุขภาพกายดี (Happy Body) ผลการวิจัยสะท้อนว่าปัญหาสุขภาพกายของบุคลากรมีความเชื่อมโยงกับภาระงานและสภาพแวดล้อมการทำงานขององค์กร สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรัญญา เศษตะสัจย์ (2566) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี พบว่า มิติด้านสุขภาพ

กายดี (Happy Body) เป็นมิติที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด และควรได้รับการพัฒนาโดยการปรับระบบการทำงานและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ในขณะที่มิติด้านผ่อนคลายดี (Happy Relax) และ มิติด้านสุขภาพเงินดี (Happy Money) แม้มีระดับความต้องการจำเป็นปานกลาง แต่ยังสะท้อนปัจจัยเชิงโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยมิติด้านผ่อนคลายดี (Happy Relax) สัมพันธ์กับมิติด้านสมดุลชีวิตกับการทำงาน (Work-Life Balance) สอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ อับราฮัม มาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Human Needs Theory) ที่อธิบายว่าความมั่นคงทางจิตใจเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ขณะที่มิติด้านสุขภาพเงินดี (Happy Money) เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจสอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของ เพรเดอริก เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's Two-Factor Theory) ที่อธิบายว่าปัจจัยด้านค่าตอบแทนและความมั่นคงทางการเงินเป็นปัจจัยค้ำจุนของแรงจูงใจในการทำงาน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kiliç et al (2023) ที่ศึกษาการตรวจสอบความสัมพันธ์ ระหว่างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในองค์กรของครู พบว่า ความสุขในการทำงานของครูมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำของผู้บริหารและสภาพแวดล้อมการทำงานในโรงเรียน อีกทั้งยังสะท้อนว่าความไม่เพียงพอของรายได้เป็นหนึ่งในปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อระดับความสุขในการทำงานของครู และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นูร์ปาสียะห์ กูนา (2562) เรื่อง ความสุขในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองปัตตานี พบว่า ค่าตอบแทนและสวัสดิการมีความสัมพันธ์กับระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญ โดยบุคลากรที่รับรู้ค่าตอบแทน และสวัสดิการไม่สอดคล้องกับภาระงานและค่าครองชีพมีแนวโน้มมีระดับความสุขในการทำงานลดลง

2. การศึกษาแนวทางการส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุข 5 ขั้นตอน (HEALS framework) ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบายและสร้างความเชื่อมั่นในองค์กรของผู้บริหาร 2) การวางแผนปฏิบัติการสร้างสุข (Action Plan) และการมีส่วนร่วมบนพื้นฐานข้อมูลจริง 3) การบริหารจัดการบุคลากร ระบบงาน และมาตรการการสร้างสุข 4) การติดตามและประเมินผลเพื่อยกระดับคุณภาพการสร้างองค์กรแห่งความสุข และ 5) การถอดบทเรียนและการสร้างเครือข่ายเพื่อความยั่งยืนขององค์กรแห่งความสุข แม้จะออกแบบเป็นกระบวนการครบวงจร แต่ความสำเร็จมิได้ขึ้นอยู่กับความครบถ้วนของขั้นตอน หากแต่อยู่ที่ความต่อเนื่องและการเชื่อมโยงเชิงปฏิบัติระหว่างแต่ละขั้น โดยเฉพาะขั้นการกำหนดนโยบาย หากปราศจากความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง องค์กรแห่งความสุขอาจดำรงอยู่เพียงในระดับวาทกรรม ซึ่งสอดคล้องกับที่ พิกุล พุ่มช้าง และปริญญ์ มีสุข (2560) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของการเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถาบันการศึกษาไทย ที่พบว่า องค์ประกอบขององค์กรแห่งความสุขมีลำดับความสำคัญแตกต่างกันตามบริบท สะท้อนว่าการวางแผนต้องตั้งอยู่บนข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การกำหนดเชิงสัญลักษณ์ ในขั้นการบริหารจัดการ หากไม่ทบทวนภาระงานเชิงโครงสร้าง มิติความสุขอาจกลายเป็นเพียงกิจกรรมเสริม ทั้งนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ญัฐณิชา หล่อประดิษฐ์ (2564) ที่ศึกษาความสุขในการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พบว่า ความสุขในการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสมรรถนะและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่าความสุขต้องบูรณาการกับระบบงานหลักขององค์กร ขณะเดียวกัน การติดตามประเมินผลจะมีความหมายก็ต่อเมื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กชธนาถณ์ โพธิมา และอัจฉรา กลิ่นสุวรรณ (2567) ที่ศึกษาการประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพวัยทำงานในหน่วยงานส่วนกลางกรมอนามัย ที่พบว่า การประเมินผลอย่างเป็นระบบสามารถนำไปใช้พัฒนาในรอบถัดไปได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม ทั้งนี้การตีความผลการวิจัยพิจารณาภายใต้ข้อจำกัดเชิงระเบียบวิธี โดยข้อมูลเชิงปริมาณได้จากการประเมินตนเองของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ส่วนบุคคล ขณะที่กรอบ HEALS สืบเคราะห์จากข้อมูลสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในบริบทเฉพาะ และการวิจัยแบบภาคตัดขวางไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลได้โดยตรง รวมถึงการบูรณาการข้อมูลอาจได้รับอิทธิพลจากกรอบแนวคิดของผู้วิจัย ดังนั้น ความเข้มแข็งของ HEALS จึงอยู่ที่ศักยภาพของผู้นำในการเชื่อมโยงนโยบาย ระบบงาน และการประเมินผลให้เกิดวงจรการเรียนรู้เชิงระบบ ภายใต้การตระหนักรู้ถึงข้อจำกัดของข้อมูล มากกว่าการดำเนินกิจกรรมสร้างสุขในลักษณะโครงการระยะสั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านสุขภาพกายดี (Happy Body) เป็นด้านที่มีดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 และอยู่ในระดับสูง สะท้อนว่ามีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมกิจกรรมออกกำลังกายที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน สนับสนุนให้บุคลากรมีเวลาพักผ่อนอย่างเพียงพอ และจัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปี เพื่อเสริมสร้างสุขภาพกายและลดความเครียดของบุคลากร

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านผ่อนคลายดี (Happy Relax) เป็นด้านที่มีดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 2 และอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนว่าควรวางแผนพัฒนาในระยะต่อไป ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เอื้อต่อการผ่อนคลาย ทั้งในด้านการจัดสรรเวลาในการทำงานให้เหมาะสม และการส่งเสริมกิจกรรมหรือทักษะในการจัดการความเครียดของบุคลากร

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านสุขภาพเงินดี (Happy Money) เป็นด้านที่มีดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 3 และอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนว่าควรวางแผนพัฒนาในระยะต่อไป ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ด้านการวางแผนการเงิน การออม และการบริหารหนี้สินแก่บุคลากร ควบคู่กับการสนับสนุนระบบสวัสดิการที่เหมาะสม

1.4 จากผลการวิจัยด้านอื่น ๆ พบว่า ด้านสมดุลชีวิตกับการทำงาน (Work-Life Balance) ด้านจิตวิญญาณดี (Happy Soul) ด้านการงานดี (Happy Work Life) ด้านความผูกพันองค์กร (Engagement) ด้านใฝ่รู้ดี (Happy Brain) ด้านสังคมดี (Happy Society) ด้านครอบครัวดี (Happy Family) และด้านน้ำใจดี (Happy Heart) ตามลำดับ เป็นด้านที่มีดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับต่ำ สะท้อนว่าสามารถ

ดำเนินการตามแนวปฏิบัติที่ดีในปัจจุบันได้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีมิติเหล่านี้เป็นจุดแข็งขององค์กร และใช้เป็นฐานในการส่งเสริมและพัฒนามิติอื่นที่ยังมีช่องว่าง

1.5 แนวทางการส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุข ผู้บริหารสถานศึกษาควรยกระดับจากกิจกรรมเสริมไปสู่การเป็นนโยบายหลักที่มีระบบ โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจน เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสื่อสารให้บุคลากรเข้าใจทิศทางเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมไปยังกลุ่มนักเรียน เนื่องจากสภาวะความสุขของผู้เรียนและครูผู้สอนมีความเชื่อมโยงและส่งผลกระทบซึ่งกันและกันโดยตรง หรือขยายพื้นที่การศึกษาวิจัยไปยังสถานศึกษา สหวิทยาเขต หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เพื่อให้เห็นภาพรวมของสภาวะองค์กรแห่งความสุขที่ครบถ้วนและสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างเชิงบริบทได้

2.2 ควรนำกรอบแนวคิดกระบวนการในการขับเคลื่อนการส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุข (HEALS Framework) ไปออกแบบการวิจัยเป็นเชิงทดลอง เพื่อตรวจสอบผลลัพธ์และประสิทธิภาพในการส่งเสริมสภาวะองค์กรแห่งความสุขอย่างเป็นรูปธรรม

2.3 ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาเครื่องมือวัดผล Happinometer แบบเฉพาะที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา โดยเฉพาะในด้านการวัดความสุขของบุคลากรและผู้เรียน เพื่อให้สามารถประเมินและติดตามผลการส่งเสริมสภาวะองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). นโยบายการศึกษาของพลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ “เรียนดี มีความสุข”. สำนักงานรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ.
- กษณณัฏฐ์ โพธิมา และอัจฉรา กลิ่นสุวรรณ. (2567). การประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพวัยทำงานในหน่วยงานส่วนกลางกรมอนามัย. [รายงานการวิจัยกลุ่มอนามัยวัยทำงาน, สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย]. https://hp.anamai.moph.go.th/webupload/4xceb3b571ddb70741ad132d75876bc41d/202503/m_document/35022/24068/file_download/7f132ba5d78621689a87aa945f75347d.pdf
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2565). *The Great Resignation: ปรับรู้ อยู่ร่วมกับการลาออกกระลอกใหญ่*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2567 จาก https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/Article_9Jul2022.html
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. พิมพ์ครั้งที่ 15. สัมภาษณ์เชิงลึกออนไลน์.

- ณัฐนิชา หล่อประดิษฐ์. (2564). *ความสุขในการทำงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. https://gsmsis.snru.ac.th/ethesis/file_att1/2022050360426423104_fulltext.pdf
- นุรปาชียะห์ ภูนา. (2562). *ความสุขในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี*. [สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์]. https://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/63910002.pdf
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1*. พิมพ์ครั้งที่ 5. สุวีริยาสาส์น.
- พิกุล พุ่มช้าง และปริญญา มีสุข. (2560) การวิเคราะห์องค์ประกอบของการเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถาบันการศึกษาไทย. *Veridian E-Journal, Humanities, Social Sciences and Arts*, 10(2), 647 – 663.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, พระมหาชุตีภัก อภินันโท และอธิพงษ์ เพชรสุทธิ. (2558). การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา. รายงานสืบเนื่องการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 54. “นวัตกรรมด้านการเกษตรเพื่อห่วงโซ่มูลค่าระดับโลก” ระหว่างวันที่ 2–5 กุมภาพันธ์ 2559 จัดโดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย. ณ อาคารจุฬารามณ์พิศาลศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 66 – 73.
- วัลย์ธิดา ยานนาวา. (2564). *ปัจจัยกำหนดระดับความสุขคนทำงานในองค์กร*. [วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. <https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/handle/123456789/5735>
- วรัญญา เศษตะสัถย์. (2566). *แนวทางการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวรี*. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต]. <https://rsuir-library.rsu.ac.th/handle/123456789/2868>
- ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต, เอลิมพล แจ่มจันทร์, กาญจนา ตั้งชลทิพย์ และจรัมพร ไหล่ายอง (2556). *คุณภาพชีวิตการทำงานและความสุข*. ธรรมดาเพรส.
- ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต, เอลิมพล แจ่มจันทร์, วรณีย์ หุตแพทย์, สุภรณ์ จรัสสิทธิ์, พงษ์นันท์ ศิริรัตน์มงคล, ปรียา พลอยระย้า, มรุตพัชร นามขาน และบุรเทพ โชคนานุกุล (2565). *รายงานการสำรวจคุณภาพชีวิตความสุข ความผูกพันองค์กรของคนทำงาน (ในองค์กร) ระดับประเทศ พ.ศ. 2564*. [รายงานการวิจัย, สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล].

- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2566). *องค์กรสุขภาวะสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- _____. (2567ก). *สุขภาพคนไทย 2567: ความเครียด ภัยเงียบของสังคมไทย*. อมรินทร์ คอร์เปอเรชั่นส์.
- _____. (2567ข). *คู่มือสร้างเสริมองค์กรสุขภาวะ*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. (2568). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://mathayomspb.go.th/>
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. พิมพ์ครั้งที่ 3. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Kılıç, G. N., Karabay, A., & Kocabaş, I. (2023). Examining the relationship between schooladministrators' leadership styles and teachers' organizational happiness. *International Journal of Organizational Leadership*, 12(1), 91 - 112.

การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ
โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์
และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

DEVELOPMENT OF MATHEMATICS LEARNING ACTIVITIES ON RATIO AND
PERCENTAGE BASE ON PROBLEM-BASED LEARNING APPROACH SUPPLEMENTED
WITH KWDL TECHNIQUE ON ACHIEVEMENT AND MATHEMATICAL
PROBLEM SOLVING OF PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS

ชวิศา บุญพา^{1,*} และ บุษวรรษ์ แสนปลื้ม²

Chawisa Bunpha^{1,*} and Butsawan Saenpluem²

(Received: 5 May, 2025; Revised: 14 Jul., 2025; Accepted: 19 Jul., 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) ศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหา ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องอัตราส่วน และร้อยละ แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน แบบสัมภาษณ์ผู้เรียนในทำนองจริงปฏิบัติการ แบบทดสอบทำนองจริงปฏิบัติการ แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบ่งเป็น 3 วงจรปฏิบัติการ คือ วงจรปฏิบัติการที่ 1 จัดตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 – 4 วงจรปฏิบัติการที่ 2 จัดตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 – 8 และวงจรปฏิบัติการที่ 3 จัดตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 – 12 ผลการวิจัย พบว่า 1) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชา เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และพัฒนา

¹ นักศึกษาลัทธิครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ประเทศไทย

¹ Master Student of Education in Mathematic, Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University, Udon Thani Province, Thailand

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ประเทศไทย

² Associate Professor Dr., Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University, Udon Thani Province, Thailand

* Corresponding author. E-mail: 64120602105@udru.ac.th

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.14 คิดเป็นร้อยละ 87.13 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 และ 3) นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 27.79 คิดเป็นร้อยละ 92.63 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 75

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน, เทคนิค KWDL, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์, ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Abstract

The purposes of this research were to 1) develop learning activities on ratio and percentage using problem-based learning approach supplemented with KWDL technique of Prathomsuksa 6 students, 2) study and compare the students' mathematical achievement before and after being taught by learning activities through problem-based learning approach supplemented by KWDL technique, and 3) examine mathematics problem-solving ability of Prathomsuksa 6 students by learning activities using problem-based learning approach supplemented by KWDL technique. The target groups consisted of Prathomsuksa 6 students. The research instruments were divided into 3 parts: 1) 12 lesson plans on ratio and percentage, 2) students' behavior observation forms used by the teacher and research assistant, as well as the interview questions administered by the teacher and research assistant at the end of the practice cycle as the students' practice reflection, and 3) test measuring students' mathematics problem-solving ability and students' mathematics achievement. This research was divided into 3 action cycles, organizing learning activities according to learning management plans 1 – 4, 5 – 8, 9 – 12. The results of this study were shown as follows: 1) the developed learning activities on ratio and percentage using the problem-based learning approach supplemented with KWDL technique enhanced students' mathematical problem-solving ability and learning achievement 2) the students' ability on mathematics achievement after being taught by mathematics learning activities on ratio and percentage using problem-based learning approach supplemented by KWDL technique were 11.86 (39.53%) and 24.14 (87.13%) respectively. Students achieved an average post-test score of not less than 75%, and the average score after learning was higher than before

learning, and 3) students demonstrated ability on mathematics problems solving after being taught by mathematics learning activities on ratio and percentage using problem-based learning approach supplemented by KWDL technique. The mean score after learning was 27.79 (92.63%), with all students achieving scores of less than 75%.

Keywords: Learning Management by Problem-based Learning Approach, KWDL Technique, Mathematics Achievement, Mathematics Problems Solving

บทนำ

วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ในกลุ่มประสบการณ์อื่นๆ และการเรียนระดับสูง พัฒนาค้นให้รู้จักการคิดและคิดเป็น ซึ่งการคิดเป็นคือ การคิดอย่างมีเหตุผลมีระเบียบขั้นตอน นอกจากนี้ในการดำเนินชีวิตประจำวันเราจำเป็นต้องใช้ความรู้และทักษะทางคณิตศาสตร์อยู่ตลอดเวลา ดังที่ อัมพร ม้าคนอง (2559) ได้กล่าวไว้ว่า ความรู้และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์เป็นของคู่กัน ซึ่งมนุษย์ใช้ทักษะและกระบวนการทาง คณิตศาสตร์ในการดำรงชีวิต ทั้งการแก้ปัญหาชีวิตหรือการใช้เหตุผลพร้อมทั้ง ยังพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) อีกทั้งคณิตศาสตร์เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีความสำคัญ เพราะคณิตศาสตร์ช่วยพัฒนาความคิดของนักเรียนให้สามารถคิดได้อย่างถูกต้อง เป็นระบบ มีเหตุผล แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้เป็นอย่างดี กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์เป็นกลุ่มสาระที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤติของชาติ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ผ่านมา แม้ว่านักเรียนจะมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเป็นอย่างดี แต่มีนักเรียนจำนวนมากยังมีความสามารถเกี่ยวกับการแก้ปัญหา ซึ่งการแก้ปัญหามทางคณิตศาสตร์เป็นความสามารถหนึ่งในทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่นักเรียนควรจะเรียนรู้ ฝึกฝน และพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน เพราะการเรียนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์จะช่วยให้เด็กนักเรียนมีแนวทางการคิดที่หลากหลาย มีนิสัยกระตือรือร้น และมีความมั่นใจในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ตลอดจนเป็นทักษะพื้นฐานที่นักเรียนสามารถนำติดตัวไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้นานตลอดชีวิต (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2551) เนื่องจากการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นทักษะกระบวนการอย่างหนึ่ง ดังนั้นครูควรปลูกฝังให้ นักเรียนเข้าใจถึงขั้นตอน หรือกระบวนการในการแก้ปัญหาแม้ว่าจะมีนักเรียนบางส่วนที่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาด้วยตนเองได้แต่มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ไม่รู้ว่าควรจะเริ่มต้นแก้ปัญหานั้นอย่างไร และจะดำเนินการแก้ปัญหายังไงต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

นักเรียนไม่มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2551)

จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาสอน โพนทัน พบว่า ผู้เรียนมีผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ในปีการศึกษา 2564 - 2566 มีคะแนนเฉลี่ย 55.80 , 52.00 และ 60.50 ตามลำดับซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดขึ้นคือ ร้อยละ 70 (โรงเรียนบ้านนาสอนโพนทัน, 2566) เมื่อทำการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้แล้วนั้น พบว่ายังต้องปรับปรุง ในทุกมาตรฐานการเรียนรู้จากปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักเรียนควรได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ และ ทักษะในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ถือเป็นกระบวนการที่ใช้ในการหา คำตอบทางคณิตศาสตร์ โดยผู้หาคำตอบจะต้องอาศัยความรู้ทางคณิตศาสตร์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการ แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อย่างมีเหตุมีผลเป็นขั้นตอน และสามารถตรวจสอบได้ (ศศิธร โมลา และคณะ, 2560)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น แนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหนึ่งคือ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็น ฐาน (Problem-Based Learning: PBL) เป็นการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาผ่านกระบวนการพัฒนาทางสติปัญญาที่ ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง กระบวนการสร้างความรู้เกิดจากการเรียนรู้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และเกิดจากการสัมผัสประสบการณ์ใหม่ และปรับโครงสร้างสติปัญญาให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ การเรียนรู้ที่ แท้จริงมาจากการค้นพบของแต่ละบุคคลโดยผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ในกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐาน เมื่อผู้เรียนเผชิญกับปัญหาที่ไม่รู้ทำให้ผู้เรียนเกิดความขัดแย้งทางปัญญาและผลักดันให้ผู้เรียน แสวงหาความรู้โดยนำความรู้ใหม่มาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมเพื่อแก้ปัญหา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การเรียนรู้ที่แท้จริงมาจากการค้นพบของแต่ละบุคคลโดยผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ใน กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เมื่อผู้เรียนเผชิญกับปัญหาที่ไม่รู้ทำให้ผู้เรียนเกิดความขัดแย้งทาง ปัญญาและผลักดันให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้โดยนำความรู้ใหม่มาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมเพื่อแก้ปัญหา

นอกจากการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐานแล้วนั้น ยังมีเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ KWDL ซึ่งได้พัฒนาจากเทคนิค KWL ของ Ogle ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 K (What We Know) เรา รู้ อะไร ขั้นตอนที่ 2 W (What We Want to Know) เราต้องการรู้ ต้องการทราบอะไร ขั้นตอนที่ 3 D (What We do to Find Out) เราทำอะไร อย่างไร หรือเรามีวิธีการ อย่างไรบ้าง ขั้นตอนที่ 4 L (What We Learned) เราเรียนรู้อะไรบ้าง ดังเช่นงานวิจัยของ สิทธิวัฒน์ ทูลภิรมย์ (2564) ได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบ KWDL มาใช้ในการพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและ การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น เกิดการเรียนรู้อย่าง เต็มศักยภาพ จากการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วย เทคนิค KWDL สูงกว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL หลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL หลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. ตัวแปรในการวิจัย

1.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL

1.2 ตัวแปรตาม มีดังนี้

1.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

1.2.2 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

2. **เนื้อหาสาระในการทำวิจัย** ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบ่งออกเป็น 12 หน่วยย่อย

3. **ระยะเวลาของการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน** ใช้เวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับการรับรอง

โครงการวิจัยในมนุษยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (จย.มน. 039/2567) เลขที่รับรอง อว 0622.7/066 โดยมีรายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาสอนโพนทัน จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 14 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อัตราส่วนและร้อยละ ตามการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รายละเอียดดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติการวิจัย ได้แก่

2.1.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู

2.1.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

2.1.3 แบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการ

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการวิจัย ได้แก่

2.2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.40-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.25-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

2.2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.47-0.57 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.31-0.45 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นหน่วยการเรียนรู้เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ จำนวน 12 แผนการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 นำเสนอสถานการณ์ปัญหา ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการแก้ปัญหา ขั้นตอนที่ 3 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ และขั้นตอนที่ 4 นำเสนอและประเมินผลงานนักเรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 วงจรปฏิบัติการ ใช้เครื่องมือ ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน และแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการ แล้วนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์เพื่อนำแนวทางแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง สำหรับการใช้ วงจรปฏิบัติการต่อไป เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการแล้ว ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แล้วนำไปวิเคราะห์ สรุปผลและแปลผลข้อมูลต่อไป

ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

3.1.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการ ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75

3.1.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อประเมินสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นว่ามีผลการปฏิบัติอย่างไร ดีแล้วหรือเหมาะสมเพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคเกิดขึ้นหรือไม่เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาหาวิธีในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยในรูปแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ มีผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากนั้นดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีวงจรการปฏิบัติการอยู่ 3 วงจร ในแต่ละวงจรปฏิบัติการมีการวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผลที่ได้เพื่อนำมาปรับปรุง และพัฒนาในวงจรปฏิบัติการถัดไป ทำให้ได้ขั้นตอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ที่เหมาะสมกับนักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 นำเสนอสถานการณ์ปัญหา ครูทบทวนความรู้เดิม และนำเสนอปัญหาเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน

- ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการแก้ปัญหา ครูกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และมองเห็นปัญหา เกิดความสนใจที่จะค้นคำตอบ แล้วให้ผู้เรียนความคิดเกี่ยวกับสถานการณ์ว่ารู้อะไรบ้าง

- ขั้นตอนที่ 3 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผล และสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาใช้

- ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอและประเมินผลงานนักเรียนนำข้อมูล ความรู้ที่ได้มานำเสนอในรูปแบบผลงานที่หลากหลาย

2. การศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL พบว่า ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ คะแนนเต็ม 30 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 11.86 คิดเป็นร้อยละ 39.53 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.14 คิดเป็นร้อยละ 87.13 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนเรียน และหลังเรียน

การทดสอบ	n	μ	σ	ร้อยละ
ก่อนเรียน	14	11.86	4.86	39.53
หลังเรียน	14	24.14	1.99	87.13

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 11.86 คิดเป็นร้อยละ 39.53 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.14 คิดเป็นร้อยละ 87.13 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL พบว่า คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL คะแนนเต็ม 30 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 27.79 คิดเป็นร้อยละ 92.63 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 แสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียน

การทดสอบ	n	μ	σ	ร้อยละ
หลังเรียน	14	27.79	1.97	92.63

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาเรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 27.79 คิดเป็นร้อยละ 92.63 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การเรียนรู้แบบนี้มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนในด้านทักษะ และกระบวนการเรียนรู้และพัฒนานักเรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองซึ่งนักเรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้ใหม่โดยผ่าน

กระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาใหญ่ต่อนักเรียนอีกทั้ง การจัดการเรียนการสอนแบบ KWDL เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับทักษะการคิดอย่างรู้ตัวว่า ตนคิดอะไร มีวิธีคิดอย่างไร สามารถตรวจสอบความคิดของตนเองได้และสามารถปรับเปลี่ยนกลวิธีการคิดของตนเอง การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยครูจัดสถานการณ์ให้นักเรียนเผชิญปัญหาหรือฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจปัญหานั้นอย่างชัดเจนได้ เห็นทางเลือก และวิธีที่หลากหลายในการแก้ปัญหา

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในแต่ละวงจรปฏิบัติการมีการวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผลที่ได้เพื่อนำมาปรับปรุง และพัฒนาในวงจรปฏิบัติการถัดไป ทำให้ได้ขั้นตอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ที่เหมาะสมกับนักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน จึงส่งผลให้การวิจัยในครั้งนี้มีการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ได้ การใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้วิจัย ครูผู้ช่วยวิจัย และนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพล ปองไป และมนตรี ทองมูล (2568) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ทางคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ครบทุกวงจรปฏิบัติการนักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่สูงขึ้นเนื่องจากนักเรียนได้ทำการระบุปัญหา และหาหนทางในการแก้ปัญหาด้วยการใช้ความคิดของตนเองพร้อมกับการเข้าใจบทบาทของตนเองในการเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการแก้ปัญหาของกลุ่มร่วมกับสมาชิกและเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในกลุ่มเป็นอย่างดี

2. ผลการศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 11.86 คิดเป็นร้อยละ 39.53 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.14 คิดเป็นร้อยละ 87.13 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 และ

คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียน ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างความรู้จาก ชีวิตประจำวัน และมีความสำคัญต่อนักเรียน ตัวปัญหาจะเป็นตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนา ทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผล และการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของตัวปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบนี้มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนในด้านทักษะ และกระบวนการเรียนรู้และพัฒนานักเรียนให้สามารถ เรียนรู้โดยการชี้นำตนเองซึ่งนักเรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้ใหม่โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการ แก้ปัญหาใหญ่ต่อนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุติ ศรีสังข์ และคณะ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การ พัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง ร้อย ละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับ เทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทาง คณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาเรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ โดยใช้ปัญหาเป็น ฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาทาง คณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 27.79 คิดเป็นร้อยละ 92.63 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่ น้อยกว่าร้อยละ 75 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบใช้ ปัญหาเป็นฐาน มีการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือ ในการช่วยให้นักเรียนเกิด การเรียนรู้ตามเป้าหมาย ดังที่ อัมพร ม้าคนอง (2559) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นการทำงานโดยใช้ กระบวนการที่ยังไม่ทราบก่อนล่วงหน้าในการหาคำตอบของปัญหา การแก้ปัญหาเป็นทางทักษะ (Skill) ซึ่งเป็น ความสามารถพื้นฐาน ในการเข้าใจปัญหา และการคำตอบของปัญหาและกระบวนการ (Process) ซึ่งเป็น วิธีการหรือขั้นตอนการทำงานที่มีการวิเคราะห์และวางแผนโดยมีเทคนิคต่างๆ ประกอบ ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ข้างต้นน่าจะส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิค KWDL หลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรอนงค์ มงกุฏ และ ญาณภัทร สีหะมงคล (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มี ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับ เทคนิค KWDL เป็นการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้ที่นักเรียนยังไม่คุ้นชิน ซึ่งนักเรียนอาจใช้เวลามากเกินไป กว่า 1 ชั่วโมงต่อ 1 คาบ ในช่วงแรกดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ได้มีความยืดหยุ่นเรื่องเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม พอสมควร

1.2 การจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ลงแก้ปัญหาที่ละขั้นตอนด้วยตนเองรวมถึงขั้นตอนการนำเสนอที่ครูควรมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือ และกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.3 การประเมินผลการประเมินจากสภาพจริง จะต้องประเมินทั้งด้านความรู้ความสามารถและทักษะต่างๆ ควบคู่กันไป มีการใช้เครื่องมือที่หลากหลายและดำเนินการวัด และประเมินไปพร้อมกับการเรียนรู้ และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนเป็นระยะ เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงการเรียนรู้ของตน และนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษารายละเอียดของการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในระดับชั้นอื่นๆ หรือในเนื้อหาอื่นๆ ที่สามารถเชื่อมโยงเข้าสู่ชีวิตประจำวันได้

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.

คุรุสภาลาดพร้าว.

ธนพล ปองไป และมนตรี ทองมูล. (2568). การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ทางคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 19(1), 60 – 71.

ยุวดี ศรีสังข์, นงลักษณ์ วิริยะพงษ์ และมนชยา เจียงประดิษฐ์. (2564). การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง ร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 32(1), 32 - 45.

โรงเรียนบ้านนาสอนโพนทัน. (2566). *การประเมินรายวิชาปีการศึกษา 2566*. โรงเรียนบ้านนาสอนโพนทัน.

ศศิธร โมลา, คมสันต์ ตริไพบูลย์ และวิมลรัตน์ จตุรานนท์. (2560). ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 22(3), 262 - 274.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551). *ทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. เจริญการพิมพ์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. พรินทวนกราฟฟิค.

- สิทธิวัฒน์ ทูลภิรมย์. (2564). การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ KWDL เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิด อย่าง
มีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ฟังก์ชันเอกซ์โพเนนเชียล สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 23(1),
31 - 44.
- อรอนงค์ มงกุฎ และญาณภัทร สีหะมงคล. (2566). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 5. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 17(4), 59 - 77.
- อัมพร ม้าคอง. (2559). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ. ศูนย์ตำราและ
เอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัล
ตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

STRATEGIES FOR ENHANCING DIGITAL GOVERNMENT PLATFORM BASED ON
THE SMART CITY CONCEPT FOR SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS
IN CHIANG RAI PROVINCE

เบญจรัตน์ ภาคภูมิเจริญสุข^{1,*}, นวลนภา จุลสุทธิ¹, ทับทิม สุขพิน¹ และ ประยูร อิมิวัตร¹

Bencharat Phakhphoomcharoensuk^{1,*}, Nualnapa Chullasutti¹, Tubtim Sukpin¹ and Prayoon Imiwat¹

(Received: 13 Feb., 2026; Revised: 18 Mar., 2026; Accepted: 20 Mar., 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย เพื่อไปสู่การใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล 2) ประเมินความสอดคล้องของร่างยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย และ 3) ประเมินความเหมาะสมของยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยเก็บข้อมูลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย จำนวน 70 แห่ง มีกลุ่มเป้าหมายคือผู้บริหารหน่วยงาน ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องของหน่วยงาน และผู้ดูแลระบบของหน่วยงาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้แบบประเมินความสอดคล้องของร่างยุทธศาสตร์ จากผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงรายที่ใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล จำนวน 6 แห่ง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา สถิติพรรณนา วิเคราะห์ SWOT Analysis และ TOWS Matrix และใช้แบบประเมินความเหมาะสมของยุทธศาสตร์จากผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงรายที่ใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล จำนวน 6 แห่ง และผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์ จำนวน 3 ท่าน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา สถิติพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า 1) การประเมินสภาพแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย เพื่อไปสู่การใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) การจัดทำร่างยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 1 ยุทธศาสตร์ 4 กลยุทธ์หลัก 16 กลยุทธ์ย่อย ผลการประเมินความสอดคล้องของร่างยุทธศาสตร์ฯ ในภาพรวม อยู่ในระดับเหมาะสมมาก และ 3) ผลการประเมินความเหมาะสมของยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย ในภาพรวม อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ, ระบบท้องถิ่นดิจิทัล, เมืองอัจฉริยะ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

¹ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จังหวัดเชียงราย ประเทศไทย

¹ Faculty of Political Science and Public Administration, Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai Province, Thailand

* Corresponding author. E-mail: 668970009@crru.ac.th

Abstract

This research aims to 1) study the organizational environment of Subdistrict Administrative Organizations in Chiang Rai Province for implementing the Digital Government Platform 2) assess the consistency of the draft Strategies for enhancing the Digital Government Platform based on the Smart City concept for Subdistrict Administrative Organizations in Chiang Rai Province and 3) evaluate the appropriateness of the Strategies for enhancing the Digital Government Platform based on the Smart City concept for Subdistrict Administrative Organizations in Chiang Rai Province. This research employed a mixed-methods design, collecting data from local administrative organizations in Chiang Rai Province. Data were collected using questionnaires from 70 Subdistrict Administrative Organizations in Chiang Rai Province, targeting agency executives, relevant agency personnel, and agency administrators. Quantitative data were analyzed using mean and standard deviation. In addition, the consistency of the draft strategies was assessed using evaluation forms completed by executives of 6 local government organizations in Chiang Rai Province. Qualitative data were collected from organizations, implementing the Digital Government Platform and were analyzed using content analysis, descriptive statistics, SWOT analysis and TOWS matrix. The appropriateness of the strategies was evaluated using assessment forms complete by executives from 6 local government organizations and 3 strategy experts.

The study results found that 1) the assessment of the environment of local government organizations in Chiang Rai Province for adopting the Digital Government Platform was at a high level overall 2) the draft strategies for enhancing Digital Government Platform based on the Smart City concept for Subdistrict Administrative Organizations in Chiang Rai Province, consisted of 1 strategy, 4 main strategies, 16 sub-strategies. The results of the evaluation of the overall consistency of the draft strategy rated at a very appropriate level and 3) The results of the assessment of the suitability of the strategies for enhancing Digital Government Platform based on the Smart City concept for Subdistrict Administrative Organizations in Chiang Rai Province was rate at the highest level overall.

Keywords: Management Strategy, Digital Government Platform, Smart City, Local Government Organization

บทนำ

ในยุคศตวรรษที่ 21 ดิจิทัลได้แทรกซึมเข้าไปในทุกกิจกรรมของคนทุกคน การทำงานในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างออกไปจากเดิม ช่องทางการให้บริการในรูปแบบใหม่ที่เข้าถึงลูกค้าได้สะดวกรวดเร็ว ทำให้องค์กรต่าง ๆ ต้องปรับตัวให้ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีพัฒนาการอย่างก้าวกระโดด โลกในปัจจุบันจำเป็นต้องพึ่งพาระบบการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในฐานะเครื่องมือที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน (Khan, 2022) บริบทดังกล่าวของโลกได้ส่งอิทธิพลโดยตรงมาสู่ภาครัฐ รวมถึงระบบการ

บริหารงานของภาครัฐด้วยในเวลาเดียวกันส่งผลให้องค์การภาครัฐจำเป็นต้องปรับตัวสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล เพื่อดำเนินภารกิจ หน้าที่และอำนาจของตนต่อไปได้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ได้แก่การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับปรุงพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการทำงานขององค์กร การอำนวยความสะดวกในการให้บริการภาครัฐแก่ประชาชน

รัฐบาลฯ ได้มอบหมายให้สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้กำกับโดยตรงของนายกรัฐมนตรีเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในเรื่องการนำพากระบวนการบริหารงานภาครัฐของประเทศสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลพร้อมกำหนดให้หน่วยงานทุกหน่วยงานเข้าร่วมดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานของภาครัฐไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลอย่างทั่วถึงทั้งระบบ ปัจจุบัน สพร. ได้จัดทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทยในระยะยาว สอดคล้องกับกฎหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2566 - 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (ราชกิจจานุเบกษา, 2566) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) (ราชกิจจานุเบกษา, 2565) สำหรับเป็นแนวทางหลักในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลดิจิทัล และได้บังคับใช้แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลฯ ฉบับปี พ.ศ. 2566 - 2570 เป็นแผนการขับเคลื่อนในช่วงระยะเวลาปัจจุบัน (ธรินทร์ เลิศสุชีเกษม, 2565) การขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลดิจิทัลให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐทุกระดับ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีบทบาทสำคัญในการให้บริการสาธารณะและมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ดังนั้น การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการและการให้บริการในระดับท้องถิ่นจึงเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงนโยบายรัฐบาลดิจิทัลระดับชาติสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการภาครัฐได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

การนำดิจิทัลเทคโนโลยีมาใช้เป็นกลยุทธ์สำคัญในการยกระดับการทำงานภาครัฐให้มีความทันสมัยเพื่อสร้างการบริการที่มีคุณค่าสู่ประชาชน ด้วยการทำงานอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ในหลากหลายมิติ โดยเฉพาะการเข้าถึงบริการของภาครัฐ สามารถลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ภาระทางด้านเวลา ค่าใช้จ่าย และการจัดเตรียมเอกสารของประชาชนที่ต้องติดต่อกับหน่วยงานของรัฐให้น้อยลง นอกจากจะช่วยลดค่าใช้จ่ายของภาคประชาชนและภาครัฐแล้ว ยังช่วยลดงบประมาณของภาครัฐลงอีกด้วย การให้บริการประชาชนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีความสะดวกรวดเร็ว แต่อาจส่งผลกระทบต่อในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงองค์กรนี้ ซึ่งเจ้าหน้าที่บางส่วนอาจปรับตัวไม่ทัน (พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิคุณ (สุเทพ) ดีเยี่ยม, 2566)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีหน้าที่ดูแลและมีความใกล้ชิดกับประชาชนในแต่ละพื้นที่ให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี แก้ไขปัญหาต่างๆ ในด้านงานบริการสาธารณะ โดยเฉพาะทางด้านสาธารณสุขโภชนาการที่จำเป็น ซึ่งส่วนใหญ่มักเปิดให้ประชาชนสามารถร้องเรียนผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงานในแต่ละพื้นที่ ในส่วนของการร้องเรียนผ่านแอปพลิเคชันก็ถือได้ว่ายังอยู่ในช่วงของการพัฒนา แต่เป็นการพัฒนาแบบแยกกันทำโดยแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการด้วยตนเองไม่ว่าจะเป็นการจัดซื้อระบบมาใช้หรือการจัดจ้างนักพัฒนาซึ่งก็มีบ้างที่มีการดำเนินการแล้วเสร็จและเปิดให้ประชาชนได้ใช้งานในบางพื้นที่ (วัฒนพล ชุมเพชร,

2560) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดทำระบบสำรวจการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการประชาชนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service) และแนวทางการดำเนินการสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเป็นศูนย์บริการร่วม/ศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service: OSS) เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีใช้ในการปฏิบัติงานและการให้บริการประชาชนตามนโยบายแนวคิดเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ด้านที่ 7 การบริหารภาครัฐอัจฉริยะ (Smart Governance) เป็นเมืองที่มุ่งเน้นพัฒนาระบบบริการเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการภาครัฐสะดวก รวดเร็ว เพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงการเปิดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลทำให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ (ณัชชา โคตะ, 2564) แนวคิด Smart Governance มักถูกกล่าวถึงในบริบทของเมืองขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตาม ในบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบล การประยุกต์ใช้แนวคิดดังกล่าวไม่ได้หมายถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลขนาดใหญ่ แต่เป็นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้กับการบริหารงานและการให้บริการสาธารณะในระดับพื้นที่อย่างเหมาะสมกับศักยภาพขององค์กร เช่น การพัฒนาระบบสารสนเทศ การให้บริการประชาชนผ่านช่องทางออนไลน์ และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐในระดับท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม

ตามแผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย (พ.ศ. 2566 - 2570) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดในระยะ 5 ปี ในปี พ.ศ. 2566 - 2570 ดังนี้ ประเด็นการพัฒนาที่ 3 การบริหารงานภาครัฐและการให้บริการสาธารณะ ปรับรูปแบบดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ พัฒนาระบบการให้บริการประชาชน เพื่อพัฒนาต่อยอดเป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City) (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดเชียงราย, 2566) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการท้องถิ่นดิจิทัลมีความสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำกับและประเมินผล การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานและการให้บริการประชาชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และการเข้าถึงบริการภาครัฐ ดังนั้น การพัฒนาระบบท้องถิ่นดิจิทัลจึงไม่เพียงสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาพื้นที่ แต่ยังเชื่อมโยงกับระบบการประเมินประสิทธิภาพการบริการงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับประเทศ

ทั้งนี้ ระบบท้องถิ่นดิจิทัล (Digital Government Platform: DGA) เป็นเสมือนเครื่องมือที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนผลงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ที่มีความสามารถในการดำเนินการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล ช่วยพัฒนาคุณภาพการให้บริการที่ดีขึ้น นำเครื่องมือพร้อมใช้ต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้งานและช่วยให้หน่วยงานปรับตัวตามเกณฑ์ของความเป็นรัฐบาลดิจิทัล ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล (DGA) สำรวจประเด็นปัญหาอุปสรรค พบว่า ปัญหาอุปสรรคด้านศักยภาพความสามารถและทักษะด้านดิจิทัลของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่ดูแลระบบที่มีทักษะด้านดิจิทัล ด้านงบประมาณ การเชื่อมโยงระบบข้อมูลภายในและภายนอกหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความมั่นคงปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและข้อมูล

ด้านการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัลต่อประชาชน เทคโนโลยีดิจิทัลและการนำไปใช้ ด้านนโยบายและแนวทางการปฏิบัติด้านรัฐบาลดิจิทัล ด้านการบูรณาการและความร่วมมือกันกับหน่วยงานภายนอก ด้านกฎหมาย/กฎระเบียบและอื่น ๆ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องการใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล (DGA) ต้องศึกษาข้อมูลร่วมกันทั้งหน่วยงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล (DGA) จังหวัดเชียงรายมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จำนวน 144 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลตำบล 72 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 70 แห่ง

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดเชียงรายที่ลงทะเบียนใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล (Digital Government Platform: DGA) และร้อยละขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดเชียงรายที่มีการใช้งานในระบบท้องถิ่นดิจิทัล (DGA) จริง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเชียงราย	ลงทะเบียนใช้งาน ระบบท้องถิ่นดิจิทัล	ใช้งานในระบบ ท้องถิ่นดิจิทัลจริง	คิดเป็นร้อยละ	ไม่ได้ใช้งานในระบบ ท้องถิ่นดิจิทัล	คิดเป็น ร้อยละ
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	1	-	-	1	100
เทศบาลนคร	1	-	-	1	100
เทศบาลตำบล	7	3	42.86	4	57.14
องค์การบริหารส่วนตำบล	8	-	-	8	100
รวม	17	3	42.86	14	357.14

จากตารางที่ 1 พบว่ามีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดเชียงรายที่ลงทะเบียนใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล (DGA) จำนวน 17 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลตำบล 7 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 8 แห่ง เท่านั้น สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ลงทะเบียนใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล (DGA) จำนวน 17 แห่งนี้ มีการใช้งานในระบบท้องถิ่นดิจิทัล (DGA) เพียง 1 – 2 ระบบเท่านั้น ไม่ได้ใช้งานทั้ง 5 ระบบความเป็นจริงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดเชียงรายที่ใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล (DGA) มีจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบสัดส่วนกับจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดทั้งหมด มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งที่ลงทะเบียนใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล (DGA) แต่ยังไม่เปิดใช้งานระบบ มีการใช้งานในระบบท้องถิ่นดิจิทัล (DGA) จริงเพียงแค่ 3 แห่งเท่านั้น ส่วนอีก 14 แห่งลงทะเบียนระบบไว้แต่ยังไม่เปิดใช้งานในระบบ จากจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดที่ลงทะเบียนใช้งานระบบมีองค์การบริหารส่วนตำบลลงทะเบียนใช้งานจำนวนมากที่สุดแต่กลับไม่มีองค์การบริหารส่วนตำบลใดเลยที่ใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัลจริง เห็นได้ว่าระบบท้องถิ่นดิจิทัล (DGA) ยังไม่เป็นที่สนใจในเขตจังหวัดเชียงราย (เบญจรัตน์ ภาคภูมิเจริญสุข และคณะ, 2567) ตามบทความวิชาการเรื่องระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดการส่งเสริมเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย จากการสำรวจข้อมูลได้ข้อสรุปว่า ไม่มีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงรายใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัลเลย

สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างนโยบายการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลในระดับชาติและระดับจังหวัดกับการนำไปสู่การปฏิบัติในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วน

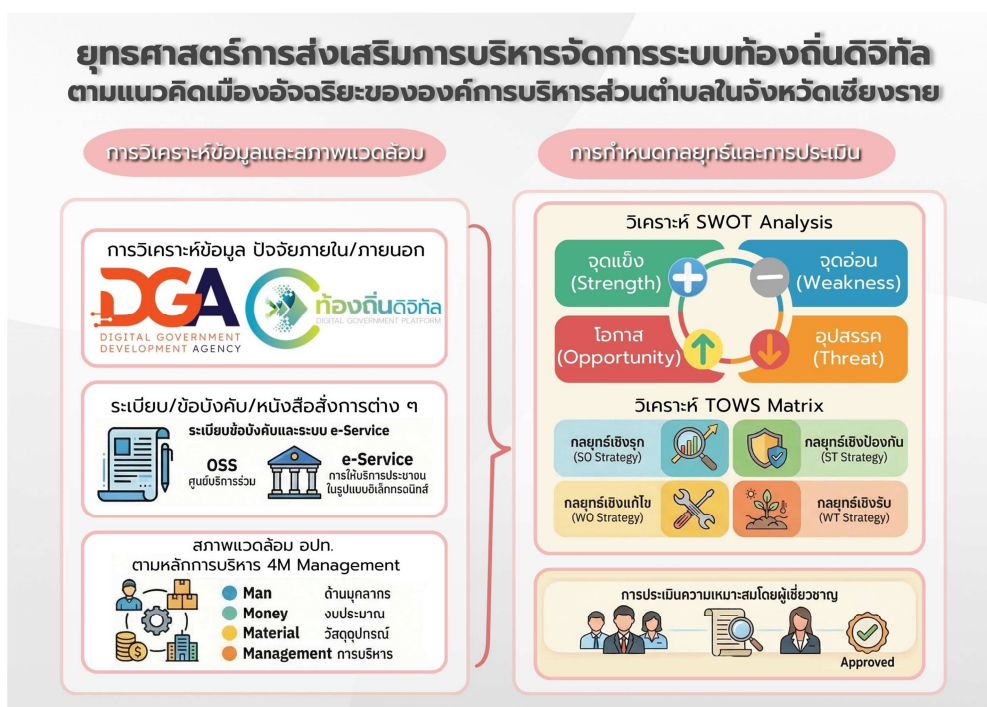
ตำบล หากไม่สามารถผลักดันการใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัลได้อย่างแพร่หลาย อาจส่งผลให้การให้บริการสาธารณะยังคงมีข้อจำกัดด้านประสิทธิภาพและการเข้าถึงของประชาชน รวมทั้งอาจกระทบต่อการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลดิจิทัลและเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดเชียงรายสู่การเป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ดังนั้น การศึกษาสภาพแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงรายจึงมีความสำคัญ เพื่อกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการใช้ระบบท้องถิ่นดิจิทัลในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับระบบท้องถิ่นดิจิทัลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย โดยศึกษาข้อมูลระบบท้องถิ่นดิจิทัล ศึกษาสภาพแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย ศึกษาบริบทรูปแบบการปฏิบัติงาน ปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัลเพื่อต่อยอดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นด้วยระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดการส่งเสริมเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย เพื่อไปสู่การใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล
2. เพื่อประเมินความสอดคล้องของร่างยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงรายมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลระบบท้องถิ่นดิจิทัลตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการใช้งานระบบ ด้านปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย โดยระเบียบวิธีวิจัยและการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (ตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย เพื่อไปสู่การใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย จำนวน 70 แห่ง เก็บข้อมูลแต่ละ 1 คน โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

- (1) ผู้บริหารหน่วยงาน
- (2) ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องของหน่วยงาน
- (3) ผู้ดูแลระบบของหน่วยงาน

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดให้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Krejcie และ Morgan ณ ความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 จากจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย จำนวน 70 แห่ง เก็บข้อมูลแต่ละ 1 คน ได้จำนวนตัวอย่าง จำนวน 60 คน ที่ใช้เป็นตัวแทนประชากร ได้มาจากการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) โดยให้ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับร้อยละ 5

$$n = \frac{X^2 Np(1-p)}{e^2 (N-1) + X^2 p(1-p)}$$

1.2 ประชากร (ตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2) เพื่อประเมินความสอดคล้องของร่างยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องของร่างยุทธศาสตร์ฯ จากผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงรายที่ใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัลในจังหวัดเชียงราย จำนวน 6 แห่ง เก็บข้อมูลแต่ละ 1 คน

1.3 ประชากร (ตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 3) เพื่อประเมินความเหมาะสมของยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ฯ จากผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงรายที่ใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัลในจังหวัดเชียงราย จำนวน 6 แห่ง เก็บข้อมูลแต่ละ 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์ จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม การวิเคราะห์แนวทางการบริหารและปฏิบัติงานด้วยระบบสารสนเทศในรูปแบบออนไลน์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย (ใช้ตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย เพื่อไปสู่การใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย
- ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

2.2 แบบสอบถาม จากการวิเคราะห์ SWOT Analysis และ TOWS matrix เพื่อกำหนดทิศทาง (ร่าง) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย (ใช้ตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2) เพื่อประเมินความสอดคล้องของร่างยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย โดยเสนอข้อมูลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัลในจังหวัดเชียงราย จำนวน 6 แห่ง เก็บข้อมูลแต่ละ 1 คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

2.3 แบบสอบถาม การยืนยันยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย (ใช้ตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 3) เพื่อประเมินความเหมาะสมของยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย โดยการประเมินยุทธศาสตร์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัลในจังหวัดเชียงราย จำนวน 6 แห่ง เก็บข้อมูลแต่ละ 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์ จำนวน 3 คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

(1) ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี ระเบียบ กฎหมาย หนังสือสั่งการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ฯ

(2) สร้างแบบสอบถาม การดำเนินงานยุทธศาสตร์ฯ และนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

(3) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านและใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทุกข้อคำถาม

(4) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอคณะอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้ว นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แบบสอบถามครั้งที่ 1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ชุดละ 3 ตอน ดังนี้

4.2 แบบสอบถาม ครั้งที่ 2 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลแล้วมาสรุปประเด็น เพื่อการวิเคราะห์แนวทางการบริหารและปฏิบัติงานด้วยระบบสารสนเทศในรูปแบบออนไลน์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงรายเป็นการวิเคราะห์ศักยภาพก่อนนำไปประเมินหาค่าเฉลี่ยเพื่อนำไปกำหนดร่างยุทธศาสตร์ฯ รายละเอียดดังนี้

(1) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางการบริหารและปฏิบัติงานด้วยระบบสารสนเทศในรูปแบบออนไลน์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

(2) ดำเนินการโดยใช้เทคนิค SWOT Analysis เป็นเครื่องมือวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค โดยมีหลักการเก็บรวบรวมข้อมูลการตรวจสอบความเห็นพ้องต้องกันกับคณะอาจารย์ที่ปรึกษาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

(3) นำผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis และ TOWS Matrix วิเคราะห์ศักยภาพภายในและภายนอกแบบ Matrix

(4) วิเคราะห์ TOWS matrix เพื่อกำหนดทิศทางของการส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลภายใต้แนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย โดยนำคะแนนจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของปัจจัยภายในและภายนอก

(5) ผู้วิจัยจัดทำ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลภายใต้แนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

(6) การจัดทำร่างยุทธศาสตร์ฯ โดยประกอบด้วยวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์การพัฒนา โดยการกำหนดกลยุทธ์ครั้งนี้เป็นการนำผลจากการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมด้านการจัดการศึกษาจากเทคนิค SWOT มาพิจารณาแนวทางกำหนดกรอบการจัดทำ

4.3 แบบสอบถาม ครั้งที่ 3 การยืนยันยุทธศาสตร์ฯ โดยการประเมินยุทธศาสตร์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัลในจังหวัดเชียงราย

4.4 แบบสอบถาม ครั้งที่ 2 และ 3 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ทำหนังสือ เพื่อนำไปสอบถามปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 6 แห่งและผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำมาวิเคราะห์แปลผลข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย เพื่อไปสู่การใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย เพื่อไปสู่การใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล ในภาพรวม

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย เพื่อไปสู่การใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล ในภาพรวม

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านบุคลากร (Man)	3.54	0.90	มาก
2. ด้านงบประมาณ (Money)	3.36	0.89	ปานกลาง
3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material)	3.75	0.87	มาก
4. ด้านการจัดการ/บริหารงาน (Management)	3.56	0.88	มาก
รวม	3.55	0.88	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย เพื่อไปสู่การใช้งานระบบท้องถิ่นดิจิทัล ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อประเมินความสอดคล้องของร่างยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สภาวะแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย จึงร่างยุทธศาสตร์ ได้ 1 ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ภายใต้ยุทธศาสตร์ 16 กลยุทธ์ ต่อมาให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องกับร่างยุทธศาสตร์ พบว่าร่างยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

1. วิสัยทัศน์ (Vision) : "เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลดิจิทัลชั้นนำในการนำดิจิทัลมาใช้ ที่ขับเคลื่อนเมืองอัจฉริยะเพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนในจังหวัดเชียงราย"

2. พันธกิจ (Mission)

- ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
- บริหารจัดการงบประมาณอย่างคุ้มค่าและโปร่งใสในการพัฒนาดิจิทัล
- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและระบบสารสนเทศที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ
- บริหารระบบดิจิทัลให้มีความครบวงจรหลากหลาย สะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงง่ายแก่ประชาชน

3. เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Goals) ประกอบด้วย

• เป้าหมายที่ 1: บุคลากรมีความเชี่ยวชาญและสามารถใช้งานระบบดิจิทัลในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีโครงสร้างอัตรากำลังที่รองรับการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลอย่างเหมาะสม

• เป้าหมายที่ 2: การจัดสรรงบประมาณอย่างเต็มที่ งบประมาณมีความคุ้มค่าและสะท้อนความต้องการที่แท้จริง

• เป้าหมายที่ 3: พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลให้ครอบคลุมทั่วถึงและการยกระดับการให้บริการดิจิทัลแก่ประชาชน ข้อมูลมีความปลอดภัยจากการถูกโจมตี และพร้อมใช้งาน

• เป้าหมายที่ 4: มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งองค์กร ลดขั้นตอนการประเมินและได้ผลลัพธ์ที่เป็นปัจจุบัน มีการใช้งานบริการดิจิทัลเพิ่มขึ้นและลดภาระงานด้านเอกสาร และระบบดิจิทัลได้รับการพัฒนาจากความต้องการที่แท้จริงของชุมชน

4. กลยุทธ์ (Strategies) ประกอบด้วย

กลยุทธ์ที่ 1: การเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรด้านดิจิทัล

- กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1: พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะด้านดิจิทัล
- กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2: การกำหนดกรอบตำแหน่งของบุคลากร
- กลยุทธ์ย่อยที่ 1.3: สร้างแรงจูงใจและสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองด้านดิจิทัล
- กลยุทธ์ย่อยที่ 1.4: สร้างทีมงานผู้เชี่ยวชาญด้านดิจิทัลเพื่อเป็นที่ปรึกษาและสนับสนุน

กลยุทธ์ที่ 2: การบริหารจัดการโครงการพัฒนาดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ

- กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1: ประเมินผลและปรับปรุงแผนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง
- กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2: จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการพัฒนาระบบดิจิทัล
- กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3: บริหารจัดการโครงการพัฒนาระบบดิจิทัลให้เป็นไปตามแผน

งบประมาณ

- กลยุทธ์ย่อยที่ 2.4: การจัดทำงานงบประมาณให้เหมาะสมกับหน่วยงานในการพัฒนาระบบ

ดิจิทัล

กลยุทธ์ที่ 3: พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลให้ครอบคลุมทั่วถึงและการยกระดับการให้บริการดิจิทัลแก่ประชาชน

- กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1: จัดหาวัสดุอุปกรณ์พื้นฐานที่ใช้ในการปฏิบัติงานในระบบสารสนเทศ
- กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2: สำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้งานเพื่อประเมินผลการใช้งานระบบดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง
- กลยุทธ์ย่อยที่ 3.3: พัฒนา ปรับปรุงเว็บไซต์และแอปพลิเคชันในการให้บริการประชาชน
- กลยุทธ์ย่อยที่ 3.4: พัฒนาระบบศูนย์ข้อมูลกลาง (Data Center) ที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 4: การจัดการระบบการจัดการที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบดิจิทัล

- กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1: สร้างนโยบายและแผนพัฒนาดิจิทัลที่ชัดเจน
- กลยุทธ์ย่อยที่ 4.2: ให้มีการประเมินประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศในรูปแบบ

ออนไลน์

- กลยุทธ์ย่อยที่ 4.3: ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาระบบดิจิทัล
- กลยุทธ์ย่อยที่ 4.4: ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการใช้บริการดิจิทัลแก่ประชาชน

ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องของร่างยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.24$)

สรุปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ พบว่า ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.52$)

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัล ตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย							
กลยุทธ์ที่ 1: การเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรด้านดิจิทัล		กลยุทธ์ที่ 2: การบริหารจัดการโครงการพัฒนาดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ		กลยุทธ์ที่ 3: พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลให้ครอบคลุมทั่วถึงและยกระดับการให้บริการดิจิทัลแก่ประชาชน		กลยุทธ์ที่ 4: การจัดการระบบการจัดการที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบดิจิทัล	
เป้าประสงค์	กลยุทธ์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
บุคลากรมีความเชี่ยวชาญและสามารถใช้งานระบบดิจิทัลในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1: พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะด้านดิจิทัล	การใช้งบประมาณมีความคุ้มค่าและสะท้อนความต้องการที่แท้จริง	กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1: ประเมินผลและปรับปรุงแผนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง	เครื่องมือในการทำงานมีความพร้อมและทันต่อเทคโนโลยี	กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1: จัดทำสตูดิโอประเมินผลและเป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานในระบบสารสนเทศ	มีแนวทางบูรณาการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งองค์กร	กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1: สร้างนโยบายและแผนพัฒนาดิจิทัลที่ชัดเจน
มีโครงสร้างอัตรากำลังที่รองรับการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลอย่างเหมาะสม	กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2: การกำหนดกรอบตำแหน่งของบุคลากร	โครงการดิจิทัลได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเต็มที่จนเสร็จสิ้น	กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2: จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการพัฒนาระบบดิจิทัล	ทราบถึงจุดบกพร่องของระบบเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขได้ตรงจุด	กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2: สำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้งานเพื่อประเมินผลการใช้งานระบบดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง	ลดขั้นตอนการประเมินและได้ผลลัพธ์ที่เป็นปัจจุบัน (Real-time)	กลยุทธ์ย่อยที่ 4.2: ให้มีการประเมินประสิทธิภาพการให้บริการระบบสารสนเทศในรูปแบบออนไลน์
เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยี	กลยุทธ์ย่อยที่ 1.3: สร้างแรงจูงใจและสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองด้านดิจิทัล	โครงการดำเนินการได้สำเร็จตามเป้าหมายโดยไม่มีปัญหาด้านงบประมาณบานปลาย	กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3: บริหารจัดการโครงการพัฒนาระบบดิจิทัลให้เป็นไปตามแผนงบประมาณ	ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการภาครัฐได้สะดวก รวดเร็ว และลดการเดินทาง	กลยุทธ์ย่อยที่ 3.3: พัฒนา ปรับปรุงเว็บไซต์และแอปพลิเคชันในการให้บริการประชาชน	ระบบดิจิทัลได้รับการพัฒนาจากความต้องการที่แท้จริงของชุมชน	กลยุทธ์ย่อยที่ 4.3: ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาระบบดิจิทัล
มีที่ปรึกษาภายในที่พร้อมสนับสนุนทางเทคนิคได้ทันที	กลยุทธ์ย่อยที่ 1.4: สร้างทีมงานผู้เชี่ยวชาญด้านดิจิทัลเพื่อเป็นที่ปรึกษาและสนับสนุน	การจัดสรรทรัพยากรมีความเป็นธรรมและตรงกับปัญหาของแต่ละส่วนงาน	กลยุทธ์ย่อยที่ 2.4: การจัดทำงานงบประมาณให้เหมาะสมกับหน่วยงานในการพัฒนาระบบดิจิทัล	ข้อมูลมีความเป็นเอกภาพ ปลอดภัยจากการถูกโจมตีและพร้อมใช้งาน	กลยุทธ์ย่อยที่ 3.4: พัฒนาระบบศูนย์ข้อมูลกลาง (Data Center) ที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ	มีการใช้งานบริการดิจิทัลเพิ่มขึ้นและลดภาระงานด้านเอกสาร	กลยุทธ์ย่อยที่ 4.4: ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการใช้บริการดิจิทัลแก่ประชาชน

ภาพที่ 2 แผนผังข้อเสนอเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

การสรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง “ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย” สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

สภาพแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่มีบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับระบบสารสนเทศในรูปแบบออนไลน์ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี มีบุคลากรเพียงพอสามารถปฏิบัติงานในรูปแบบออนไลน์ได้แต่ยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้านระบบสารสนเทศในรูปแบบออนไลน์ สอดคล้องกับ ดวงสมร สุทธิวงศ์กุล (2562) พบว่าบุคลากรขาดการติดตามและประเมินผลสำหรับบุคลากรภาครัฐที่เข้าร่วมการฝึกอบรม ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาทักษะเทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐ ควรเร่งปรับปรุงโดยจัดให้มีการติดตามและประเมินผลผู้ผ่านการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับ สุภารัตน์ แก้ววิสูตร และจักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ (2566) พบว่าบุคลากรส่วนใหญ่ขาดทักษะการปฏิบัติงานในลักษณะงานบริการแต่ยังขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ขาดการบริหารจัดการความรู้ยังไม่สามารถนำมาพัฒนาเป็นนวัตกรรมที่ใช้ร่วมกันขององค์กรได้ จะเห็นได้ว่าการกำหนดกลยุทธ์หลักและกลยุทธ์ย่อยไม่ได้เกิดจากการออกแบบคิดเชิงทฤษฎีเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการสังเคราะห์จากข้อค้นพบเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการเปลี่ยนผ่านสู่การบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงรายมีวิสัยทัศน์รองรับการใช้งานระบบสารสนเทศในรูปแบบออนไลน์เพียงพอ พร้อมสำหรับปฏิบัติงานและให้บริการประชาชน ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์ “ความพร้อมเชิงสภาพแวดล้อมในระดับสูง แต่การนำไปใช้จริงในระดับต่ำ (High Readiness but Low Adoption)” ซึ่งชี้ให้เห็นถึงช่องว่างสำคัญระหว่างระดับนโยบายกับการนำไปสู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย แต่ยังไม่เห็นความสำคัญของระบบสารสนเทศในรูปแบบออนไลน์ จึงไม่ตั้งงบประมาณในการดูแลระบบให้เพียงพอต่อการพัฒนาระบบหรือการสำรองข้อมูลสอดคล้องกับ สุภาภรณ์ สีสุพรรณ และ อจิรภาส เพียรขุนทด (2565) พบว่า ปัญหาด้านงบประมาณ ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไข การปรับตัวไปสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลก็ยากที่จะเกิดขึ้นได้ ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนว่า แม้องค์กรจะมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์เทคโนโลยี แต่การนำระบบดิจิทัลไปใช้จริงยังขึ้นอยู่กับ ทักษะคิดและกรอบความคิดด้านดิจิทัล (Digital Mindset) ของบุคลากร ซึ่งมีผลต่อการยอมรับและการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานสู่ระบบดิจิทัล ประสบการณ์ของหลายประเทศ เช่น สิงคโปร์และเกาหลีใต้ แสดงให้เห็นว่าความสำเร็จของการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลไม่ได้ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว แต่ต้องควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น การพัฒนาระบบท้องถิ่นดิจิทัลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงรายควรให้ความสำคัญทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการส่งเสริม Digital Mindset ของบุคลากรควบคู่กัน

งานวิจัยนี้ได้จัดทำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัล ตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 1 ยุทธศาสตร์ 4 กลยุทธ์หลัก 16 กลยุทธ์ย่อย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและการให้บริการประชาชนให้สามารถเข้าถึงได้สะดวกยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Kosorukov (2017) พบว่าแนวทางใหม่ในการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใส

ในการบริหารภาครัฐในยุคดิจิทัล และสอดคล้องกับ อัครวิทย์ ศาสนพิทักษ์ (2564) พบว่าการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทเชิงพื้นที่ เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการเมืองและการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ

การประเมินความเหมาะสมของยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ พบว่า ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ฯ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ยุทธศาสตร์ฯ มีกลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์ตามหลักการบริหาร 4M Management ประกอบด้วย ด้านบุคลากร (Man) ด้านงบประมาณ (Money) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ (Material) และด้านการบริหาร (Management) ซึ่งครอบคลุมการบริหารจัดการทั้งองค์กร ยุทธศาสตร์นี้ถือเป็น “แบบจำลองย่อยของ Smart Governance” ที่นำแนวคิดเมืองอัจฉริยะมาปรับใช้ในระดับท้องถิ่น โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร จัดการข้อมูลอย่างโปร่งใส และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เป็นรากฐานสำคัญของ “ท้องถิ่นอัจฉริยะ (Smart Local Governance)” ในจังหวัดเชียงราย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ระดับนโยบาย (Policy Level) หน่วยงานที่กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น กระทรวงมหาดไทย สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (DGA) และจังหวัดเชียงราย ควรกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบท้องถิ่นดิจิทัลให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นขนาดเล็ก พร้อมบูรณาการกับเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) เพื่อส่งเสริมให้ท้องถิ่นนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารงานและการให้บริการประชาชนมากขึ้น

1.2 ระดับองค์กร (Organizational Level) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาดิจิทัลขององค์กรอย่างชัดเจน พร้อมจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาและพัฒนาศักยภาพบุคลากรในสัดส่วนที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

1.3 ระดับบุคลากร (Individual Level) องค์กรควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากร โดยเฉพาะทักษะการใช้งานระบบสารสนเทศ การบริหารจัดการข้อมูลดิจิทัล และความรู้ด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ ควบคู่กับการส่งเสริมทัศนคติที่เปิดรับต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (Digital Mindset) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐในรูปแบบดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ควรมีกลไกดำเนินงานที่ชัดเจนทั้งในระดับนโยบายและการปฏิบัติ โดยผู้บริหารควรกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาดิจิทัลที่มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน พร้อมสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น ขณะที่เจ้าหน้าที่ควรนำไปสู่การปฏิบัติผ่านการพัฒนาระบบสารสนเทศ การให้บริการสาธารณะในรูปแบบดิจิทัล และการบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีการกำกับติดตามและ

ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับการบริหารจัดการภาครัฐตามแนวคิด Smart Local Governance อย่างเป็นรูปธรรม

1.5 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในแผนงบประมาณประจำปี โดยอาจจัดสรรประมาณ 1-3 เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศและบริการดิจิทัลแก่ประชาชน พร้อมทั้งประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ตัวอย่างเช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (DGA) รวมถึงสถาบันการศึกษาและภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

1.6 ควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมหรือมีประสบการณ์ในการพัฒนาระบบดิจิทัล กับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ในการดำเนินงาน อันจะช่วยสนับสนุนให้การพัฒนา ระบบท้องถิ่นดิจิทัลสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาต่อยอดโดยนักยุทธศาสตร์การส่งเสริมการบริหารจัดการระบบท้องถิ่นดิจิทัลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปทดลองใช้ในการดำเนินงานจริงขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และข้อจำกัดของการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ และนำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนายุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และสามารถนำไปใช้ได้ อย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาพฤติกรรมและการยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัลของประชาชนในจังหวัด เชียงราย โดยวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการดิจิทัลของภาครัฐ เช่น การรับรู้ประโยชน์ ความง่ายต่อการใช้งาน ความเชื่อมั่นต่อระบบ และทักษะดิจิทัลของประชาชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบบริการดิจิทัลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดเชียงราย. (2566). *แผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย (พ.ศ. 2566 - 2570)*. สำนักงานจังหวัดเชียงราย ศาลากลางจังหวัดเชียงราย.
- ณัชชา โคตะ. (2564). *Smart Governance ในไทย*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2567 จาก <https://www.depa.or.th/th/article-view/smart-governance>
- ดวงสมร สุทธิวงศ์กุล. (2562). การพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐไทยสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล. *วารสาร การเมืองการบริหารและกฎหมาย*, 13(1), 197 - 216.
- ธรินทร์ เลิศสุภิเษม. (2565). *การปรับตัวขององค์การภาครัฐสู่รัฐบาลดิจิทัล: ศึกษากรณีการปรับตัวของ กระทรวงการต่างประเทศสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลตามกรอบของแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของ ประเทศไทย ปีพ.ศ. 2563 - 2565*. [สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/8352/>

- เบญจรัตน์ ภาคภูมิเจริญสุข, นวลนภา จุลสุทธิ, ทับทิม สุขพิน และประยูร อิมิวัตร. (2567). ระบบท้องถิ่นดิจิทัลภายใต้แนวคิดการส่งเสริมเมืองอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย. *วารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย*, 6(2), 145 – 156.
- พระครูปลัดสุวัฒนพุทธคุณ (สุเทพ) ดีเยี่ยม. (2566). การยกระดับองค์กรภาครัฐสู่ความเป็นรัฐบาลดิจิทัล. *วารสารวิชาการแสงอีสาน*, 20(1), 122 – 136.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 - 2570*. เล่มที่ 139 ตอนพิเศษ 258 ง. 1. 1 พฤศจิกายน 2565.
- _____. (2566). *กฎหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2566 - 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)*. เล่มที่ 140 ตอนพิเศษ 51 ง. 4. 7 มีนาคม 2566.
- วัฒนพล ชุมเพชร. (2560). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการร้องเรียนและติดตามปัญหาจากประชาชนในท้องถิ่นสู่ภาครัฐ. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 9(1), 106 – 117.
- สุภาภรณ์ สีสุพรรณ และอจิราภัส เพียรขุนทด. (2565). การปรับตัวเพื่อเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงเป็นองค์กรดิจิทัลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(8), 246 - 264.
- สุภารัตน์ แก้ววิสูตร และจักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ. (2566). การปรับเปลี่ยนจากรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์สู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล : กรณีศึกษา กรมสรรพากรกรมการขนส่งทางบก และกรมทางหลวงชนบท. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 10(1), 257 – 266.
- อัศวินท์ ศาสสนพิทักษ์. (2564). เมืองอัจฉริยะ: การสังเคราะห์ความหมาย. *วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*, 5(1), 126 – 141.
- Kosorukov, A. A. (2017). Digital Government Model: Theory and Practice of Modern Public Administration. *Journal of Legal, Ethnical and Regulatory Issue*, 20(3), 1 – 10.
- Khan, M. K. (2022). Technology and Telecommunications a Panacea in the COVID-19 Crisis. *Telecommunication Systems*, 79, 1 – 2. doi: <https://doi.org/10.1007/s11235-022-00880-8>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607 – 610. doi: <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์

โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร จังหวัดอุดรธานี

A COMPARISON OF LEARNING ACHIEVEMENT BEFORE AND AFTER STUDYING
THAI LANGUAGE ON FIGURATIVE LANGUAGE USING THE COOPERATIVE LEARNING
PROCESS (GROUP INVESTIGATION: G.I.) COMBINED WITH CONCEPT MAPS FOR
MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS AT THUNGFON WITTAYAKARN SCHOOL,
UDON THANI PROVINCE

รุจิลา โพธิ์สว่าง^{1,*} และ วนิดา พรหมเขต²

Rujila Posawang^{1,*} and Wanida Promkhet²

(Received: 14 Jun., 2025; Revised: 28 Aug., 2025; Accepted: 1 Sep., 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group Investigation: G.I.) ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เรื่อง โวหารภาพพจน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 38 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โวหารภาพพจน์ จำนวน 5 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และ 3) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 8.79 คะแนน และหลังเรียนเท่ากับ 16.71 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเท่ากับ 7.92 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เรื่อง โวหารภาพพจน์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 อยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ, แผนผังมโนทัศน์, โวหารภาพพจน์

¹ นักศึกษา, สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ประเทศไทย

¹ Student, Thai Language Program, Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University, Udon Thani Province, Thailand

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ประเทศไทย

² Assistant Professor, Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Udon Thani Rajabhat University, Udon Thani Province, Thailand

* Corresponding author. E-mail: rujila.po@gmail.com

Abstract

This study aimed to 1) compare students' learning achievement before and after studying Thai language on the topic of figurative language, and 2) examine students' satisfaction with the cooperative learning process using the Group Investigation (Group Investigation: G.I.) approach integrated with concept mapping. The participants were 38 Mathayomsuksa 3/1 students from Thungfon Witthayakhan School, Udon Thani Province, selected through cluster random sampling. The research instruments included: 1) five lesson plans on figurative language, 2) a 20-item multiple-choice achievement test, and 3) a student satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean, percentage, standard deviation, and dependent t-test. The results revealed that: (1) students' post-test scores ($\bar{X}$ =16.71) were significantly higher than their pre-test scores ($\bar{X}$ =8.79), with a mean difference of 7.92 at the 0.5 level of statistical significance; and (2) students reported a high level of satisfaction with the cooperative learning process using the G.I. approach integrated with concept mapping, with an overall mean score of 4.09. These findings suggest that the integration of the G.I. model and concept mapping can effectively enhance students' learning achievement and engagement in Thai language instruction.

Keywords: Cooperative Learning, Concept Mapping, Figurative Language

บทนำ

วรรณคดีเป็นงานประพันธ์ชนิดหนึ่งที่ผู้แต่งกลั่นกรอง และตกแต่งถ้อยคำจนเป็นศิลปะชั้นสูง โดยใช้วรรณศิลป์ต่าง ๆ สร้างความสนุกเพลิดเพลินให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านมีจินตนาการของผู้แต่ง โดยเฉพาะการใช้โวหารภาพพจน์ ซึ่งช่วยสร้างมโนภาพและอารมณ์รส ทำให้วรรณคดีเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า นอกจากนี้ ราชบัณฑิตยสถาน (2556) ได้ให้ความหมายวรรณคดีว่า วรรณคดี หมายถึง วรรณกรรมที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งดีมีคุณค่าเชิงวรรณศิลป์

จากความหมายของวรรณคดีข้างต้น การศึกษาวรรณคดีไม่เพียงแต่ศึกษาเนื้อเรื่องเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องศึกษาวรรณศิลป์หรือศิลปะการประพันธ์ด้วย โดยเฉพาะโวหารภาพพจน์ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนศิลปะการถ่ายทอดอารมณ์และจินตนาการของผู้แต่งให้ผู้อ่านเข้าถึงอย่างลึกซึ้ง ดังที่ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2557) กล่าวไว้ว่า หนังสือที่มีวรรณศิลป์จะได้รับยกย่องว่าเป็นวรรณคดี เพราะมีศิลปะของการประพันธ์ที่นักประพันธ์สามารถถ่ายทอดอารมณ์สะท้อนใจและจินตนาการ ดังนั้น หากจะศึกษาวรรณคดีแล้วคงหลีกเลี่ยงการศึกษาวรรณศิลป์ไม่ได้ เพราะจากที่กล่าวมาข้างต้นวรรณคดีเป็นศิลปะชั้นสูงที่มีลีลาการใช้ภาษาที่งดงาม กลวิธีในการใช้โวหารภาพพจน์ในการพลิกแพลงภาษาพูดหรือเขียน และการสร้างภาพพจน์นั้นเป็นศิลปะทางภาษาชั้นสูงของการแต่งคำประพันธ์มีกลวิธีการเปรียบเทียบที่คมคาย ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพในใจ

ประทับใจ รู้สึกสะท้อนใจและเป็นการเปรียบเทียบให้เห็นภาพอย่างชัดเจน ซึ่งโวหารภาพพจน์มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปและจำแนกได้เป็นประเภท คือ อุปมา อุปลักษณ์ ปฏิพากย์ อติพจน์ บุคลาธิษฐาน สัญลักษณ์ นามนัย สัทพจน์ เป็นกลวิธีที่ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพและความเข้าใจที่ชัดเจน

ในปัจจุบันปัญหาที่พบมากในการเรียนการสอนวรรณคดีไทยประการหนึ่ง คือ นักเรียนจดจำวรรณคดีโดยเฉพาะเนื้อเรื่องเท่านั้นว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร แต่นักเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญกับวรรณศิลป์และโวหารภาพพจน์ โดยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 กระทรวงศึกษาธิการ วิชาภาษาไทย มาตรฐาน ท 5.1/3 กล่าวไว้ว่า นักเรียนวิเคราะห์และประเมินค่าด้านวรรณศิลป์ของวรรณคดีและวรรณกรรม ในฐานะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติได้ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจะต้องมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์ของวรรณคดีได้ ไม่ใช่เพียงแต่ทราบเรื่องราวในวรรณคดีนั้น ๆ เพียงอย่างเดียว (ศราวุธ น้อยลา และคณะ, 2566)

จากปัญหาข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่า การเรียนวรรณคดี และวรรณกรรมไทย ควรมีวิธีที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียน เพราะการเรียนวรรณคดีไทยเป็นเรื่องที่ยากต่อการเข้าใจและภาษาในวรรณคดีเป็นภาษาเก่า หรือบางคำมีการเปลี่ยนแปลงความหมายไปแล้ว การอ่านออกเสียงของคำจึงต่างไปจากเดิม ต้องผ่านการคิดวิเคราะห์ก่อนจึงจะแปลความหมายของคำได้ ส่งผลให้นักเรียนขาดความสนใจในเนื้อหา เช่นเดียวกับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร ในปีการศึกษาที่ผ่านมา นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไม่บรรลุผลเท่าใดนัก เนื่องจากนักเรียนเห็นว่าวรรณคดีมีคำศัพท์และเนื้อหาที่ยากต่อความเข้าใจ จึงทำให้ขาดความสนใจเมื่อได้เรียนวรรณคดี ทั้งนี้ยังเห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2566 ที่พบว่าผลการทดสอบดังกล่าวมีคะแนนเฉลี่ย 42.00 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศคือ 51.30 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2566) เมื่อพิจารณาตามสาระการเรียนรู้ภาษาไทยพบว่า ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน และทักษะด้านวรรณคดีและวรรณกรรม โดยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

การพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้จึงมีความจำเป็น โดยเฉพาะการใช้รูปแบบที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจโวหารภาพพจน์และเห็นคุณค่าของวรรณคดีได้ชัดเจนขึ้น กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group Investigation: G.I.) ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เป็นแนวทางที่เหมาะสม เนื่องจากช่วยให้นักเรียนแสวงหาความรู้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเชื่อมโยงความรู้จากภาพรวมสู่รายละเอียดอย่างเป็นระบบ ซึ่ง ทิศนา ขัมมณี (2548) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค G.I. ว่านักเรียนแต่ละคนจะได้แสดงความสามารถของตนในการแสวงหาความรู้ นักเรียนแต่ละคนจะได้ถ่ายทอดความรู้หรือวิธีการทำงานให้เพื่อนนักเรียนเข้าใจด้วย สมาชิกทุกคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น นอกจากนั้นยังพบว่า มีงานวิจัยที่กล่าวถึงผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังมโนทัศน์ว่าเป็นการสอนวิธีหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเชื่อมโยงเรื่องราวที่มีความกว้างของข้อมูลมากไปสู่ความละเอียดย่อยของเรื่องนั้น ๆ อย่างเป็นลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพงษ์ สมณัส และเตชาเมธ เพียรชนะ (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังมโนทัศน์ นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้เลือกพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร จังหวัดอุดรธานี เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เรื่อง โวหารภาพพจน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เรื่อง โวหารภาพพจน์ ในระดับมากขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวน 127 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร จังหวัดอุดรธานี ซึ่งจัดห้องเรียนเป็นแบบคละความสามารถ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 38 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร จังหวัดอุดรธานี ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีการใช้เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยและการสร้างเครื่องมือวิจัย ดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้

2.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน ตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้แกนกลาง การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1.2 ศึกษาหลักสูตรและโครงสร้างสถานศึกษาของโรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1.3 คัดเลือกเนื้อหาเพื่อใช้ในการเรียนโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแผนผังโน้ตส์ เรื่อง โวหารภาพพจน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1.4 ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังโน้ตส์

2.1.5 กำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับเนื้อหา จุดประสงค์ และการเรียนรู้เรื่อง โวหารภาพพจน์ โดยใช้รูปแบบของกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังโน้ตส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1.6 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group Investigation: G.I.) ร่วมกับแผนผังโน้ตส์ จำนวน 5 แผน รวมเวลา 5 ชั่วโมง ดังนี้

(1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโวหารภาพพจน์	1 ชั่วโมง
(2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 โวหารภาพพจน์อุปมา และอุปลักษณ์	1 ชั่วโมง
(3) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 โวหารภาพพจน์บุคคลวัต สัทพจน์ และอติพจน์	1 ชั่วโมง
(4) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 โวหารภาพพจน์สัญลักษณ์ นามนัย และปฏิพจน์	1 ชั่วโมง
(5) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 สรุปความรู้เรื่องโวหารภาพพจน์	1 ชั่วโมง

โดยแต่ละแผนประกอบด้วยสาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแผนผังโน้ตส์ ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อเรื่องที่ศึกษา
- ขั้นที่ 2 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนสำหรับการทำงานตามประเด็นของเรื่องที่ได้ออกเลือก
- ขั้นที่ 3 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มดำเนินงานตามที่วางแผนกับภายในกลุ่มเพื่อแสวงหาข้อมูลตามประเด็นต่าง ๆ เป็นลำดับขั้นตอน

- ขั้นที่ 4 ผู้เรียนวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาได้และสังเคราะห์เป็นผลงานกลุ่มตามหัวข้อที่ได้เลือกออกมาในรูปแบบแผนผังมโนทัศน์ในขั้นวิเคราะห์และสังเคราะห์ชิ้นงาน

- ขั้นที่ 5 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานที่ได้สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบแผนผังมโนทัศน์

- ขั้นที่ 6 ผู้สอนประเมินผลการค้นคว้า การนำเสนอผลงานของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

2.1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาภาษาไทย ด้านการวิจัย และด้านการวัดประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความสอดคล้องและความเป็นไปได้ ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- ให้คะแนนเป็น +1 เมื่อแน่ใจว่าองค์ประกอบนั้นของแผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์

- ให้คะแนนเป็น 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าองค์ประกอบนั้นของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์

- ให้คะแนนเป็น -1 เมื่อแน่ใจว่าองค์ประกอบนั้นของแผนการจัดการเรียนรู้ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence: IOC) ระหว่างองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ จะต้องได้ค่าดัชนีความสอดคล้องขององค์ประกอบที่มีค่า IOC ที่ใช้ได้มีค่า 0.5 ขึ้นไป

2.1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับเวลา สื่อการสอน ปริมาณเนื้อหาในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ นำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 38 คน

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

2.2.1 ศึกษาทฤษฎี วิธีการสร้าง เทคนิคการเขียนข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.2.2 สร้างตารางวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา เรื่อง โวหารภาพพจน์

2.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนรู้

2.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาภาษาไทย ด้านการวิจัย และด้านการวัดประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- ให้คะแนนเป็น +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- ให้คะแนนเป็น 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- ให้คะแนนเป็น -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดไม่ได้ ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

จากนั้น จึงนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ โดยดัชนีความสอดคล้องขององค์ประกอบ ที่มีค่า IOC ที่ใช้ได้มีค่า 0.5 ขึ้นไป

2.2.5 นำแบบทดสอบไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ หาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) เป็นรายชื่อ

2.2.6 คัดเลือกแบบทดสอบจำนวน 20 ข้อ ไปทดสอบเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ทั้งฉบับ เพื่อใช้ในการทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.3 แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับวัดความพึงพอใจ 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านที่ 1 เนื้อหา ด้านที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านที่ 3 ประโยชน์จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 1 ฉบับ ตามขั้นตอนดังนี้

2.3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดความพึงพอใจตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โวหารภาพพจน์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์

2.3.2 สร้างแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert, s Scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ 5 4 3 2 และ 1 ซึ่งหมายถึงมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 1 ฉบับ พิจารณาโดยรวม 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 เนื้อหา จำนวน 5 ข้อ ด้านที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ ด้านที่ 3 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ รวมเป็นจำนวน 15 ข้อ

2.3.3 นำแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โวหารภาพพจน์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของข้อความและความเที่ยงตรง (Validity) จำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย ด้านการวิจัย และด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาตรวจสอบ ให้คะแนนดังนี้

- ให้คะแนนเป็น +1 เมื่อแน่ใจว่าองค์ประกอบของแบบวัดความพึงพอใจมีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน
- ให้คะแนนเป็น 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าองค์ประกอบของแบบวัดความพึงพอใจมีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน

- ให้คะแนนเป็น -1 เมื่อแน่ใจว่าองค์ประกอบของแบบวัดความพึงพอใจมีความไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกัน

2.3.4 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยหาค่า IOC ที่ใช้ได้มีค่า 0.5 ขึ้นไป

2.3.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบวัดความพึงพอใจตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

2.3.6 นำไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน วิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่างด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น จำนวน 5 แผน โดยให้นักเรียนเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เรื่อง โวหารภาพพจน์

3.3 เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง โวหารภาพพจน์ จึงให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชุดเดิม จำนวน 20 ข้อ จากนั้นนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

3.4 นักเรียนทำแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เรื่อง โวหารภาพพจน์ จำนวน 15 ข้อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เรื่อง โวหารภาพพจน์

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.79 คะแนน และ 16.71 คะแนน ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ดังข้อมูลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ (n=38)

ผลการทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	8.79	1.80	31.89*	.000
หลังเรียน	16.71	1.35		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 8.79 คะแนน และ 16.71 คะแนน ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเท่ากับ 7.92 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวคือ นักเรียนมีความเข้าใจเรื่องโวหารภาพพจน์เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในภาพพจน์ประเภท อุปมา สัทพจน์ และบุคลลวัต ซึ่งนักเรียนสามารถจำแนกได้ในระดับดี ส่วนภาพพจน์ประเภท อุปลักษณ์ และอติพจน์ อยู่ในระดับปานกลาง และภาพพจน์ประเภท ปฏิพากย์ สัญลักษณ์ และนามนัย อยู่ในระดับพอใช้ แสดงว่านักเรียนมีพัฒนาการทั้งด้านการจำแนก การวิเคราะห์ และการตีความโวหารภาพพจน์ได้ดีขึ้น นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถเขียนสรุปโวหารภาพพจน์เป็นแผนผังมโนทัศน์ แต่งประโยคโดยประยุกต์ใช้โวหารภาพพจน์แต่ละประเภท แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม ทำให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกมากขึ้น ซึ่งมีปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะภาษา การเรียนรู้ในบรรยากาศไม่เคร่งเครียด และการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นของนักเรียนทุกกลุ่ม ซึ่งส่งผลให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน

2. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โวหารภาพพจน์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ พบว่า มีผลความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.09 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ดังข้อมูลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย (n=38)

เนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา	4.10	0.82	มาก
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.16	0.81	มาก
3. ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้	3.99	0.93	มาก
รวมเฉลี่ย	4.09	0.86	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โวหารภาพพจน์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group Investigation: G.I.) ร่วมกับแผนผัง

มโนทัศน์ มีภาพรวมของระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านเนื้อหา นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 เนื่องจากเนื้อหาเรื่อง โวหารภาพพจน์ มีความชัดเจนตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และจัดได้เหมาะสมกับเวลาเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและสามารถเข้าถึงความหมายของโวหารภาพพจน์ได้อย่างถูกต้อง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 เนื่องจากการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group Investigation: G.I.) ช่วยให้นักเรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม มีการวางแผนร่วมกัน กิจกรรมมีความเหมาะสมกับวัยและส่งเสริมความสนุกสนาน ส่งผลให้การเรียนรู้เรื่องโวหารภาพพจน์เกิดการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ชัดเจนขึ้น และด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.93 เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการใช้แผนผังมโนทัศน์ช่วยฝึกทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และกระตุ้นการจดจำเรื่องโวหารภาพพจน์ได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถนำความรู้ไปเชื่อมโยงกับวิชาอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวคือ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group Investigation: G.I.) ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เรื่อง โวหารภาพพจน์ ในระดับมากขึ้นไป

ดังนั้น จึงสรุปผลการวิจัยได้ว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 อยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง โวหารภาพพจน์ (ชุดเดียวกัน) และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการหาร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องโวหารภาพพจน์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group Investigation: G.I.) ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร จังหวัดอุดรธานี พบว่าเป็นไปตามจุดประสงค์ทั้ง 2 ข้อที่ตั้งไว้สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวคือ นักเรียนมีคะแนนทดสอบก่อนเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.79 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.80 และมีคะแนนทดสอบหลังเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.71 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.35 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ พัฒนาความเข้าใจ

เรื่องโวหารภาพพจน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนไม่เพียงแต่จดจำความหมาย แต่ยังสามารถวิเคราะห์และตีความการใช้โวหารในบริบทวรรณคดี ตลอดจนเชื่อมโยงไปสู่การประยุกต์ใช้ในงานเขียนและการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ได้ การเรียนรู้แบบร่วมมือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมองต่อการใช้โวหารภาพพจน์หลายลักษณะ ในขณะที่แผนผังมโนทัศน์ช่วยจัดระบบความคิดและความสัมพันธ์ระหว่างโวหารแต่ละประเภทอย่างเป็นลำดับและชัดเจน ดังที่ กฤติยาภรณ์ เหมทัต และไชยวัฒน์ ชูมนาเสียว (2565) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเน้นให้นักเรียนสืบค้นแสวงหาความรู้และมีความกระตือรือร้นในการร่วมทำกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ มะณีรัตน์ รักเพื่อน และคณะ (2565) รวมถึง มัลลิกา มาภา และวัฒนา ศรีจันทร์มูล (2568) พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับ แผนผังมโนทัศน์ ส่งเสริมทั้งการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกับแผนผังมโนทัศน์ เรื่องโวหารภาพพจน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบไปด้วย ด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 โดยด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.10 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 และด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนรู้สึกว่าโวหารภาพพจน์ไม่ได้เป็นเรื่องนามธรรมหรือเข้าใจยาก หากแต่สามารถเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ผ่านกระบวนการอภิปราย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการจัดระบบความคิดด้วยแผนผังมโนทัศน์ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น พร้อมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทยและวรรณคดีไทยมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนุช แหวนเพชร (2560) พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนวรรณคดี โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับวิจัยของ ศิริรักษ์ แก้วหานาม (2562) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพงษ์ สมณัส และเตชาเมธ เพียรชนะ (2565) พบว่า ความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังมโนทัศน์ มีความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

จึงกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่อง โวหารภาพพจน์ ได้ทั้งในมิติความหมาย การตีความ และการประยุกต์ใช้ในการสื่อสารวรรณศิลป์ อีกทั้งยังสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน กระตือรือร้น และมีส่วนร่วม ส่งผลให้นักเรียนไม่เพียงแต่มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น แต่ยังมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทยและวรรณคดีไทยมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย ครูควรสังเกตพฤติกรรม การมีส่วนร่วมของนักเรียนว่าสามารถยอมรับความแตกต่างของคนในกลุ่ม หรือช่วยเหลือกันและกันหรือไม่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา ส่งเสริม หรือแก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา

1.2 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็น กลุ่ม ซึ่งจะต้องอาศัยทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้ด้วยลักษณะโดยทั่วไปของมนุษย์ซึ่งมี ความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านลักษณะนิสัย ความคิด หรือการแสดงออก ทำให้การทำงานเป็นกลุ่มเกิด ความขัดแย้ง หรือผู้เรียนบางคนอาจไม่มีส่วนร่วมมากเท่าที่ควร ซึ่งผู้สอนอาจจะกำหนดบทบาทให้ผู้เรียนแต่ละ กลุ่มอย่างชัดเจน โดยจะต้องมีผู้ศึกษาข้อมูล รวบรวมข้อมูล สังเคราะห์ผลงานเป็นแผนผังมโนทัศน์และ ผู้นำเสนอ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน และช่วยแก้ไขปัญหาดังที่กล่าวมาได้อย่างตรงจุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาค้นคว้าหรือทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือใน เนื้อหาหลักภาษาหรือเนื้อหาวรรณคดีในระดับชั้นอื่น

2.2 ควรมีการประยุกต์ใช้ความรู้จากสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เข้ากับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group investigation: G.I.) ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เพื่อให้ให้นักเรียน เกิดความสนใจ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ตามความถนัดของตนเอง อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาด้าน การปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบของการทำงานเป็นกลุ่ม

เอกสารอ้างอิง

- กฤติยาภรณ์ เหมทัย และไชยวัฒน์ ชุมนาสี. (2565). การพัฒนาทักษะการพูดโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1. *วารสาร สถาบันวิจัยพัฒนธรรม*, 9(2), 67 - 79.
- กิตติพงษ์ สมน์ส และเตชาเมธ เพียรชนะ. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้ แผนผังมโนทัศน์ของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 220 - 230.
- ทศนา แคมณี. (2548). *ศาสตร์การสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ปิยนุช แหวนเพชร. (2560). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด*. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร].

- มะณีรัตน์ รักเพื่อน, อธิราช ชีตนอก, บัญญัติ แก่นสา และอัครณัฐ บุญมะ. (2565). การพัฒนาทักษะการสื่อสารและการนำเสนอ โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ GI ภายใต้สภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ผสมผสานระหว่างออนไลน์และออฟไลน์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *คุรุสภาวิทยาทารย์*, 3(2), 105 - 115.
- มัลลิกา มาภา และวัฒนา ศรีจันทร์มูล. (2568). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง สุภาษิตพระร่วง โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร จังหวัดหนองคาย. *วารสารศิลปและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล*, 14(1), 1 - 13. doi: <https://doi.org/10.14456/acj.2025.1>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ราชบัณฑิตยสถาน.
- รินฤทัย สัจจพันธุ์. (2557). *วรรณศิลป์ในวรรณคดีที่ได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสร*. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ขอนแก่นการพิมพ์.
- ศราวุธ น้อยลา, ทรงภพ ขุนมธุรส และน้ำทิพย์ ่องอาจวณิชย์. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาพพจน์ในวรรณคดีไทย โดยการเรียนรู้แบบเสริมต่อการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 25(3), 253 - 262.
- ศิริรักษ์ แก้วหานาม. (2562). *การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เสียงกับการได้ยิน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=60421238120
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2566). *ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2566*. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2568 จาก <https://newonetestresult.niets.or.th/Individualweb/notice/frEnquireStudent-GraphScore.aspx>

THE EFFECT OF PARASOCIAL INTERACTION, FLOW, AND SOCIAL IDENTITY IN CROSS-BORDER E-COMMERCE VALUE CO-CREATION

Gengjin Xi¹, Min Chen-Hua² and Zheyun Zheng^{3,*}

(Received: 5 Feb., 2026; Revised: 16 Apr., 2026; Accepted: 21 Apr., 2026)

Abstract

This study investigates the relationships among parasocial interaction, user-generated content, flow experience, social identity, and value co-creation behavior in cross-border livestream shopping. A structured questionnaire was distributed to Chinese consumers who have used Thai e-commerce platforms, and 509 valid responses were analyzed using reliability tests, exploratory factor analysis, and structural equation modeling. The measurement instruments demonstrated strong reliability and validity. The structural model exhibited acceptable fit ($\chi^2/df = 2.441$, RMSEA = 0.054, CFI = 0.937, TLI = 0.930). Difference analyses revealed that gender significantly influenced parasocial interaction ($t = 2.832$, $p < 0.01$) and user-generated content ($t = 2.355$, $p < 0.05$), while monthly income and cross-border shopping experience produced variations in flow experience, social identity, and value co-creation behavior. Structural modeling showed that parasocial interaction positively predicted flow experience ($\beta = 0.358$, $p < 0.001$), which in turn strongly influenced social identity ($\beta = 0.412$, $p < 0.001$). Both user-generated content ($\beta = 0.224$, $p < 0.01$) and social identity ($\beta = 0.237$, $p < 0.001$) significantly contributed to value co-creation behavior. Flow experience also had a significant direct effect on value co-creation behavior ($\beta = 0.252$, $p < 0.001$). The findings highlight the psychological mechanisms through which Chinese consumers form engagement and co-create value on cross-cultural digital platforms.

Keywords: Parasocial Interaction, Social Identity, Value Co-creation Behavior, E-commerce

¹ Ph.D Student, Thai-Chinese International School of Management, University of The Thai Chamber of Commerce, Bangkok, Thailand

² Professor, Thai-Chinese International School of Management, University of The Thai Chamber of Commerce, Bangkok, Thailand

³ Assistant Professor, Thai-Chinese International School of Management, University of The Thai Chamber of Commerce, Bangkok, Thailand

* Corresponding author. E-mail: zheng_zhe@utcc.ac.th

Introduction

With the global expansion of the digital economy, cross-border e-commerce has become an important channel connecting countries and consumers, and Chinese consumers' online shopping activities in Southeast Asia, particularly Thailand, have grown rapidly (Ji et al, 2023). Local Thai platforms such as Lazada and Shopee have gained increasing penetration among Chinese users, creating a new consumption context that integrates cross-cultural interaction and digital shopping. In this process, consumers not only focus on products but also construct meaning through livestreaming, user-generated content, and platform communities, making cross-border e-commerce a relevant social and psychological phenomenon (Xiao et al, 2019).

Due to differences in language, culture, shopping habits, and trust mechanisms, Chinese consumers behave differently on Thai platforms compared with domestic platforms. Cross-cultural adaptation theory suggests that users in foreign cultural environments rely more on emotional security and social cues to build trust (Ward et al, 2001). As a result, Chinese users on Thai platforms tend to rely more on flow experience, community atmosphere, and interaction signals rather than solely on host attractiveness or brand preference (Ke & Wisaeng, 2025).

Parasocial interaction enhances users' emotional connection with livestream hosts, but existing studies mainly focus on single-cultural contexts, and its effectiveness in cross-cultural livestreaming remains unclear. User-generated content strengthens community engagement and trust (Gunawan, 2024), yet in cross-border settings, User-generated content may also serve as cultural translation and experience sharing, a topic that remains underexplored. Flow experience is a key psychological variable in digital consumption (Dong et al, 2023), but its role under unfamiliar cultural conditions has not been systematically examined. Social identity is crucial in unfamiliar environments (Rogers & Lea, 2025), but research has not clarified its formation within cross-border e-commerce communities. Value co-creation behavior is essential to platform ecosystems (Hein et al, 2019), yet cross-cultural co-creation paths still lack theoretical integration.

Although existing studies on parasocial interaction, user-generated content, immersion, social identity, and value co-creation have developed independently, their interactive mechanisms on cross-cultural digital platforms remain insufficiently validated. Specifically, in the context of Chinese consumers using Thai e-commerce platforms, current

literature cannot explain why users display different behavioral patterns, nor does it provide empirical testing using structural equation modeling. Therefore, this study proposes the following research objectives:

Objective 1: To examine group differences in the research variables across gender, monthly disposable income, and cross-border shopping experience.

Objective 2: To analyze the relationships among parasocial interaction, user-generated content, flow experience, social identity, and value co-creation behavior, and to validate the proposed structural model.

Methods and Materials

1. Research Sample This study surveyed Chinese consumers who reside in Thailand long-term or stay for short periods, focusing on their shopping behavior on local Thai e-commerce platforms such as Shopee, Lazada, and TikTok Shop. This section presents sample characteristics based on three demographic variables: gender, monthly disposable income, and cross-border shopping experience, to ensure the validity and explanatory power of the study in the context of cross-border e-commerce. A convenience sampling method combined with snowball sampling was employed to recruit participants. Respondents were required to have prior experience using Thai e-commerce platforms. Data were collected through an online questionnaire distributed via social media platforms.

Table 1 Results of Research Samples

VAR	Items	n	%
Gender	Male	245	48.1
	Female	264	51.9
Monthly Disposable Income	< 3,000	156	30.6
	3,000 – 7,000	110	21.6
	7,001 – 15,000	142	27.9
	> 15,000	101	19.8
Cross-Border Shopping Experience	Low	157	30.8
	Frequent	181	35.6
	Very rich	171	33.6
Total		509	100

A total of 509 valid responses were collected for this study (Table 1). The gender distribution of the sample was relatively balanced, with 48.1% male respondents and 51.9% female respondents. Regarding monthly disposable income, the sample covered a broad

range of income groups. The largest proportion of respondents (30.6%) reported having less than 3,000 THB per month, followed by 27.9% falling within the 7,001–15,000 THB bracket. Meanwhile, 21.6% reported a monthly disposable income between 3,000 and 7,000 THB, and 19.8% exceeded 15,000 THB. This distribution suggests that the sample includes participants from lower, middle, and higher-income groups, ensuring diversity in economic backgrounds.

In terms of cross-border shopping experience, respondents exhibited varied levels of involvement. Approximately 30.8% indicated having low experience in cross-border shopping, whereas 35.6% described their shopping experience as frequent. Another 33.6% reported possessing very rich experience, demonstrating that the sample includes novice, moderate, and highly experienced cross-border consumers.

2. Research Instruments A structured questionnaire was employed for data collection. The questionnaire consisted of two sections. The first section collected demographic information, including gender, monthly disposable income, and cross-border shopping experience. The second section measured the main research variables using validated scales. And all latent variables were measured using internationally validated scales, with necessary semantic adaptations made to fit the cross-border livestream shopping context. This research using the Parasocial Interaction Scale developed by Rubin et al (1985). This single-dimensional scale consists of ten items that effectively capture the pseudo-relational bond formed between viewers and livestream hosts, such as perceived closeness, companionship, and emotional involvement. User-generated content is based on the electronic word-of-mouth participation model proposed by Chu & Kim (2011), including three subdimensions, which are information seeking, opinion giving, and opinion passing, with a total of 9 items. This scale comprises three subdimensions, information seeking, opinion giving, and opinion passing. Flow experience, drawing on Koufaris (2002) online shopping flow experience scale. The scale includes four subdimensions, concentration, enjoyment, perceived control, and challenge, with a total of 16 items. Social identity. This study employs the organizational identification scale developed by Mael & Ashforth (1992), one of the most widely used identity measurement tools in global research. The scale is unidimensional with six items that assess users' psychological attachment, emotional connection, and sense of belonging to a livestream community, host cluster, or fan group. Value co-creation behavior. Given the relatively large number of items in Yi & Gong's (2013)

original scale, this study adopts the simplified value co-creation scale developed by Ranjan & Read (2016). The scale comprises two subdimensions, participation behavior and citizenship behavior, totaling 9 items. All items were measured using a seven-point Likert scale ranging from 1 (strongly disagree) to 7 (strongly agree).

3. Data Analysis To verify the applicability of each measurement instrument in a cross-cultural context, the study conducted internal consistency analysis using Cronbach's α coefficients. The Kaiser Meyer Olkin measure and Bartlett's test of sphericity were employed to assess whether the data were suitable for factor analysis. Exploratory factor analysis was then applied to examine the underlying structure of each construct, focusing on factor loadings and communalities to evaluate the structural soundness of the measurement scales. To explore group differences across the research variables, independent-sample t-tests were conducted to compare the performance of different gender groups, while one-way ANOVA was used to examine differences among groups with varying levels of monthly disposable income and cross-border shopping experience. To analyze the structural relationships among the variables in the proposed research model, structural equation modeling served as the primary inferential method. Using AMOS and the maximum likelihood estimation approach, the study assessed model fit through multiple fit indices, including χ^2/df , RMSEA, GFI, CFI, and TLI, to determine whether the model met accepted statistical standards.

Results

To ensure the scientific rigor and measurement accuracy of this study, the reliability and validity of all research instruments were systematically examined prior to hypothesis testing (Table 2).

Table 2 Results of Exploratory Factor Analysis and Reliability Analysis

VAR	No. of items	Loading Factors	Communality	% of Variance	Cronbach α
PSI	10	0.659-0.949	0.435-0.901	52.214	0.898
UGC	UGC1	3	0.760-0.803	72.848	0.865
	UGC2	3	0.816-0.833		
	UGC3	3	0.738-0.803		
FE	FE1	4	0.697-0.824	65.749	0.887
	FE2	4	0.723-0.823		
	FE3	4	0.731-0.781		
	FE4	4	0.612-0.794		
SI	6	0.785-0.816	0.616-0.665	63.674	0.886
VCCB	VCCB1	3	0.761-0.826	69.844	0.831
	VCCB2	3	0.791-0.807		
	VCCB3	3	0.753-0.827		

PSI=Parasocial Interaction, UGC=User-Generated Content FE=Flow Experience, SI=Social Identity VCCB= Value Co-Creation Behavior.

This study conducted reliability and validity tests on five core measurement scales to verify their stability and applicability in the cross-cultural livestream e-commerce context. The reliability analysis showed that all scales and their subdimensions achieved Cronbach's α coefficients significantly above 0.7, indicating good internal consistency among items and demonstrating that the instruments can reliably capture consumers' psychological and behavioral characteristics in livestream shopping. The validity analysis further supported this result. All scales exhibited good or excellent KMO values, and the significance of Bartlett's test indicated that the data were suitable for factor analysis. In the exploratory factor analysis, parasocial interaction and social identity both presented a single-factor structure, while flow experience, user-generated content, and value co-creation behavior demonstrated multidimensional structures with clear item loadings and strong discriminant patterns. The cumulative variance explained for each construct met commonly accepted academic standards.

The structural model (Figure 1) was analyzed using the maximum likelihood estimation method. The value of χ^2/df was 1.977 (< 3), and the RMSEA=0.044. The GFI=0.922, NFI=0.906, TLI=0.945, and CFI=0.951, values were all above 0.80, the PNFI=0.805 and PGFI=0.759, values exceeded 0.70, indicating that all model fit indices reached acceptable levels.

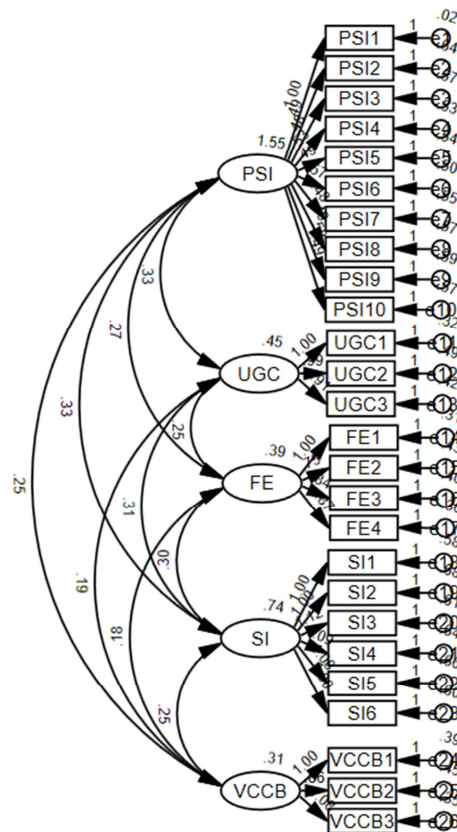

Figure 1 CFA Model

The results of confirmatory factor analysis (Table 3) indicated that all factor loadings of the measurement items were significant ($p < 0.001$), demonstrating good convergent validity of the measurement model. Specifically, the average variance extracted values all exceeding the recommended threshold of 0.50. The composite reliability values all above the acceptable threshold of 0.70.

The difference analysis reveals several meaningful patterns regarding how demographic and experiential factors shape Chinese consumers' psychological and behavioral responses on Thai cross-border livestream platforms. Gender, income, and cross-border shopping experience contribute to varying degrees of influence across the five key research variables (Table 4).

Table 3 Results of Confirmatory Factor Analysis

Scale	Items	Estimate	S.E.	C.R.	P	AVE	CR
Parasocial Interaction	PSI1	0.994				0.542	0.921
	PSI2	0.707	0.029	16.839	***		
	PSI3	0.724	0.028	17.543	***		
	PSI4	0.672	0.027	19.838	***		
	PSI5	0.636	0.027	18.1	***		
	PSI6	0.708	0.026	21.809	***		
	PSI7	0.727	0.027	17.677	***		
	PSI8	0.728	0.028	17.738	***		
	PSI9	0.683	0.028	20.437	***		
	PSI10	0.728	0.028	17.719	***		
User-Generated Content	UGC1	0.763				0.508	0.756
	UGC2	0.687	0.075	13.095	***		
	UGC3	0.686	0.07	13.09	***		
Flow Experience	FE1	0.746				0.505	0.803
	FE2	0.684	0.066	11.439	***		
	FE3	0.737	0.068	12.364	***		
	FE4	0.672	0.068	12.922	***		
Social Identity	SI1	0.749				0.564	0.886
	SI2	0.724	0.063	16.06	***		
	SI3	0.777	0.065	17.307	***		
	SI4	0.76	0.064	16.916	***		
	SI5	0.751	0.064	16.697	***		
	SI6	0.743	0.061	16.497	***		
Value Co-Creation Behavior	VCCB1	0.766				0.572	0.801
	VCCB2	0.784	0.087	9.952	***		
	VCCB3	0.718	0.099	10.96	***		

Gender differences emerged primarily in parasocial interaction and user-generated content. Male consumers exhibited significantly stronger parasocial interaction with livestream hosts ($M = 3.181$ vs. 2.999 , $t = 2.832$, $p = 0.005$), whereas female consumers demonstrated higher engagement in user-generated content related behaviors ($M = 3.362$ vs. 3.206 , $t = -2.355$, $p = 0.019$). Income differences were most pronounced in social identity. Consumers with monthly disposable income below 3,000 YUAN reported significantly lower social identity ($M = 3.537$) compared with all higher-income groups ($F = 3.446$, $p = 0.017$), indicating that economic security may strengthen one's sense of belonging in livestream communities. Flow experience showed marginal yet systematic differences, with lower-income users exhibiting weaker flow states. user-generated content and parasocial

interaction. Cross-border shopping experience generated the most complex pattern of differences, shopping experience influenced almost all variables in curvilinear or U-shaped ways. Users with low experience often showed stronger parasocial interaction ($M = 2.988$) and greater flow experience ($M = 3.408$) than frequent shoppers. Both novice and highly experienced consumers exhibited higher value co-creation behavior ($M = 3.490$ and $M = 3.491$) compared with the moderate-experience group ($M = 3.287$), as confirmed by a significant ANOVA ($F = 5.612$, $p = 0.004$). The user-generated content results followed a similar trend, with low-experience users scoring higher than very rich users in key subdimensions ($F = 8.027$, $p < 0.001$).

Table 4 Results of Difference Analysis

	PSI	UGC	FE	SI	VCCB
	M±SD	M±SD	M±SD	M±SD	M±SD
Male	3.181±0.671	3.206±0.783	3.337±0.618	3.745±0.931	3.414±0.679
Female	2.999±0.777	3.362±0.701	3.348±0.627	3.732±0.988	3.423±0.646
	t=2.832**	t=2.355*	t=0.217	t=0.155	t=0.153
< 3,000	3.076±0.684	3.328±0.699	3.242±0.736	3.537±1.111	3.444±0.602
3,000 – 7,000	2.981±0.903	3.307±0.731	3.434±0.519	3.872±0.835	3.486±0.556
7,001 – 15,000	3.116±0.697	3.269±0.792	3.354±0.596	3.818±0.864	3.306±0.827
> 15,000	3.177±0.642	3.228±0.768	3.389±0.553	3.792±0.931	3.469±0.575
	F=1.367	F=0.421	F=2.362*	F=3.446*	F=2.014
Low	2.988±0.835	3.377±0.634	3.408±0.505	3.830±0.889	3.490±0.611
Frequent	3.163±0.690	3.308±0.794	3.252±0.757	3.679±1.018	3.287±0.771
Very rich	3.097±0.669	3.182±0.777	3.378±0.550	3.716±0.959	3.491±0.552
	F=2.436	F=2.947	F=3.105*	F=1.113	F=5.612**

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$; PSI=Parasocial Interaction, UGC=User-Generated Content FE=Flow Experience, SI=Social Identity VCCB= Value Co-Creation Behavior.

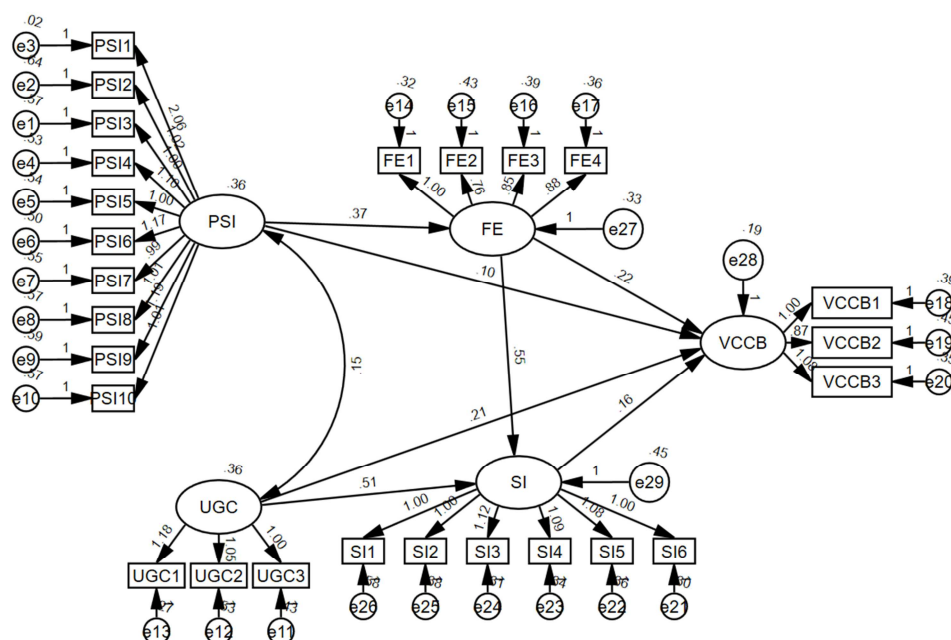
Table 5 presents the Pearson correlation matrix for all latent variables in the study, providing preliminary evidence for examining the relationships proposed in the theoretical model. The results show that parasocial interaction, user-generated content, flow experience, social identity, and value co-creation behavior are all significantly and positively correlated ($p < 0.01$).

Table 5 Results of Difference Analysis

VAR	PSI	UGC	FE	SI	VCCB
PSI	1				
UGC	.310**	1			
FE	.279**	.457**	1		
SI	.290**	.435**	.453**	1	
VCCB	.293**	.363**	.376**	.399**	1

** p < 0.01; PSI=Parasocial Interaction, UGC=User-Generated Content, FE=Flow Experience, SI=Social Identity VCCB=Value Co-Creation Behavior.

This study used AMOS to test the model and its goodness of fit, and the structural model is shown in Figure 1.

Figure 2 Result of SEM

The structural model was analyzed using the maximum likelihood method, the value of χ^2/df is 2.441, the RMSEA is 0.054. the GFI (0.9912), NFI (0.892), TLI (0.930), and CFI (0.937) values are all above 0.8, and the PNFI (0.799) and PGFI (0.756) values are above 0.7, indicating that all fit indices fall within acceptable levels.

The path coefficient table (Table 6) presents the results of the structural equation model, showing the verification of the research hypotheses. The analysis indicates that most of the path relationships are statistically significant ($p < 0.001$), with standardized coefficients generally at a moderate level, suggesting substantial effects among the variables. In the key paths, flow experience functions as a central mediating variable, being positively influenced

by parasocial interaction ($\beta = 0.358$) and strongly driving social identity ($\beta = 0.412$). User-generated content participation not only has a direct positive effect on value co-creation behavior but also exerts an indirect effect through social identity.

Table 6 Results of Model Fit

	Path		B	β	S.E.	C.R.	P
FE	<-	PSI	0.361	0.358	0.055	6.554	***
SI	<-	UGC	0.51	0.366	0.075	6.793	***
SI	<-	FE	0.554	0.412	0.0737	7.559	***
VCCB	<-	FE	0.222	0.252	0.062	3.561	***
VCCB	<-	PSI	0.098	0.11	0.052	1.886	0.039
VCCB	<-	UGC	0.205	0.224	0.064	3.217	0.001
VCCB	<-	SI	0.156	0.237	0.046	3.393	***
PSI	<->	UGC	0.148	0.406	0.023	6.451	***

*** $p < 0.001$; PSI=Parasocial Interaction, UGC=User-Generated Content, FE=Flow Experience, SI=Social Identity VCCB=Value Co-Creation Behavior.

Discussion

The findings of this study reveal that the strong influence of parasocial interaction on flow experience aligns with recent evidence suggesting that perceived social presence is crucial for reducing uncertainty in digital consumption environments with heightened cultural unfamiliarity. Studies conducted on livestream commerce have shown that parasocial bonds increase trust and emotional safety, enabling users to process information more efficiently in unfamiliar contexts (Sokolova & Kefi, 2020). In this study, Chinese consumers on Thai platforms experience immersion more easily when they feel emotionally connected to livestream hosts. This suggests that parasocial mechanisms serve as adaptive tools for navigating foreign digital ecosystems. However, the limited direct effect of parasocial interaction on value co creation behavior indicates that emotional bonds alone cannot fully motivate users to contribute actively. This nuance echoes recent findings that parasociality enhances affective engagement but requires complementary cognitive or relational drivers to translate into cooperative actions (Hartmann & Goldhoorn, 2011).

Flow experience plays a central mediating role between parasocial processes and social identity. Recent research highlights that immersion enhances cognitive absorption and emotional alignment, which facilitates community belonging even in culturally diverse online spaces (Gorini et al, 2011). The present findings support this view by showing that

highly flow experiences allow users to temporarily suspend cultural distance and integrate themselves into the platform community. However, flow is sensitive to linguistic fatigue, cultural cues and interface unfamiliarity, which means that disruptions can weaken the identity formation process. This dependence indicates that cross border platform identity formation is more fragile than in domestic contexts and requires sustained experiential consistency to remain effective.

Social identity emerged as a strong predictor of value co-creation behavior, consistent with recent evidence that belongingness motivates cooperative behaviors in digital communities. Empirical studies have demonstrated that identification with online groups enhances willingness to assist others, provide feedback and promote shared knowledge (Kuo & Hou, 2017). In the present cross-cultural context, identity appears to play an even more critical role. Chinese consumers rely on community belonging as a stabilizing mechanism when interacting on Thai platforms where institutional familiarity is limited. However, the formation of identity is strongly influenced by experiential factors such as immersion and interactive quality. This interdependence suggests that if platform experiences deteriorate, identity driven co creation may diminish rapidly, indicating a potential weakness in sustaining long term user contribution in cross border markets.

User-generated content showed significant direct and indirect effects on value co-creation behavior. Recent studies emphasize that UGC is not only informational but also relational, helping users construct shared meaning in diverse cultural settings (Ho & Lu, 2022). In this study, user-generated content functions as a bridge between information processing and community formation. Chinese consumers who actively seek, share and pass information are more likely to engage in co-creative behaviors and feel a sense of community belonging. At the same time, the nonlinear pattern revealed in the difference analysis challenges assumptions about experience. Highly experienced users sometimes reduce their reliance on community knowledge and contribute less frequently, which mirrors findings that experienced consumers increasingly rely on personal heuristics rather than communal orientation (Wang et al, 2021).

The joint influence of flow experience, UGC participation and social identity on value co creation supports recent theoretical arguments that co creation requires psychological engagement, informational involvement and relational embeddedness simultaneously (Yen et al, 2020). In the cross-border environment, users must overcome

cultural discontinuity and trust uncertainty before contributing meaningfully to platform value creation. This implies that high promotional intensity or content volume alone cannot guarantee co creation. Instead, platforms must cultivate layered engagement that integrates emotional, cognitive and social dimensions.

The difference analysis reinforces that demographic and experiential characteristics moderate psychological mechanisms. Gender based differences in parasocial interaction and user-generated content participation support recent findings that males tend to engage more emotionally with hosts while females contribute more informationally (Jen-Hung & Yi-Chun, 2010). Income related variations in social identity suggest that economic stability may influence users' willingness to immerse themselves in foreign digital communities. The U-shaped pattern of experience on value co creation matches recent observations that both novice and expert users are more motivated to contribute, while mid-level users show reduced psychological involvement (Dhaigude & Mohan, 2023). This pattern challenges linear assumptions about experiential growth and highlights the complexity of cross border consumer adaptation.

Conclusion and Suggestions

The study concludes that parasocial interaction serves as an important emotional anchor for users navigating cross cultural contexts. It enhances immersive experience by reducing uncertainty and strengthening perceived social presence, a pattern consistent with recent findings that influencers can help stabilize consumer decision making in diverse environments (Sokolova & Kefi, 2020). Immersive experience emerged as the central mediator of the model and strongly predicted social identity. This suggests that when users feel deeply absorbed in livestream content they become more willing to view themselves as members of the platform community. Social identity exerted the strongest influence on value co creation behavior, indicating that belonging is a fundamental prerequisite for users to offer assistance, contribute content and engage in collaborative actions. User-generated content further reinforced co creation both directly and indirectly, highlighting the importance of information sharing and mutual support in cross border platforms. The difference analysis adds nuance by showing that demographic and experiential factors shape the operation of these mechanisms.

These findings underscore that psychological adaptation, social belonging and interactive participation must be understood in an integrated manner. Cross border digital

environments require users to overcome cultural distance and trust uncertainty before they participate meaningfully. This study provides empirical evidence that experiential quality, community identity and participatory intention jointly shape the behavior of Chinese consumers on Thai platforms.

Based on these conclusions, platforms should strengthen parasocial experiences by improving livestream presentation quality, host authenticity and interactive responsiveness. This can help reduce cultural uncertainty and enhance emotional stability for users from different backgrounds. Second, immersive experience should be enhanced through smoother interfaces, reduced language barriers and localized visual cues. Consistent experiential flow is essential for promoting psychological involvement and reducing cross cultural fatigue.

Social identity should be cultivated through community building. This can be achieved by encouraging subgroup formation among users with similar linguistic or cultural backgrounds, promoting peer sharing and highlighting collective achievements. Research shows that identity based belonging increases willingness to contribute within online communities (Kuo & Hou, 2017). Platforms should encourage user-generated content through reward mechanisms, clear contribution pathways and visible feedback loops. User-generated content is not only informational but also relational, and its presence helps users to construct a shared understanding in unfamiliar digital spaces.

Cross border platforms should design differentiated engagement strategies for users at varying experience levels. Novice users may need guidance and reassurance, while highly experienced users may require advanced features and recognition. Moderately experienced users may benefit from renewed engagement pathways to prevent disengagement. Tailoring platform supports the adaptive stage of the user can help sustain long term participation and strengthen co creation behaviors.

Future research could further explore the dynamic mechanisms underlying cross-border consumer behavior by adopting longitudinal designs to examine changes in user engagement and value co-creation over time. Future studies also could incorporate multi-source data, such as behavioral logs or platform analytics, to complement self-reported survey data and reduce potential common method bias. Comparative studies across different cultural contexts or platform types could help validate the generalizability of the proposed model.

References

- Chu, S. & Kim, Y. (2011). Determinants of Consumer Engagement in Electronic Word-of-mouth in Social Networking Sites. *International Journal of Advertising*, 30(1), 47 – 75.
- Dhaigude, S. A. & Mohan, B. C. (2023). Customer Experience in Social Commerce: A Systematic Literature Review and Research Agenda. *International Journal of Consumer Studies*, 47(5), 1629 - 1668.
- Dong, W. W., Wang, Y. Q. & Qin, J. (2023). An Empirical Study on Impulse Consumption Intention of Livestreaming E-commerce: the Mediating Effect of Flow Experience and the Moderating Effect of Time Pressure. *Frontiers in Psychology*, 13, 1019024.
- Gunawan, G. (2024). User-Generated Content in Increasing Consumer Engagement: Opportunities and Challenges. *Jurnal Ilmiah Multidisiplin Indonesia*, 3(01), 59 - 67.
- Gorini, A., Capideville, C. S., De Leo, G., Mantovani, F. & Riva, G. (2011). The Role of Immersion and Narrative in Mediated Presence: The Virtual Hospital Experience. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(3), 99 – 105.
- Hartmann, T. & Goldhoorn, C. (2011). Horton and Wohl Revisited: Exploring Viewers' Experience of Parasocial Interaction. *Journal of Communication*, 61(6), 1104 – 1121.
- Hein, A., Weking, J., Schreieck, M., Wiesche, M., Böhm, M. & Krcmar, H. (2019). Value Co-creation Practices in Business-to-business Platform Ecosystems. *Electronic markets*, 29(3), 503 - 518.
- Jen-Hung, H. & Yi-Chun, Y. (2010). Gender Differences in Adolescents' Online Shopping Motivations. *African journal of business management*, 4(6), 849 - 857.
- Ji, M., Gao, X. & Liang, Y. (2023). Opportunities and Challenges of Cross-border E-commerce Development Cooperation between China and Southeast Asian Countries—based on the Perspective of the Entry into Force of RCEP. *Academic Journal of Business & Management*, 5(13), 133 - 139.
- Ke, Y. & Wisaeng, K. (2025). Factors Influencing Consumers' Behavior Towards Chinese Products on E-commerce Platforms in Thailand. *International Journal of Analysis and Applications*, 23, 108 - 108.
- Koufaris, M. (2002). Applying the Technology Acceptance Model and Flow Theory to Online Consumer Behavior. *Information Systems Research*, 13(2), 205 – 223.

- Kuo, Y. F. & Hou, J. R. (2017). Oppositional Brand Loyalty in Online Brand Communities: Perspectives on Social Identity Theory and Consumer-brand Relationship. *Journal of Electronic Commerce Research*, 18(3), 254.
- Mael, F. & Ashforth, B. E. (1992). Alumni and their Alma Mater: A Partial Test of the Reformulated Model of Organizational Identification. *Journal of Organizational Behavior*, 13(2), 103 – 123.
- Ranjan, K. R. & Read, S. (2016). Value Co-creation: Concept and Measurement. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 44, 290 – 315.
- Rogers, P. & Lea, M. (2005). Social Presence in Distributed Group Environments: The Role of Social Identity. *Behaviour & information technology*, 24(2), 151 – 158.
- Rubin, A. M., Perse, E. M. & Powell, R. A. (1985). Loneliness, Parasocial Interaction, and Local Television News Viewing. *Human Communication Research*, 12(2), 155 – 180.
- Sokolova, K. & Kefi, H. (2020). Instagram and YouTube Bloggers Promote It, Why should I Buy? How Credibility and Parasocial Interaction Influence Purchase Intentions. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 53, 101742.
- Wang, X., Li, G. & Wang, L. (2021). How Consumer Experience Shapes Social Commerce Participation. *Computers in Human Behavior*, 124, 106922.
- Ward, C., Bochner, S. & Furnham, A. (2001). *The Psychology of Culture Shock*. 2nd edition. Routledge.
- Xiao, L., Guo, F., Yu, F. & Liu, S. (2019). The Effects of Online Shopping Context Cues on Consumers' Purchase Intention for Cross-border E-commerce Sustainability. *Sustainability*, 11(10), 2777.
- Yen, C. H., Teng, H. Y. & Tzeng, J. C. (2020). Innovativeness and Customer Value Co-creation Behaviors: Mediating Role of Customer Engagement. *International Journal of Hospitality Management*, 88, 102514.
- Yi, Y. & Gong, T. (2013). Customer Value Co-creation Behavior: Scale Development and Validation. *Journal of Business Research*, 66(9), 1279 - 1284.

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนรู้พลศึกษา

ในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับครูประถมศึกษาจังหวัดยะลา

A NEEDS ASSESSMENT TOWARD PHYSICAL EDUCATION LEARNING MANAGEMENT
IN MULTICULTURAL SOCIETY FOR PRIMARY SCHOOL TEACHERS, YALA PROVINCEสมศักดิ์ จันลาภ^{1,*} และ อิสมาอีล ราโอบ²Somsak Chanlap^{1,*} and Ismail Raob²

(Received: 11 Mar., 2026; Revised: 19 Apr., 2026; Accepted: 21 Apr., 2026)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนรู้พลศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับครูประถมศึกษาจังหวัดยะลา งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี ลักษณะการออกแบบเชิงสำรวจตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ครูผู้สอนวิชาพลศึกษา หรือครูที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการกิจกรรมทางสุขศึกษาและพลศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดยะลา จำนวน 165 คน และกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้การวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{Modified}$ และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (I) อยู่ในระดับปานกลาง (2.99–3.434) ขณะที่ค่าเฉลี่ย ความต้องการจำเป็น (D) อยู่ในระดับมาก (4.305–4.826) สะท้อนช่องว่างการพัฒนาอย่างชัดเจน โดยค่า $PNI_{Modified}$ สูงสุดคือ ด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ (0.519) รองลงมาคือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ (0.505) และการใช้สื่อ (0.494) ส่วนต่ำสุดคือ ด้านเนื้อหา (0.310) แสดงให้เห็นว่าครูมีความต้องการพัฒนาเชิงกระบวนการจัดการเรียนรู้มากที่สุด และผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ครูพลศึกษาในจังหวัดยะลา มีความตระหนักและเข้าใจบริบทความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นอย่างดี และเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้เรียน โดยครูต้องการพัฒนาสมรรถนะของตนเพิ่มเติม ทั้งด้านความรู้วัฒนธรรม ทักษะการสอนแบบรวม และการใช้เทคโนโลยี สะท้อนว่าครูเป็นกลไกหลักของการเปลี่ยนแปลงแต่ยังต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ มีความสอดคล้องกันในระดับสูง ทั้งในประเด็นเนื้อหาและลำดับความเร่งด่วนในการพัฒนา

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, พลศึกษา, พหุวัฒนธรรม, จังหวัดยะลา¹ นักศึกษา สาขานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี จังหวัดปัตตานี ประเทศไทย¹ Student of Innovation Learning, Faculty of Education, Fatoni University, Pattani Province, Thailand² อาจารย์ สาขานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี จังหวัดปัตตานี ประเทศไทย² Lecturer of Innovation Learning, Faculty of Education, Fatoni University, Pattani Province, Thailand

* Corresponding author. E-mail: smyimyeeen9125@gmail.com

Abstract

This research aimed to analyze the needs for physical education (PE) learning management in a multicultural society among primary school teachers in Yala Province. This research employed a mixed-methods approach using a sequential survey design. The sample consisted of 165 primary school teachers responsible for physical education or health and physical education activities in Yala Province, along with ten key informants who participated in in-depth interviews. The research instruments included a questionnaire and a semi-structured interview form. Quantitative data were analyzed using mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$), while qualitative data were analyzed through analytic induction. The findings revealed that the current state (I) was at a moderate level (2.99–3.434), whereas the desired state (D) was at a high level (4.305–4.826), indicating a significant developmental gap. The highest $PNI_{Modified}$ value was found in learning activity management (0.519), followed by instructional planning (0.505) and instructional media utilization (0.494), while content had the lowest priority (0.310). These findings indicated that teachers prioritized improvements in instructional processes over content revision. Qualitative findings further demonstrated that PE teachers in Yala Province possessed strong awareness and understanding of cultural diversity and recognized the importance of participatory learning approaches to enhance students' well-being. Teachers expressed a need to further develop their competencies in cultural knowledge, inclusive teaching skills, and technology integration. The qualitative and quantitative findings were highly consistent in terms of key issues and priority levels, emphasizing the necessity of systematic professional development to support culturally responsive and participatory PE learning management.

Keywords: Needs Assessment, Physical Education, Multicultural, Yala Province

บทนำ

พลศึกษาได้รับการยอมรับว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนอย่างองค์รวม ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย พลศึกษาถูกกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสมรรถนะด้านสุขภาวะ และทักษะการดำรงชีวิตตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะด้านสุขภาพ การเคลื่อนไหวและกีฬา พร้อมทั้งปลูกฝังวินัย ความรับผิดชอบ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) อย่างไรก็ตาม แม้กรอบนโยบายจะให้ความสำคัญกับสุขภาวะของผู้เรียน หลักสูตรเชิงประจักษ์ด้าน

สุขภาพกลับสะท้อนภาพที่แตกต่าง โดยข้อเสนอแนะระดับสากลระบุว่า เด็กและเยาวชนควรมีกิจกรรมทางกายระดับปานกลางถึงหนักอย่างน้อยวันละ 60 นาที (World Health Organization [WHO], 2010) ขณะที่รายงานสถานการณ์ในประเทศไทยชี้ให้เห็นว่าเด็กจำนวนมากยังมีกิจกรรมทางกายไม่เพียงพอ (International Health Policy Program, 2021) ความไม่สอดคล้องดังกล่าวจึงนำไปสู่คำถามเชิงระบบเกี่ยวกับบทบาทของการจัดการเรียนรู้พลศึกษา ในโรงเรียนว่า สามารถส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดในบริบทจริง

ประเด็นดังกล่าวยังมีความซับซ้อนมากขึ้นในพื้นที่จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายด้านศาสนา ภาษา และวิถีชีวิตพื้นที่จังหวัดยะลาและ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความหลากหลายทางศาสนา ภาษา และวิถีชีวิต โดยส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ทั้งภาษาไทย มลายูถิ่น และไทยถิ่นใต้ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตและการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้พลศึกษาสำหรับครูระดับประถมศึกษาจึงต้องเผชิญความท้าทายที่เกินกว่าประเด็นทางวิธีสอนทั่วไป ตัวอย่างเช่น การสื่อสารของครูที่ใช้ภาษาไทยโดยไม่คำนึงถึงผู้เรียนที่ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาแม่ อาจทำให้เข้าใจคำสั่งคลาดเคลื่อน ส่งผลต่อความมั่นใจและการมีส่วนร่วม อีกทั้งการจัดกิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกับหลักศาสนา เช่น การสัมผัสระหว่างเพศหรือการแต่งกาย อาจทำให้ผู้เรียนบางกลุ่มหลีกเลี่ยงการเข้าร่วม ข้อจำกัดด้านเวลาเรียน ทรัพยากร สนามหรืออุปกรณ์ ตลอดจนความเข้าใจต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความคาดหวังของผู้ปกครองและชุมชน ล้วนส่งผลต่อการออกแบบกิจกรรม การมีส่วนร่วมของผู้เรียน และการประเมินผลการเรียนรู้ ในบางกรณี ครูที่ขาดความไวทางวัฒนธรรมอาจออกแบบกิจกรรมแบบเดียวกับบริบททั่วไป ทำให้ผู้เรียนบางกลุ่มไม่กล้าแสดงออก และขาดแรงจูงใจ ส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำทางการเรียนรู้ในระยะยาว หากการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับบริบทพหุวัฒนธรรม อาจนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำด้านการมีส่วนร่วมและโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียนบางกลุ่มโดยไม่ตั้งใจ

ในเชิงแนวคิด งานด้านการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้เสนอกรอบสำคัญสำหรับการพัฒนาการเรียนรู้ที่เคารพอัตลักษณ์ของผู้เรียน Gay (2018) และ Banks (2020) ได้ชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่มีความไวต่อวัฒนธรรมต้องอาศัยการปรับทั้งเนื้อหา กระบวนการจัดกิจกรรม และการประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย อย่างไรก็ตาม แม้กรอบแนวคิดดังกล่าวจะได้รับการยอมรับในระดับทฤษฎี แต่ในระดับการปฏิบัติของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ยังขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อน “ความต้องการจำเป็น” ที่แท้จริงของครู ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ ทศนคติ และทรัพยากรสนับสนุน กล่าวอีกนัยหนึ่ง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้พลศึกษาอาจกำลังดำเนินไปโดยยังไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าช่องว่างสำคัญอยู่ที่ใด และควรให้ความสำคัญกับประเด็นใดก่อน นอกจากนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ายังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาความต้องการจำเป็นด้านการจัดการเรียนรู้พลศึกษาในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมของครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดยะลาโดยตรง อีกทั้งยังไม่ปรากฏการนำดัชนี PNI^{Modified} มาใช้วิเคราะห์ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในประเด็นดังกล่าวในบริบทพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จึงทำให้ขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถใช้กำหนดทิศทางการพัฒนาได้อย่างเฉพาะเจาะจงและสอดคล้องกับบริบทพื้นที่

ด้วยเหตุนี้ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับครูประถมศึกษาจังหวัดยะลาจึงมีความสำคัญทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ การวิเคราะห์ดังกล่าวช่วยระบุช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่พึงประสงค์อย่างเป็นระบบ สามารถจัดลำดับความสำคัญของประเด็นพัฒนา และกำหนดแนวทางสนับสนุนที่เหมาะสมกับบริบท ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาศักยภาพครู การออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับความหลากหลาย หรือการปรับกลไกระดับสถานศึกษา ผลการศึกษาจึงมีศักยภาพในการเป็นฐานข้อมูลสำคัญสำหรับการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้พลศึกษาให้ตอบสนองต่อสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับครูประถมศึกษาจังหวัดยะลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยผสมผสานการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อทำความเข้าใจความต้องการจำเป็นด้านการจัดการเรียนรู้พลศึกษาในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างรอบด้าน ทั้งในระดับโครงสร้างการจัดการเรียนรู้และประสบการณ์เชิงปฏิบัติของครูผู้สอน มุ่งวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในบริบทพหุวัฒนธรรม โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจร่วมกับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อสะท้อนทั้งสภาพที่เป็นจริง (Current State) และสภาพที่พึงประสงค์ (Desired State) โดยการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นแบบ Exploratory Sequential Design ซึ่งใช้ข้อมูลเชิงปริมาณเป็นฐานในการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อขยายความและสังเคราะห์ข้อเสนอแนะ โดยข้อมูลทั้งสองส่วนมีความเชื่อมโยงในลักษณะเสริมกัน (Complementarity) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยครูพลศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดยะลา ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจงตามประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้และการทำงานในบริบทพหุวัฒนธรรม การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นใช้ดัชนี $PNI_{modified}$ เพื่อเปรียบเทียบช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ โดยจัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาพลศึกษา หรือครูที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมสุขศึกษาและพลศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดยะลา ปีการศึกษา 2568 จำนวน 219 คน ครอบคลุมโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลนครยะลาและเทศบาลเมืองเบตง รวมถึงโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 เขต 2 และเขต 3 ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่กำกับดูแลการศึกษาระดับประถมศึกษาในพื้นที่

กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณจำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 75 ของประชากรทั้งหมด ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 75 พิจารณาจากลักษณะประชากรที่สามารถเข้าถึงได้ทั้งหมด เพื่อเพิ่มความแม่นยำของการประมาณค่าในกรณีประชากรขนาดใหญ่ โดยคัดเลือกครูพลศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้พลศึกษาและการจัดการศึกษาในบริบทพหุวัฒนธรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนารูปแบบได้อย่างลุ่มลึกและสอดคล้องกับบริบทจริงของสถานศึกษาในจังหวัดยะลา ผู้วิจัยกำหนดชั้นตามสังกัดหน่วยงาน และคำนวณจำนวนตัวอย่างในแต่ละชั้นให้สอดคล้องกับสัดส่วนประชากรจริง เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสะท้อนโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดยะลาได้อย่างเหมาะสม สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 คนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยคัดเลือกแบบเจาะจงเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สะท้อนบริบทพหุวัฒนธรรมในพื้นที่อย่างครอบคลุม กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยครูผู้สอนพลศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ครอบคลุมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 เขต 2 และเขต 3 เขตละ 2 คน รวม 6 คน ตลอดจนสังกัดสำนักงานการศึกษานครยะลา จำนวน 3 คน และกองการศึกษาเทศบาลเมืองเบตง จำนวน 1 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญถูกคัดเลือกโดยมีเกณฑ์ ได้แก่ มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาและพลศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวิทยฐานะตั้งแต่ระดับชำนาญการขึ้นไป หรือมีผลงานหรือนวัตกรรมด้านพลศึกษาในระดับเขตพื้นที่หรือระดับชาติ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากผู้มีประสบการณ์ตรงในบริบทพื้นที่

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยพัฒนาบนฐานแนวคิด Culturally Responsive Pedagogy และการจัดการเรียนรู้พลศึกษาในบริบทพหุวัฒนธรรม ซึ่งสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบ 7 ด้าน

- แบบสอบถามมีผลการตรวจสอบ IOC อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 จำนวน 1 ฉบับ ใช้สำรวจความต้องการจำเป็นด้านการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบมีส่วนร่วมและเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ และรายการประเมินความต้องการจำเป็นในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การพัฒนาเครื่องมือเริ่มจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจัดทำข้อคำถาม และตรวจสอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ก่อนส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คนประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ยอมรับ จากนั้นทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.89 แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นในระดับสูง

- แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง นิยามเชิงปฏิบัติการของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม หมายถึง การจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างทางศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม เพื่อความน่าเชื่อถือของข้อมูล ใช้วิธี Member Checking และ

Triangulation ในการตรวจสอบข้อมูล พัฒนาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น เพื่อสำรวจแนวทางการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบมีส่วนร่วมและเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม เครื่องมือมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ครอบคลุมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ขั้นตอนการพัฒนาเริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จัดทำแนวคำถาม ตรวจสอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และทดสอบสนามกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงจำนวน 5 คน เพื่อประเมินความชัดเจน ความเหมาะสมของลำดับคำถาม และความอ่อนไหวของเนื้อหา จากนั้นผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมได้ร่วมประเมินเชิงอภิปรายเกี่ยวกับความเหมาะสมของเนื้อหาและความปลอดภัยของผู้ให้ข้อมูล ก่อนปรับปรุงและนำไปใช้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บข้อมูลดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือผ่านคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 รวมถึงหน่วยงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากนั้นจัดส่งแบบสอบถามไปยังหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อกระจายสู่สถานศึกษา และผู้วิจัยเดินทางไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตามจำนวนที่กำหนด ข้อมูลเชิงคุณภาพเก็บผ่านการสัมภาษณ์ตามวันและเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลสะดวก

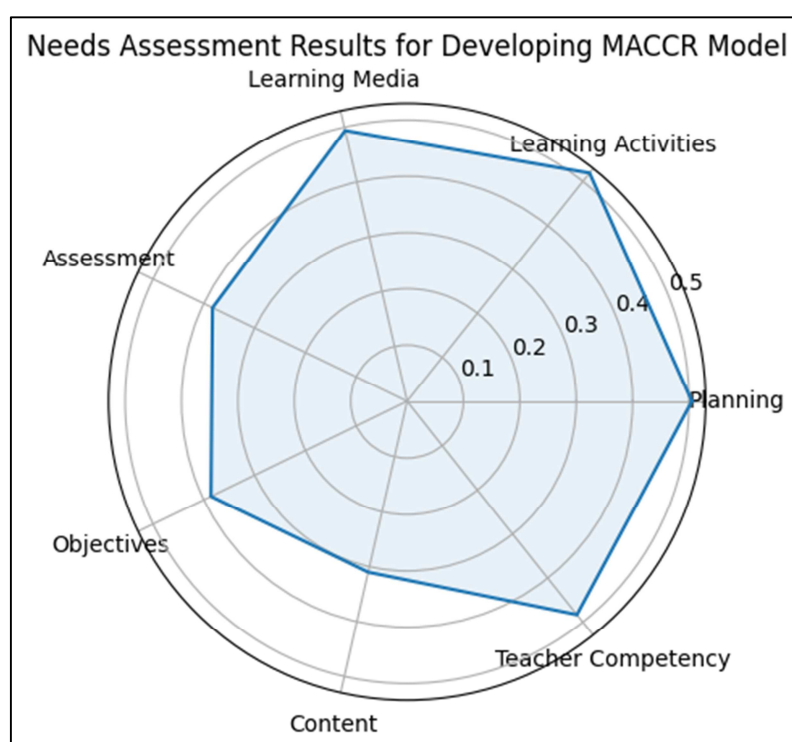
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการคำนวณดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{Modified}$ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของประเด็นพัฒนา สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยถอดความข้อมูลจากการสัมภาษณ์จัดหมวดหมู่สาระสำคัญ สังเคราะห์ประเด็นร่วม และตีความความหมายในเชิงบริบท ผลการวิเคราะห์ถูกนำไปใช้เป็นฐานในการกำหนดแนวทางและร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบมีส่วนร่วมและเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพถูกใช้เพื่อยืนยันและขยายผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ รวมทั้งสังเคราะห์ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้พลศึกษาในบริบทพหุวัฒนธรรมยังมีช่องว่างในหลายมิติ โดยเฉพาะด้านการออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเรียนรู้ และการบูรณาการบริบททางวัฒนธรรมเข้าสู่กิจกรรมทางกาย

ค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ชี้ให้เห็นว่าประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูง ได้แก่

- (1) การพัฒนากิจกรรมพลศึกษาที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความหลากหลายของผู้เรียน
- (2) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมเชิงรุกของนักเรียน
- (3) การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ในบริบทพหุวัฒนธรรม

ผลดังกล่าวสะท้อนว่าช่องว่างไม่ได้อยู่ที่เนื้อหาพลศึกษาเพียงอย่างเดียว แต่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้และบริบททางสังคมวัฒนธรรมของสถานศึกษา ซึ่งสามารถนำเสนอข้อมูลในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กราฟแสดงผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณจากค่าเฉลี่ยและ $PNI_{Modified}$

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนำเสนอในรูปแบบการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดกลุ่มเป็นประเด็นหลัก (Themes) โดยผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า มิติที่มีค่าดัชนีสูงที่สุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (0.519) และการวางแผนการจัดการเรียนรู้ (0.505) สะท้อนว่าประเด็นสำคัญไม่ได้อยู่ที่ความตั้งใจหรือทัศนคติของครู หากแต่อยู่ที่การขาดกรอบแนวคิด เครื่องมือ และกลไกเชิงระบบที่ช่วยสนับสนุนการออกแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมให้สอดคล้องกับบริบทพหุวัฒนธรรม รองลงมาคือ ด้านการใช้สื่อ (0.494) และสมรรถนะครู (0.483) ซึ่งสะท้อนความต้องการแนวทางสนับสนุนในการปรับใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และกิจกรรมให้เหมาะสมกับข้อจำกัดด้านศาสนา วัฒนธรรม และทรัพยากรในพื้นที่

ในทางตรงกันข้าม ด้านที่มีค่าดัชนีต่ำกว่า ได้แก่ เนื้อหา (0.310) การประเมินผล (0.383) และ วัตถุประสงค์ (0.386) แสดงให้เห็นว่าการออกแบบหลักสูตรและเป้าหมายการเรียนรู้มีความชัดเจนในระดับหนึ่งแล้ว แต่ยังขาดกระบวนการเชิงปฏิบัติที่ช่วยให้การขับเคลื่อนเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมในห้องเรียน โดยภาพรวม ผลการวิเคราะห์ชี้ทิศทางการพัฒนาที่เน้นการเสริมสร้างระบบสนับสนุนด้านการวางแผนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับสำคัญ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้พลศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสามารถดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

สรุปข้อมูลผลการสัมภาษณ์เชิงลึกครูพลศึกษา จังหวัดยะลา สะท้อนภาพรวมว่าครูมีความตระหนักต่อการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรมในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะในขั้นการวางแผนและการกำหนดวัตถุประสงค์ ครูส่วนใหญ่อ้างอิงหลักสูตรแกนกลาง มาตรฐาน และพัฒนาการของผู้เรียนเป็นฐานสำคัญ พร้อมทั้งพยายามเชื่อมโยงบริบทศาสนา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนเข้าสู่แผนการสอน อย่างไรก็ตาม การบูรณาการดังกล่าวยังมีลักษณะเป็นรายบุคคล และยังขาดกรอบหรือเครื่องมือที่ช่วยให้การออกแบบการเรียนรู้มีความต่อเนื่องในเชิงระบบ

ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปัญหาการติดตามผลซึ่ง หมายถึง ‘ผลการจัดการเรียนรู้’ ในมิติ การวัดและประเมินผลของผู้เรียน ครูจำนวนมากใช้แนวทางการเรียนรู้เชิงรุก เน้นการลงมือปฏิบัติจริง ความสนุก ความปลอดภัย และการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมผ่านการทำงาน กลุ่ม การเป็นผู้นำกิจกรรม และการเลือกกิจกรรมด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม การสะท้อนผล การปรับกิจกรรม รายบุคคล และการติดตามผลเชิงลึกยังไม่ปรากฏอย่างเป็นระบบ สะท้อนว่าการมีส่วนร่วมเกิดขึ้นในระดับการปฏิบัติ แต่ยังไม่พัฒนาไปสู่การออกแบบเชิงคุณภาพที่ตอบสนองความหลากหลายได้อย่างเต็มที่

ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์ ครูส่วนใหญ่ยังใช้สื่อพื้นฐานทางกีฬาเป็นหลัก ขณะที่การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือกีฬาพื้นบ้านยังพบในบางกรณีเท่านั้น แม้ครูให้ความสำคัญกับความเหมาะสมทางศาสนา ความปลอดภัย และความแตกต่างของผู้เรียน แต่ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและองค์ความรู้เชิงออกแบบสื่อยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาสื่อที่ตอบสนองบริบทพหุวัฒนธรรมได้อย่างเป็นระบบ

สำหรับด้านการประเมินผล ครูมีแนวโน้มใช้วิธีการหลากหลาย ทั้งการสังเกต การปฏิบัติจริง และการประเมินรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ครอบคลุมมิติความรู้ ทักษะ เจตคติ และสมรรถภาพทางกาย อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดด้านเวลา ความต่อเนื่อง และการติดตามผลในระยะยาวทำให้การประเมินยังไม่สามารถสะท้อนสุขภาวะองค์รวมได้อย่างเต็มศักยภาพ

ด้านเนื้อหา ครูพยายามปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับบริบทศาสนาและวัฒนธรรม เช่น การหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่อาจขัดต่อความเชื่อ การคำนึงถึงความเหมาะสมด้านการสัมผัส และการบูรณาการกิจกรรมท้องถิ่น แต่การปรับดังกล่าวยังเกิดขึ้นในลักษณะยืดหยุ่นตามสถานการณ์ มากกว่าการออกแบบเชิงระบบ

ในด้านสมรรถนะครู ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าจำเป็นต้องมีความรู้ด้านวัฒนธรรม ทักษะการสื่อสาร ความยืดหยุ่นในการจัดกิจกรรม และความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย

ขณะเดียวกันครูสะท้อนความต้องการพัฒนาตนเองเพิ่มเติม โดยเฉพาะองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น การออกแบบกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ และการใช้สื่อที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่

โดยสรุป ข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนประเด็นสำคัญว่า ครูมีความตระหนักและมีเจตคติที่สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม แต่ยังขาดกรอบแนวคิดเครื่องมือ และระบบสนับสนุนที่ช่วยแปลงแนวคิดสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ช่องว่างดังกล่าวจึงเป็นฐานสำคัญสำหรับการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดยะลาในระยะต่อไป

สรุปผลและการอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้พลศึกษาในพื้นที่พหุวัฒนธรรมจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับความแตกต่างของผู้เรียนในเชิงโครงสร้างมากกว่าการปรับกิจกรรมรายครั้ง กล่าวคือ ความต้องการจำเป็นที่พบสะท้อนความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และเชื่อมโยงบริบทชีวิตจริง นอกจากนี้ ความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนาครูปรากฏในลำดับความสำคัญสูง แสดงให้เห็นว่าครูเป็นปัจจัยสำคัญในการลดช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะทักษะการออกแบบกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างด้านภาษา วัฒนธรรม และประสบการณ์ของผู้เรียน ในเชิงนโยบาย ผลการวิจัยสะท้อนว่าการส่งเสริมสุขภาวะผ่านพลศึกษาในพื้นที่พหุวัฒนธรรมควรเริ่มจากการทำความเข้าใจความต้องการจำเป็นเชิงบริบทก่อนการพัฒนานวัตกรรมหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Gay (2018) ที่เน้นว่าการจัดการเรียนรู้ต้องตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียนในเชิงระบบ และสอดคล้องกับ Banks (2020) ที่ชี้ว่าการบูรณาการวัฒนธรรมในกระบวนการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นประเด็นเชิงโครงสร้างอย่างชัดเจนว่า ความต้องการพัฒนาที่สูงสุดอยู่ในมิติของการจัดกิจกรรมและการวางแผนการจัดการเรียนรู้ มากกว่ามิติด้านเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ข้อค้นพบดังกล่าวบ่งชี้ว่าครูมิได้ขาดกรอบหลักสูตรหรือเป้าหมายการเรียนรู้ หากแต่ขาดกลไก เครื่องมือ และแนวทางเชิงระบบที่ช่วยแปลงหลักการสู่การปฏิบัติในบริบทพหุวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ประเด็นนี้อาจสะท้อนลักษณะของการพัฒนาวิชาชีพครูที่ผ่านมา ซึ่งให้ความสำคัญกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด และการประเมินผลตามนโยบายส่วนกลาง มากกว่าการพัฒนาทักษะการออกแบบกิจกรรมที่ยืดหยุ่นต่อบริบทเฉพาะพื้นที่ สอดคล้องกับงานของ Darling-Hammond et al (2017) ที่ชี้ว่าการพัฒนาครูควรมุ่งเน้นการปฏิบัติจริงและบริบทการสอน มากกว่าการยึดตัวชี้วัดเชิงนโยบายเพียงอย่างเดียว

บริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความละเอียดอ่อนด้านศาสนา ภาษา และอัตลักษณ์ทางสังคม ส่งผลให้ครูต้องอาศัยประสบการณ์ส่วนบุคคลในการปรับกิจกรรมและแก้ปัญหาในชั้นเรียนโดยยังไม่มีต้นแบบเชิงระบบรองรับ ขณะเดียวกัน สื่อและทรัพยากรด้านพลศึกษาจำนวนมากถูกพัฒนาขึ้นในบริบททั่วไป มิได้ออกแบบเพื่อพื้นที่พหุวัฒนธรรมโดยเฉพาะ จึงอาจจำกัดศักยภาพของครูในการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองผู้เรียนทุกกลุ่มได้อย่างเต็มที่ ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอของ Zhang (2024) ที่ชี้ว่าการจัดการเรียนรู้

แบบมีส่วนร่วมจำเป็นต้องมีระบบสนับสนุนที่ชัดเจน รวมถึง Choudhary (2025) ได้เน้นว่าการสอนที่ตอบสนองวัฒนธรรมสามารถเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้ง García-Castejón et al. (2022) แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาครูด้านการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมสามารถยกระดับสมรรถนะการสอนได้จริง และได้ชี้ให้เห็นว่าการสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของผู้เรียนในชั้นเรียนพลศึกษาต้องอาศัยการออกแบบกิจกรรมอย่างตั้งใจ มิใช่อาศัยเพียงเจตคติที่ดีของครู

ผลการสัมภาษณ์ช่วยยืนยันข้อค้นพบเชิงปริมาณ โดยสะท้อนว่าครูมีความตระหนักและพยายามจัดการเรียนรู้ที่เคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม แต่การดำเนินงานยังอยู่ในลักษณะเฉพาะบุคคลและยังไม่พัฒนาเป็นแนวปฏิบัติร่วมในระดับระบบ สถานการณ์ดังกล่าวอาจเกี่ยวข้องกับโครงสร้างการนิเทศและการพัฒนาวิชาชีพที่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นพหุวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงภาระงานด้านเอกสารและกิจกรรมอื่นที่จำกัดเวลาในการออกแบบกิจกรรมเชิงลึก นอกจากนี้ การขาดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือชุมชนวิชาชีพที่มุ่งเน้นบริบทพื้นที่ ทำให้แนวปฏิบัติที่ดีไม่ถูกพัฒนาเป็นองค์ความรู้ร่วม สอดคล้องกับงานของ Cochran-Smith et al (2016) ที่ชี้ว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการสอนในบริบทที่มีความซับซ้อน

ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่ชี้ว่าครูจำนวนมากมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม แต่ยังขาดเครื่องมือเชิงปฏิบัติและระบบสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาศักยภาพครูในลักษณะเชิงลึกและต่อเนื่องจึงมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทั้งความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติในชั้นเรียน พร้อมกันนั้น งานวิจัยด้านการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมยังย้ำว่าการเคารพความหลากหลายต้องถูกฝังอยู่ในกระบวนการออกแบบการเรียนรู้ในระดับระบบ มิใช่พึ่งพาความตั้งใจส่วนบุคคลเพียงอย่างเดียว

ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้พลศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมจำเป็นต้องดำเนินการในสองระดับควบคู่กัน ได้แก่ การพัฒนาระบบสนับสนุนเชิงโครงสร้าง เช่น แนวทางการออกแบบกิจกรรม เครื่องมือการวางแผน และทรัพยากรที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และการเสริมสร้างสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการพัฒนาวิชาชีพที่ยึดบริบทเป็นฐาน อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัด ได้แก่ การใช้แบบสอบถามแบบรายงานตนเอง (Self-report) ซึ่งอาจมีอคติในการตอบ และการศึกษาที่จำกัดอยู่ในบริบทจังหวัดยะลา จึงควรระมัดระวังในการนำผลไปอ้างอิงในบริบทอื่นที่มีความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม แนวทางดังกล่าวมีศักยภาพในการเชื่อมต่อระหว่างหลักการเชิงนโยบายกับการปฏิบัติในห้องเรียน และเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาที่ตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพให้ข้อค้นพบที่สอดคล้องกันว่า ประเด็นสำคัญของการจัดการเรียนรู้พลศึกษา ในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดยะลาไม่ได้อยู่ที่การขาดหลักสูตรหรือเป้าหมายการเรียนรู้ หากแต่อยู่ที่การขาดกลไกเชิงปฏิบัติที่ช่วยให้ครูสามารถแปลงหลักการสู่การออกแบบและ

ขับเคลื่อนการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบในบริบทที่มีความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม แม้ว่าครูจะมีความตระหนัก มีเจตคติที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และพยายามปรับกิจกรรมเนื้อหา และสื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน แต่การดำเนินงานยังปรากฏในลักษณะเฉพาะบุคคล และยังไม่พัฒนาเป็นแนวปฏิบัติร่วมในระดับระบบ

ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนคุณค่าของงานวิจัยในฐานะการชี้ให้เห็นทิศทางการพัฒนาที่ควรมุ่งเสริมสร้างศักยภาพครูในมิติของการวางแผน การออกแบบกิจกรรม และการประยุกต์ใช้สื่อให้สอดคล้องกับบริบทพหุวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม มากกว่าการปรับเนื้อหาเชิงสาระเพียงอย่างเดียว การเน้นมิติของกระบวนการจัดการเรียนรู้จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้พลศึกษาให้เกิดผลจริงในห้องเรียน และสามารถขยายผลในระดับพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง

ในเชิงข้อเสนอแนะ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นความจำเป็นของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้พลศึกษาจากระดับแนวคิดไปสู่การปฏิบัติที่มีโครงสร้างรองรับ โดยครูควรได้รับการสนับสนุนในการออกแบบกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมที่เชื่อมโยงแรงจูงใจของผู้เรียน การสะท้อนคิด และการพัฒนาสุขภาวะองค์รวม ขณะเดียวกันสถานศึกษาควรส่งเสริมการบูรณาการบริบทศาสนา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตท้องถิ่น เพื่อสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่ปลอดภัย เท่าเทียม และเอื้อต่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียนทุกกลุ่ม

นอกจากนี้ มีความจำเป็นต้องพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลที่สามารถสะท้อนพฤติกรรมการมีส่วนร่วม การอยู่ร่วมกัน และทักษะทางสังคมควบคู่กับทักษะทางกาย เพื่อให้การประเมินผลสอดคล้องกับเป้าหมายสุขภาวะองค์รวมของพลศึกษาในบริบทพหุวัฒนธรรม ในระดับนโยบาย หน่วยงานต้นสังกัดสามารถใช้ผลการวิจัยเป็นฐานในการกำหนดแนวทางสนับสนุนเชิงพื้นที่ เช่น การพัฒนาวิชาชีพครูที่ยึดบริบทเป็นฐาน การสร้างเครือข่ายชุมชนวิชาชีพ และการจัดสรรทรัพยากรที่ตอบสนองความแตกต่างของพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- Banks, J. A. (2020). *An Introduction to Multicultural Education*. 6th edition. Pearson.
- Choudhary, S. (2025). Culturally Responsive Teaching in Physical Education. *Journal of Physical Education and Multicultural Studies*, 12(1), 45 - 60.
- Cochran-Smith, M., Villegas, A. M., Abrams, L., Chavez-Moreno, L., Mills, T. & Stern, R. (2016). Research on Teacher Preparation: Charting the Landscape of a Sprawling Field. *Journal of Teacher Education*, 67(4), 247 – 260.
- Darling-Hammond, L., Hyler, M. E. & Gardner, M. (2017). *Effective Teacher Professional Development*. Learning Policy Institute. doi: <https://doi.org/10.54300/122.311>

- García-Castejón, G., Camerino, O., Anguera, M. T. & Castañer, M. (2022). Effects of an Intercultural Education Course on Pre-service Physical Education Teachers. *European Physical Education Review*, 28(3), 789 – 805.
- Gay, G. (2018). *Culturally Responsive Teaching: Theory, Research, and Practice*. 3rd edition. Teachers College Press.
- International Health Policy Program. (2021). *Physical Activity Situation of Thai Children and Youth*. International Health Policy Program (IHPP).
- World Health Organization. (2010). *Global Recommendations on Physical Activity for Health*. World Health Organization (WHO).
- Zhang, C. (2024). Inclusive Physical Education Curriculum in Multicultural Contexts. *Asia-Pacific Journal of Health, Sport and Physical Education*, 15(2), 134 – 150.

ความท้าทายเชิงศาสตร์ในการอ่านชื่อภาษาจีนจากพินอินที่ไม่มีวรรณยุกต์ ของผู้เรียนไทยในบริบทวิชาชีพการบิน

PHONETIC CHALLENGES IN READING TONELESS PINYIN CHINESE NAMES AMONG THAI LEARNERS WITHIN THE AVIATION PROFESSIONAL CONTEXT

ปิยะพงศ์ มลิวัลย์^{1,*} และ Ling Jin¹
Piyaphong Maliwan^{1,*} and Ling Jin¹

(Received: 6 Feb., 2026; Revised: 1 Apr., 2026; Accepted: 21 Apr., 2026)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความท้าทายของผู้เรียนภาษาจีนชาวไทยในบริบทวิชาชีพการบิน เมื่อต้องอ่านชื่อชาวจีนที่เขียนด้วยพินอินที่ไม่มีวรรณยุกต์กำกับ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความถูกต้องในการสื่อสารเชิงวิชาชีพ การวิเคราะห์นี้อาศัยกรอบแนวคิดด้านศาสตร์ร่วมกับทฤษฎีภาษาเชิงระหว่างกลาง เพื่อชี้ให้เห็นว่าการขาดเครื่องหมายวรรณยุกต์ส่งผลให้ผู้เรียนสร้างระบบการตีความเสียงขึ้นใหม่ ผลการวิเคราะห์พบว่า อุปสรรคในการตีความเสียงมีสาเหตุสำคัญจากการถ่ายโอนทางลบ ทั้งจากภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอิทธิพลจากภาษาอังกฤษที่ส่งผลกระทบอย่างชัดเจนต่อการออกเสียงพยัญชนะและสระ เนื่องจากรูปลักษณะของอักษรพินอินที่ใช้ระบบอักษรโรมัน ทำให้ผู้เรียนมีแนวโน้มตีความตามระบบเสียงภาษาอังกฤษที่คุ้นเคย นอกจากนี้ยังพบกลวิธีการจัดการปัญหาผ่านการคาดเดาจากบริบทและการจดจำนามสกุลที่พบบ่อย เพื่อชดเชยข้อมูลเสียงที่ขาดหายไป

บทความนี้จึงเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนเพื่อวิชาชีพ โดยเน้นการสร้างความรู้ถึงความแตกต่างระหว่างระบบเสียงพินอินและอักษรโรมันในภาษาอื่น เพื่อยกระดับความแม่นยำและความเป็นมืออาชีพในอุตสาหกรรมการบิน

คำสำคัญ: การบิน, การอ่านพินอิน, วรรณยุกต์ภาษาจีน, ภาษาจีนเพื่อวิชาชีพ

¹ อาจารย์ สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ประเทศไทย

¹ Lecturer, School of Sinology, Mae Fah Luang University, Chiang Rai Province, Thailand

* Corresponding author. E-mail: piyaphong.mal@mfu.ac.th

Abstract

This academic article aims to analyze the challenges faced by Thai learners of Chinese in the aviation professional context when reading Chinese names written in toneless Pinyin, thereby impacting the accuracy of professional communication. Drawing on phonetic frameworks and Interlanguage Theory, this analysis demonstrates how the absence of tone marks compels learners to undergo a phonological reinterpretation process. The findings reveal that obstacles in phonetic interpretation primarily stem from negative transfer from both Thai and English. Notably, the influence of English significantly affects the pronunciation of both consonants and vowels; since Pinyin utilizes the Roman alphabet, learners tend to interpret sounds based on familiar English phonological systems. In addition, learners employ various coping strategies to compensate for missing tonal information, including guessing pronunciation based on orthographic form, drawing analogies with familiar vocabulary, transferring knowledge from other languages, and selecting sounds that are easier to articulate.

Consequently, this article proposes pedagogical guidelines for Chinese for Professional Purposes. These recommendations emphasize fostering awareness of the distinctions between the Pinyin system and other Romanization systems to enhance phonetic precision and professionalism in the aviation industry.

Keywords: Aviation, Pinyin Reading, Chinese Tones, Chinese for Professional Purposes

บทนำ

ปัจจุบันชาวจีนเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพื่อท่องเที่ยว ศึกษาต่อ ทำธุรกิจ และอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก โดยการท่องเที่ยวภายในประเทศพบว่าสถิตินักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางเข้าประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2555 - 2564 มีจำนวนสะสมมากที่สุดถึง 61,358,314 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2568) และแม้ว่าใน พ.ศ. 2563 ได้เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่ำกว่าระดับปกติมาก อย่างไรก็ตาม ศูนย์วิจัยกสิกรไทยคาดว่าในปี พ.ศ. 2568 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวยังคงเติบโตและประเทศไทยจะยังเป็น 1 ในจุดหมาย 5 อันดับแรก ที่นักท่องเที่ยวชาวจีนจะเดินทางท่องเที่ยวมากที่สุด (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2568)

การเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนส่งผลโดยตรงต่อภาคอุตสาหกรรมการบินของไทย สายการบินต่างๆ ต้องเพิ่มเที่ยวบิน เพิ่มบุคลากรที่สามารถสื่อสารภาษาจีนได้ และพัฒนาระบบการให้บริการที่รองรับนักท่องเที่ยวชาวจีนอย่างมีประสิทธิภาพ พนักงานภาคพื้น พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน และเจ้าหน้าที่สนามบิน จำเป็นต้องมีทักษะภาษาจีนในระดับพื้นฐานอย่างน้อย โดยเฉพาะ

ออกเอกสาร ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดใน ISO 7098:2015 ที่ระบุว่า ไม่ได้บังคับให้ใส่เครื่องหมายวรรคตอนในทุกรอบท โดยเฉพาะในเอกสารที่ต้องการความเรียบง่ายและเข้ากันได้กับระบบคอมพิวเตอร์ทั่วโลก (International Organization for Standardization, 2015)

อย่างไรก็ตาม ชื่อบุคคลถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม การออกเสียงชื่อได้ถูกต้องจึงเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงความเคารพและการยอมรับตัวตนของบุคคล งานวิจัยในบริบททางการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการออกเสียงชื่อผิดหรือการเรียกชื่อคลาดเคลื่อนอาจส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ถูกเรียกชื่อ ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนไม่ได้รับการยอมรับหรือไม่ได้รับความใส่ใจอย่างเหมาะสม (Kohli & Solórzano, 2012) แต่การศึกษาที่มุ่งเน้นปัญหาการอ่านชื่อบุคคลในบริบทการบริการ โดยเฉพาะการอ่านชื่อชาวจีนจากระบบพินอินที่ไม่มีวรรคตอน ยังพบได้ค่อนข้างจำกัด เนื่องจากงานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาปัญหาการออกเสียงพินอินและวรรคตอนของผู้เรียนชาวไทย ภายใต้บริบทของการเรียนการสอนภาษาจีนในชั้นเรียนทั่วไป ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางสัทศาสตร์ในเชิงวิชาการ เช่น งานวิจัยของ (เนีย จิน, 2560) ซึ่งศึกษาความคลาดเคลื่อนในการออกเสียงวรรคตอนของนักศึกษาไทย และชี้ให้เห็นว่าอิทธิพลจากการถ่ายโอนทางลบของภาษาแม่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนออกเสียงวรรคตอนภาษาจีนคลาดเคลื่อนไปในลักษณะที่ใกล้เคียงกับวรรคตอนภาษาไทย

สำหรับงานวิจัยที่ศึกษาการใช้ภาษาจีนในการให้บริการของผู้ประกอบวิชาชีพการบิน เช่น การศึกษาการให้บริการภาษาจีนของเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ซึ่งมุ่งเน้นระดับความสามารถทางภาษาและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจีน (Assavarut & Juntaronanont, 2018) การศึกษาดังกล่าว ยังไม่ได้วิเคราะห์ปัญหาเชิงสัทศาสตร์ โดยเฉพาะการอ่านพินอินที่ไม่มีวรรคตอนซึ่งส่งผลกระทบต่อความต้องการในการออกเสียงชื่อภาษาจีน ในบริบทของการให้บริการในอุตสาหกรรมการบิน

อย่างไรก็ตาม ยังไม่พบการศึกษาที่มุ่งเน้นเฉพาะทักษะการอ่านชื่อชาวจีน ซึ่งมักปรากฏในรูปแบบพินอินที่ไม่มีวรรคตอน โดยเฉพาะในบริบทของการปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมการบิน อันเป็นสถานการณ์ที่ต้องอาศัยความถูกต้องแม่นยำในการสื่อสารภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลา ความท้าทายดังกล่าวส่งผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน หากผู้ประกอบวิชาชีพการบินขาดทักษะในการตีความพินอินที่ไม่มีวรรคตอน อาจนำไปสู่การเรียกขานชื่อผู้โดยสารที่ผิดเพี้ยนจนสร้างความสับสนในการระบุตัวตน หรือส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ความเป็นมืออาชีพของสายการบิน บทความนี้จะนำเสนอการวิเคราะห์ความท้าทายของผู้ที่ต้องออกเสียงชื่อชาวจีนให้ถูกต้องจากพินอินที่ไม่มีวรรคตอน โดยมุ่งเน้นไปที่กลุ่มผู้ที่ปฏิบัติงานในบริบทวิชาชีพการบิน ซึ่งความถูกต้องในการสื่อสารมีผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการให้บริการและภาพลักษณ์ขององค์กร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ความท้าทายในการอ่านชื่อจีนจากพินอินที่ไม่มีวรรณยุกต์
2. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการจัดการของผู้เรียน
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนวิชาชีพการบิน

กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

1. ระบบเสียงในภาษาจีนกลาง ระบบเสียงในภาษาจีนกลาง มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากภาษาไทยและภาษาอังกฤษอย่างชัดเจน โดยประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน คือ

1.1 พยัญชนะต้น ภาษาจีนกลางมีพยัญชนะต้น 21 เสียง ซึ่งบางเสียงไม่มีในภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ เช่น เสียง q ที่ออกเสียงเป็น /tʂʰ/ หรือเสียง x ที่ออกเสียงเป็น /ç/

1.2 สระและสระควบกล้ำ ซึ่งรวมถึงสระเดี่ยว สระประสม และสระที่มีพยัญชนะท้าย -n, -ng

1.3 วรรณยุกต์ มีวรรณยุกต์ทั้งหมด 4 เสียง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงวรรณยุกต์ในภาษาจีนกลาง 4 เสียง

ชื่อเรียก (Traditional)	ชื่อเรียก (Modern)	รูปวรรณยุกต์	ค่าระดับเสียง
阴平	First Tone (第一声)	—	55 (High-level)
阳平	Second Tone (第二声)	´	35 (High-rising)
上声	Third Tone (第三声)	ˋ	214 (Low-dipping)
去声	Fourth Tone (第四声)	`	51 (High-falling)

สำหรับเสียงเบา หรือ 轻声 (Chao, 1968) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าไม่ใช่เสียงวรรณยุกต์ที่มีระดับเสียงเฉพาะตัว แต่เป็นพยางค์ที่สูญเสียความหนักแน่นและระยะเวลาของเสียงเดิมไป ส่งผลให้ระดับเสียงมีความแปรผันตามบริบทของวรรณยุกต์พยางค์ก่อนหน้า

เมื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบในระดับวรรณยุกต์ พบช่องว่างทางภาษาระหว่างภาษาไทยกับภาษาจีน คือ รูปแบบและระดับเสียงวรรณยุกต์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ภาษาจีนกลางมีวรรณยุกต์หลัก 4 เสียง ซึ่งระดับเสียงของแต่ละวรรณยุกต์มีลักษณะเฉพาะและต้องคงความแตกต่างอย่างชัดเจนเพื่อกำหนดความหมายของคำ ในขณะที่ภาษาไทยมีระบบวรรณยุกต์ 5 เสียง โดยลักษณะระดับเสียงและเส้นโค้งเสียงไม่ได้ตรงกับวรรณยุกต์ของภาษาจีนทั้งหมด ส่งผลให้ผู้เรียนชาวไทยอาจใช้รูปแบบเสียงจากภาษาแม่ไปแทนที่เสียงในภาษาจีนได้ ตัวอย่างเช่น เสียงที่ 1 ของภาษาจีนซึ่งเป็นเสียงระดับสูงและคงที่ มักมีระดับเสียงสูงและนิ่งกว่าเสียงสามัญของภาษาไทย ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการรับรู้และการออกเสียงของผู้เรียน

ในอีกด้านหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบช่องว่างทางภาษาระหว่างภาษาจีนกับภาษาอังกฤษ พบความแตกต่างเชิงหน้าที่ของระดับเสียงอย่างชัดเจน ภาษาจีนใช้ระดับเสียงภายในพยางค์เป็นองค์ประกอบสำคัญ

ในการกำหนดความหมายของคำ ซึ่งต้องคงรูปแบบระดับเสียงอย่างแม่นยำเพื่อแยกความหมายของคำที่มีโครงสร้างเสียงเดียวกัน ในขณะที่ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์ ใช้การเปลี่ยนระดับเสียงเพื่อแสดงอารมณ์ น้ำเสียง หรือประเภทของประโยค เช่น ประโยคบอกเล่าและประโยคคำถาม มากกว่าการกำหนดความหมายของคำโดยตรง

2. ทฤษฎีการวิเคราะห์ความขัดแย้งทางภาษา ทฤษฎีการวิเคราะห์ความขัดแย้งทางภาษา ที่เสนอโดย Robert Lado (1957) อธิบายว่า ความแตกต่างระหว่างระบบเสียงของภาษาต้นทาง (L1) และภาษาปลายทาง (L2) สามารถนำไปสู่ “การถ่ายโอนทางลบ” และทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการเรียนภาษา หลักการพื้นฐานของทฤษฎีนี้คือ

- องค์ประกอบที่คล้ายคลึงกันระหว่าง L1 และ L2 จะเรียนรู้ได้ง่าย
- องค์ประกอบที่แตกต่างกันจะเกิดความยากลำบากและข้อผิดพลาด
- ข้อผิดพลาดของผู้เรียนสามารถทำนายได้จากการเปรียบเทียบระบบภาษาทั้งสอง

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของระบบวรรณยุกต์ระหว่างภาษาจีนและภาษาไทยสะท้อนให้เห็นปัญหาอย่างชัดเจนเมื่อผู้เรียนต้องนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง โดยเฉพาะในบริบทการประกอบวิชาชีพ การบิน เมื่อพบข้อผิดพลาดโดยสารที่เขียนด้วยพินอินไม่มีวรรณยุกต์ มักอาศัยประสบการณ์ทางเสียงจากภาษาไทยเป็นกรอบในการคาดเดาการออกเสียง หากพนักงานค้นชินกับการใช้เสียงสามัญในภาษาไทยเป็นหลัก ก็มีแนวโน้มที่จะออกเสียงเป็นเสียงราบคล้ายเสียงสามัญในภาษาไทย ซึ่งในภาษาจีนกลางอาจสื่อความหมายที่แตกต่างออกไปหรือทำให้การออกเสียงไม่เป็นไปตามธรรมชาติของภาษา ด้วยเหตุนี้ ความคลาดเคลื่อนทางวรรณยุกต์จึงไม่ได้เป็นเพียงปัญหาด้านการออกเสียงเท่านั้น หากแต่ยังอาจนำไปสู่ความคลาดเคลื่อนในการระบุตัวตนของผู้โดยสาร ซึ่งเป็นขั้นตอนพื้นฐานของการรักษาความปลอดภัยและคุณภาพการให้บริการในอุตสาหกรรมการบิน

3. ทฤษฎีภาษาระหว่างกลาง ทฤษฎีภาษาระหว่างกลาง ที่เสนอโดย Larry Selinker (1972) อธิบายว่า ผู้เรียนภาษาที่สองจะพัฒนาระบบภาษาของตนเองที่อยู่ระหว่างภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง ระบบภาษานี้มีลักษณะเฉพาะ คือ

- เป็นระบบที่เป็นอิสระ มีกฎเกณฑ์ของตัวเอง ไม่ใช่แค่การผสมผสานระหว่าง L1 และ L2
- มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เปลี่ยนแปลงไปตามระดับความรู้และประสบการณ์
- มีลักษณะเป็นระบบ ข้อผิดพลาดของผู้เรียนไม่ใช่เรื่องสุ่ม แต่มีรูปแบบที่สามารถวิเคราะห์ได้

มีแนวโน้มที่ บางโครงสร้างอาจติดตัวผู้เรียนไปตลอด แม้จะได้รับการสอนแล้วก็ตาม

ในบริบทของการอ่านพินอินที่ไม่มีวรรณยุกต์ ผู้เรียนจะพัฒนากลวิธีของตนเองในการตีความและออกเสียง ซึ่งอาจรวมถึงการใช้ความรู้จากภาษาไทย ภาษาอังกฤษ หรือการคาดเดาจากบริบท

กลวิธีดังกล่าวปรากฏชัดมาก เมื่อต้องอ่านพินอินที่ไม่มีวรรณยุกต์ในสถานการณ์จริงที่มีข้อจำกัดด้านเวลา ซึ่งผู้พูดมีแนวโน้มที่จะสร้างกฎเกณฑ์ของตัวเองชั่วคราว เพื่อตีความและออกเสียง เช่น การอาศัยรูปแบบโทนเสียงตามภาษาอังกฤษ หรือการคาดเดาการออกเสียงจากข้อที่พบได้บ่อย หากรูปแบบการออก

เสียงที่คลาดเคลื่อนดังกล่าวถูกใช้ซ้ำอย่างต่อเนื่องและยังสามารถสื่อสารได้โดยไม่เกิดการทักท้วงจากผู้โดยสาร ความคลาดเคลื่อนนั้นอาจค่อย ๆ พัฒนาไปเป็นพฤติกรรมทางภาษาที่แก้ไขได้ยาก จึงอาจส่งผลต่อความแม่นยำในการสื่อสาร รวมทั้งกระทบต่อภาพลักษณ์ของความเป็นมืออาชีพในการให้บริการในระยะยาว

4. ทฤษฎี Service Encounter ในวิชาชีพการบิน Bitner et al (1990) ได้อธิบายว่าการให้บริการที่ได้นั้นขึ้นอยู่กับ การพบกันระหว่างพนักงานและลูกค้าในช่วงเวลาสำคัญ ซึ่งเรียกว่า “Service Encounter” การพบกันนี้ถือเป็นช่วงเวลาพนักงานสามารถสร้างความประทับใจแรก และส่งเสริมความรู้สึกไว้วางใจต่อแบรนด์หรือองค์กรได้ ในอุตสาหกรรมการบิน

การเรียกชื่อผู้โดยสารอย่างถูกต้อง โดยเฉพาะชื่อของผู้โดยสารชาวจีนที่เขียนเป็นพินอินโดยไม่มีวรรณยุกต์ ถือเป็นส่วนหนึ่งของการสร้าง Service Encounter ที่มีคุณภาพ การออกเสียงชื่อผิดอาจทำให้ผู้โดยสารรู้สึกที่ไม่ได้รับความเคารพหรือไม่ได้รับความสนใจ ซึ่งส่งผลเสียต่อประสบการณ์โดยรวม

จากความสำคัญของการเรียกชื่อผู้โดยสารอย่างถูกต้องดังกล่าว การศึกษานี้จึงมุ่งวิเคราะห์ปัจจัยทางภาษาที่ส่งผลต่อการอ่านและการออกเสียงชื่อภาษาจีนในรูปแบบพินอินที่ไม่มีวรรณยุกต์ โดยผู้เขียนใช้ระเบียบวิธีการวิเคราะห์เชิงเอกสารควบคู่กับการสังเคราะห์เชิงทฤษฎี ภายใต้กรอบแนวคิดการวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อพิจารณาช่องว่างระหว่างระบบการถอดเสียงพินอินกับระบบเสียงของภาษาไทย ตลอดจนสำรวจอิทธิพลของความคุ้นเคยต่อระบบตัวอักษรภาษาอังกฤษที่อาจมีผลต่อกระบวนการเรียกชื่อชาวจีน ผลการศึกษานี้มีเป้าหมายเพื่อเสนอแนวทางเชิงวิชาการสำหรับการพัฒนาและออกแบบการเรียนการสอนภาษาจีนกับบริบทการปฏิบัติงานของบุคลากรในอุตสาหกรรมการบิน

ความท้าทายในการอ่านชื่อชาวจีนจากพินอินที่ไม่มีวรรณยุกต์

1. ความคลุมเครือในการเลือกวรรณยุกต์ เนื่องจากพินอินที่ไม่มีวรรณยุกต์ก่อให้เกิดความคลุมเครือด้านเสียง ผู้เรียนภาษาจีนเป็นภาษาที่สอง รวมถึงผู้เรียนไทย ซึ่งมีข้อจำกัดในการรับรู้วรรณยุกต์ มักประสบปัญหาในการระบุเสียงวรรณยุกต์อย่างถูกต้อง และอาจต้องอาศัยการคาดเดาในการออกเสียง ซึ่งมักอาศัยกลไกหลายประการในการคาดเดาเสียงวรรณยุกต์

2. การถ่ายโอนทางลบจากภาษาอังกฤษ ผู้เรียนชาวไทยจำนวนมากมีพื้นฐานการเรียนรู้ภาษาอังกฤษก่อนการเรียนรู้ภาษาจีน ส่งผลให้คุ้นเคยกับการออกเสียงตัวอักษรโรมันตามระบบเสียงของภาษาอังกฤษ เมื่อผู้เรียนเริ่มศึกษาระบบ Hanyu Pinyin จึงมีแนวโน้มตีความความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรกับเสียงตามกรอบการออกเสียงภาษาอังกฤษ ซึ่งก่อให้เกิด การถ่ายโอนทางลบต่อการอ่านพินอิน ตัวอย่างที่พบบ่อย

กรณีที่ 1 การอ่านพยัญชนะ

- เสียง x อ่านว่า /ks/ หรือ /z/ ตามภาษาอังกฤษ แทนที่จะอ่านว่า /ɕ/
- เสียง q อ่านว่า /kw/ ตามภาษาอังกฤษ แทนที่จะอ่านว่า /tɕʰ/
- เสียง c อ่านว่า /k/ หรือ /s/ ตามภาษาอังกฤษ แทนที่จะอ่านว่า /tsʰ/

กรณีที่ 2 การอ่านสระ

- สระ e ในพินอินออกเสียงเป็น /ə/ (เสียงเออ) แต่อ่านตามภาษาอังกฤษเป็น /i:/ หรือ /ɛ/
- สระ i หลัง z, c, s, zh, ch, sh, r ในพินอินออกเสียงเป็น /i/ (เสียงเออที่มีริมฝีปากแบน)

แต่อ่านว่า /i/

กรณีที่ 3 การสับสนพยัญชนะคู่

- b และ p แต่สับสนระหว่าง b (/p/ ไม่พ่นลม) และ p (/p^h/ พ่นลม)
- d และ t แต่สับสนระหว่าง d (/t/ ไม่พ่นลม) และ t (/t^h/ พ่นลม)

จึงสอดคล้องกับ สายฝน วรรณสินธพ (2554) ที่พบว่า ผู้เรียนไทยมีปัญหาในการแยกแยะพยัญชนะเหล่านี้เนื่องจากความแตกต่างของระบบเสียงระหว่างภาษาไทยและภาษาจีน

3. การถ่ายโอนทางลบจากภาษาไทย นอกจากอิทธิพลจากภาษาอังกฤษแล้ว ผู้เรียนชาวไทยยังได้รับอิทธิพลจากภาษาแม่ โดยเฉพาะในด้านวรรณยุกต์ ผู้เรียนพยายามเทียบเคียงวรรณยุกต์จีนกับวรรณยุกต์ไทย แต่การเทียบเคียงนี้ไม่ถูกต้องเสมอไป เนื่องจากระดับเสียงและรูปแบบการเคลื่อนไหวของวรรณยุกต์ในสองภาษามีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับ พิชัย แก้วบุตร และธีรพงศ์ แก้วมณี (2562) ที่พบว่า นักเรียนไทยระดับต้นมักนำเสียงวรรณยุกต์ในระบบการออกเสียงภาษาไทยมาเทียบเคียงกับเสียงวรรณยุกต์ในระบบสัทอักษรจีน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้

กลวิธีที่ผู้เรียนใช้ในการจัดการกับความท้าทาย

จากการพิจารณาพฤติกรรมของผู้เรียนไทย (นอกสาขาวิชาภาษาจีน) ในรายวิชาภาษาจีนเพื่อธุรกิจ การบินในสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง พบว่าผู้เรียนมีการนำกลวิธีที่หลากหลายมาใช้ในการจัดการกับความท้าทายในการอ่านออกเสียงชื่อภาษาจีนที่เขียนด้วยพินอินไม่มีวรรณยุกต์ กลวิธีเหล่านี้สะท้อนกระบวนการสร้างภาษาระหว่างกลางของผู้เรียน โดยพบกลวิธีหลายลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. กลวิธีการเดาเสียงจากรูปคำ ผู้เรียนจำนวนหนึ่งใช้วิธีเดาเสียงวรรณยุกต์และการออกเสียงจากรูปแบบพยัญชนะและสระในพินอิน โดยอาศัยความคุ้นเคยกับโครงสร้างพยางค์ของพินอิน เช่น การคาดเดาว่าเสียงที่ปรากฏบ่งบอกในคำที่คุ้นเคยควรออกเสียงอย่างไร ซึ่งผู้เรียนพยายามใช้ข้อมูลทางสัทศาสตร์ที่มีอยู่จำกัดเพื่อสร้างสมมติฐานเกี่ยวกับเสียงที่เป็นไปได้

2. กลวิธีการเทียบเคียงกับคำศัพท์ที่คุ้นเคย ผู้เรียนบางส่วนใช้คำศัพท์ภาษาจีนที่เคยเรียนรู้มาก่อนเป็นแบบอย่างในการเทียบเคียงเสียง เมื่อพบพินอินของชื่อที่ไม่คุ้นเคย ผู้เรียนมักเปรียบเทียบกับคำที่มีรูปสะกดคล้ายกัน เช่น การอ้างอิงเสียงจากคำศัพท์ที่เคยพบในบทเรียนหรือจากสื่อภาษาจีนอื่น ๆ กลวิธีนี้ช่วยลดความไม่แน่นอนในการเลือกเสียง และสะท้อนการใช้ความรู้ทางคลังศัพท์ เพื่อสนับสนุนการออกเสียง

3. กลวิธีการถ่ายโอนความรู้จากภาษาอื่น ในบางกรณี ผู้เรียนใช้ความรู้จากภาษาอื่นที่ตนคุ้นเคย เช่น ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ เป็นกรอบในการตีความเสียงของพินอิน กลวิธีดังกล่าวอาจช่วยให้ผู้เรียนสามารถอ่านออกเสียงได้อย่างรวดเร็วในสถานการณ์ที่ต้องประมวลผลข้อมูลอย่างจำกัด อย่างไรก็ตาม การ

ถ่ายโอนความรู้ดังกล่าวอาจนำไปสู่การออกเสียงที่คลาดเคลื่อนจากระบบเสียงของภาษาจีนได้ โดยเฉพาะเมื่อผู้เรียนตีความตัวอักษรโรมันตามระบบเสียงของภาษาอังกฤษ หรือปรับเสียงให้สอดคล้องกับระบบเสียงของภาษาไทย

4. กลวิธีการเลือกเสียงที่ออกเสียงได้ง่าย ผู้เรียนบางส่วนเลือกใช้เสียงที่ออกเสียงได้ง่ายหรือใกล้เคียงกับระบบเสียงที่คุ้นเคยมากที่สุด แทนที่จะพยายามผลิตเสียงตามระบบสัทศาสตร์ของภาษาจีนอย่างเคร่งครัด กลวิธีนี้พบได้บ่อยในเสียงที่ไม่มีอยู่ในภาษาไทย

ตารางที่ 2 แสดงตัวอย่างการใช้กลวิธีต่าง ๆ เพื่อจัดการกับความท้าทาย

ตัวอย่างชื่อชาวจีน	ชื่อที่แสดงด้วยพินอิน ไม่แสดงวรรณยุกต์	กลวิธีการอ่านที่พบ
王伟 Wáng Wěi	WANG WEI	ผู้เรียนจำนวนมากคุ้นเคยกับนามสกุล WANG (王) จึงอ่านวรรณยุกต์เสียงที่ 2 โดยอัตโนมัติ ส่วน WEI ผู้เรียนแต่ละคนใช้เกณฑ์ต่างกันในการตัดสินใจเลือกวรรณยุกต์ เช่น ผู้ที่คุ้นเคยกับคำว่า yīnwèi (因为) จะเดาเป็น Wèi ผู้ที่คุ้นเคยกับคำว่า wēixìn (微信) จะเดาเป็น wēi สรุปกลยุทธ์ที่ใช้ การเดาเสียงจากรูปคำ, การเทียบเคียงกับคำศัพท์ที่คุ้นเคย
李涛 Lǐ Tāo	LI TAO	ผู้เรียนคุ้นเคยกับนามสกุล LI (李) ในรูป Lǐ แต่บางคนเลือกใช้ Lì เพราะเป็นเสียงตก ซึ่งออกเสียงง่ายและชัดเจนกว่า สรุปกลยุทธ์ที่ใช้ การเดาเสียงจากรูปคำ, การเลือกเสียงที่ออกเสียงได้ง่าย
刘超 Liú Chāo	LIU CHAO	ผู้เรียนส่วนใหญ่อ่าน LIU เป็นเสียงที่ 2 เนื่องจากเคยพบในคำว่า liúxué ส่วน CHAO บางคนเลือกเสียงที่ 1 หรือเสียงที่ 4 เนื่องจากออกเสียงได้ง่ายในจังหวะการพูด สรุปกลยุทธ์ที่ใช้ การเดาเสียงจากรูปคำ, การเลือกเสียงที่ออกเสียงได้ง่าย
陈宇 Chén Yǔ	CHEN YU	ผู้เรียนเชื่อมโยง YU กับ yǔ (语) ซึ่งเป็นเสียง 3 จึงกำหนดวรรณยุกต์ตามคำที่คุ้นเคย อย่างไรก็ตาม ความไม่แน่นอนของเสียงสระ ü ทำให้ผู้เรียนบางคนปรับเสียงเป็น ยู ตามเสียงที่คุ้นเคยมากกว่า สรุปกลยุทธ์ที่ใช้ การเทียบเคียงกับคำศัพท์ที่คุ้นเคย, การเลือกเสียงที่ออกเสียงได้ง่าย
周浩然 Zhōu Hàorán	ZHOU HAORAN	พบผู้เรียนบางคนอ่านว่า โจว ฮ่าว ราน โดยอ่านพยางค์แรกมีระดับเสียงค่อนข้างสูง จากนั้นผู้พูดมักจัดวรรณยุกต์ให้มีความแตกต่างกันระหว่างพยางค์ เพื่อให้การออกเสียงมีจังหวะและความสั่นไหว ลักษณะดังกล่าวคล้ายกับรูปแบบการกระจายระดับเสียงในคำภาษาไทยหลายพยางค์ สรุปกลยุทธ์ที่ใช้ กลวิธีการถ่ายโอนความรู้จากภาษาอื่น, การเลือกเสียงที่ออกเสียงได้ง่าย

โดยภาพรวม กลวิธีเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนไม่ได้เผชิญกับความคลุมเครือของพินอินที่ไม่มีวรรณยุกต์ในลักษณะเชิงรับเท่านั้น แต่ยังพยายามสร้างกลไกในการตีความและจัดการกับข้อมูลทางเสียงที่ไม่สมบูรณ์ผ่านการใช้ความรู้เดิม การเปรียบเทียบเชิงรูปแบบ และการเดาเสียง กระบวนการดังกล่าวจึงเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาระบบภาษาระหว่างกลางของผู้เรียนในการเรียนรู้ภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ

อภิปรายผล

1. ความสำคัญขององค์ประกอบเสียงในการสื่อสารภาษาจีน วรรณยุกต์ พยัญชนะ และสระ ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบเสียงภาษาจีนกลางที่ส่งผลโดยตรงต่อความถูกต้องของการออกเสียง และความหมายของคำ โดยเฉพาะวรรณยุกต์ซึ่งทำหน้าที่แยกความหมายของคำที่มีพยางค์เหมือนกัน หากออกเสียงวรรณยุกต์ไม่ถูกต้องอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการสื่อสารได้ อย่างไรก็ตาม นอกจากวรรณยุกต์แล้ว ระบบพยัญชนะและสระของภาษาจีนยังมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากภาษาอื่น เช่น ความแตกต่างระหว่างพยัญชนะพ่นลมและไม่พ่นลม รวมถึงสระประสมบางรูปแบบที่ไม่ปรากฏในภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ความแตกต่างดังกล่าวทำให้ผู้เรียนภาษาจีนเป็นภาษาที่สองต้องเผชิญกับความท้าทายในการตีความและออกเสียงพยางค์ภาษาจีนอย่างถูกต้อง ความท้าทายดังกล่าวยิ่งเด่นชัดมากขึ้นเมื่อพิจารณาถึงระบบพินอินที่ใช้ในหนังสือเดินทาง ซึ่งโดยทั่วไปจะแสดงเพียงพินอินไม่มีวรรณยุกต์ ทำให้ผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาไม่สามารถระบุระดับเสียงที่ถูกต้องได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ การอ่านพินอินยังต้องอาศัยความเข้าใจระบบเสียงของภาษาจีน ทั้งในด้านพยัญชนะต้น สระ และโครงสร้างพยางค์ หากผู้เรียนขาดความคุ้นเคยกับระบบเสียงดังกล่าว ก็อาจนำไปสู่การตีความเสียงผิดพลาดได้

2. การถ่ายโอนทางลบจากภาษาแม่และภาษาที่สอง ผู้เรียนชาวไทยได้รับอิทธิพลทั้งจากภาษาไทย (L1) และภาษาอังกฤษ (L2) ในการเรียนรู้ภาษาจีน (L3) อิทธิพลจากภาษาอังกฤษมีความชัดเจนโดยเฉพาะในด้านพยัญชนะและสระ เนื่องจากพินอินใช้อักษรโรมันเช่นเดียวกับภาษาอังกฤษ ทำให้ผู้เรียนมีแนวโน้มถ่ายโอนระบบเสียงจากภาษาอังกฤษ จึงสามารถยืนยันทฤษฎีการวิเคราะห์ความขัดแย้งทางภาษา (Lado, 1957) และทฤษฎีการถ่ายโอนภาษาได้

การถ่ายโอนนี้สอดคล้องกับ Tarone (1987) ที่กล่าวว่า การออกเสียงภาษาที่สองของผู้เรียนจะได้รับอิทธิพลจากภาษาแม่ ในกรณีนี้ผู้เรียนไม่เพียงได้รับอิทธิพลจากภาษาแม่เท่านั้น แต่ยังได้รับจากภาษาที่สองด้วย

3. ความสำคัญของกลวิธีในการเรียนรู้ ผู้เรียนพัฒนากลวิธีที่หลากหลายเพื่อจัดการกับความท้าทาย ซึ่งสะท้อนแนวคิดของทฤษฎีภาษาระหว่างกลาง (Selinker, 1972) ที่ว่าผู้เรียนสร้างระบบภาษาของตนเองในระหว่างการเรียนรู้ กล่าวโดยสรุปผู้เรียนชาวไทยไม่ได้อ่านพินอินที่ไม่มีวรรณยุกต์แบบสุ่ม แต่มีการสร้างระบบการอ่านของตนเอง โดยอาศัยกฎการคาดเดา การถ่ายโอนจากภาษาเดิม และประสบการณ์การใช้ภาษา ระบบดังกล่าวเป็นลักษณะสำคัญของ ภาษาระหว่างกลาง ซึ่งเป็นระบบภาษาชั่วคราวที่พัฒนาและปรับเปลี่ยนไปตามกระบวนการเรียนรู้ภาษาเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตร การดำเนินงานของสายการบินและองค์กรที่เกี่ยวข้อง การเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนแนวทางการศึกษาวิจัยในอนาคต ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาหลักสูตร ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจในระบบวรรณยุกต์ของภาษาจีนและไม่สามารถเชื่อมโยงเสียงกับความหมายได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น หลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนในบริบทวิชาชีพการบินควรให้ความสำคัญกับการฝึกวรรณยุกต์อย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การฝึกแยกแยะคำที่แตกต่างกันเฉพาะวรรณยุกต์ การฝึกออกเสียงในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น แอปพลิเคชันที่มีระบบตรวจสอบการออกเสียงแบบอัตโนมัติ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลป้อนกลับและพัฒนาความถูกต้องในการออกเสียงได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ควรเน้นการสอนเปรียบเทียบระบบเสียงระหว่างภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีนอย่างชัดเจน โดยจัดทำตารางเปรียบเทียบเสียง อธิบายความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างระบบเสียง รวมทั้งชี้ให้เห็นจุดที่ผู้เรียนมักเกิดข้อผิดพลาด เช่น เสียง x, q, c, zh, ch, sh เพื่อช่วยลดความสับสนและส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีระบบ

อย่างไรก็ตาม ความสามารถในการอ่านชื่อของชาวจีนให้ถูกต้องและแม่นยำไม่ได้ขึ้นอยู่กับทักษะการออกเสียงพินอินและวรรณยุกต์เท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับความรู้ด้านอักษรจีนที่ปรากฏบน หนังสือเดินทาง ด้วย เนื่องจากอักษรจีนสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับเสียงและความหมายของคำ ซึ่งช่วยให้สามารถเชื่อมโยงระหว่างตัวอักษร พินอิน และวรรณยุกต์ได้อย่างถูกต้องมากขึ้น ดังนั้น หลักสูตรภาษาจีนสำหรับวิชาชีพการบินควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอักษรจีนที่ใช้อยู่ในชื่อบุคคล รวมทั้ง ฝึกการเชื่อมโยงระหว่างรูปอักษร การอ่านพินอิน และการออกเสียงวรรณยุกต์ควบคู่กันไป การพัฒนาความสามารถในลักษณะนี้จะช่วยลดความคลาดเคลื่อนในการอ่านชื่อผู้โดยสาร และส่งเสริมการให้บริการที่มีความถูกต้อง เหมาะสม และให้เกียรติแก่ผู้โดยสารมากยิ่งขึ้น

สำหรับทักษะการอ่านพินอินที่ไม่มีวรรณยุกต์ ควรมีการจัดทำแบบฝึกหัดที่สอดคล้องกับบริบทวิชาชีพ เช่น การอ่านชื่อจากหนังสือเดินทาง ตัวโดยสาร หรือเอกสารการจอง พร้อมทั้งส่งเสริมการคาดเดาวรรณยุกต์จากบริบทโดยให้ข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ ควรสอนกลวิธีในการจำนามสกุลจีนที่พบบ่อย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจดจำและออกเสียงได้อย่างถูกต้องและมั่นใจ

การจัดการเรียนการสอนควรบูรณาการเข้ากับสถานการณ์จริงในวิชาชีพ โดยจำลองสถานการณ์การทำงาน เช่น การประกาศชื่อผู้โดยสาร การต้อนรับ หรือการตรวจสอบเอกสารการเดินทาง อีกทั้ง ควรเชิญวิทยากรจากสายการบินมาแบ่งปันประสบการณ์ตรง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในลักษณะงานจริงและกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน

สุดท้าย ควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนรู้ โดยสอนให้ผู้เรียนรู้จักใช้แอปพลิเคชันและเว็บไซต์ที่เป็นประโยชน์ต่อการฝึกออกเสียงภาษาจีน ตลอดจนฝึกให้สามารถค้นหา

ข้อมูลเกี่ยวกับเสียงและวรรณยุกต์ได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับสายการบินและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของสายการบินและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ควรพัฒนาระบบสนับสนุนพนักงานให้สามารถสื่อสารภาษาจีนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดยอาจพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับพนักงานที่สามารถสแกนชื่อจากหนังสือเดินทางและแสดงการออกเสียงที่ถูกต้อง รวมทั้งจัดทำคู่มือการออกเสียงชื่อภาษาจีนที่พบบ่อยพร้อมคำอธิบายและตัวอย่างเสียง เพื่อให้พนักงานสามารถศึกษาด้วยตนเองได้สะดวก

องค์กรควรจัดให้มีการฝึกอบรมภาษาจีนเบื้องต้นสำหรับพนักงานทุกคนที่ต้องติดต่อกับผู้โดยสารชาวจีน และจัดอบรมเฉพาะทางเกี่ยวกับการอ่านและออกเสียงชื่อภาษาจีน รวมถึงจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างพนักงาน เพื่อสร้างเวทีการเรียนรู้ร่วมกันและยกระดับมาตรฐานการสื่อสารในองค์กร

นอกจากนี้ ควรกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเมื่อพนักงานไม่มั่นใจในการออกเสียงชื่อของผู้โดยสาร เช่น การสอบถามด้วยถ้อยคำสุภาพ เพื่อสร้างความประทับใจและหลีกเลี่ยงความเข้าใจผิด ทั้งนี้ การสร้างแรงจูงใจให้พนักงานเป็นสิ่งสำคัญ องค์กรอาจพิจารณามอบรางวัลหรือสิ่งจูงใจให้กับพนักงานที่มีทักษะภาษาจีนดีเด่น เปิดโอกาสให้ปฏิบัติงานในเส้นทางบินที่มีผู้โดยสารชาวจีนเป็นหลัก หรือสนับสนุนทุนการศึกษาและการอบรมภาษาจีนเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างยั่งยืน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เรียน ผู้เรียนควรตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ใช้แอปพลิเคชันฝึกภาษาเป็นประจำ รวมทั้งบันทึกเสียงของตนเองเพื่อเปรียบเทียบกับเสียงของเจ้าของภาษา ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงการออกเสียงของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้เรียนควรสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยเริ่มจากการจำชื่อจีนที่พบบ่อย ศึกษาความหมายของชื่อจีนเพื่อเข้าใจบริบททางวัฒนธรรม และใช้สื่อบันเทิง เช่น เพลงหรือภาพยนตร์ภาษาจีน เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเสียงและจังหวะของภาษาในสถานการณ์จริง นอกจากนี้ ผู้เรียนควรแสวงหาโอกาสในการฝึกฝนการสื่อสาร เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การใช้ภาษาในบริบทธรรมชาติ

ในขณะเดียวกัน ผู้เรียนควรพัฒนาความตระหนักรู้ทางภาษา โดยศึกษาระบบเสียงของภาษาจีนอย่างจริงจัง ทำความเข้าใจความแตกต่างระหว่างภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน รวมทั้งหมั่นสังเกตและวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของตนเอง เพื่อให้สามารถปรับปรุงได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต การวิจัยในอนาคตควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังกลุ่มพนักงานสายการบินที่ปฏิบัติงานจริง เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการด้านการอ่านพินอินในบริบทการทำงาน รวมทั้งศึกษาผลกระทบของการออกเสียงชื่อผู้โดยสารผิดต่อความพึงพอใจของผู้โดยสาร และเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนที่มีพื้นฐานภาษาต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สะท้อนถึงความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรม

นอกจากนี้ ควรมีการพัฒนาเครื่องมือและนวัตกรรมเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันที่ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ตรวจสอบและให้คำแนะนำการออกเสียงแบบเรียลไทม์ การสร้างระบบประเมินการออกเสียงภาษาจีนของผู้เรียนชาวไทยด้วยเทคโนโลยีการรู้จำเสียงพูด ตลอดจนการพัฒนาเทคโนโลยีฝึกฝนในสภาพแวดล้อมเสมือนจริง เพื่อจำลองสถานการณ์การสื่อสารในวิชาชีพการบิน ในขณะเดียวกัน ควรพัฒนาความสามารถในการใช้เครื่องมือ AI เพื่อสืบค้น วิเคราะห์ และตรวจสอบข้อมูลทางภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการออกเสียงพินอิน วรรณยุกต์ และรูปแบบการอ่านชื่อภาษาจีนจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสมกับสถานการณ์ จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเพิ่มความแม่นยำในการใช้ภาษาในการสื่อสารจริง

สุดท้าย ควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความมั่นใจในการออกเสียงภาษาจีน กระบวนการเรียนรู้และการจดจำวรรณยุกต์ รวมทั้งศึกษาประสิทธิภาพของวิธีการสอนรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในบริบทวิชาชีพการบินได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

บทสรุป

ความท้าทายหลายประการที่มีนัยสำคัญต่อการพัฒนาทักษะภาษาจีนสำหรับวิชาชีพ ความท้าทายที่สำคัญที่สุด คือ ความคลุมเครือในการเลือกวรรณยุกต์ การไม่มีเครื่องหมายวรรณยุกต์ทำให้ผู้เรียนต้องพึ่งพาการคาดเดา นอกจากนี้ ยังพบการถ่ายโอนทางลบจากทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากภาษาอังกฤษที่มีผลกระทบอย่างชัดเจนในด้านพยัญชนะและสระ เนื่องจากพินอินใช้อักษรโรมันทำให้ผู้พูดมีแนวโน้มอ่านตามระบบเสียงภาษาอังกฤษ

จากการวิเคราะห์กลวิธีที่หลากหลายในการจัดการกับความท้าทาย แม้ว่ากลวิธีต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้พูดสามารถรับมือกับสถานการณ์ได้ระดับหนึ่ง แต่ยังไม่เพียงพอสำหรับการใช้งานในระดับมืออาชีพ

ในบริบทของวิชาชีพการบิน การออกเสียงชื่อผู้โดยสารให้ถูกต้องมีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของ Service Encounter ที่สร้างความประทับใจแรกและส่งผลต่อความพึงพอใจโดยรวมของผู้โดยสาร การออกเสียงชื่อผิดนอกจากแสดงถึงการขาดความเป็นมืออาชีพแล้ว ยังอาจถูกมองว่าไม่เหมาะสม โดยเฉพาะในวัฒนธรรมจีน ชื่อเป็นสิ่งที่มีความหมายลึกซึ้ง การไม่ให้ความสำคัญกับชื่ออาจส่งผลต่อภาพลักษณ์เรื่องการให้เกียรติได้

ในส่วนการนำเสนอข้อเสนอแนะประกอบด้วยข้อเสนอแนะหลายระดับ สำหรับการพัฒนาหลักสูตร ควรเน้นการฝึกวรรณยุกต์อย่างเป็นระบบ สอนการเปรียบเทียบระบบเสียงอย่างชัดเจน พัฒนาทักษะการอ่านพินอินที่ไม่มีวรรณยุกต์โดยตรง การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอักษรจีนที่ใช้บ่อยในชื่อบุคคล และบูรณาการการเรียนรู้กับสถานการณ์จริง สำหรับสายการบินและองค์กร ควรพัฒนาระบบสนับสนุนพนักงาน จัดการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง สร้างนโยบายและมาตรฐาน และสร้างแรงจูงใจให้พนักงาน สำหรับ

ผู้เรียน ควรฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ สร้างการเรียนรู้ที่มีความหมาย แสวงหาโอกาสในการฝึกฝน และพัฒนาความตระหนักรู้ทางภาษา

บทความนี้ดำเนินการวิเคราะห์กลุ่มนักศึกษาที่กำลังเรียนภาษาจีน ไม่ใช่พนักงานสายการบินที่ปฏิบัติงานจริง ดังนั้น อาจไม่สะท้อนสถานการณ์จริงทั้งหมด และเน้นวิเคราะห์ด้านการอ่านออกเสียงเท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมทักษะอื่น ๆ เช่น การฟัง การพูดสนทนา หรือการเขียนอักษรจีน ซึ่งล้วนมีความสำคัญในการสื่อสารภาษาจีนอย่างครบถ้วน

การพัฒนาทักษะการอ่านและออกเสียงชื่อชาวจีนจากพินอินที่ไม่มีวรรณยุกต์ไม่ใช่เพียงแค่ทักษะทางภาษา แต่เป็นทักษะที่สะท้อนถึงความเป็นมืออาชีพและความเคารพต่อวัฒนธรรม ในยุคที่อุตสาหกรรมการบินมีการแข่งขันสูง และนักท่องเที่ยวชาวจีนมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของไทย การลงทุนในการพัฒนาทักษะเหล่านี้จึงเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและจำเป็น สำหรับการศึกษาในอนาคต ควรขยายขอบเขตไปยังพนักงานสายการบินที่ปฏิบัติงานจริง ศึกษาผลกระทบของการออกเสียงชื่อต่อความพึงพอใจของผู้โดยสาร พัฒนาเครื่องมือและเทคโนโลยีที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน และศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของวิธีการสอนแบบต่าง ๆ การวิจัยเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านการเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับวิชาชีพการบิน

ในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การนำเทคโนโลยี AI มาใช้ในการช่วยเหลือทั้งการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานจริงมีศักยภาพสูง ระบบที่สามารถสแกนชื่อจากเอกสารและให้คำแนะนำการออกเสียงแบบเรียลไทม์ (Real Time) หรือระบบฝึกอบรมที่ใช้ Virtual Reality เพื่อจำลองสถานการณ์จริง จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และลดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน

บทความนี้หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็น ผู้สอนภาษาจีน ผู้พัฒนาหลักสูตร นักศึกษา พนักงานสายการบิน ผู้บริหารสายการบิน และนักวิชาการที่สนใจในด้านภาษาจีนเพื่อวิชาชีพ เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและการให้บริการที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน ซึ่งจะส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีน และการพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของไทยในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- เนีย จิน. (2560). การศึกษาวิธีการฝึกออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาจีนกลางให้ถูกต้อง กรณีศึกษานักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 10(1), 218 - 227.
- พิชัย แก้วบุตร และธีรพงศ์ แก้วมณี. (2562). ปัญหาและแนวทางการแก้ไขการออกเสียงในภาษาจีนของนักเรียนไทย กรณีศึกษาการแข่งขันทักษะภาษาจีนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 12(1), 50 - 62.

- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2568). *นักท่องเที่ยวจีนยังฮิตเที่ยวไทย แต่การเจาะตลาดท้าทายกว่าเดิม*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2568 จาก <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Ch-Tourism-CIS3553-FB-2025-01-24.aspx>
- สายฝน วรรณสินธพ. (2554). *ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออกเสียง พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ในภาษาจีนกลาง ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนและนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียว เฉลิมพระเกียรติ*. [รายงานวิจัย, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ]. <https://has.hcu.ac.th/jspui/handle/123456789/1329>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2568). *จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาประเทศไทย จำแนกตามสัญชาติ พ.ศ. 2555 - 2565*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2568 จาก https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/statistics_and_indicators?impt_branch=320#gsc.tab=0
- Assavarut, S. & Juntaronanont, P. (2018). A study on Chinese Language Service of Tourism Authority of Thailand: Case Study as Tourist Information Counter at Suvarnabhumi Airport. *Journal of Chinese Language and Culture*, 5(1), 75 – 90.
- Bitner, M. J., Booms, B. H. & Tetreault, M. S. (1990). The Service Encounter: Diagnosing Favorable and Unfavorable Incidents. *Journal of Marketing*, 54(1), 71 - 84. doi: <https://doi.org/10.2307/1252174>
- Chao, Y. R. (1968). *A Grammar of Spoken Chinese*. University of California Press.
- International Organization for Standardization. (2015). *Information and Documentation — Romanization of Chinese (ISO Standard No. 7098:2015)*. ISO.
- Kohli, R. & Solórzano, D. G. (2012). Teachers, Please Learn Our Names! Racial Microaggressions and the K-12 Classroom. *Race Ethnicity and Education*, 15(4), 441 – 462.
- Lado, R. (1957). *Linguistics Across Cultures: Applied Linguistics for Language Teachers*. University of Michigan Press.
- Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China. (2012). *Personal Info Page of the Chinese Service E-passport*. Retrieved on 16 October 2025 from https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Chinese_Service_E-Passport_Passport_Personal_Info_Page.jpg
- Selinker, L. (1972). Interlanguage. *IRAL: International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 10(1-4), 209 - 231.
- Zhang, Y., Medievski, A., Lawrence, J. & Song, J. (2002). A Study on Tone Statistics in Chinese Names. *Speech Communication*, 36(3-4), 267 – 275.

จริยธรรมการตีพิมพ์ผลงานวิชาการในวารสาร (Publication Ethics)

วารสารมนุษยสังคมศิลปาสาร (Journal of Humanities, Social Sciences, and Art) เป็นวารสารวิชาการของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ได้กำหนดจริยธรรมการตีพิมพ์ผลงานในวารสารที่สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรมของคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์ (Committee on Publication Ethics: COPE) ประกอบด้วย บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการ (Editors) ผู้ประเมิน (Reviewers) ผู้แต่ง (Authors) และผู้อ่าน (Readers) โดยทางวารสารได้มุ่งหวังว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวารสารจะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้การดำเนินงานของวารสารเป็นไปด้วยความโปร่งใสและน่าเชื่อถือแก่วงการวิชาการ

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการ (Editors)

กองบรรณาธิการ (Editorial Board) ประกอบด้วย บรรณาธิการที่ปรึกษา (Advising Editor) บรรณาธิการ (Editor) บรรณาธิการประจำเรื่อง (Section Editor) มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของวารสาร ดังนี้

1. บรรณาธิการที่ปรึกษา (Advising Editor)

1.1 ศึกษางานวิจัยและงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์สาขาทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ภายใต้ขอบเขตเนื้อหาของวารสารที่กำหนด รวมถึงศึกษาทิศทางการพัฒนาคุณภาพของวารสารไทยเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของวารสารมนุษยสังคมศิลปาสารอย่างต่อเนื่อง

1.2 ให้คำปรึกษา ส่งเสริม และสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานวารสารให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index Centre: TCI)

2. บรรณาธิการ (Editor)

2.1 จัดทำคำแนะนำสำหรับผู้เขียน เกณฑ์การพิจารณาบทความเบื้องต้น รูปแบบการเขียนบทความ การเขียนเอกสารอ้างอิงที่มีมาตรฐานสากล พร้อมทั้งเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์

2.2 พิจารณาประเภทของบทความ ขอบเขตของวารสาร และรูปแบบการเขียนบทความเบื้องต้น โดยละเอียดและหลีกเลี่ยงการดำเนินงานที่เป็นผลประโยชน์ทับซ้อน

2.3 ตรวจสอบการคัดลอกผลงานจากผู้อื่น (Plagiarism) รวมถึงการคัดลอกผลงานของตนเอง (Self-plagiarism) ในบทความ ทั้งนี้ให้ปฏิเสธ (Rejected) บทความที่มีการคัดลอกผลงานดังกล่าวทันที

2.4 กำหนดบรรณาธิการประจำเรื่องจากกองบรรณาธิการในการดูแล กำกับ และติดตามกระบวนการประเมินคุณภาพของบทความแต่ละเรื่องอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้

2.5 ติดตามการประเมินคุณภาพของบทความโดยผู้ประเมินให้ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้

2.6 ตัดสินผลการพิจารณาคุณภาพของบทความจากผลการประเมิน ดังนี้

(1) การรับตีพิมพ์ (Accepted) ซึ่งจะต้องเป็นไปตามกระบวนการประเมินคุณภาพของบทความ โดยประเมินจากผู้ประเมิน 3 ท่าน และต้องผ่านอย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน

(2) การปฏิเสธ (Rejected) จะต้องเป็นผู้ประเมินปฏิเสธการตีพิมพ์อย่างน้อย 2 ท่าน และแจ้งผู้แต่งพร้อมหลักฐานเชิงประจักษ์

2.7 หากผู้แต่งมีหลักฐานโต้แย้งผลการประเมินให้บรรณาธิการนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณา ร่วมกับกองบรรณาธิการและแจ้งผลการพิจารณาต่อผู้แต่งทุกครั้ง

2.8 บรรณาธิการจะต้องเป็นบรรณาธิการตรวจสอบบทความให้ถูกต้อง ครบถ้วนก่อนจัดทำเล่ม และเผยแพร่ผ่านระบบ Thaijo โดยจะต้องทำการเผยแพร่ให้ตรงตามกำหนดเวลาออกของวารสารอย่างเคร่งครัด

2.9 หากเกิดความผิดพลาดจากการดำเนินงานของวารสารโดยละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของบรรณาธิการนั้น บรรณาธิการจะต้องแสดงความรับผิดชอบ

3. บรรณาธิการประจำเรื่อง (Section Editor)

3.1 บรรณาธิการประจำเรื่องจะต้องดูแลกระบวนการประเมินคุณภาพของบทความในแต่ละเรื่องที่ได้รับมอบหมาย ได้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคุณภาพของบทความ และให้ข้อเสนอแนะการตัดสินใจผลการพิจารณาคุณภาพของบทความต่อบรรณาธิการ

3.2 ประชุม และพิจารณากำหนดแผนการดำเนินงานวารสาร จัดทำคำแนะนำสำหรับผู้เขียนเกณฑ์การพิจารณาบทความเบื้องต้น รูปแบบการเขียนบทความ การเขียนเอกสารอ้างอิงที่มีมาตรฐานสากลแบบประเมินบทความ และการปรับปรุงการจัดทำวารสารให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

3.3 พิจารณากลับกรอง สรรหา คัดเลือก และจัดส่งบทความไปยังผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรงกับสาขาวิชาของบทความนั้นๆ เพื่อการประเมินบทความที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อผู้แต่ง และผู้อ่าน

3.4 กำกับดูแลคุณภาพวารสารวิชาการให้เป็นไปตามเกณฑ์ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)

3.5 ประชุมตัดสินใจผลการพิจารณาบทความที่มีหลักฐานโต้แย้งการประเมิน ทั้งนี้จะต้องเป็นไปตามจริยธรรมการตีพิมพ์ผลงานในวารสารวิชาการ

บทบาทหน้าที่ผู้ประเมิน (Reviewers)

1. พิจารณาระยะเวลาในการประเมิน และเลือกประเมินบทความที่ตรงตามสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาของบทความนั้น โดยละเว้นและหลีกเลี่ยงการดำเนินงานที่เป็นผลประโยชน์ทับซ้อน

2. ประเมินคุณภาพของบทความตามหลักทางวิชาการ และมุ่งพัฒนาคุณภาพวารสารวิชาการให้เป็นไปตามเกณฑ์ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)

3. ประเมินบทความและนำเสนอผลการประเมินตามระยะเวลาที่กำหนด พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อผู้แต่งและผู้อ่าน

4. สรุปผลการประเมินบทความ ได้แก่ (1) ยอมรับการตีพิมพ์บทความ (2) ขอให้มีการแก้ไข (3) ส่งใหม่เพื่อประเมินอีกครั้ง และ (4) ปฏิเสธการรับตีพิมพ์บทความ

บทบาทหน้าที่ผู้แต่ง (Authors)

1. พิจารณาประเภทของบทความ ขอบเขตของวารสาร และรูปแบบการเขียนบทความ ให้ครบถ้วน ตรวจสอบเนื้อหาของบทความที่เขียนขึ้นว่าเป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณาเบื้องต้นของวารสารหรือไม่

2. หากประสงค์จะส่งบทความ บทความนั้นจะต้องไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาจากวารสารหรืองานประชุมวิชาการอื่น และไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ส่วนใดส่วนหนึ่ง เช่น บทความย่อ ผลการวิจัย หรือบทความฉบับเต็มในวารสารหรือเอกสารสืบเนื่องจากงานประชุมวิชาการ

3. ผู้แต่งจะต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น (Plagiarism) หรือคัดลอกผลงานของตนเอง (Self-plagiarism)

4. หากบทความวิจัยได้มีการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์หรือสัตว์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขอให้ผู้แต่งได้ระบุมาในส่วน “วิธีการดำเนินการวิจัย” ด้วย

5. การจัดส่งบทความจะต้องเป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินงานของวารสาร หากสงสัยในการดำเนินงานของวารสารให้ติดต่อสอบถามวารสารก่อนทำการจัดส่งผ่านระบบ Thaijo

6. ผู้แต่งสามารถโต้แย้งการตัดสินผลการพิจารณาบทความได้ โดยต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนประกอบการอธิบายต่อบรรณาธิการเพื่อพิจารณาตัดสินผลการพิจารณาบทความอีกครั้ง

7. ผู้แต่งจะต้องติดตามบทความผ่านระบบ Thaijo จนสิ้นสุดกระบวนการของวารสาร

บทบาทหน้าที่ผู้อ่าน (Reader)

1. ผู้อ่านสามารถอ่านบทความย่อ ด่วนโหลดบทความฉบับเต็มได้ผ่านระบบ Thaijo

2. หากมีการนำข้อความส่วนใดส่วนหนึ่งของบทความในวารสารไปใช้ประโยชน์ ขอให้ผู้อ่านทำการอ้างอิงข้อมูลของบทความให้ครบถ้วน

3. หากผู้อ่านพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น (Plagiarism) หรือคัดลอกผลงานของตนเอง (Self-plagiarism) ปรากฏในบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารมนุษยสังคมศิลปศาสตร์ ขอให้แจ้งที่งานวารสารเพื่อดำเนินการตรวจสอบอีกครั้ง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของวงการวิชาการและเป็นการพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

การประเมินคุณภาพบทความ

1. บทความที่ส่งเข้ามาจะได้รับการประเมินคุณภาพของผลงานวิชาการ โดยผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน จากหลากหลายสถาบัน ซึ่งพิจารณาแบบปกปิดรายชื่อทั้งผู้เขียนบทความ ผู้ประเมิน และผู้ที่เกี่ยวข้อง (Double –blind review)
2. ระยะเวลาในการประเมินคุณภาพของบทความเป็นไปตามขั้นตอนการทำงานของวารสาร
3. การตัดสินผลการพิจารณาคุณภาพของบทความจากผลการประเมิน ดังนี้
 - 3.1 การรับตีพิมพ์ (Accepted) ซึ่งจะต้องเป็นไปตามกระบวนการประเมินคุณภาพของบทความ โดยประเมินจากผู้ประเมิน 3 ท่าน และต้องผ่านอย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน
 - 3.2 การปฏิเสธ (Rejected) จะต้องเป็นผู้ประเมินปฏิเสธการตีพิมพ์อย่างน้อย 2 ท่าน และแจ้งผู้แต่งพร้อมหลักฐานเชิงประจักษ์
4. สามารถโต้แย้งการตัดสินผลการพิจารณาคุณภาพบทความได้ โดยต้องมีหลักฐานโต้แย้งที่ชัดเจน เพื่อใช้ประกอบการอธิบายต่อบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการ และสามารถเปลี่ยนผลการพิจารณาคุณภาพของบทความได้ หากหลักฐานที่โต้แย้งนั้นมีความชัดเจนและผ่านการเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ ทั้งนี้ การตัดสินของกองบรรณาธิการถือเป็นที่สุด

การจัดเตรียมต้นฉบับสำหรับผู้เขียน

ในการพิจารณาบทความเบื้องต้น ทางวารสารจะพิจารณาประเภทของบทความ ขอบเขตเนื้อหา ของวารสาร และรูปแบบการเขียนบทความ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ประเภทของบทความ โดยวารสารจะรับพิจารณาประเภทของผลงานวิชาการ ดังนี้

1.1 บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิชาการที่มีเนื้อหาสาระทาง วิชาการอย่างถูกต้อง มีแนวคิดและการนำเสนอที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ ประกอบด้วย บทคัดย่อ (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) บทนำ เนื้อเรื่อง ประกอบด้วย *ส่วนที่ 1* ที่มีหัวข้อเกี่ยวกับการปูบริบทเนื้อเรื่องก่อนเข้าถึงแก่นของเนื้อเรื่อง *ส่วนที่ 2* ที่มีหัวข้อ เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้เหตุผล การวิพากษ์/วิจารณ์ การโต้แย้งประเด็น ฯลฯ โดยจะต้องเป็นไป ตามหลักการ ทฤษฎี และมีหลักฐานอ้างอิงตามหลักวิชาการ และ *ส่วนที่ 3* ที่มีหัวข้อเกี่ยวกับการนำเสนอ ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ บทสรุป กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) และ เอกสารอ้างอิง

1.2 บทความวิจัย (Research Article) เป็นงานวิจัยหรือส่วนหนึ่งของการวิจัยที่มีขั้นตอน การดำเนินงานถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย มีความชัดเจนในการแก้ไขปัญหา และผลการวิจัยที่พบองค์ความรู้ ใหม่ที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าทางวิชาการและเป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ ประกอบด้วย บทคัดย่อ (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) บทนำ วัตถุประสงค์การวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ (ถ้ามี) สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) กรอบแนวคิดการวิจัย วิธีการ ดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) และ เอกสารอ้างอิง

2. ขอบเขตเนื้อหาของวารสาร โดยวารสารจะรับพิจารณาสาขาของบทความตามขอบเขตของ เนื้อหา ได้แก่ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ศิลปกรรม ดนตรี นาฏศิลป์ การพัฒนาชุมชน/สังคม/ท้องถิ่น รวมทั้งสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และศาสตร์สาขา อื่นที่เกี่ยวข้อง

3. รูปแบบการเขียนบทความ โดยทางวารสารได้กำหนดรูปแบบการเขียนบทความ ดังนี้ (ทั้งนี้ ผู้เขียนสามารถดาวน์โหลดรูปแบบการจัดทำต้นฉบับได้ที่ https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1Ew_OKF0RxKIfovTDBpBnGHfThCqQv_5X)

3.1 การตั้งค่าหน้ากระดาษ กำหนดการตั้งค่ากระดาษเป็น A4 ตัวอักษรที่ใช้คือ TH Sarabun New สีด้าแบบเดียวกันตลอดทั้งบทความ ระยะห่างของขอบกระดาษทุกด้าน (บน-ล่าง-ซ้าย-ขวา) คือ 2.54 ซม. ข้อความใช้การจัดกระจายอย่างไทย ระยะห่างระหว่างบรรทัดคือ 1.0 (หนึ่งเท่า) การเว้นระยะ จากด้านซ้ายมือ 1 แท็บ (Tab) ให้เริ่มต้นที่ระยะ 1.0 นิ้ว และหัวข้อย่อยให้ใช้แท็บต่อไปโดยเพิ่มขึ้นอีกแท็บละ 0.5 นิ้ว โดยกำหนดจำนวนหน้าของต้นฉบับอยู่ระหว่าง 15 - 20 หน้า (รวมบทคัดย่อ รูป กราฟ ตาราง และ

รายการเอกสารอ้างอิง) ระบบเลขที่ใช้ในบทความใช้เลขอารบิกทั้งหมด (ยกเว้นความจำเป็นที่ต้องใช้ชื่อเฉพาะสามารถใช้เลขไทยหรือสัญลักษณ์พิเศษได้)

3.2 รายละเอียดในแต่ละหัวข้อของบทความ ประกอบด้วย

(1) บทความวิชาการ (Academic Article) ประกอบด้วย

- ชื่อเรื่อง (Title) กำหนดให้มีทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กำหนดขนาดตัวอักษร 18 หนา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ โดยที่ชื่อภาษาอังกฤษต้องเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด
- ชื่อผู้เขียน (Author) ให้พิมพ์เฉพาะชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษของผู้แต่งทุกคน และผู้เขียนหลักหรือผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author) จะต้องใส่เครื่องหมาย * ไว้ท้ายชื่อผู้เขียนหลักด้วย (เช่น ณัฏฐานุช เมฆรา^{1,*}) ขนาดตัวอักษร 14 ธรรมดา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- ที่อยู่ (Address) และ สังกัด (Affiliation) ให้พิมพ์เป็นเชิงอรรถอยู่ในหน้าแรกของบทความ โดยมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และหากเป็นนักศึกษาหรืออาจารย์ ให้ระบุสังกัดสาขาวิชา คณะและมหาวิทยาลัยด้วย ขนาดตัวอักษร 12 ธรรมดา จัดชิดซ้าย
- อีเมล (E-mail) ให้ระบุเฉพาะอีเมลของผู้เขียนหลักหรือผู้ประพันธ์บรรณกิจไว้ตรงเชิงอรรถ หลังเครื่องหมาย * (เช่น * Corresponding author. E-mail: n.mekara@udru.ac.th) ขนาดตัวอักษร 12 ธรรมดา จัดชิดซ้าย
- บทคัดย่อ (Abstract) ให้จัดทำทั้งบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเนื้อหาทั้งสองภาษาจะต้องสอดคล้องกันและถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ในกรณีที่บทความภาษาอังกฤษ อนุโลมให้มีเฉพาะบทคัดย่อภาษาอังกฤษได้ และกำหนดให้มีจำนวนคำต้องไม่เกิน 400 คำ ขนาดตัวอักษร 16 ธรรมดา และตัวหนาเฉพาะหัวข้อ
- คำสำคัญ (Keywords) กำหนดให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีจำนวน 3-5 คำ ขนาดตัวอักษร 16 ธรรมดา และตัวหนาเฉพาะหัวข้อ
- บทนำ (Introduction) เป็นการเขียนให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในเรื่องดังกล่าว อาจกล่าวถึงความสำคัญ หรือยกประเด็นปัญหาที่กำลังเป็นที่สนใจ ขนาดตัวอักษร 16 ธรรมดา และตัวหนาเฉพาะหัวข้อ
- เนื้อเรื่อง (Body) ประกอบด้วย *ส่วนที่ 1* ที่มีหัวข้อเกี่ยวกับการปูบริบทเนื้อเรื่องก่อนเข้าถึงแก่นของเนื้อเรื่อง *ส่วนที่ 2* ที่มีหัวข้อเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้เหตุผล การวิพากษ์/วิจารณ์ การโต้แย้งประเด็น ฯลฯ โดยจะต้องเป็นไปตามหลักการ ทฤษฎี และมีหลักฐานอ้างอิงตามหลักวิชาการ และ *ส่วนที่ 3* ที่มีหัวข้อเกี่ยวกับการนำเสนอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ ทั้งนี้จะต้องจัดลำดับเนื้อหาสาระให้เหมาะสมและมีความต่อเนื่อง สามารถใช้รูปภาพ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิเพื่อสื่อความเข้าใจไปยังผู้อ่านได้ง่ายขึ้น และภาษาที่ใช้จะต้องถูกต้องตามหลักวิชาการ ขนาดตัวอักษร 16 ธรรมดา และตัวหนาเฉพาะหัวข้อ

- บทสรุป (Conclusion) มีการสรุปประเด็นสำคัญของบทความจากหัวข้อที่นำเสนอ โดยนำมาเขียนเชื่อมโยงและรวมกันไว้ท้ายบท อาจกล่าวสรุปเนื้อหาว่ามีความสำคัญอย่างไร หรือสามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างไรได้บ้าง ขนาดตัวอักษร 16 ธรรมดา และตัวหนาเฉพาะหัวข้อ

- กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgment) (ถ้ามี) เป็นการกล่าวถึงแหล่งทุนหรือผู้สนับสนุนการดำเนินงานจนนำไปสู่การเขียนบทความวิชาการ โดยระบุชื่อทุน หน่วยงาน ปีงบประมาณ หรือผู้ให้ทุนตามที่คุณเขียนเห็นสมควร ขนาดตัวอักษร 16 ธรรมดา และตัวหนาเฉพาะหัวข้อ

- เอกสารอ้างอิง (References) ให้ใช้ระบบอ้างอิงตามระบบนามปี (Name and Year System) โดยยึดรูปแบบ APA (American Psychological Association) ขนาดตัวอักษร 16 ธรรมดา และตัวหนาเฉพาะหัวข้อ

(2) บทความวิจัย (Research Article) ประกอบด้วย

- ชื่อเรื่อง (Title) กำหนดให้มีทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กำหนดขนาดตัวอักษร 18 หนา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ โดยที่ชื่อภาษาอังกฤษต้องเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด

- ชื่อผู้เขียน (Author) ให้พิมพ์เฉพาะชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษของผู้แต่งทุกคน และผู้เขียนหลักหรือผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author) จะต้องใส่เครื่องหมาย * ไว้ท้ายชื่อผู้เขียนหลักด้วย (เช่น ณัฏฐานุช เมฆรา^{1*}) ขนาดตัวอักษร 14 ธรรมดา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

- ที่อยู่ (Address) และสังกัด (Affiliation) ให้พิมพ์เป็นเชิงอรรถอยู่ในหน้าแรกของบทความ โดยมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และหากเป็นนักศึกษาหรืออาจารย์ ให้ระบุสังกัดสาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยด้วย ขนาดตัวอักษร 12 ธรรมดา จัดชิดซ้าย

- อีเมล (E-mail) ให้ระบุเฉพาะอีเมลของผู้เขียนหลักหรือผู้ประพันธ์บรรณกิจไว้ตรงเชิงอรรถ หลังเครื่องหมาย * (เช่น * Corresponding author. E-mail: n.mekara@udru.ac.th) ขนาดตัวอักษร 12 ธรรมดา จัดชิดซ้าย

- บทคัดย่อ (Abstract) ให้จัดทำทั้งบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเนื้อหาทั้งสองภาษาจะต้องสอดคล้องกันและถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ในกรณีที่บทความภาษาอังกฤษ อนุโลมให้มีเฉพาะบทคัดย่อภาษาอังกฤษได้ และกำหนดให้มีจำนวนคำต้องไม่เกิน 400 คำ ขนาดตัวอักษร 16 ธรรมดา และตัวหนาเฉพาะหัวข้อ

- คำสำคัญ (Keywords) กำหนดให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีจำนวน 3-5 คำ ขนาดตัวอักษร 16 ธรรมดา และตัวหนาเฉพาะหัวข้อ

- บทนำ (Introduction) เป็นการเขียนถึงที่มาและความสำคัญของเรื่องและเหตุผลที่ศึกษาเรื่องนั้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของหัวข้อวิจัย รวมถึงมีการกล่าวอ้างอิงถึงงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ขนาดตัวอักษร 16 ธรรมดา และตัวหนาเฉพาะหัวข้อ

- วัตถุประสงค์ (Objectives) เป็นการกล่าวถึงความมุ่งหมายของการวิจัยว่าต้องการศึกษาอะไร ซึ่งวัตถุประสงค์ควรสอดคล้องกับชื่อเรื่อง และหากมีวัตถุประสงค์การวิจัยมากกว่าหนึ่งข้อ ให้เขียน

แยกเป็นข้อๆ โดยเรียงลำดับตามการดำเนินการวิจัย (เช่น 1. , 2.) ขนาดตัวอักษร 16 ธรรมดา และตัวหนาเฉพาะหัวข้อ

- นิยามศัพท์เฉพาะ (Definition of Specific Terms) (ถ้ามี) และ สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis) (ถ้ามี) เป็นการกล่าวถึงการบัญญัติความหมายของศัพท์เฉพาะในบทความวิจัยและการตั้งสมมติฐานตามที่ผู้เขียนเห็นสมควร ขนาดตัวอักษร 16 ธรรมดา และตัวหนาเฉพาะหัวข้อ

- กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) เป็นการกำหนดกรอบความคิดและเชื่อมโยงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่แสดงให้เห็นถึงตัวแปรหรือขอบเขตการวิจัย อาจมีการกล่าวถึงการทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) ร่วมด้วยตามที่ผู้เขียนเห็นสมควร ขนาดตัวอักษร 16 ธรรมดา และตัวหนาเฉพาะหัวข้อ

- วิธีการดำเนินการวิจัย (Research Methodology) เป็นการอธิบายถึงการศึกษ โดยแบ่งเป็นหัวข้อย่อยได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และหากมีข้อมูลการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (Institutional Review Board: IRB) ให้ผู้เขียนระบุมาด้วย ขนาดตัวอักษร 16 ธรรมดา และตัวหนาเฉพาะหัวข้อ

- ผลการวิจัย (Result) ให้เขียนรายงานผลการวิจัยที่สอดคล้องและครบถ้วนตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและถูกต้องตามหลักวิชาการ หากมีภาพ ตาราง แผนภูมิ หรือกราฟ ให้อธิบายประกอบมาให้ครบถ้วน ขนาดตัวอักษร 16 ธรรมดา และตัวหนาเฉพาะหัวข้อ

- สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Conclusion and Discussion) เป็นการสรุปผลที่ได้จากการวิจัย และมีการอภิปรายผลที่เกิดขึ้น โดยเขียนให้เห็นถึงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย มีการแสดงผลพละเทียบกับทฤษฎีหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนผลการวิจัยอย่างมีเหตุผลและเกิดความน่าเชื่อถือตามหลักวิชาการ ขนาดตัวอักษร 16 ธรรมดา และตัวหนาเฉพาะหัวข้อ

- ข้อเสนอแนะ (Suggestion) เป็นการเขียนข้อเสนอแนะที่เกิดขึ้นจากผลการวิจัย โดยแบ่งเป็น ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ขนาดตัวอักษร 16 ธรรมดา และตัวหนาเฉพาะหัวข้อ

- กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgment) (ถ้ามี) เป็นการกล่าวถึงแหล่งทุนหรือผู้สนับสนุนการดำเนินงานจนนำไปสู่การเขียนบทความวิจัย โดยระบุชื่อทุน หน่วยงาน ปีงบประมาณ หรือผู้ให้ทุนตามที่ผู้เขียนเห็นสมควร แต่หากไม่มีแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัยก็ไม่จำเป็นต้องระบุ ขนาดตัวอักษร 16 ธรรมดา และตัวหนาเฉพาะหัวข้อ

- เอกสารอ้างอิง (References) ให้ใช้ระบบอ้างอิงตามระบบนามปี (Name and Year System) โดยยึดรูปแบบ APA (American Psychological Association) ขนาดตัวอักษร 16 ธรรมดา และตัวหนาเฉพาะหัวข้อ

4. การเขียนอ้างอิง โดยทางวารสารได้กำหนดรูปแบบการอ้างอิงตามแบบ APA 7th (American Psychological Association 7th edition) โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

4.1 การอ้างอิงในเนื้อหา (In-text Citation) เป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา โดยให้ระบุชื่อผู้แต่ง ปีที่แต่ง (หากเอกสารใดไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ให้ใช้ตัวอักษรย่อ ม.ป.ป. แทนปีที่พิมพ์) และเลขหน้า (ถ้ามี) โดยสอดคล้องกับรายการอ้างอิงท้ายบทความ ทั้งนี้ เอกสารหรืองานวิจัยที่นำมาอ้างอิงควรมีความทันสมัยหรือตีพิมพ์เผยแพร่ย้อนหลังไม่เกิน 10 ปี ยกเว้นทฤษฎีคลาสสิกหรือหลักการดั้งเดิม โดยมีรายละเอียดแบ่งเป็น

(1) หากเป็นการกล่าวถึงผู้แต่งในเนื้อหาด้วย ให้อ้างอิงเฉพาะปีที่แต่ง และเลขหน้า (ถ้ามี) ไว้ในวงเล็บต่อท้ายชื่อ เช่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติพงศ์ คงสันเทียะ และคณะ (2566) ซึ่งได้ระบุไว้ว่า ... เป็นต้น

(2) หากเป็นการกล่าวถึงเฉพาะข้อค้นพบ เนื้อหา หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของงาน ให้อ้างอิงทั้งชื่อผู้แต่ง ปีที่แต่ง และเลขหน้า (ถ้ามี) ไว้ในวงเล็บต่อท้ายข้อมูลเหล่านั้น เช่น แบบจำลองการจัดการองค์ความรู้ตามโมเดลเซกิ (Nonaka and Nishigushi, 2001) เป็นต้น

(3) หากมีการอ้างอิงถึงผู้แต่งชื่อเดียวและปีเดียวกัน 2 งานขึ้นไป ให้เพิ่มตัวอักษร ก ข ค ... (หรือ A B C ... ในกรณีที่ เป็นบทความภาษาอังกฤษ) เช่น ชูติพงศ์ คงสันเทียะ และคณะ (2566ก) และ ชูติพงศ์ คงสันเทียะ และคณะ (2566ข) เป็นต้น

(4) หากผู้แต่งมีไม่เกิน 2 คน ให้ระบุชื่อผู้แต่งให้ครบ เช่น ชูติพงศ์ คงสันเทียะ และ ชฎานาคใหม่ (2566: 131) , Nonaka and Nishigushi (2001) แต่หากผู้แต่งมีตั้งแต่ 3 คน ให้ใช้ระบุเฉพาะชื่อผู้แต่งคนแรก และใช้คำว่า “และคณะ” (et al) ต่อท้าย เช่น กนิษฐา เรื่องวรรณคดี และคณะ (2566) , Khongsanthia et al (2023) เป็นต้น

4.2 การอ้างอิงท้ายบทความ (References) โดยให้ระบุนายการอ้างอิงทั้งหมดท้ายบทความโดยเรียงลำดับตามตัวอักษรของชื่อผู้เขียน ในกรณีที่มียานการอ้างอิงทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้ใส่เอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทยก่อน (เรียงลำดับ ก ข ค ...) และตามด้วยรายการอ้างอิงภาษาอังกฤษ (เรียงลำดับ A B C ...) และหากรายการอ้างอิงมีความยาวตั้งแต่ 2 บรรทัดขึ้นไป ให้จัดบรรทัดที่สองเป็นต้นไปเยื้องแท็บ 8 ตัวอักษร หรือ 1.5 นิ้ว ทั้งนี้ วารสารได้กำหนดรูปแบบการเขียนอ้างอิงท้ายบทความตามประเภทของแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. หนังสือ/ตำรา	
รูปแบบ ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อหนังสือ./ครั้งที่พิมพ์ ระบุเฉพาะครั้งที่ 2 เป็นต้นไป หากเป็นครั้งแรกไม่ต้องระบุ./สำนักพิมพ์.	
ตัวอย่าง	
ผู้แต่งคนเดียว	จามะรี เชียงทอง. (2560). <i>ชนบทในโลกสมัยใหม่</i> . วนิดา. จันทนีย์ เจริญศรี. (2545). <i>โพลโมเดิร์นกับสังคมวิทยา</i> . พิมพ์ครั้งที่ 2. วิชาษา. Appellbaum, R. (1970). <i>Theory of Social Change</i> . Markham Publishing Company.
ผู้แต่งหลายคน	พรทิพย์ กาญจนะนิต, พัด นิลพันธุ์ และนพรัตน์ ประสาทเขตการณ์. (2546). <i>การจัดการความรู้: สู่วงจรคุณภาพที่เพิ่มขึ้น</i> . สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. Johnson, T., Dandeker, C. & Ashworth, C. (1984). <i>The Structure of Social Theory</i> . Macmillan. Ravid, R. & Oyer, E. (2011). <i>Study Guide for Practical Statistics for Educators</i> . 4 th edition. Rowman & Littlefield Publishers.
ผู้แต่งเป็นบรรณาธิการ	สมรักษ์ ชัยสิงห์กานานนท์ (บก.). (2549). <i>ตลาดในชีวิต ชีวิตในตลาด</i> . ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). Bedau, H. (ed.). (1991). <i>Civil Disobedience in Focus</i> . Routledge.
งานแปล	แคทเธอริน เบลซีย์ (แต่ง), อภิญา เพ็ญฟูสกุล (แปล). (2549). <i>หลังโครงสร้างนิยมฉบับย่อ – Poststructuralism: A very short introduction</i> . ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

2. วิทยานิพนธ์/วิทยานิพนธ์/รายงานการวิจัย	
รูปแบบ ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[ระดับวิทยานิพนธ์/มหาวิทยาลัยหรือสถาบัน]/แหล่งที่มาของข้อมูล	
ตัวอย่าง	
วิทยานิพนธ์ที่เผยแพร่ออนไลน์/ ฐานข้อมูล Database	ชุตติพงศ์ คงสันเทียะ. (2556). <i>ขอล่องน่าน: พลวัตการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมของเพลงพื้นบ้านไทยภาคเหนือ</i> . [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:119760 เสาวนีย์ คงนรินทร์. (2559). <i>ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท</i> . [วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา]. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).
วิทยานิพนธ์ที่ไม่ได้มีการเผยแพร่	อุดมลักษณ์ ดวงขุนมาตย์. (2554). <i>ประสิทธิผลของโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยการเดินที่ประยุกต์ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนในประชากรกลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูง</i> . [วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล]. วิทยานิพนธ์ที่ไม่มีการตีพิมพ์.
รายงานการวิจัย	เก่งกิจ กิตติเรียงลาภ. (2559). <i>มานุษยวิทยาจักรวรรดิ: การประดิษฐ์ “หมู่บ้านชนบท” และการกำเนิดมานุษยวิทยาไทยในยุคสงครามเย็น</i> . [รายงานการวิจัย, สำนักงานกองทุนการวิจัย (สกว.)]. http://www.academia.edu/

3. บทความในหนังสือ	
รูปแบบ ผู้แต่งบทความ./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อบทความ/ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บก.) /ชื่อหนังสือ./ สำนักพิมพ์.	
ตัวอย่าง	
บทความภาษาไทย	ฉัสร่า ชมะวรรณ มุกดาวิจิตร. (2549). รหัสทางวัฒนธรรมของการจับจ่าย เล่าเรื่องการค้าขาย ชีวิตผู้หญิง และสังคมในตลาดสดแบบ ควา-ฮานอย ใน สมรักษ์ ชัยสิงห์กานานนท์ (บก.). <i>ตลาดในชีวิต ชีวิตในตลาด</i> . ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
บทความภาษาอังกฤษ	Yamashita, S. (2003). Introduction: "Globalizing" Southeast Asia in Shinji Yamashita and J.S.Eades (eds.). <i>Globalization in Southeast Asia: Local, National and Transnational Perspective</i> . Berghahn Books.

4. บทความในวารสาร/รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceedings)	
รูปแบบ ผู้แต่งบทความ./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อบทความ/ชื่อวารสารหรือรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ./ปีที่(ฉบับที่)/ หน้าแรกของบทความ./- หน้าสุดท้ายของบทความ./doi: (ถ้ามี)	
ตัวอย่าง	
กรณีผู้แต่งคนเดียว	ชุดิพงศ์ คงสันเทียะ. (2566). พวงมาลัยกระดาดอีสาน (พวงมโหตร): มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมสู่กิจกรรมการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรธานี. <i>วารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มน้ำมูล</i> , 12(2), 44 - 58. doi: https://doi.org/10.14456/acj.2023.10
กรณีผู้แต่งหลายคน (ไม่เกิน 19 คน)	ชุดิพงศ์ คงสันเทียะ, ณัฏฐานุช เมฆรา และสุทธิดา จันทร์ดวง. (2566). การพัฒนานโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นในบริบทของระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนทางการเกษตร: กรณีศึกษา บ้านจำปา หมู่ที่ 10 ตำบลเชียงยืน อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี. <i>วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม</i> , 42(1), 70 - 84. Valjarević, A., Milić, M., Valjarević, D., Stanojević-Ristić, Z., Petrović, L., Milanović, M., Filipović, D., Ristanović, B., Basarin, B. & Lukić, T. (2020). Modelling and Mapping of the COVID-19 Trajectory and Pandemic Paths at Global Scale: A Geographer's Perspective. <i>Open Geosciences</i> , 20(1), 1603 - 1616.
กรณีผู้แต่งหลายคน (เกิน 19 คน)	* ให้ใส่เครื่องหมาย ... ในผู้แต่งลำดับ 20 และให้ละชื่อผู้แต่งในลำดับ 20 เป็นต้นไป
กรณีรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceedings)	กัณธิชา มิ่งมิตวัน และชุดิพงศ์ คงสันเทียะ. (2566). การพัฒนากิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน: กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการประดิษฐ์พวงมโหตร (พวงมาลัยอีสาน) บ้านธาตุโพธิ์ทอง หมู่ 18 ตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี. <i>รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และสังคมระดับชาติ (CSD สัมพันธ์) ครั้งที่ 21 "การพัฒนา : การปรับตัว : ความยั่งยืน" ระหว่างวันที่ 1-4 กุมภาพันธ์ 2566 จัดโดยสมาคมพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคม (สพช.) ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์</i> , 481 - 492. Mesa, D., Thong, C., Ranscombe, C. & Kuys, B. (2019) Integrating the Product Development Process in Scientific Research. Bridging the Research-Market Gap. <i>Proceedings of the 22nd International Conference on Engineering Design (ICED19), The Netherlands, 5-8 August 2019</i> , 2805 - 2814. doi : https://doi.org/10.1017/dsi.2019.287

5. ภาพยนตร์	
รูปแบบ ชื่อผู้กำกับ/(ผู้กำกับ)/(ปีที่ออกฉาย)/(ชื่อภาพยนตร์)/(ภาพยนตร์)/(ชื่อสตูดิโอ).	
ตัวอย่าง	
กรณีภาษาไทย	จิระ มะลิกุล (ผู้กำกับ). (2545). 15 ค่ำ เดือน 11. [ภาพยนตร์]. บริษัท จีเอ็มเอ็มเพ็คเจอร์ส และ บริษัท หับ โห่ หิ้น ฟิล์ม.
กรณีภาษาอังกฤษ	Ayoade, R. (Director). (2011). <i>Submarine</i> . [Film]. Film4 Productions.
กรณีภาษาอื่น	เจือง มิญ กวี (ผู้กำกับ). (2567). <i>Việt and Nam</i> [เวียดนาม และ นาม]. [ภาพยนตร์]. Epicmedia Productions Cinema Inutile.

6. การสัมภาษณ์จากแหล่งข้อมูลบุคคล (บุคคลานุกรม)	
รูปแบบ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์/(ปีที่สัมภาษณ์/วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์).ตำแหน่งหรือสังกัด./สัมภาษณ์.	
ตัวอย่าง	
กรณีสัมภาษณ์บุคคลที่เปิดเผยอัตลักษณ์ได้	สมคิด ศรีสว่าง. (2566, 20 ธันวาคม). ประชาชนชาวบ้าน. สัมภาษณ์. อภิชาติ พลบัวไข. (2566, 10 ธันวาคม). ผู้ใหญ่บ้านและประชาชนชุมชนเรื่องผ้าทอโบราณบ้านโนนกก. สัมภาษณ์.
กรณีสัมภาษณ์บุคคลที่ไม่สามารถเปิดเผยอัตลักษณ์ได้	นาย ก. นามสมมติ. (2561, 10 มีนาคม). ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า. สัมภาษณ์. นางสาวชมพู่ นามสมมติ. (2562, 23 กุมภาพันธ์). ประชาชนในพื้นที่โครงการขยายถนนทางหลวงแผ่นดิน. สัมภาษณ์.

7. กฎหมายจากราชกิจจานุเบกษา	
รูปแบบ ราชกิจจานุเบกษา/(ปีที่ประกาศใช้)/(ชื่อกฎหมาย./เล่มที่/XX/ตอน/XX./เลขหน้า./วัน เดือน ปี ที่ออกประกาศ.	
ตัวอย่าง	
กรณีภาษาไทย	ราชกิจจานุเบกษา. (2562). พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562. เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก. 32-57. 16 เมษายน 2562.
กรณีภาษาอังกฤษ	Thai Government Gazette. (2019). <i>Community Enterprise Promotion Act (No.2) B.E. 2562</i> . 136 (50A). 32-57. 16 April 2019.

8. หนังสือพิมพ์	
รูปแบบ (แบบวางแผง): ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียน. (พ.ศ., วันที่ เดือน ที่วางแผง). ชื่อหัวข้อข่าว. ชื่อหนังสือพิมพ์, หน้าที่. (แบบออนไลน์): ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียน. (พ.ศ., วันที่ เดือน ที่วางแผง). ชื่อหัวข้อข่าว. ชื่อหนังสือพิมพ์, http://...	
ตัวอย่าง	
กรณีมีชื่อผู้แต่ง	ติ่มวไรตี้. (2565, 21 กุมภาพันธ์). จับตามลกระทบโควิดระลอกสามทำคนไทยหนีท่วม. เดลินิวส์, 1. ปิ่นโตเถาเล็ก. (2567, 12 ตุลาคม). ขนมหอยนางรมโปรตตลาดนางเลิ้ง นันทาขมไทยและขนมหอยเตาไส มณฑล. มติชนออนไลน์, https://www.matichon.co.th/prachachuen/news_5408895
กรณีไม่มีชื่อผู้แต่ง	23 ปี สะพานไทย-ลาว เชื่อมเศรษฐกิจเออีซี. (2560, 7-10 พฤษภาคม). ฐานเศรษฐกิจ, 1 - 2. ต่ำสุดรอบ 4 ปี น้ำมันแพง กดดันกิน-เที่ยว สงกรานต์กร่อย คาดสะพัดดูบ 3.7% เหลือ 1.29 แสนล้าน. (2569, 2 เมษายน). มติชนออนไลน์, https://www.matichon.co.th/economy/news_5661381

9. แหล่งข้อมูลในลักษณะอื่นๆ
รูปแบบการอ้างอิงภาพถ่ายส่วนบุคคลที่มีเจ้าของ ชื่อเจ้าของภาพถ่าย./ (ปีที่ถ่าย)./ชื่อผลงาน./[ภาพถ่าย]./วัน เดือน ปี ที่ถ่าย./ สถานที่ถ่าย.
ตัวอย่าง กฤษณพัฒน์ จันทราทุล. (2566). <i>ทอวางอุสา</i> . [ภาพถ่าย]. 11 มีนาคม 2566. อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี.
รูปแบบการอ้างอิงวิดิทัศน์ที่มีเจ้าของ/ไม่ได้อยู่ในรูปแบบเผยแพร่ออนไลน์ ชื่อเจ้าของ./ (ปีที่สร้างสรรค์)./ชื่อผลงาน./[วิดิทัศน์]. วัน เดือน ปี ที่สร้างสรรค์. สถานที่.
ตัวอย่าง อรษา บุญอ้วน. (2562). <i>ประชาสัมพันธ์หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาลังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี</i> . [วิดิทัศน์]. 15 มิถุนายน 2562. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
รูปแบบการอ้างอิงจากฐานข้อมูลเว็บไซต์ (Website) ชื่อผู้แต่งหรือเจ้าของ./ (ปีที่แต่ง)./ชื่อหัวเรื่อง./สืบค้นเมื่อวันที่/ว/ด/ค/ป/จาก/http://...
ตัวอย่าง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. (2566). <i>ประวัติคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์</i> . สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2567 จาก https://huso.udru.ac.th/ประวัติคณะ/ เผ่าไทย สีนอำพล. (2565). “SDG Insights มองไปข้างหน้าหลังการประชุม COP26: จุดเปลี่ยนหรือจุดจบของการต่อสู้กับ Climate Change”. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2566 จาก https://www.sdgmovement.com/2021/12/04/sdg-insights-looking-forward-combatting-climate-change-after-cop26/

รูปแบบการจัดเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (Academic Article)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)

{ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดกึ่งกลาง}

TITLE (English)

{ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดกึ่งกลาง, อักษรตัวพิมพ์ใหญ่}

ผู้เขียน 1^{1,*}, ผู้เขียน 2² และ ผู้เขียน 3² {ขนาด 14 pt, ตัวธรรมดา, จัดกึ่งกลาง}

Author 1^{1,*}, Author 2² and Author 2² {ขนาด 14 pt, ตัวธรรมดา, จัดกึ่งกลาง}

(Received: DD MMM., YYYY; Revised: DD MMM., YYYY; Accepted: DD MMM., YYYY)

บทคัดย่อ {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

งานวิจัยนี้..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

คำสำคัญ: คำที่ 1, คำที่ 2, คำที่ 3, ... {ขนาด 16 pt, ไม่เกิน 5 คำ}

Abstract {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

This study..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

Keywords: word 1, word 2, word 3, ... {ขนาด 16 pt, ไม่เกิน 5 คำ}

บทนำ {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

เนื้อหา..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

¹ สังกัด 1 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....จังหวัด... ประเทศ...} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

¹ แปลภาษาอังกฤษ: สังกัด 1 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....จังหวัด... ประเทศ...} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

² สังกัด 2 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....จังหวัด... ประเทศ...} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

² แปลภาษาอังกฤษ: สังกัด 2 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....จังหวัด... ประเทศ...} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

* Corresponding author. E-mail:

ส่วนเนื้อหา {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

เนื้อหา..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง.....

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
1.....	50	50.00
2.....	50	50.00
สรุป	100	100.00

อ้างอิง: ชื่อ-สกุล (ปีที่พิมพ์: เลขหน้า (ถ้ามี))

ภาพที่ 1

อ้างอิง: ชื่อ-สกุล (ปีที่พิมพ์: เลขหน้า (ถ้ามี))

บทสรุป {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

เนื้อหา..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

ข้อเสนอแนะ {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

เนื้อหา..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

เอกสารอ้างอิง {รูปแบบการเขียนบรรณานุกรม APA 7th ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

รายการอ้างอิง 1..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

.....

รายการอ้างอิง 2..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

.....

รายการอ้างอิง 3..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

.....

รูปแบบการจัดเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย (Research Article)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)

{ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดกึ่งกลาง}

TITLE (English)

{ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดกึ่งกลาง, อักษรตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด}

ผู้เขียน 1^{2,*}, ผู้เขียน 2² และ ผู้เขียน 3² {ขนาด 14 pt, ตัวธรรมดา, จัดกึ่งกลาง}

Author 1^{1,*}, Author 2² and Author 2² {ขนาด 14 pt, ตัวธรรมดา, จัดกึ่งกลาง}

(Received: DD MMM., YYYY; Revised: DD MMM., YYYY; Accepted: DD MMM., YYYY)

บทคัดย่อ {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

งานวิจัยนี้..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

คำสำคัญ: คำที่ 1, คำที่ 2, คำที่ 3, ... {ขนาด 16 pt, ไม่เกิน 5 คำ}

Abstract {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

This study..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

Keywords: word 1, word 2, word 3, ... {ขนาด 16 pt, ไม่เกิน 5 คำ}

¹ สังกัด 1 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....จังหวัด... ประเทศ...} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

¹ แปลภาษาอังกฤษ: สังกัด 1 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....จังหวัด... ประเทศ...} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

² สังกัด 2 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....จังหวัด... ประเทศ...} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

² แปลภาษาอังกฤษ: สังกัด 2 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....จังหวัด... ประเทศ...} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

* Corresponding author. E-mail:

บทนำ {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

เนื้อหา..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

วัตถุประสงค์การวิจัย {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

เนื้อหา..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

เนื้อหา..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

นิยามคำศัพท์เฉพาะ (ถ้ามี) {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

เนื้อหา..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

กรอบแนวคิดในการวิจัย (ถ้ามี) {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

เนื้อหา..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

วิธีดำเนินการวิจัย{ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

เนื้อหา..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

เนื้อหา..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

เนื้อหา..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

เนื้อหา..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

4. การวิเคราะห์ข้อมูล {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

เนื้อหา..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

สรุปผลการวิจัย {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

เนื้อหา..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง.....

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
1.....	50	50.00
2.....	50	50.00
สรุป	100	100.00

อ้างอิง: ชื่อ-สกุล (ปีที่พิมพ์: เลขหน้า (ถ้ามี))

ภาพที่ 1

อ้างอิง: ชื่อ-สกุล (ปีที่พิมพ์: เลขหน้า (ถ้ามี))

การอภิปรายผล {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

เนื้อหา..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

ข้อเสนอแนะ {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

เนื้อหา..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) {ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

เนื้อหา..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

เอกสารอ้างอิง {รูปแบบการเขียนบรรณานุกรม APA 7th ขนาด 16 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

รายการอ้างอิง 1..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

.....

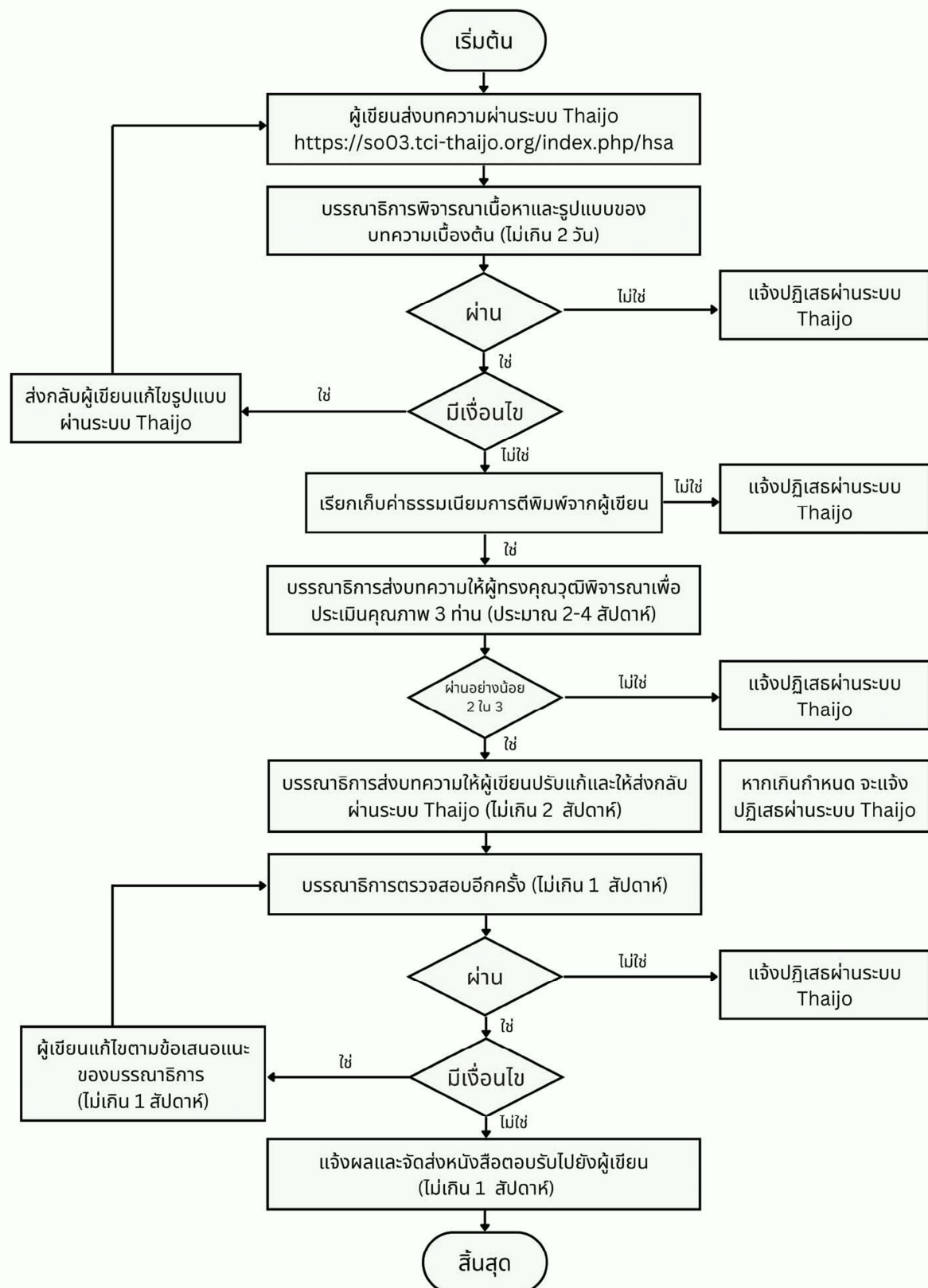
รายการอ้างอิง 2..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

.....

รายการอ้างอิง 3..... {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

.....

ขั้นตอนการทำงานของวารสารมนุษยสังคมศิลปาสาร (H.S.A.)

*ระยะเวลาดำเนินการโดยประมาณไม่เกิน 65 วัน/บทความ

วารสารมนุษยสังคมศิลปาสาร

Journal of Humanities, Social Sciences and Arts

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

234 หมู่ 12 อาคารศูนย์การเรียนรู้เทคโนโลยีและภาษาอาเซียน

ตำบลสามพร้าว อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000

โทรศัพท์ 042-211-040 ต่อ 1401

เว็บไซต์วารสาร <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/hsa>